

Kazuistika

Endoskopická inzercia ventilačnej trubičky pomocou intratympanickej instilácie fyziologického roztoku u detského pacienta s atelektázou blanky bubienka

Úvod

Inzercia ventilačnej trubičky (VT) do atelektatickej blanky bubienka (MT *membrana tympani*) môže byť pre otolaryngológa problémom. Retrakcia pars tensa je podľa klasifikácie Borgsteina (Erasmus group) definovaná v šiestich stupňoch, pričom prvé dva stupne sa odporúča riešiť medikamentózne a od tretieho stupňa je potrebná chirurgická liečba. Výkon je často komplikovaný pre vpáčenie stenčenej MT do stredoušia, čo vedie k zmenšeniu priestoru na manipuláciu. MT vo vyšších stupňoch sa nielen dotýka, ale aj obaľuje prevodový aparát stredného ucha a dotýka sa, až nalieha na promontórium. Obsah v strednom uchu môže byť hustý a TM môže byť veľmi krehká, čo môže naďalej sťažovať manipuláciu. Otolaryngologická kontrola nie je schopná obsiahnuť detailné pohľady z rôznych uhlov, ktoré nám umožňuje v súčasnosti otoendoskopia. V kazuistike opisujeme spôsob, akým otoendoskopickou technikou za pomoci instilácie

fyziologického roztoku do stredoušia dokážeme efektívne oddeliť atelektatickú MT od sluchových kostičiek, prípadne promontória a jej posunom do normálnej polohy vytvoriť priestor pre úspešnú inzerciu VT do MT. Tento postup štandardne používame na Detskej otolaryngologickej klinike (DORLK) LF UK a NÚDCH v Bratislave. Je jednoduchý, bezpečný, efektívny a nevyžaduje zvláštne inštrumentárium. Pri sledovaní má náš pacient dobré audiologické a anatomicke výsledky.

KAZUISTIKA

Na DORLK LF UK a NÚDCH v Bratislave sme indikovali u 7-ročnej pacientky opakovanú inzerciu VT pre základnú diagnózu chronický serózný zápal stredného ucha (OMSC otitis media serosa chronica - chronic otitis media with effusion) v ľavom uchu. Vo veku päť rokov absolvovala pacientka endoskopickú adenotómiu a súčasne zavedenie VT obojstranne typu Reuter Bobbin 1,5 mm.

Pokračovanie na strane 5

Strom života

Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti je mimoriadna pocta, ktorú v súlade so štatútom udeľuje Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti za mimoriadne zásluhy o rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a za podporu plnenia jej cieľov a poslania. Je vyhotovený zo striebra v dvoch tvaroch s pomenovaním „Strom života“ a „Ľudský život“. V každom z nich je umelecky spracované logo SLS.

Ľudský život

Z OBSAHU

Úvodník

Slovenská lekárska spoločnosť – jedna z najstarších a najväčších odborných medicínskych spoločností

Endoskopická inzercia ventilačnej trubičky pomocou intratympanickej instilácie fyziologického roztoku u detského pacienta s atelektázou blanky bubienka

Na psychiatrických klinikách univerzitných nemocníc na Slovensku vyrástli stromy úprimnosti Žitá skúsenosť mladých ľudí s ochorením COVID-19

Abstrakty prác prednesených na Jakubíkovej dňoch 2022

Konferencie

XXV. kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti

Vyhlasenie súťaže o ceny

História algeziológie na Slovensku

Pracovné lekárstvo a hygienická služba v Martine jubilujú

100. výročie založenia Spolku slovenských lekárov v Bratislave

**Slovenská spoločnosť klinickej biochémie
Spolok lekárov Ponitrie**

Z histórie medicíny

Prierez cez 100 rokov histórie vzniku a formovania Ústavu histológie a embryológie LF UK v Bratislave

Právne okienko

Kronika MM SLS

Recenzia

Program Spolku slovenských lekárov v Bratislave na 1. polrok 2023

Kalendár odborných podujatí SLS na I. polrok 2023

ELIGARD™ ZNIŽUJE A UDRŽUJE NÍZKU HLADINU TESTOSTERÓNU¹⁻³

Eligard™ (7,5 mg/22,5 mg/45 mg) je indikovaný na liečbu pokročilého hormonálne závislého karcinómu prostaty a na liečbu vysoko rizikového lokálneho a lokálne pokročilého karcinómu prostaty v kombinácii s rádioterapiou.¹⁻³

Eligard™ 7,5 mg - prášok a rozpúšťadlo na injekčný roztok.

ZLOŽENIE: jedna injekčná striekačka naplnená práškom na injekčný roztok obsahuje 7,5 mg leuporeliniumacetátu, čo zodpovedá 6,96 mg leuporelinu.

Eligard™ 22,5 mg - prášok a rozpúšťadlo na injekčný roztok.

ZLOŽENIE: jedna injekčná striekačka naplnená práškom na injekčný roztok obsahuje 22,5 mg leuporeliniumacetátu, čo zodpovedá 20,87 mg leuporelinu.

Eligard™ 45 mg - prášok a rozpúšťadlo na injekčný roztok.

ZLOŽENIE: jedna injekčná striekačka naplnená práškom na injekčný roztok obsahuje 45 mg leuporeliniumacetátu, čo zodpovedá 41,7 mg leuporelinu.

DRŽITEĽ ROZHODNUTIA O REGISTRÁCII: Recordati Industria Chimica e Farmaceutica S.p.A., Via Matteo Civitali 1, 20148 Miláno, Taliansko. **TERAPEUTICKÁ INDIKÁCIA:** liečba pokročilého hormonálne závislého karcinómu prostaty a liečba vysoko rizikového lokálneho a lokálne pokročilého karcinómu prostaty v kombinácii s rádioterapiou. **DÁVKOVANIE A SPÔSOB POUŽITIA:** Eligard 7,5 mg sa podáva ako jednorazová podkožná injekcia každý mesiac. Eligard 45 mg sa podáva ako jednorazová podkožná injekcia každých 6 mesiacov. Eligard sa má podávať pod dohľadom zdravotníckeho pracovníka odborne kvalifikovaného na sledovanie odpovede na liečbu. Obsah dvoch naplnených sterilných injekčných striekačiek musí byť zmiešaný bezprostredne pred podaním Eligardu formou podkožnej injekcie. **KONTRAINDIKÁCIE:** Eligard je kontraindikovaný u žien a u pediatrickej populácie. Precitlivosť na leuporeliniumacetát, na iné agonisty GnRH alebo na ktorúkoľvek z pomocných látok. Pre pacientov, ktorí v minulosti podstúpili orchiektómiu (tak ako iné agonisty GnRH, ani Eligard nespôsobuje ďalší pokles sérového testosterónu v prípade chirurgickej kastrácie). Ako monoterapia u pacientov s karcinómom prostaty s tlakom na miechu alebo preukázanými metastázami v chrbtici. **OSOBITNÉ UPOZORNENIA A OPATRENIA:** nutnosť dodržania správnej rekonštitúcie lieku, androgénová deprivácia môže predlžovať QT interval, kardiovaskulárne ochorenie - zvýšené riziko vzniku infarktu myokardu, náhle srdcovej smrti a mŕtvice, prechodné zvýšenie testosterónu, znížená hustota kostí u mužov s orchiektómiou alebo u mužov liečených agonistami GnRH, apoplexia hypofýzy, hyperglykémia a diabetes, kŕče, kompresia miechy alebo porucha funkcie obličiek. Pacienti s vertebálnymi metastázami a/alebo metastázami v mozgu rovnako ako pacienti s obštrukciou močových ciest majú byť dôkladne sledovaní počas prvých týždňov liečby. Pacientov je potrebné upozorniť na prejavy a príznaky idiopatickej intrakraniálnej hypertenzie, vrátane závažnej a opakujúcej sa bolesti hlavy, porúch videnia a tinitu. **INTERAKCIE:** nakoľko androgénová deprivácia môže predlžovať QT interval, má sa dôkladne zvážiť súbežné používanie Eligardu 45 mg s liekmi, o ktorých je známe, že predlžujú QT interval alebo liekmi, ktoré môžu vyvolať Torsade de pointes, ako antiarytmiká triedy I A (napr. chinidín, disopyramid), triedy III (napr. amiodarón, sotalol, dofetilid, ibutilid), metadón, moxifloxacin, antipsychotiká a ďalšie. **FERTILITA, GRAVIDITA A LAKTÁCIA:** neaplikovateľné. **NEŽIADUCE ÚČINKY:** Všetky nežiaduce účinky sú uvedené v Súhrne charakteristických vlastností lieku. Veľmi často hlásenými nežiaducimi účinkami sú návaly tepla, únava, ekchymóza, erytém, dočasné lokálne podráždenie v mieste vpichu. **OVPLYVNENIE SCHOPNOSTI VIESŤ VOZILÁ A OBSLUHOVAŤ STROJE:** schopnosť viesť vozidlá a obsluhovať stroje môže byť narušená pre únavu, závraty a poruchy videnia, čo sú možné vedľajšie účinky liečby alebo následky základného ochorenia. **ŠPECIÁLNE UPOZORNENIA NA UCHOVÁVANIE:** Uchovávať v chladničke (2 °C – 8 °C); v pôvodnom obale na ochranu pred vlhkosťou. Liek musí mať pred podaním izbovú teplotu. Vybrať ho z chladničky približne 30 minút pred jeho použitím. Keď už je liek vybraný z chladničky, môže byť skladovaný v pôvodnom balení pri izbovej teplote (do 25 °C) počas štyroch týždňov. **REGISTRAČNÉ ČÍSLO:** Eligard 7,5 mg 56/0009/05-S; Eligard 22,5 mg 56/0010/05-S; Eligard 45 mg 56/0473/07. **DÁTUM PRVEJ REGISTRÁCIE:** Eligard 7,5 mg 4.2.2005; Eligard 22,5 mg 4.2.2005; Eligard 45 mg 23.11.2007. **DÁTUM REVÍZIE TEXTU:** 08/2022. **SPÔSOB VÝDAJA LIEKU:** viazaný na lekársky predpis. Liek na podkožné použitie. Liek je hradený z verejného zdravotného poistenia. Pred predpísaním lieku oboznámte sa, prosím, s úplnou informáciou o lieku v Súhrne charakteristických vlastností lieku.

1. Eligard™ 7,5 mg, SmPC, www.sukl.sk
2. Eligard™ 22,5 mg, SmPC, www.sukl.sk
3. Eligard™ 45 mg, SmPC, www.sukl.sk

MATERIÁL JE URČENÝ PRE ODBORNÚ VEREJNOSŤ.
DÁTUM PRÍPRAVY MATERIÁLU: 01/2023
KÓD PRODUKTU: SK-ELIGARD-2023-01-Inzercia

MONITOR MEDICÍNY SLS

Časopis určený pre účastníkov sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov vydáva Slovenská lekárska spoločnosť

Redakčná rada:

Šéfredaktor:

Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH
janbreza@gmail.com

Vedúci odborný redaktor:

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Tajomníčka redakcie:

PhDr. Želmíra Máčová, MPH
macova@sls.sk

Redakčná rada:

Doc. MUDr. Jozef Babala, PhD.
jozef.babala@gmail.com

MUDr. Ľuboslav Beňa, PhD.
luboslav.bena@unlp.sk

Dr.h.c. prof. MUDr. Štefan Durdík, PhD., MHA
stefan.durdik@fmed.uniba.sk

Prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD.
jozef.glasa@szu.sk, jozef_glasa@yahoo.com

Doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., FESC
eva.goncalvesova@nus.ch

Doc. MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD.
lubomira.izakova@gmail.com

Prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.
jarcuska@gmail.com

Doc. MUDr. Milan Kuchta, CSc.
kuchta@mail.viapvt.sk

MUDr. Štefan Laššán, PhD., MPH
lassanstefan@outlook.sk, lassan@ru.unb.sk

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP
ivica.lazurova@upjs.sk

MUDr. Peter Makara, MPH
peter.makara@gmail.com

Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, FEFIM
payer@ru.unb.sk

Doc. MUDr. Peter Pružinec, CSc., mim. prof.
peter.pruzinec@szu.sk

MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD.
lubomir.skladany@gmail.com

Prof. MUDr. Ján Slezák, DrSc.
jan.slezak@savba.sk

Doc. MUDr. Ivan Solovíc, CSc.
ivan.solovic@vhagy.sk

Prof. MUDr. Peter Stanko, PhD.
peter.stanko@ousa.sk

Prof. MUDr. Stanislav Španík, CSc., MHA
stanislav.spanik@ousa.sk

Prof. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH
stefkovicova@gmail.com

Doc. MUDr. Zuzana Žilinská, PhD., MHA, MPH
zilinskazu@gmail.com

EV 4135/10

Redakcia: Monitor medicíny SLS
Slovenská lekárska spoločnosť, občianske združenie
Čukrová 3, 813 22 Bratislava
E-mail: secretarysma@sls.sk

Časopis je zaradený v databáze
Bibliographia medica Slovaca (BMS)
a v citačnej databáze CiBaMed.

IČO vydavateľa: 00178 624

Periodicita: dve dvojčíslo ročne
Dátum vydania: február 2023

Uzávierka čísla 3-4/2023 bude 20. augusta 2023.

Grafická úprava a tlač:
Gerthofer, Struhárova 2, Zohor
www.gerthofer.sk

Obsah Monitor medicíny SLS č. 1–2/2023

Úvodník

Slovenská lekárska spoločnosť – jedna z najstarších a najväčších odborných medicínskych spoločností
Marián Bernadič

Odborná práca

Endoskopická inzercia ventilačnej trubičky pomocou intratympanickej inštalácie fyziologického roztoku u detského pacienta s atelektázou blanky bubienka
Dimitrios Paouris, Andrea Jovankovičová, Irina Goljerová

Na psychiatrických klinikách univerzitných nemocníc na Slovensku vyrástli stromy úprimnosti
Ľubomíra Izáková (hlavný odborník MZ SR pre psychiatriu)

Žitá skúsenosť mladých ľudí s ochorením COVID-19
Kristína Široká, Daniela Čechová

Konferencie

Abstrakty prác prednesených na Jakubíkovej dňoch 2022
Irina Goljerová

12. slovenská konferencia cystickej fibrózy
Katarína Štěpánková, Anna Feketeová, Tatiana Foltánová

XXV. kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti a 65. zjazd slovenských a českých reumatológov (Bratislava 30.11.2022)
Redakcia

Vyhlasenie súťaže o ceny Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a ceny organizačných zložiek (OZ) SLS udeľované v roku 2023
Prezidium SLS

Zo života odborných spoločností

História algeziológie na Slovensku
Miroslav Ferenčík, Igor Martuliak, Marta Kulichová

Pracovné lekárstvo a hygienická služba v Martine jubilujú
Janka Buchancová, Henrieta Hudečková

100. výročie založenia Spolku slovenských lekárov v Bratislave
Marián Bernadič, Juraj Payer, Vladimír Bzdúch

Zo spolkového života

Slávnostné stretnutie pri príležitosti 160. výročia založenia Spolku českých lekárov
Vladimír Bzdúch

Spolok slovenských lekárov v Bratislave jubiluje
Marián Bernadič

Spolok lekárov Ponitrie ocenený Zlatou medailou Slovenskej lekárskej spoločnosti
Marián Bakoš, Katarína Galková, Daniel Magula

Slovenská spoločnosť klinickej biochémie (SSKB) – XIV. kongres SSKB s medzinárodnou účasťou a jej ďalšie významné aktivity v druhom polroku 2022
Hedviga Pivovarníková

17. vedecká konferencia venovaná pamiatke prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.
Marta Korecová, Peter Novodvorský

Z histórie medicíny

Prierež cez 100 rokov histórie vzniku a formovania Ústavu histológie a embryológie Lekárskej fakulty UK v Bratislave
Renáta Mikušová

Právne okienko

Aktuálne právnické otázky
Mária Mistríková

Kronika MM SLS

Blahoželania Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti
Redakcia

Predstavujeme ocenenia SLS

Strom života a Ľudský život
Redakcia

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., oslávil životné jubileum 70 rokov
Iveta Šimková, Dalibor Ondruš

K významnému životnému jubileu profesora MUDr. Tibora Šagáta, CSc.
Marián Bernadič

Za akademikom, profesorom MUDr. Jánom Štefanovičom, DrSc.
Milan Buc, Milan Nikš a Juraj Hanzen

Profesor Vladimír Krčméry nás náhle opustil...
Marián Bernadič

Za profesorom Petrom Gavorníkom
Andrej Dukát

Zomrel MUDr. Svatopluk Mečír (15.9.1926 – 4.5.2022)
Pavol Mečír

Za MUDr. RNDr. Jozefom Halkom (1929 – 2022)
Jozef Glasa

Recenzia

A.Lacko, J. Straka: Chronické kardiovaskulárne komplikácie pri diabetes mellitus a ich diagnostika

R. Beňačka (ed.): Všeobecná patofyziológia. Mechanizmy vzniku chorôb
Marián Bernadič

Program Spolku slovenských lekárov v Bratislave na 1. polrok 2023

Kalendár odborných podujatí SLS na 1. polrok 2023

OBJEDNÁVKA „KALENDÁR odborných podujatí SLS 2023“

Úvodník na aktuálnu tému

Slovenská lekárska spoločnosť – jedna z najstarších a najväčších odborných medicínskych spoločností

V týchto dňoch asi najsilnejšie rezonuje v celej spoločnosti 30. výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Prekonali sme náročných 30 rokov života a práce, hľadania a dosahovania výsledkov. Na mnohé z toho môžeme byť právom hrdí, na mnohé už menej. Ale máme svoju krajinu, zachovali sme si reč a rozvíjame kultúru, odkaz predkov, sme začlenení do Európskej únie, sme Európania a môžeme sa so zdvihnutou hlavou pozeráť vpred. Niekedy to vyzerá, že pred 30. rokmi tu nič nebolo... Nie je to tak. Život aj na našom území plynul tisícročia. Nevieme presne, kedy sa začali výraznejšie prejavovať Slovania, ale máme svoj Proglas, staroslovenčina sa stala jedným z jazykov, v ktorom bolo možné chváliť Boha. Ani obdobie Rakúsko – Uhorska nebolo poznačené len a len porobou a útlakom. Prebehlo dlhé obdobie, v ktorom národy Rakúsko-Uhorska spolupracovali, tvorili dejiny – spojenie mnohých národov akoby nanačovalo línie budúcej Európskej únie. Posledné storočia však mnohé pokazili. Ale aj v tomto vypätom období sa diali veci, na ktoré môžeme s hrdosťou spomínať.

Pripomením aktivitu skupiny slovenských medikov, ktorí pod vedením Jonáša Bohumila Guotha založili v Pešti prvú *Spoločnosť lekársko-slovanskú* v Uhorsku (5. 01. 1833), ako samovzdelávaci lekársky spolok. J.B. Guoth bol uvedomelý Slovák, ktorý v ťažkom období národnej poroby rozširoval slovenské a slovanské knihy a časopisy. Bol to významný národno-kultúrny čin, ktorým sa táto spoločnosť zapojila do aktivít lekárskeho spolku v stredoeurópskom kontexte. Stalo sa tak roky pred založením Spolku maďarských lekárov v Uhorsku (1840) a podobnými aktivitami českých lekárov, ktorí pod vedením J.E. Purkyně založili v roku 1862 Spolek lékařů českých. Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) považuje Společnost lékařsko-slovanskú za jeden zo svojich koreňov a pokračuje v jeho tradícii.

Nie je táto skutočnosť dostatočne významná a silná na to, aby sme boli hrdí na našu spolupatričnosť s ňou? Boli to medici a lekári, ktorí vytvárali rámec pre národné povedomie, pre obrodu toho, v čo verili a čo cítili.. A nebola to len ojedinelá aktivita. V roku 2020 sme si pripomenuli 100. výročie vzniku Spolku československých lekárov v Bratislave, ktorý založil prof. Kristián Hynek, spolu s našou prvou Univerzitou Komenského v Bratislave. Na báze Spolku československých lekárov vznikol Spolok slovenských lekárov v Bratislave, ktorý v rámci SLS pracuje dodnes. Spolok spočiatku vydával aj Bratislavské lekárske listy. Dodnes prináša na pondelňajších schôdzach aktuálne odborné, vedecké informácie, venuje sa aj spoločenským otázkam. Prakticky nebolo významného lekára na Slovensku, ktorý by nebol členom „svojho“ Spolku. A táto aktivita sa preniesla aj do Československej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně, kde sa postupne vytvoril priestor pre vznik SLS, od roku 1969 ako samostatnej národnej spoločnosti. V úzkej spolupráci s Českou lekárskou spoločnosťou J.E. Purkyně naďalej plnila náročné úlohy v oblasti zabezpečovania sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a pokračuje v nej aj po rozdelení Československej federatívnej republiky (31. 12. 1992). Dnes sa už pripravujeme na oslavy 55. výročia založenia Slovenskej lekárskej spoločnosti (2024). SLS počas 54 rokov svojej existencie dokázala udržať a niešť status lekárskeho stavu, plnila nielen odborné a vzdelávacie aktivity, ale čiastočne aj stavovské. Znovuobnovením činnosti Slovenskej lekárskej komory - SLK (1990) sa tento stav zmenil a úlohy SLS a SLK sa prerozdělili tak, že ostal väčší priestor na hlavné zamerania obidvoch inštitúcií. SLS (ako asociácia) na dobrovoľnej báze združuje svojich členov (zdravotníckych pracovníkov) v odborných spoločnostiach, spolkoch lekárov a spolkoch farmaceutov. Hlavným predmetom jej činnosti je

transfer najnovších vedecky overených poznatkov medicínskych vied do praxe všetkými formami sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov s cieľom prehĺbovať, obnovovať a rozširovať ich odborné vedomosti a praktické zručnosti. Organizačný podiel a odborný prínos SLS v oblasti sústavného medicínskeho vzdelávania a rozvoja slovenskej a klinickej medicíny a medicínskych vied je nespochybniteľný.

SLK si plní úlohy ako samosprávna stavovská organizácia lekárov. Na základe Memoranda o spolupráci SLK a SLS od 1. 01. 2016 vykonáva priebežné sledovanie a hodnotenie úrovne jednorazových vzdelávacích aktivít sústavného vzdelávania lekárov prostredníctvom spoločného orgánu ARS CME (Akreditačnej rady Slovenska pre kontinuálne medicínske vzdelávanie).

Nie všetci lekári, najmä mladí, chápu význam členstva SLS vo Svetovej lekárskej asociácii (World Medical Association). Vznikla v roku 1947 ako konfederácia odborných, profesijných národných lekárskeho spolku s cieľom zabezpečovať nezávislosť lekárov a usilovať sa o čo najvyššiu úroveň etického správania sa lekárov v starostlivosti o pacientov, dosiahnuť najvyššie medzinárodné štandardy v lekárskom vzdelávaní, vede a etike pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti všetkým občanom. Po rozdelení Československa na dva samostatné štáty sa SLS musela uchádzať znovu o prijatie za člena WMA. Proces bol veľmi komplikovaný, spojený s množstvom práce a úsilia viacerých predstaviteľov SLS. V tejto súvislosti nemôžeme zabudnúť na priazeň a pomoc väzneného človeka, dlhoročného predsedu Českej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyně, prof. MUDr. Jaroslava Blahoša, DrSc., nezištného priateľa slovenských lekárov. Prof. Jaroslav Blahoš bol prezidentom WMA v rokoch 1999-2001 a vďaka jeho podpore, odporúčaniam a diplomacii bola SLS v roku 1999 prijatá za riadneho člena WMA. Je to významný krok, česť a ocenenie práce všetkých členov SLS. V súčasnosti má SLS takmer 16 000 lekárov, sestier a zdravotníckych pracovníkov! Byť členom SLS znamená preto začleniť sa k tejto komunite – medzi lekárov a pracovníkov všetkých zdravotníckych profesií na Slovensku, stať sa jedným z nich. Ide o spolupatričnosť s jedným z najstarších a najväčších odborných a spoločenských hnutí, ide o spolupatričnosť so svojimi učiteľmi, kolegami a aj svojimi žiakmi. V celospoločenských „bojoch“ za zlepšenie zdravotníctva, za nové nemocnice, za pacientov, za zlepšenie pregraduálneho a postgraduálneho vzdelávania zdravotníkov sa počíta s každým hlasom. Izolovaný hlas nezaväzuje tak, ako spoločný hlas všetkých členov SLS.

S vďakou a úctou spomíname tiež na našich kolegov a priateľov, členov a bývalých predstaviteľov SLS, ktorí nás v minulom roku opustili a ktorí sa významnou mierou zaslúžili o budovanie a rozvoj SLS, jej odbornú a spoločenskú prestíž. Spomíname na profesorov: Petra Krištúfka, Igora Riečanského, Petra Kubisa, akad. Jána Štefanoviča, Vladimíra Krčméryho a ďalších našich členov.

Záverom pozývame zdravotníckych pracovníkov, najmä mladých, aby sa prostredníctvom príslušnej odbornej spoločnosti a spolku stali členmi SLS, vzdelávali sa vo svojom odbore, prispievali k jeho rozvoju a určovaniu nových trendov smerovania príslušného odboru a odbornej spoločnosti. Na budovaní SLS mali a majú zásluhy lekári, sestry a iní zdravotnícki pracovníci, vzdelaní a obetaví ľudia, uznávané authority, naši učiteľia a vzory, na ktorých môžeme byť právom hrdí. Zaradte sa medzi nich!

Marián Bernadič a Ján Breza

Odborná práca – kazuistika

Endoskopická inzercia ventilačnej trubičky pomocou intratympanickej instilácie fyziologického roztoku u detského pacienta s atelektázou blanky bubienka

Endoscopic insertion of an ear ventilation tube using intratympanic saline instillation in a pediatric patient with atelectasis of the tympanic membrane

Dimitrios PAOURIS, Andrea JOVANKOVIČOVÁ, Irina GOLJEROVÁ

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava, prednostka MUDr. I. Goljerová, PhD.

Abstrakt

Chronický serózný zápal stredného ucha a dysfunkcia Eustachovej trubice môžu viesť v niektorých prípadoch k trvalým komplikáciám blanky bubienka a stredoušných kostičiek u detských pacientov. V rámci chirurgického vyriešenia stavu, najčastejšie vykonávaným výkonom je inzercia ventilačných trubičiek do blanky bubienka. Jej cieľom je zvrátiť atelektázu obnovením ventilácie stredného ucha a zastaviť tak možnú progresiu ochorenia, vedúcu k erózií kostičiek alebo k tvorbe cholesteatému. Technika zavedenia ventilačnej trubičky pomocou intratympanickej injekcie fyziologického roztoku pod endoskopickou kontrolou má niekoľko výhod, pretože ide o rýchlu, finančne nenáročnú, ľahko vykonateľnú a vysoko efektívnu metódu, ktorá vo väčšine prípadov umožňuje vyhodnotenie retrakcií bez potreby exploratívnej tympanotómie. V prípadoch adhézie tympanickej membrány k promontóriu, môže byť intratympanická injekcia fyziologického roztoku kľúčovým krokom k inak neúspešnému pokusu o zavedenie ventilačnej trubičky. Chirurg môže tiež profitovať z použitia endoskopu, ktorý mu ponúka všestranný, vysoko kvalitný, detailný pohľad na tympanickú membránu z rôznych uhlov. V prípade potreby je možné pomocou endoskopu vykonať myringoplastiku a/alebo tympanoplastiku s/bz odstránenia cholesteatému (malej veľkosti), čím sa vyhnú nevýhodám použitia mikroskopu alebo retraurikulárneho prístupu. V našom prípade boli funkčné a audiologické výsledky pri sledovaní pacienta fyziologické.

Kľúčové slová: atelektáza, chronická serózna otitída, retrakcia, ventilačná trubička, endoskopia.

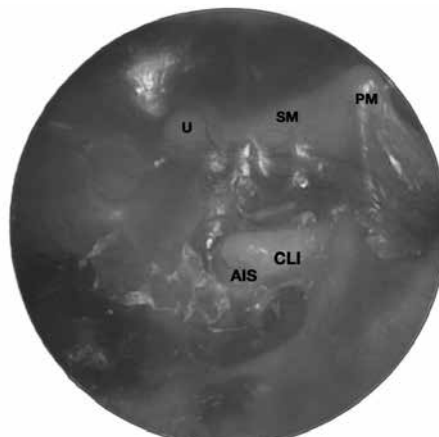
Pokračovanie zo strany 1

Následne netrpela na recidivujúce zápaly horných dýchacích ciest, ani na akútne zápaly stredouší obojstranne. Celkove bola zdravá. Po inzercii VT došlo na pravom uchu k spontánnemu vylúčeniu VT po piatich mesiacoch a následne sa stav stredného ucha a sluchovej trubice upravil k norme. Na ľavom uchu došlo k spontánnemu vylúčeniu VT po siedmich mesiacoch, avšak následne došlo k recidíve základného ochorenia. Na MT vznikla postupne retrakcia pars flaccida, aj pars tensa. Podľa Sadého klasifikácie sa jednalo o typ II. - MT dotýkajúca sa a obalujúca inkudostapediálne skĺbenie (obr. 1).

Subjektívne pacientka udávala poruchu sluchu vľavo, pocit zaľahnutia v uchu, s postupným zhoršovaním za posledné dva mesiace. Audiometricky bola zistená prevodová porucha sluchu vľavo (kostné vedenie v norme, vzdušné vedenie strata približne 40 db v celom rozsahu). Tympanometricky zistená plochá krivka typu B (graf 1).

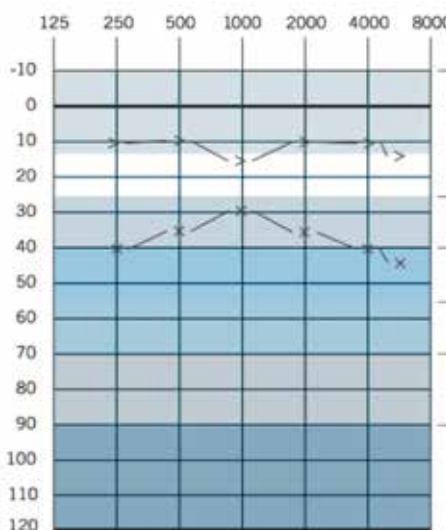
V rámci liečby diéta užívala za kontroly matky Otovent a pravidelne si malo vyplachovať nosovú dutinu prípravkami s morskou vodou. Tento režim dodržiavalo podľa vyjadrenia matky len čiastočne. Pacientka neudávala žiadne známky otey, otalgie, tinnitu, vertiga alebo

Obrázok 1. Endoskopický pohľad do ľavého ucha: blanka bubienka je lesklá, krehká a vpačená, nediferencovaná, v stredoušnej dutine je prítomný transsudát.

U: umbo, SM: stria mallearis, PM: prominen-tia mallearis, CLI: crus longum incudis, AIS: articulatio incudostapedialis. Sadé st. II.: blanka bubienka obaluje AIS.

Graf 1. Audiogram pacientky s prevodovou poruchou sluchu vľavo.

bolesti hlavy. Po troch mesiacoch od vyšetrenia a od stanovenia diagnózy pomocou tympanometrie (výsledok krivky typu B vľavo) pre pretrvávajúce nepriaznivé stavu na ľavom uchu sme indikovali reinzerciu VT. Počas výkonu v celkovej anestézii sme vykonali kontrolnú endoskopiю nosohltanu, po dávnej adenotómii tam bola prítomná plochá jazva. Hltanové ústia sluchových trubíc boli voľné.

Pre zavedenie VT sme použili techniku intratympanickej injekcie fyziologického roztoku 1/1 (FR 1/1) pod endoskopickou kontrolou (TEES – transcanal endoscopic ear surgery) v celkovej anestézii. Použil sa rigidný, 4 mm široký,

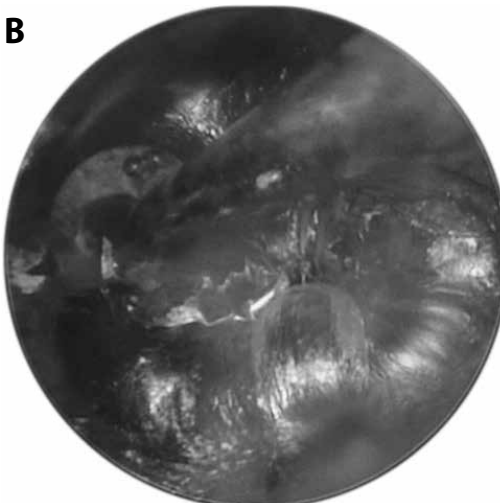
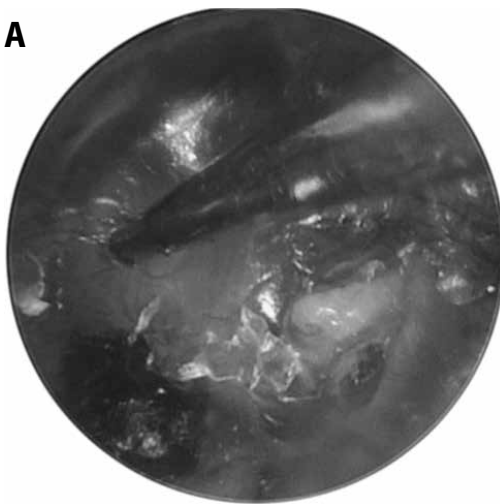
11 mm dlhý, 0 stupňový endoskop spolu s 22G Quinckeho ihlou na spinálnu anestéziu a diagnostickú lumbálnu punkciu (Spinocan® B. Braun). Potom sa na miesto plánovanej myringotómie na zavedenie VT (rozhranie predného dolného a zadného dolného kvadrantu) zaviedla spinálna ihla pripojená k injekčnej striekačke a do stredného ucha sa pomaly podalo približne 1,5 ml FR 1/1 (obr. 2). MT sa oddelila od inkudostapediálneho skĺbenia a vzdialila od promontória, čo nám umožnilo kontrolovať MT, bezpečne vykonať myringotómiu a inzerovať do otvoru VT typu Reuter Bobbin o priemere 1,5 mm (obr. 3), na ktorú na tunajšej klinike štandardne viažeme zaisťovaciu čiernu niť. Skontrolovali sme oblasť pars flaccida, na ktorej už retrakcia nebola prítomná. Odsali sme následne cez VT tekutinu zo stredoušia, výkon prebehol bez komplikácií. Pooperačný priebeh bol rovnako bezproblémový a pri ORL kontrole 10 dní po operácii bol audiogram na ľavom uchu v norme. Otoskopicky nález bol rovnako upravený, MT bola sivá, lesklá, diferencovaná, bez atelektázie s plne funkčnou VT in situ (obr. 4).

Diskusia

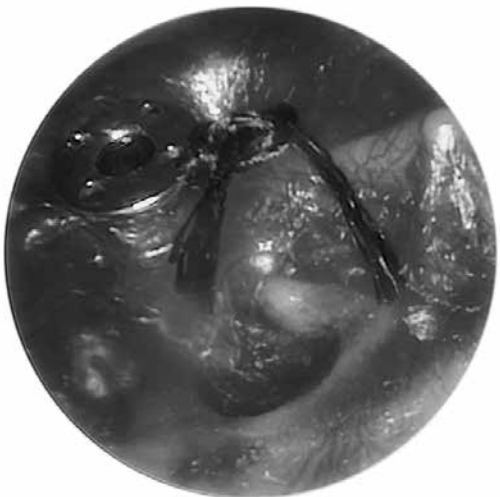
Posledné desaťročia sa mikrochirurgia stredného ucha úspešne rozšírila o endoskopicky asistovanú chirurgiu ucha (endoscope assisted ear surgery). Začiatky endoskopickej otolochirurgie boli v 80. rokoch 20. storočia, kedy sa endoskopy používali ako pomôcka pri otolochirurgii mikroskopom. Po rokoch získavania skúseností v endoskopickej otolochirurgii začali Tarabichi a Marchioni vykonávať ušnú chirurgiu iba pomocou endoskopov. Metóda sa po zdokonalení inštrumentária uplatnila postupne od jednoduchých výkonov v podobe myringo a tympanoplastík aj pri náročnejších výkonoch akou je sanačná chirurgia stredného ucha v prípade cholesteatómov - kombinovanou technikou s mikroskopom (1). V odbornej literatúre sú opísané aj prípady endoskopicky asistovanej otomikrochirurgie vestibulárneho schwanómu (2).

K výhodám endoskopickej chirurgie ucha patrí detailný pohľad na patologické nálezy MT vyžadujúce chirurgické riešenie (napr. perforácie, menšie retrakčné vaky) a možnosť priamej intervencie v rámci najkratšej pracovnej vzdialenosti k lézii. Na rozdiel od mikroskopu, kedy najužšie miesto vo zvukovode limituje dopad svetelného lúča do hĺbky, endoskop poskytuje väčšiu flexibilitu v pohľade na mikroskopom nekontrolovateľné miesta MT, predovšetkým v oblasti hypotympana a epitympana. Vo všeobecnosti platí, že pomocou

Obrázok 2. A - Umiestnenie ihly do dolného predného kvadrantu pred intratympanickou injekciou FR. **B** - stav po injekcii, odlepenie blanky bubienka od nákovky a strmienka.

Obrázok 3. VT typu Reuter Bobbin priemeru 1,5 mm in situ.

30°endoskopu je možno vidieť aj „za roh“. Nevýhody endoskopickej otolochirurgie zahŕňajú tzv. „jednorukosť a jednookosť“. Operátor má k dispozícii len jednu ruku na používanie rôznych inštrumentov (pri inzercii VT: odsávač, kliešte, myringotóm) a dvojrozmerný obraz (na rozdiel od endoskopu poskytuje binokulárny mikroskop trojrozmerný obraz). Ťažšie priestorové vnímanie je časom veľmi dobre kompenzované zobrazením operačného poľa z rôznych uhlov. Pri nácviku manipulácie s endoskopom pri otolochirurgii sa odporúča ako prvý a najjednoduchší výkon inzercia VT, keďže úroveň obtiažnosti je najnižšia (1).

V detskej populácii sa často stretávame s poruchami funkčnosti Eustachovej trubice. Pokiaľ dôjde k chronifikácii týchto problémov, tak vzniká v stredouší podtlak. V jeho dôsledku dochádza k vtiahnutiu MT do stredoušnej dutiny a následne k jeho štrukturálnym zmenám (atrofia, kalcifikácia, prípadne vznik retrakčného vaku). Môže dôjsť prípadne k perforácii bubienka, alebo pokiaľ je retrakčný vak hlboký, jeho dno môže byť neprehľadné a pokiaľ v ňom dôjde k hromadeniu keratínu z vonkajšej vrstvy bubienka, vzniká cholesteatóm (3,4,5). Zvyčajne sa vyskytuje v pars flaccida, v zadnom hornom kvadrante, menej často v pars tensa bubienka. Retrakčný vak je rovnako ako cholesteatóm krytý rohujúcim epitelom produkujúcim keratín. Prípadné hromadenie keratínových hmôt vedie k vzniku cholesteatómu (5). Preto je primeraná vizualizácia rozsahu retrakčného vaku veľmi dôležitá. Diagnostika v raných štádiách je obtiažna. Patologický stav sa prejavuje väčšinou až vzniknutou komplikáciou, teda nedoslýchavosťou alebo sekréciou z ucha - dokonca aj za prítomnosti nekrózy nákovky je strata sluchu často minimálna (3,6). Recidivujúce zápal horných dýchacích ciest, kraniofaciálne anomálie, imunodeficiencia, atopia a nízka socioekonomická úroveň patria k faktorom, ktoré prispievajú k zvýšeniu rizika prechodu do chronického stavu choroby (6). Možnosti liečby OMSC sú nechirurgické a chirurgické. K nechirurgickým metódam patria: aktívne sledovanie, sanácia akútneho alebo chronického zápalu horných dýchacích ciest (rinitída, rinofaryngitída) a autoinsuflačné techniky. Čo sa týka chirurgických možností liečby, do tejto skupiny patria: adenoidektómia, inzercia VT a pri pokročilých nálezoch spojených s deštrukciou kosti antromastoidektómia s/bez tympanoplastiky (3). Napriek určitým nevýhodám klasifikácia retrakcie v pars tensa podľa Sadeho stále zostáva najpoužívanejšou

Abstract

Chronic otitis media with effusion and dysfunction of the Eustachian tube can lead in some cases in permanent complications of the tympanic membrane and the middle ear ossicles of pediatric patients. In terms of surgical treatment of the condition, the most commonly performed surgery is the insertion of ventilation tubes, an intervention that aims to reverse atelectasis, restore middle ear ventilation and stop the progression into ossicular erosion or cholesteatoma formation. A technique of ventilation tube insertion using intratympanic injection of normal saline under endoscopic control, shows several advantages as it is a fast, low cost, easy to perform and highly effective method, which in most of the cases permits evaluation of retractions without the need of explorative tympanotomy. In cases of adhesion of the tympanic membrane to the promontorium, intratympanic saline injection can be a crucial step towards- an otherwise unsuccessful- insertion attempt. The surgeon can also benefit from the usage of the endoscope, having a versatile, high quality detailed view of the tympanic membrane, by different angles. In need be, myringoplasty and/or tympanoplasty with /without removal of (small size) cholesteatoma can be performed using the endoscope, avoiding the disadvantages of microscope usage or of the retrauricular approach. In our case, functional and audiological results were normal upon follow-up of the patient.

Key words: atelectasis, chronic otitis media with effusion, retraction, ventilation tube, endoscopy.

metodikou na stanovenie stupňa retrakcie počas sledovania. Chirurgická Erasmus klasifikácia retrakcie pars tensa zaviedla ešte jeden stupeň na rozlíšenie medzi pacientmi s cholesteatómom alebo bez neho a poukázala na význam adhérence pars tensa nad stredoušnými kostičkami (7,8). Vo všeobecnosti zostáva manažment tohto problému zložitý a závisí od stupňa progresie ochorenia. Chirurgická intervencia je preferovanou modalitou, a to najmä v III-IV stupni (4). Pri používaní VT je cieľom zvrátiť atelektázu a repneumatizovať stredné ucho. Chirurgická rekonštrukcia prevodového aparátu s cieľom zlepšenia sluchu je u detí s chronickým zápalom stredoušia veľmi dôležitá, pretože pozitívne ovplyvňuje

vývoj reči a kognitívnych funkcií u dieťaťa. Z hľadiska používaného materiálu viac autorov odporúča použitie autológnych tkanív kvôli ich lepšiemu hojeniu (nehrozí reakcia na cudzí materiál) a dlhodobo lepším funkčným výsledkom (9,10). Ako ideálny a trvácny autológný materiál na myringoplastiku odolný voči resorpcii a retrakcii sa opisuje chrupka (z tragu, ušnice), rovnako ako na rekonštrukciu blanky bubienka pri tympanoplastike. V pokročilých štádiách ochorenia sa náhrada reťaze sluchových kostičiek rieši biokompatibilnými stredoušnými protézami PORP a TORP. Tieto rekonštrukcie prebiehajú často až na druhom sedení, po dostatočnej sanácii zápalu (9,10).

Obrázok 4. Stav pri ambulantnej endoskopickej kontrole ucha 10 dní po operácii: normálny otoskopický nálež, VT in situ, funkčná.

Vyššie opísaná technika inzercie VT pomocou instilácie FR do stredného ucha má za cieľ obnoviť MT, overiť mieru retrakcie a odstrániť patológiu stredného ucha bez poškodenia prevodového aparátu stredného ucha. Je ideálna v II.-IV. stupni podľa klasifikácie Erasmus (8), šetrí čas a náklady, nevyžaduje špeciálne vybavenie, má nízky stupeň obtiažnosti a nenesie žiadne riziko šírenia choroby. Po instilácii FR je sekret v strednom uchu (v prípadoch OMSC) ľahšie odstrániteľný a podmienky pre zavedenie VT sa oddialením MT od promontória zlepšia.

Záver

Endoskopická inzercia ventilačných trubičiek pomocou instilácie FR do stredného ucha je nenáročná, rýchla a spoľahlivá metóda. Kumuluje výhody endoskopickej chirurgie stredného ucha a minimálnej invazívnosti. Je ideálna pre prípady chronickej seróznej otitídy s dysfunkciou Eustachovej trubice spojené retrakciou MT. Včasná inzercia VT je kľúčová, hlavne v raných štádiách atelektázy. V tých prípadoch môže byť inzercia komplikovaná, až nemožná kvôli adhéziám blanky bubienka do štruktúr stredného ucha. Vyššie opísaná metóda inzercie VT ponúka spoľahlivý spôsob inzercie a s jej pomocou je možné kontrolovať stav MT a rozsah jej prípadnej retrakcie.

Literatúra

1. SALZMAN R, BAKAJ T, HEŘMAN J, et al. Endoskopická ušná chirurgie: shrnutí problematiky. Otorinolaryngol Foniatr 2016, 65 (3): 184–187.
2. BETKA J, ZVĚŘINA E, CHOVANEC M, et al. Minimálně invazivní endoskopická a endoskopicky asistovaná chirurgie vestibulárního schwannomu. Endoskopie 2009, 18(2): 67–71.
3. PERCEOVÁ K, URIK M, MACHAČ J. Chronické záněty středouší v dětském věku. Pediatr praxi 2019, 20(4): 216–220.
4. TZOI E, GAREFIS K, KUPRIOTOU A, et al. Hydrodissection technique with t-tube placement in atelectatic ear. Clin Case Rep 2020, 8(12): 2701–2704.
5. BELÁKOVÁ P, STÁREK I, SALZMAN R, et al. Chronický středoušní zánět s cholesteatomem, Čas Lék čes 2019, 158: 235–239.
6. DORNHOFFER JL. Surgical management of the atelectatic ear. Am J Otol 2000, 21 (3): 315–321.
7. JESIC SD, ROVCANIN LH, JOVICEVIC OD, et al. Pars tensa retractions without cholesteatoma in children: predictors for ossicular chain destruction, air conduction thresholds, and postoperative retractions. Otol Neurotol 2014, 35 (6): 997–1002.
8. BORGSTEIN J, GERRITSMA TP, WIERINGA MH, et al. The Erasmus atelectasis classification: proposal of a new classification for atelectasis of the middle ear in children. Laryngoscope 2007, 117 (7): 1255–1259.
9. URIK M, ŠLAPÁK I, MACHAČ J. Chronický sekretorický zánět středního ucha a tympanoplastiky u dětí. Čas Lék čes 2019, 158: 240–242.
10. URIK M, MACHAČ J, ŠLAPÁK I. Středoušní rekonstrukce u dětí, Otorinolaryngol Foniatr 2017, 66 (1): 12–15.

Do redakcie došlo 3. 10. 2022.

Adresa pre korešpondenciu:

MUDr. Dimitrios Paouris

Detská otorinolaryngologická klinika

LF UK a NÚDCH Bratislava

E-mail: paouris1@uniba.sk

Na aktuálnu tému

Na psychiatrických klinikách univerzitných nemocníc na Slovensku vyrástli stromy úprimnosti

Ľubomíra Izáková

hlavný odborník MZ SR pre psychiatriu, člen Prezídia SLS

Psychiatrická starostlivosť má svoje špecifiká, v niektorých aspektoch je tabuizovaná a stigmatizovaná. Stigma a diskriminácia sú však prekážkami pre poskytovanie starostlivosti. Upozorňuje na to aj Svetová federácia duševného zdravia v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorá pre Svetový deň duševného zdravia, ktorý sa tento rok už po 30x oslavoval 10. októbra, zvolila tému „Urobme z duševného zdravia a well-being prioritu pre všetkých“.

Na Slovensku sme uvažovali ako tému uchopiť a rozhodli sme sa, že zacieme pozornosť na tému, ktorá je nielen stigmatizovaná v očiach verejnosti, ale aktuálne sa na politickej a odbornej úrovni aj rieši a ku ktorej v prospech pacienta môžeme ako odborníci prispieť. V zmysle novoprijatých koncepcií - Koncepcie zdravotnej starostlivosti v odbore psychiatria a Koncepcie humanizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti v odbore psychiatria sme sa rozhodli zamerať sa na podmienky psychiatrickej ústavnej liečby. Predstava psychiatrického oddelenia s mrežami na oknách a s obmedzovacími prostriedkami má dlhodobo svoje miesto v mysliach nielen laickej verejnosti, ale aj mnohých zdravotníkov. Psychiatrická hospitalizácia býva pri niektorých stavoch, spojených so stratou kontaktu s realitou, nedobrovoľná a pacient sa jej musí napriek svojmu nesúhlasu podrobiť. Pritom jeho celková pohoda (well-being) počas hospitalizácie má potenciál pozitívne vplyvať na zlepšovanie jeho stavu.

Základom zdravotnej starostlivosti je kvalitný terapeutický vzťah medzi zdravotníkom a pacientom. Je predpokladom úspešnej liečby, ak je založený na vzájomnej dôvere, rešpekte, dôstojnosti a spolupráci. Platí to pre každého člena terapeutického tímu. Dosiahnuť vzájomnú konkordanciu v terapeutickom vzťahu sa nedarí samo od seba. Potrebne je do vzťahu s pacientom priniesť nielen odbornosť, ale aj prvky otvorenosti, vzájomnej dôvery, láskavosti, rešpektu, vyjasniť si vzájomné očakávania od pobytu v nemocnici, poskytovať pacientovi dostatočné informácie, oceniť ho, pomôcť mu spracovať negatívne informácie, ktoré môžu prichádzať vo vzťahu k jeho zdravotnému stavu a tiež z mimonemocničného prostredia. Snaha porozumieť prejavom agresie, či manipulatívneho správaniu, odmietaniu liečby zo strany pacienta má potenciál im predísť či ich minimalizovať. Dôležité je, aby personál ovládol techniky na predchádzanie či zvládanie napätých situácií na oddelení.

Uvedené postupy sú súčasťou modelu „Safewards“, ktorého autorom je Len Bowers z Veľkej Británie. Formulovaný bol v roku 2013 a v súčasnosti už disponuje dôkazmi o efektívnosti jeho implementácie v praxi. Model je dostupný bez licencie, jeho desať intervencií je presne popísaných a vysvetlených tak, aby bolo možné si ich osvojiť a používať.

Jednu z intervencií nazvanú „Strom odkazov pri prepustení pacienta“ sme pri príležitosti tohtoročného Svetového dňa duševného zdravia začali zavádzať aj na Slovensku. Pacienti prichádzajú na hospitalizáciu v akútnom stave, ktorý si vyžaduje diagnostiku a intenzívnu liečbu, mnohí z nich pociťujú obavy, nevedia, čo očakávať, majú pocity beznádeje, odmietajú ponúkanú pomoc. Model Safewards® ukazuje, že vysoký potenciál pomôcť novoprijatému pacientovi majú zdieľané vlastné skúsenosti z hospitalizácie. V deň prepustenia preto požiadame pacienta, aby na kartičku napísal odkaz, ktorý bude vystavený na špeciálnom mieste na oddelení (na strome odkazov), prístupný pre všetkých. Pokiaľ je to potrebné, personál môže pomôcť pacientovi odkaz sformulovať, či napísať. Každý pacient má dostať ponuku niečo odkázať, pretože každý názor je rovnako dôležitý. Nemá ísť o anonymný odkaz, ak má konkrétneho autora, jeho hodnota sa zvyšuje (obr. 1 a 2). Tieto správy sú príkladom pre nových pacientov, ktorí adaptáciu iba prekonávajú a tiež spätnou väzbou pre personál. Poskytnú ocenenie, motiváciu k zmene toho, čo by mohlo fungovať lepšie, ale najmä nádej a pocit istoty, že sa pobyt v nemocnici dá zvládnuť.

Hlavná odborníčka spolu s krajskými odborníkmi MZ SR pre psychiatriu s podporou výboru Slovenskej psychiatrickej spoločnosti, Ligy za duševné zdravie, Ministerstva zdravotníctva

Obrázok 1. Martin Knut z Ligy za duševné zdravie je tvorcom stromu odkazov pod názvom Strom úprimnosti.

a ďalších partnerov pozvala psychiatrické kliniky lekárske fakulty a univerzitných nemocníc na Slovensku, aby sa zavedením tejto intervencie do praxe prihlásili k modelu Safewards® a postupne ho na Slovensku implementovali. Svoje aktivity 10. 10. 2022 zverejnili na tlačovej konferencii a vyzvali ďalšie psychiatrické oddelenia a kliniky zapojiť sa do projektu. Takýmto spôsobom odoslali pozitívny odkaz pre odbornú aj laickú verejnosť, že psychiatrická starostlivosť na Slovensku sa modernizuje a má záujem rozvíjať sa aj v starostlivosti o blaho človeka. Je potešujúce, že viaceré psychiatrické ústavné zariadenia tento odkaz prijali a v súčasnosti na nich vyrastajú ďalšie „stromy“. Týmto spôsobom prispievajú k destigmatizácii psychiatrie v očiach verejnosti, k vyššej spokojnosti pacientov, k lepšej účinnosti liečby a tiež k väčšej pohode na pracovisku. Spoločne potvrdzujú, že duševné zdravie a pohoda sú skutočne prioritou pre všetkých.

Literatúra

1. WHO: World Mental Health Day 2022, online: <https://www.who.int/campaigns/world-mental-health-day/2022>
2. Koncepcia humanizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti v odbore psychiatria. Vestník MZ SR, časť 9-17, ročník 70, 66-80.
3. DUBOVCOVÁ M. Safewards – model v psychiatrickej ošetrovateľskej praxi. VŠZSPS, Bratislava 2021, 79.
4. Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví. Safewards: Intervention. Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví, z.s., 2021, 102, online: <https://www.reformapsychiatrie.cz/sites/default/files/2021-06/Safewards%20-%20Intervention.pdf>.
5. Safewards: <https://www.safewards.net/cs/>.
6. MULLEN A, BROWNE G, HAMILTON B, SKINNER S, HAPPELL B. Safewards: An integrative review of the literature within inpatient and forensic mental health units. Int J Ment Health Nurs 2022, Apr 2. Doi: 10.1111/inm.13001.
7. OOSTERMEIJER S, BRASIER C, HARVEY C, HAMILTON B, ROOPER C, MARTEL A, FLETCHER J, BROPHY L. Design features that reduce the use of seclusion and restraint in mental health facilities: a rapid systematic review. BMJ Open 2021, Jul 7, 11 (7): e046647. Doi: 10.1136/bmjopen-2020-046647.
8. LEE H, DOODY O, HENNESSY T. Mental health nurses experience of the introduction and practice of the Safewards model: a qualitative descriptive study. BMC Nurs 2021, Mar 11, 20 (1): 41. Doi: 10.1186/s12912-021-00554-x.
9. DICKENS GL, TABVUMA T, FROST SA. SWSLHD Safewards Steering Group. Safewards: Changes in conflict, containment, and violence prevention climate during implementation. Int J Ment Health Nurs 2020, Dec 29 (6): 1230-1240. Doi: 10.1111/inm.12762.
10. BOWERS L. Safewards: a new model of conflict and containment on psychiatric wards. J Psychiatr Ment Health Nurs 2014, Aug, 21 (6): 499-508. Doi: 10.1111/jpm.12129.

Do redakcie došlo 20.11.2022.

Obrázok 2. Strom úprimnosti s nástenkami na odkazy pacientov pri prepustení na stene Psychiatrickej kliniky LF UK a UN Bratislava – Nemocnica Staré Mesto.

Odborná práca

Žitá skúsenosť mladých ľudí s ochorením COVID-19

The Lived Experience of Young People Diagnosed With COVID-19 Infection

Kristína ŠIROKÁ¹, Daniela ČECHOVÁ²

¹SAIP, Bratislava

²Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická Fakulta, Katedra psychológie

Abstrakt

Naším zámerom bolo priniesť autentický pohľad do žitej skúsenosti s ochorením COVID-19, ktoré sa špecificky spája s povinnou izoláciou. S ohľadom na individuálnu skúsenosť sme použili formu kvalitatívneho výskumu, prostredníctvom hĺbkových pološtruktúrovaných interview a niekoľkých projektívnych metód. Výskumný súbor tvorilo 6 mužov a žien vo veku 23-35 rokov. Pri analýze dát sme sa opierali o fenomenologicko-hermeneutickú metódu inšpirovanú Paulom Ricoeurom (1973). Identifikovali sme 9 hlavných tém: oznamovanie ochorenia, reakcie okolia, prerámčovanie blízkych vzťahov, zastavený čas, nespokojnosť s informáciami v médiách, nespokojnosť so systémovými opatreniami, záujem o blízkych, ťažkosti prijať pomoc a vďačnosť. Zistenia prispievajú k poznatkom o budovaní psychologickej imunity, ako aj o protektívnych a rizikových faktoroch v rámci spoločensko-zdravotných kríz. **Kľúčové slová: pandémia koronavírusu, COVID-19, karanténa, kvalitatívny výskum, fenomenologická hermeneutika.**

Úvod

Pandémia koronavírusu je unikátnou zdieľanou skúsenosťou, doposiaľ neznámeho trvania, so závažnými psychologickými a spoločenskými dôsledkami. Kľúčovou intervenciou tejto globálnej zdravotnej krízy sa stalo dištancovanie od fyzického kontaktu s inými ľuďmi. Obmedzenie voľného pohybu súvisí s výraznými zmenami v sociálnej interakcii. Mimo spoločnej domácnosti je interpersonálny kontakt značne limitovaný a presúvaný do online priestoru. Mení sa však aj dynamika nevyhnutných interakcií v rámci spoločnej domácnosti. To môže viesť ku konfliktom v blízkych vzťahoch a problémom v komunikácii (Prime et al., 2020). Počas pandémie bola tiež zaznamenaná alarmujúca eskalácia domáceho násillia (Mittal a Singh, 2020). Odborná verejnosť sa aktuálne zaoberá aj dôsledkami tzv. infodémie, ktorá môže prispievať k zvyšovaniu strachu a neistoty (Depoux et al., 2020) a k zmenám v sociálnom správaní (Cinelli et al., 2020).

Brooks et al. (2020) posudzovali psychologický dopad karantény na základe 24 odborných publikácií. Väčšina z nich referovala o závažných negatívnych psychologických dôsledkoch, vrátane posttraumatických stresových symptómov, depresie, anxiety, závislosti,

syndrómu vyhorenia, či nespavosti. V rámci tejto analýzy identifikovali 2 skupiny, ktoré sú najviac vulnerabilné na riziko negatívnych psychologických následkov. Ide o ľudí s psychiatrickým ochorením v biografickej anamnéze a tiež o zdravotníckych pracovníkov a pracovníčky. Zároveň identifikovali rizikové faktory, ktorými bola dĺžka karantény (viac ako 10 dní), nejasné informácie zo strany orgánov štátnej správy v oblasti zdravotníctva, nedostatok potrebných prostriedkov (financie, jedlo, oblečenie, ochranné pomôcky, a iné), strach, frustrácia, nuda a stigma.

Napriek mnohým zdieľaným aspektom tejto skúsenosti sa ľudia interindividuálne líšia v miere a povahe svojich obáv, ale aj očakávaníach, reziliencii a pripravenosti na krízové situácie (Aschwanden, 2020). Množstvo štúdií sa zaoberalo skúmaním individuálnych rozdielov v reakcii na pandémiu z hľadiska 5-faktorového modelu osobnosti (AL-Omiri et al., 2021; Aschwanden, 2020; Fernández et al., 2020; Kroencke et al., 2020; Liu et al., 2021). Výsledky týchto výskumov sa zhodujú v tom, že neuroticizmus sa spája s výraznejšími obavami, strachom, pesimistickým prežívaním, maladaptívnymi zvládacími stratégiami a negatívnymi dôsledkami na každodenný život. Význam osobných črt sa javí ako menej zjavný, nakoľko

štúdie z rozličných krajín prezentujú rôzne závery a interpretácie. Prostredníctvom medzikultúrnej štúdie upozornili Siritzky et al. (2021) na vplyv externých politicko-ekonomických faktorov na moderáciu črt osobnosti.

Ako protektívne osobnostné faktory duševného zdravia počas pandémie sa ukazujú emocionálna stabilita (Aschwanden, 2020; Kroencke et al., 2020; Liu et al., 2021), reziliencia (Finch et al., 2020; Fernández et al., 2020), adaptívne copingové stratégie (Sumner a Kinsella, 2021), altruizmus (Giovanni a Ozdamar, 2020), sebaúčinnosť, optimizmus a nádej (Finch et al., 2020). Altruizmus sa ukázal ako protektívny faktor iba vtedy, ak je zároveň efektívne realizovaný. Ľudia s altruistickým postojom, ktorí reálne nemohli pomôcť, boli naopak náchylnejší na úzkostné a depresívne symptómy (Feng et al., 2020).

Metódy

Vo výskume uplatňujeme kvalitatívny metodologický prístup, nakoľko sme považovali za užitočné preskúmať autentickú skúsenosť s novým ochorením, ktoré sa špecificky spája s povinnou izoláciou. Vzhľadom k formulovaným cieľom sme stanovili nasledujúcu výskumnú otázku:

VO: Ako mladí ľudia vnímajú a prežívajú svoju skúsenosť s ochorením COVID-19?

Výskumný súbor sme získavali tzv. metódou snehovej gule. Požiadavkou pre zaradenie do výskumu bolo prekonanie ochorenia COVID-19. V rámci úsillia o vyváženosť výskumnej vzorky sme ako ďalšiu podmienku zaradenia zvolili vek v rozmedzí 20 – 35 rokov, ktorý prináleží vývinovému obdobiu mladšej dospelosti (Vágnerová, 2000). Základný výskumný súbor tvorilo 6 participantov (4 muži a 2 ženy) vo vekovom rozpätí 23 – 35 rokov. Ich priemerný vek bol 28,5 rokov (SD = 3,88 rokov). Všetci boli zamestnaní, slobodní a bývali mimo rodičovského domu. V čase karantény boli 2 participant v partnerskom zväzku a ostatní 4 nie. Ženské participantky boli počas karantény v domácnosti samy, pričom jedna z nich bola doma sama iba polovicu času. Mužskí participant zdieľali počas karantény domácnosť s 1 alebo viacerými spolubývajúcimi. 3 mužskí participant boli absolventami informatických odborov a 1 bol študentom VŠMÚ. 1 participantka bola absolventkou práva a ekonómie a druhá managementu.

Okrem tohto základného výskumného súboru sme pre hlbší vhlad do problematiky posudzovali ďalšie 2 participantky ako tzv. deviantné prípady (Silverman, 2005). Jedna z nich bola 2 týždne izolovaná v karanténe, avšak nespĺňala kritérium prekonania ochorenia COVID-19. Druhá z nich síce spĺňala obe kritéria pre zaradenie do výskumného súboru,

avšak od ostatných sa odlišovala tým, že ako jediná z nich má zodpovednosť za starostlivosť o malé dieťa.

Rozhodli sme sa pre vnútrosubjektový dizajn prostredníctvom osôb, ktoré majú so skúmaným fenoménom individuálnu skúsenosť. Dáta sme získavali pomocou pološtruktúrovaného interview. Dĺžka jednotlivých rozhovorov sa pohybovala v rozmedzí 42 - 78 minút. Priemerná dĺžka rozhovorov bola 60 minút (SD = 16). V rámci rozhovoru sme použili aj niekoľko projektívnych metód, t. j. prerozprávanie príbehu karantény s ochorením COVID-19 za pomoci terapeutických kariet COPE (Ayalo, 2005) a fotografia karantény.

Pri analýze transkriptov rozhovorov sme sa opierali o fenomenologicko-hermeneutickú metódu inšpirovanú Paulom Ricoeurom (1973). Jeho koncepcia interpretačnej teórie sa s otázkou validity získaných interpretácií vysporadúva prostredníctvom hermeneutického kruhu, ktorý prebieha v rámci dialektického pohybu medzi vysvetlením a porozumením. Interpretácia tu prebieha v troch metodologických krokoch: naivné čítanie, štruktúrna analýza a napokon kritická interpretácia (Ricoeur, 1973; Lindseth a Norberg, 2004). Naivné porozumenie je formulované fenomenologickým jazykom a zameriava sa na zodpovedanie otázky: „Čo text hovorí?“ Štruktúrna analýza je úsilím zodpovedať otázku: „O čom text hovorí?“ V tejto etape je naopak dôležité dekontextualizovať jednotlivé významové jednotky textu od celku a posudzovať ich nezávisle. V rámci tejto fázy sme zvolili tématickú štruktúrnú analýzu. V poslednej etape interpretácie sa sumarizujú jednotlivé témy a podtémy vo vzťahu k formulovaným výskumným otázkam a cieľu výskumu, ale aj vo vzťahu k relevantnej odbornej literatúre v kontexte skúmanej problematiky (Lindseth a Norberg, 2004; Ghasemi et al., 2011).

Výsledky

V tejto časti prezentujeme 9 tém spolu s ich podtémami, ktoré sa na základe kvalitatívnej analýzy transkriptov jednotlivých rozhovorov ukázali ako najvýznamnejšie.

1. Oznamovanie ochorenia

V rozhovoroch sa téma oznamovania vlastného ochorenia ukázala ako mimoriadne zaťažujúca. Spájala sa s náročným rozhodovaním, koho a akým spôsobom je potrebné informovať a tiež s obavami z reakcií okolia. Do popredia vystupovali obavy a v niektorých prípadoch aj prežívanie viny z prípadného nakazenia iných ľudí. Po negatívnych výsledkoch testovania blízkych cítili značnú úľavu. V rámci tejto témy sa objavili podtémy ako **rozhodovanie, strach z reakcií okolia, strach z výsledkov testovania blízkych a nápor písania množstva správ**.

„...tie momenty boli také, že súboj s tým, že komu sa treba ozvať, čo sa deje, vlastne či sa ozvať, čo je aspoň že taká rozumná miera toho... zo začiatku maximálny stres... že som vlastne nevedel a šírila som to...“

2. Reakcie okolia

Táto téma zahŕňala spôsob, akým okolie reagovalo na ochorenie participantov a participantok výskumu. Reakcie sa značne menili v závislosti od časového trvania pandémie ako takej. Najkritickejšie reakcie sa objavili v prvých mesiacoch pandémie, kedy sa ako najmarkatnejší jav ukázala **polarizácia reakcií okolia**, pričom jeden pól sa vzťahoval k negatívnej stigmatizácii a druhý pól naopak k empatii a spolupatričnosti. Vo viacerých interview sa objavovali výrazy ako ostrakizácia, radikalizácia, prípadne „ja proti svetu“. V rámci tejto témy sme identifikovali nasledujúce podtémy: **obviňovanie, kritika, nedôvera, poučovanie, strach a vyhýbavé správanie**. Na druhej strane sa však objavila aj podtéma, ktorú sme nazvali ako **spolupatričnosť**.

„...akože skôr boli tam také tie sociálne aspekty a to ako to ľudia ostatní vnímali, že som mal karanténu a korunu a že... zistil som, že ktorí ľudia sú ochotní pomôcť a ktorí Ťa skôr začnú ostrakizovať...“

Ochorenie v neskorších mesiacoch pandémie však prinieslo výrazne odlišné podtémy: **solidarita, obavy okolia o moje zdravie, viktimizácia, zvedavosť a zmena reakcií okolia oproti 1. vlne**.

„...by mi ospravedlnili hocičo na svete, takú obrovskú mieru solidarity... na jednej strane to človeka tak poteší a na druhej je taký, že... ale ja sa nechcem teraz nejak viktimizovať...“

3. Prerámcovanie blízkych vzťahov

Táto téma na jednej strane nadväzovala na polarizáciu reakcií okolia a objavila sa takmer vo všetkých rozhovoroch. Zatiaľ čo v prvých mesiacoch pandémie zažili nakazení **šok v mnohých blízkych vzťahoch**, v neskorších mesiacoch sa akoby **zvýraznili problematické aspekty v niektorých blízkych vzťahoch**, ktoré však existovali už predtým. Nakazení v neskorších mesiacoch pandémie sa zaoberali oveľa menším počtom problematických vzťahov. V prvých mesiacoch sa objavovali podtémy ako napríklad **traumatizácia vo vzťahoch**, alebo **strata dôvery v ľudskosť**. Tiež sa ukázali nové stratégie správania smerom k ľuďom, t. j. **opatrnosť, izolácia a dôraz na správny výber ľudí v blízkom okolí**. V neskorších mesiacoch sa vynorili podtémy ako napríklad **nastavenie bezpečných hraníc** alebo **potreba priestoru**. V takmer všetkých rozhovoroch sa zároveň objavila téma **vďačnosti** za ľudí, ktorí boli spolupatriční, empatickí a prejavovali úprimný záujem. V niekoľkých rozhovoroch sa objavila podtéma **uvedomenia si potreby blízkych**

vzťahov. Vo všeobecnosti možno povedať, že téma prerámcovania blízkych vzťahov sa týkala bezpečia v rámci iných vzťahov a nastavovania hraníc.

„Mám také realistickejšie očakávania od ľudí, že vlastne chápem, že tam je ten strach, ale aj ten moment, že vtedy dokážu ublížiť. Trauma vo vzťahoch. Určite mi to poškodilo mnohé vzťahy a mnohé mi to polepšilo, že som nečakal, že niektorí by sa až tak snažili.“

4. Zastavil sa čas

Ako významné sa ukázalo i narábanie s časom a zastavením každodenného spôsobu fungovania a pôvodných plánov. Niektorí sa k danej téme postavili ako k príležitosti pre starostlivosť o seba, sebareflexiu a bilancovanie vlastného prežívania, plánov, hodnôt, alebo aktuálnej životnej situácie. Iní považovali tento aspekt za problematický a vyrovnávali sa s prežívaním nudy, frustrácie alebo hnevu. V rámci skupiny ľudí, ktorí považovali faktor „zastaveného času“ za problematický, sa niektorí usilovali hľadať spôsoby ako sa čo najviac priblížiť k zaužívanému spôsobu života a iní sa sústredili na nevyhnutnosť prežitia nudy a orientovali sa skôr na budúcnosť. Veľmi častou copingovou stratégiou pri vyrovnávaní sa s touto témou bolo užívanie rôznych substancií, najmä alkoholu a marihuany. Identifikovali sme nasledujúce podtémy: **nuda, stereotyp, zmeškanie niečoho, substance, úsilie o výkon, nevyužitý čas, sebareflexia, starostlivosť o seba a orientácia na budúcnosť**.

„...to je ako keď dôjdeš do chladničky - vždy s nižšími očakávaniami, že čo tam nádeš... toto bolo tak, že nie 4. pokus idenia do chladničky, ale tak, že 250. - a proste fakt stále neviem čo so sebou, stále nemám čo robiť a stále ma nič nebví...“

5. Nespokojnosť s informáciami v médiách

Téma sa spájala najmä s prežívaním neistoty kvôli nejednotnosti informácií z rôznych zdrojov, alebo ich poplašnému charakteru. Identifikovali sme teda podtémy ako **nejednoznačné informácie, protichodné informácie a poplašné správy**. Viacerí sa vyjadrili, že informácie v médiách považovali za zaťažujúce a preventívne sa vyhýbali ich sledovaniu. V niekoľkých rozhovoroch nás zaujala podtéma, ktorá sa týkala **nadmerného optimizmu** v zmysle tipov na užitočné využitie času v karanténe, čo však pôsobilo nátlakovo alebo falošne.

„...teraz je ten COVID všade...“

6. Nespokojnosť so systémovými opatreniami

Téma sa týkala nespokojnosti s nastavením systémových opatrení, ich častými zmenami, postupmi orgánov štátnej moci a náročným prístupom k relevantným informáciám. Téma sa spájala najmä s prežívaním hnevu

Abstract

Our aim was to provide an authentic insight into the lived experience of being diagnosed with COVID-19, which is specifically associated with quarantine. In order to capture the uniqueness of an individual experience we have used a qualitative methodology by means of in-depth interviews and several projective methods. The research group consists of six participants aged 23-35 years. The process of data analysis is based on the phenomenological hermeneutical method inspired by Paul Ricoeur (1973). We have identified 9 main themes: illness disclosure, reactions of others, changes in close relationships, stopped time, dissatisfaction with information in the media, dissatisfaction with health-system arrangements, interest in loved ones, difficulties in receiving help and gratitude. Findings of this research may contribute to building a psychological immunity and also to deepen the knowledge about protective and risk factors in socio-health crises.

Key words: coronavirus pandemic, COVID-19, quarantine, qualitative research, phenomenological hermeneutics.

a bezmocnosti. Tu sme identifikovali podtémy: **hnev, bezmocnosť, porušovanie ľudských práv, nezmyselnosť a náročný prístup k informáciám.**

„...sme niekam prišli na opakované testovanie, ale povedali nám, že tam neparíme... A tie re-testovania boli otvorené od 9.00 do 12.00 a my sme stáli pred nemocnicou, tam bol úpek - 40 °C, šóra na 2 hodiny, žiadna voda, žiadna toaleta, malé deti, starí ľudia.“

7. Záujem o blízkych

Téma sa spájala s posúdením rizík a porovnávaním vlastnej situácie s ťažkosťami blízkych. Ak sa zdalo, že blízki sú v náročnejšej situácii, objavovali sa podtémy **starostlivosti o blízkych, zabezpečovania pomoci, strachu a viny**. Vina sa týkala najmä úvah o potenciálnej zodpovednosti za šírenie vírusu.

„Viac som sa zamýšľala nad tým, ako pomôcť rodičom, lebo oni sú dôchodcovia... Otec je ťažký pľúciar. Rodičia zostali v spoločnej domácnosti, takže... ani nie tak myšlienky na seba...“

8. Ťažkosti prijať pomoc

Niektorí tiež oslovovali tému ťažkostí so žiadaním alebo prijímaním pomoci, ako napríklad nákup potravín a podobne.

„...som musela poprosiť o pomoc... ja mám problém niekoho o niečo žiadať...“

9. Vďačnosť

V rámci rozhovorov sa ako mimoriadne významná ukázala téma vďačnosti. Sprítomnenie možnosti rôznych strát a empatické vžívanie sa do množstva spoločenských a zdravotných tragédií sa spájalo s intenzívnym prežívaním vďačnosti za vlastné zdravie, i zdravie blízkych, bezpečné priateľstvá, prácu, domov a podobne.

„...koľko ľudí je postihnutých tým COVID-om, aj z hľadiska práce aj toho, že nemajú žiaden príjem a sú v ťažkej situácii, tak som vnímala, že bože, aké mám šťastie...“

Diskusia

Výskum prispieva k hlbšiemu porozumeniu skúsenosti mladých ľudí vo veku 20-35 rokov s karanténou situáciou nového ochorenia COVID-19. Keďže sa jednalo o skupinu ľudí s miernejším priebehom ochorenia, vyrovnávali sa viac so spoločenskými, vzťahovými a psychologickými aspektami, než so zdravotnými. Identifikovali sme 9 hlavných tém, ktoré sa spájali s týmto zážitkom: oznamovanie ochorenia, reakcie okolia, prerámcovanie blízkych vzťahov, zastavený čas, nespokojnosť s informáciami v médiách, nespokojnosť so systémovými opatreniami, záujem o blízkych, problém prijať pomoc a prejať vďačnosť.

Vzhľadom na charakter tohto ochorenia sa ako jeho špecifikum ukazuje nevyhnutnosť rýchlo a adekvátne reagovať. Jedná sa o situáciu, kedy má jednotlivec relatívne krátky čas na spracovanie náhle zmeny svojho zdravotného stavu a následné morálne-etické rozhodovanie ohľadom zamedzenia šírenia tohto ochorenia, či potenciálneho ohrozenia iných ľudí. Pri iných ochoreniach, napríklad pri HIV, je oznamovanie skôr dlhodobejším procesom, kedy je často možné vybrať si s kým bude daný jednotlivec svoj zdravotný stav zdieľať (Hult et al., 2012). Okrem toho je potrebné adaptovať sa na novú situáciu a zabezpečiť si nevyhnutné potreby pre zvládnutie karantény. Možno povedať, že oznamovanie ochorenia predstavovalo enormnú emocionálnu a kognitívnu záťaž. Spájalo sa s anticipáciou negatívnej stigmatizácie, obavami o blízkych a riešením dilemy ohľadom oznamovacej povinnosti. Sun et al. (2021) zistili, že dôvodmi pre oznámenie tohto ochorenia sú sociálna zodpovednosť, snaha o získanie podpory a strach z hanby pri prípadnom zistení neohlásenia. Naopak, neohlásenie ochorenia sa spájalo so strachom zo stigmatizácie a diskriminácie seba alebo svojich blízkych. To sa zároveň ukázalo ako opodstatnená obava, obzvlášť na začiatku pandémie.

S efektom negatívnej stigmatizácie súvisela aj ďalšia identifikovaná téma, ktorú sme

nazvali ako polarizácia reakcií okolia. Táto sa ukazovala ako markantná najmä v prvých mesiacoch pandémie. Sociálna stigma sa definuje ako hlboko diskreditujúci atribút, ktorý človeka redukuje na niečo nežiadúce, nezdravé a menejcenné (Sotgiu a Dobler, 2020). V tomto prípade môžeme hovoriť o dehumanizácii človeka na nosič nebezpečného vírusu. Tí, ktorí boli nakazení medzi prvými, boli traumatizovaní dramatickými zmenami v sociálnych vzťahoch. Zažívali masívnu kritiku, poučovanie, odsudzovanie, obviňovanie a odmietanie zo strany blízkych a známych. Stigmatizácia pri ochorení, obzvlášť infekčnom, je častým javom (Roberto et al., 2020) a predstavuje výrazne negatívne dôsledky (Dye et al., 2020). Jej zdrojom môžu byť strach, neistota (Person et al., 2004) alebo potreba moci (Ramaci et al., 2020). Výsledky tohto výskumu poukazujú na zmenu reakcií okolia najneskôr od októbra 2020, kedy sme identifikovali väčšiu empatiu, záujem a ochotu pomôcť. Participanti, ktorí mali ochorenie COVID-19 v neskorších mesiacoch sa namiesto stigmatizácie sťažovali skôr na zvedavosť a viktimizáciu v zmysle znížených nárokov a prehnanej pomoci. Na druhej strane, niektorí si znížené nároky pochvalovali. Bez ohľadu na časové trvanie pandémie sa takmer u všetkých objavila téma vďačnosti za podporu a vzťahy a spolupatričnosť.

Súvisiacou témou bolo prerámcovanie blízkych vzťahov, ktoré sa vo všeobecnosti vzťahovalo k ich bilancovaniu z hľadiska bezpečia, empatie, solidarity a osobných hraníc a následným zmenám v interpersonálnej dynamike. Vzťahy, ktoré boli zdrojom stigmatizácie alebo sa javili ako dysfunkčné boli prostredníctvom tejto skúsenosti oslabené a tie, ktoré sa javili ako podporné a spolupatričné boli naopak posilnené. Izolácia ako copingový mechanizmus sa pri stigmatizácii objavuje ako reakcia na nadmerný stres (Audet et al., 2013). Naopak vďačnosť sa ukazuje ako kompenzácia prežívaného osamelosti (Caputo, 2015) a zároveň redukuje kompetitívne správanie v ohrozujúcich situáciách (Sasaki et al., 2020). Zároveň sa objavila aj téma sprítomnenia túžby po intímnom partnerovi, ktorý by mohol byť oporou pri zvládaní náročných situácií.

Ako významná téma sa ukázalo aj narábanie s tzv. zastaveným časom, ktorý bol pre mnohých zdrojom neúnosnej nudy a frustrácie, zatiaľ čo pre niektorých bol príležitosťou pre spojenie sa s vnútorným prežívaním a sebareflexiou. Martarelli a Wolff (2020) argumentujú, že nuda je motivačným signálom pre zmenu správania, kedy je aktuálne správanie alebo situácia vnímané ako bezvýznamné. V rámci našich interview sa nuda skutočne objavovala v situáciách, kedy jednotlivci hodnotili vlastnú povinnú izoláciu ako bezvýznamnú, nakoľko sa považovali za už neinfekčných. Diskrepancia medzi motivačným charakterom nudy

a nutnosťou ostať doma ich viedla k prežívaniu frustrácie. V rozhovoroch sa však objavili ľudia, ktorí boli schopní nájsť v tejto situácii relevantný význam, čo im umožnilo adaptovať sa na karanténnu situáciu. Zvýšená introspekcia a sebareflexia však môžu mať aj negatívny efekt, napr. repetitívne negatívne myslenie (Hager et al., 2020). V rámci nášho výskumného súboru jej však bol prisúdený význam, ktorý sa javil ako adaptívny.

Ďalej sme identifikovali nespokojnosť so systémovými opatreniami, nejasnú komunikáciu zo strany štátnych inštitúcií a nedostatok inštitucionálnej podpory. Táto téma sa spája s prežívaním hnevu a frustrácie. Politicko-ekonomické vplyvy spolu s neadekvátnymi alebo poplašnými správami v médiách často prispievajú k zvýšeniu celkovej miery stigmatizácie v spoločnosti (Maiorano et al., 2017), ale aj k iným patologickým javom a negatívnym psychologickým dôsledkom (Pruitt et al., 2020).

Vzhľadom na kvalitatívny charakter výskumu sa neočakáva reprezentatívnosť našich zistení na celkovú populáciu mladých ľudí. Účastníčky a účastníci sa do výskumu prihlasovali dobrovoľne v reakcii na výzvu, ktorá bola uverejnená na sociálnej sieti Facebook, pričom všetci pochádzali z Bratislavy. To všetko ovplyvňuje povahu našich výsledkov, avšak prispieva k pochopeniu žitej skúsenosti tejto špecifickej situácie a tým napomáha k prehľbovaniu poznatkov o budovaní psychologickéj imunity, ako aj o protektívnych a rizikových faktoroch spoločensko-zdravotných kríz.

Svetové, medzinárodné a pamätné dni

- 4. február – Svetový deň rakoviny
- 11. február – Svetový deň chorých
- 20. február – Svetový deň sociálnej spravodlivosti
- 19. marec – Svetový deň sociálnej práce
- 30. marec – Deň lekárov
- 2. apríl – Svetový deň povedomia o autizme
- 11. apríl – Svetový deň Parkinsonovej choroby
- 17. apríl – Svetový deň hemofílie
- 28. apríl – Deň bezpečnosti a zdravia pri práci
- 5. máj – Medzinárodný deň pôrodných asistentiek
- 8. máj – Medzinárodný deň Červeného kríža
- 10. máj – Svetový deň pohybu k zdraviu

Literatúra

1. AL-OMIRI MK, et al. COVID-19 and Personality: A Cross-Sectional Multicenter Study of the Relationship Between Personality Factors and COVID-19-Related Impacts, Concerns, and Behaviors. *Frontiers in psychiatry* 2021, 12: 1–21. Doi: 10.3389/fpsy.2021.608730.
2. ASCHWANDEN D, et al. Psychological and behavioural responses to Coronavirus disease 2019: The role of personality. *European Journal of Personality* 2020, 35 (1): 51–66. Doi: 10.1002/per.2281.
3. AUDET CM, MCGOWAN CC, WALLSTON KA, KIPP AM. Relationship between HIV stigma and self-isolation among people living with HIV in Tennessee. *PloS one* 2013, 8 (8): 1–8. Doi: 10.1371/journal.pone.0069564.
4. AYALO O. COPE: Terapeutické karty (príručka). Kircharten: OH Publishing Moritz Egetmeyer 2005.
5. BROOKS SK, et al. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The Lancet* 2020, 395 (10227): 912–920. Doi: 10.1016/S0140-6736(20)30460-8.
6. CAPUTO A. The Relationship Between Gratitude and Loneliness: The Potential Benefits of Gratitude for Promoting Social Bonds. *Europe's Journal of Psychology* 2015, 11 (2): 323–334. Doi: 10.5964/ejop.v11i2.826.
7. CINELLI M, et al. The COVID-19 social media infodemic. *Scientific Reports* 2020, 10 (1): 1–10. Doi: 10.1038/s41598-020-73510-5.
8. DEPOUX A, et al. The pandemic of social media panic travels faster than the COVID-19 outbreak. *Journal of Travel Medicine* 2020, 27 (3). Doi: 10.1093/jtm/taaa031.
9. DYE TD, et al. Risk of COVID-19-related bullying, harassment and stigma among healthcare workers: an analytical cross-sectional global study. *BMJ Open* 2020, 10 (12): e046620. Doi: 10.1136/bmjopen-2020-046620.
10. FENG Y, et al. When altruists cannot help: the influence of altruism on the mental health of university students during the COVID-19 pandemic. *Globalization and Health* 2020, 16 (1). Doi: 10.1186/s12992-020-00587-y.
11. FERNÁNDEZ RS, et al. Psychological distress associated with COVID-19 quarantine: Latent profile analysis, outcome prediction and mediation analysis. *Journal of Affective Disorders* 2020, 277: 75–84. Doi: 10.1016/j.jad.2020.07.133.
12. FINCH J, FARRELL LJ, WATERS AM. Searching for the HERO in Youth: Does Psychological Capital (PsyCap) Predict Mental Health Symptoms and Subjective Wellbeing in Australian School-Aged Children and Adolescents? *Child Psychiatry & Human Development* 2020, 51 (6): 1025–1036. Doi: 10.1007/s10578-020-01023-3.
13. GHASEMI A, KABIRI A, IMANI M. Ricoeur's Theory of Interpretation: A Method for Understanding Text (Course Text). *World Applied Sciences Journal* 2011, 15 (11): 1623–1629.
14. GIOVANIS E, OZDAMAR O. Who is Left Behind? Altruism of Giving, Happiness and Mental Health during the Covid-19 Period in the UK. *Applied Research in Quality of Life* 2020. Doi: 10.1007/s11482-020-09900-8.
15. HAGER NM, JUDAH MR, MILAM AL. Loneliness and Depression in College Students During the COVID-19 Pandemic: Boredom and Repetitive Negative Thinking as Mediators. *Research Square* 2020. Doi: 10.21203/rs.3.rs-101533/v1.
16. HULT JR, et al. Disclosure and Nondisclosure Among People Newly Diagnosed with HIV: An Analysis from a Stress and Coping Perspective. *AIDS Patient Care and STDs* 2012, 26 (3): 181–190. Doi: 10.1089/apc.2011.0282.
17. KROENCKE L, et al. Neuroticism and Emotional Risk During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Research in Personality* 2020, 89. Doi: 10.31234/osf.io/8c6nh.
18. LINDSETH A, NORBERG A. A phenomenological hermeneutical method for researching lived experience. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 2004, 18 (2): 145–153. Doi: 10.1111/j.1471-6712.2004.00258.x.
19. LIU S, et al. Personality and perceived stress during COVID-19 pandemic: Testing the mediating role of perceived threat and efficacy. *Personality and Individual Differences* 2021, 168, 110351–110351. Doi: 10.1016/j.paid.2020.110351.
20. MAIORANO A, et al. Reducing Stigma in Media Professionals: Is there Room for Improvement? Results from a Systematic Review. *The Canadian Journal of Psychiatry* 2017, 62 (10): 702–715. Doi: 10.1177/0706743717711172.
21. MARTARELLI CS, WOLFF W. Too bored to bother? Boredom as a potential threat to the efficacy of pandemic containment measures. *Humanities and Social Sciences Communications* 2020, 7 (28). Doi: 10.1057/s41599-020-0512-6.
22. MITTAL S, SINGH T. Gender-Based Violence During COVID-19 Pandemic: A Mini-Review. *Frontiers in Global Women's Health* 2020, 1 (1). Doi: 10.3389/fgwh.2020.00004.
23. PERSON B, et al. Fear and Stigma: The Epidemic within the SARS Outbreak. *Emerging Infectious Diseases* 2004, 10 (2): 358–363. Doi: 10.3201/eid1002.030750.
24. PRIME H, WADE M, BROWNE DT. Risk and resilience in family well-being during the COVID-19 pandemic. *American Psychologist* 2020, 75 (5): 631–643. Doi: 10.1037/amp0000660.
25. PRUITT LD, MCINTOSH LS, REGER G. Suicide Safety Planning During a Pandemic: The Implications of COVID-19 on Coping with a Crisis. *Suicide and Life-Threatening Behavior* 2020, 50 (3): 741–749. Doi: 10.1111/sltb.12641.
26. RAMACI T, et al. Social Stigma during COVID-19 and its Impact on HCWs Outcomes. *Sustainability* 2020, 12 (9): 3834. Doi: 10.3390/su12093834.
27. RICOEUR P. The Model of the Text: Meaningful Action Considered as a Text. *New Literary History* 1973, 5 (1): 91–117. Doi: 10.2307/468410.
28. ROBERTO KJ, JOHNSON AF, RAUHAUS BM. Stigmatization and prejudice during the COVID-19 pandemic. *Administrative Theory & Praxis* 2020, 42 (3): 364–378. Doi: 10.1080/10841806.2020.1782128.
29. SASAKI E, JIA L, LWA HY, GOH MT. Gratitude inhibits competitive behaviour in threatening interactions. *Cognition and Emotion* 2020, 34 (6): 1097–1111. Doi: 10.1080/02699931.2020.1724892.
30. SIRITZKY M, CONDON D, WESTON S. The Role of Personality in Shaping Pandemic Response: Systemic Sociopolitical Factors Drive Country Differences. *Social Psychological and Personality Science* 2021, 19485506211001668. Doi: 10.1177/19485506211001668.
31. SILVERMAN D. Ako robiť kvalitatívny výskum. Ikar: Bratislava 2005.
32. SOTGIU G, DOBLER CC. Social stigma in the time of coronavirus disease 2019. *European Respiratory Journal* 2020, 56 (2): 2002461. Doi: 10.1183/13993003.20461-2020.
33. SUMNER RC, KINSELLA EL. Grace Under Pressure: Resilience, Burnout, and Wellbeing in Frontline Workers in the United Kingdom and Republic of Ireland During the SARS-CoV-2 Pandemic. *Frontiers in Psychology* 2021, 11. Doi: 10.3389/fpsyg.2020.576229.
34. SUN W, et al. Disclosure experience among COVID-19-confirmed patients in China: A qualitative study. *Journal of Clinical Nursing* 2021, 30 (5–6): 783–792. Doi: 10.1111/jocn.15616.
35. VÁGNEROVÁ M. Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří. Portál: Praha 2000.

Do redakcie došlo 27. 9. 2022.

Adresa pre korešpondenciu:
E-mail: kristina.siroka@gmail.sk

Správy z odborných podujatí

Abstrakty prednesených prác na Jakubíkovej dni 2022

Zvukový procesor Cochlear™ Baha® 6 Max

Ivan FEKETE

CEE Office - Millennium Tower, Handelskai 94-96, A-1200 Vienna, Austria, Cochlear Europe Limited, Lomnického 1742/2a, 140 00 Praha 4, Česká republika

Zvukový procesor Cochlear™ Baha® 6 Max:

1. **Inšpirovaný potrebami používateľov** - prostredníctvom prieskumu trhu a skúseností sme zistili, že keď si pacienti vyberajú zariadenie pre kostné vedenie, existuje kompromis medzi veľkosťou a výkonom.
2. **Navrhnutý pre lepší sluchový výkon** - ako výrobca sa neustále snažíme zlepšovať maximálny výstupný výkon (MPO), ktorý umožňuje väčší dynamický rozsah. To pomáha príjemcom jasnejšie oddeliť zvuky, lepšie počuť v hluku a väčšiu výkonnosť rezervu do budúcnosti, ak sa sluch zhorší napríklad starnutím.
3. **Najmenší ZP s nastavovacím rozsahom až do 55dB** - pozícia Baha 6 Max na trhu je prémiový výkonný zvukový procesor prvý svojho druhu.

Východisko: Pri prieskume boli cieľene dopytovaní používatelia procesorov Baha, čo by požadovali od svojho ďalšieho zvukového procesora. Ako prvé uviedli jasnejšie počuť v hlučnom prostredí, kde je zvuk pozadia tým najväčším nepriateľom počutia. Zabezpečenie jasnej, plnej a prirodzenej kvality zvuku v hlučnejších prostrediach závisí od prístupu k neskrivenému a úplnému spektru zvukov. Presne to poskytuje zvukový procesor Cochlear™ Baha® 6 Max. Účastníci štúdie ohodnotili kvalitu zvuku zvukového procesora Baha 6 Max v porovnaní so zvukovým procesorom Baha 5 ako výrazne lepšiu. Vďaka novým technológiám zvukový procesor Baha 6 Max v porovnaní s našimi predchádzajúcimi zvukovými procesormi poskytne väčší a dynamickejší rozsah zvukov. Presne vďaka tomu môžu príjemcovia pomôcky v hlučných prostrediach počuť jasnejšie a vychutnávať si bohatší a prirodzenejší zvuk.

Funkcie zvukového procesora Baha 6 Max: Lepší výkon zvukového procesora Baha 6 Max zabezpečuje prístup k väčšiemu a širšiemu dynamickejšiemu rozsahu zvukov. Štúdie dokazujú, že väčší výkon zlepšuje schopnosť rozumieť reči v hlučnom prostredí a tiež zabezpečuje dostatočnú rezervu, ak by sa sluch príjemcu pomôcky časom zhoršil.

V rámci štúdie sa v prípade účastníkov so zvukovým procesorom Baha 6 Max preukázalo

výrazné zlepšenie v oblasti zrozumiteľnosti reči v hlučnom a tichom prostredí v porovnaní so zvukovým procesorom Baha 5. Klinické štúdie dokazujú, že väčšia šírka frekvenčného pásma môže v tichom aj hlučnom prostredí zlepšiť schopnosť rozoznávať spoluhlásky s vyššou frekvenciou, ako sú F, S alebo K. Ak príjemcovia mali pocit, že je reč pri počúvaní tlmená, schopnosť počuť tieto spoluhlásky v hovorenej reči, tak Baha 6 Max priniesla veľkú zmenu. Zvukový procesor so svojím dynamickým rozsahom pomáha počuť zvuky, ako sú štebot vtákov alebo piskot.

V porovnaní so zvukovým procesorom Baha 5 hlásili účastníci štúdie so zvukovým procesorom Baha 6 Max výrazné zlepšenie v oblasti počutia vysokofrekvenčných zvukov.

Záver: Baha 6 Max je sluchové riešenie navrhnuté tak, aby vyhovovalo modernému životnému štýlu. Pomôcť pri tom môže aj vyššia úroveň ochrany proti prachu a vode – procesor je certifikovaný na úroveň ochrany IP68 podľa medzinárodnej normy IEC 60529. Výdrž batérie procesora Baha 6 Max je pri priemernom použití o 87 % dlhšia v porovnaní s modelom Baha 5. Vďaka úplne novej pripájacej platforme zvyšuje zvukový procesor Baha 6 Max priamy prenos zvuku na celkom novú úroveň. Priamo prenášať zvuk je možné z kompatibilného zariadenia Apple alebo Android™. Zvuk Bluetooth® Low Energy (LE) predstavuje novú generáciu zvukového protokolu Bluetooth, ktorá prináša nové možnosti v oblasti počutia a pripojenia. Zabezpečuje lepšiu kvalitu prenášaného zvuku, synchronizáciu zvuku z viacerých zdrojov a nové funkcie vysielania zvuku.

Literatúra: u autora.

Je cudzie teleso v dýchacích cestách alebo v pažeráku?

Jana BARKOCIOVÁ¹, Martin ČVERHA¹, Lenka FEDOROVÁ², Viviana HORVÁTH³

¹ Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

² Klinika detskej chirurgie LF UK a NÚDCH, Bratislava

³ Detské kardiocentrum NÚSCH, Bratislava

Východisko: Až 80% prípadov cudzích telies v dýchacích cestách a pažeráku sa vyskytuje u detí. Symptomatológia cudzích telies v dýchacích cestách a pažeráku je podobná, pričom najčastejšie sa vyskytujúci spoločnými symptómami sú kašeľ, stridor a vracanie. Respiračné symptómy sú dominantné až u 1/3 pacientov s cudzím telesom v pažeráku, preto je odlíšenie miesta zaklinenia v niektorých prípadoch diagnostickou hádankou.

Kazuistika: V práci prezentujeme kazuistiku 14-mesačného chlapca s VACTERL syndrómom po operácii atrezie pažeráka s TE fistulou, ktorý bol odoslaný z ÚPS ambulancie FN Trenčín na Kliniku detskej otorinolaryngológie LF UK a NÚDCH s podozrením na aspiráciu cudzieho telesa. Dieťa jedlo párky nakrájané na kolieska, pri tom sa rozkašľalo, bolo cyanotické, následne vracalo. Po príchode RLP bolo stabilizované, s expiračným stridorom, ale normosaturované, neslinilo, po epizóde pilo tekutiny bez ťažkostí. RTG hrudníka bolo bez známok akútnej aspirácie. Pri ezofagografii popísaný voľne prebiehajúci hltací akt, v mieste anastomózy reziduálne zúženie ezofagu na cca 8-9 mm. Snímky sme videli, pre nejasný výpadok kontrastnej látky v dilatovanej časti pažeráka nad stenotickým úsekom sme dodatočne konzultovali rádiológ, ktorý suponoval vzduchovú bublinu, ale priznal, že cudzie teleso sa vzhľadom k statickému obrazu nedá vylúčiť. Preto sme u pacienta najskôr realizovali flexibilnú bronchoskopiu s negatívnym nálezom a následne ezofagoskopiu, ktorá potvrdila cudzie teleso v pažeráku, ktoré sme extrahovali pomocou rigidného ezofagoskopu.

Záver: Skúsenosť so zaseknutím potravy v pažeráku má viac ako 1/3 pacientov po operácii pažeráka. Veľké cudzie teleso v pažeráku môže tlakom kompromitovať dýchacie cesty a prejaviť sa primárne respiračnou symptomatológiou. Preto u detí s negatívnym bronchoskopickým nálezom a ochorením pažeráka alebo podozrivom aspiračnom momente je vždy potrebné vylúčiť aj cudzie teleso v pažeráku.

Kľúčové slová: cudzie teleso, dýchacie cesty, pažerák, atrezia pažeráka.

Literatúra: u autorov.

Aorto-ezofageálna fistula ako následok cudzieho telesa v pažeráku.

Jaroslav BIBZA, Lenka FEDOROVÁ,
Jozef BABALA

Klinika detskej chirurgie NÚDCH a LFUK, Bratislava

Východisko: Autori uvádzajú kazuistiku dieťaťa po korozívnom poškodení pažeráka v dôsledku požitia gombíkovej batérie.

Kazuistika: Matka telefonicky konzultovala lekársku pohotovosť pre mrzutosť a neklud 18-mesačnej dcéry – odporúčená bola symptomatická liečba (analgetiká). Prvý deň od začiatku ťažkostí prijatá do rájonnej nemocnice pre febrilitu, odmietanie perorálneho príjmu, neklud a dyspnoe. Druhý deň od začiatku ťažkostí bola pozorovaná čierna stolica. Tretí deň nastáva prechodné zlepšenie stavu, dieťa bolo afebrilné, tolerovalo perorálny príjem. Štvrtý deň sa objavili febrilita a zhoršenie celkového stavu. Vylúčená bola otitída a realizovaný bol rtg hrudníka, na ktorom bol dokumentovaný nález kontrastného cudzieho telesa v pažeráku. Nález bol konzultovaný s vyšším pracoviskom a dieťa bolo nasledovne preložené na toto pracovisko. Po preklade bola vykonaná ezofágo-gastroskopia a extrakcia cudzieho telesa - gombíkovej (diskovej) batérie zo strednej tretiny pažeráka. Pri endoskopii bol pažerák voľne priechodný, s defektami a nekrotizmi na zadnej stene v strednej tretine. Vzhľadom k nálezu bolo dieťa ponechané na umelej pľúcnej ventilácii, zavedená bola nazogastrická sonda, aplikované bolo širokospektrálne antibiotické krytie (trojkombinácia) a inhibitor protónovej pumpy. Po piatich dňoch od začiatku terapie bolo realizované CT vyšetrenie, pri ktorom sa potvrdila pažeráko-mediastinálna fistula bez mediastinitídy. Od 6. dňa po extrakcii cudzieho telesa je iniciovaný postupný šetrný príjem cez nazogastrickú sondu. Desiaty deň od extrakcie bola vykonaná rtg kontrola (skiaskopia) s dokumentovaním hltacieho aktu a vykonaná bola kontrolná endoskopia. Zlepšený nález – podporil obnovu enterálneho príjmu. 17. deň od extrakcie bolo dieťa prepustené domov. 29. deň od extrakcie hodinu po jedle vzniklo apnoe trvajúce 2-3 minúty, nasledovne dieťa opakovane vracalo krvavý obsah. Po urgentom príjme bola vykonaná endoskopia s nálezom defektu v mieste pôvodnej lézie v pažeráku a subkardiálny hematóm v žalúdku. Ďalšie 3 dni bol stav pacientky stabilizovaný, ale 32. deň od extrakcie nastala recidíva krvácania – hemateméza, s rozvojom hemoragického šoku s potrebou kardio-pulmonálnej resuscitácie. Pre pretrvávajúce krvácanie bola realizovaná laparotómia – s nálezom hematómu v žalúdku, a súčasne bola realizovaná ezofágoskopia a ošetrovanie lézie pažeráka klipom. Pre opätovné masívne krvácanie s potrebou kardio-pulmonálnej resuscitácie bola zavedená Sengstakenova-Blakemorova sonda. 33. deň

od extrakcie bola realizovaná CT-angiografia s verifikáciou aorto-ezofágovej fistuly. Po preklade na špecializované pracovisko bol katetrizovane inzerovaný stent do aorty. Okrem uvedenej terapie bola bola u pacientky riešená katérová sepsa. Po 6 mesiacoch bol potvrdený divertikul na zadnej stene pažeráka v mieste defektu po cudzom telese (zatiaľ bez klinickej symptomatológie). Po masívnom krvácaní – v dôsledku ischémie a. cerebri media l.sin. – vznikol obraz centrálnej pravostrannej hemiparézy stredne ťažkého stupňa. U pacientky bolo zaznamenané oneskorenie verbálneho prejavu (mentálne funkcie vzhľadom na vek sa t.č. nedajú vyhodnotiť). V súčasnosti je pacientka v starostlivosti pediatra, kardiológa, gastroenterológa, fyzioterapeuta, logopéda a neurológa. Vo veku cca 8 rokov je plánovaná výmena aortálneho stentu.

Záver: Po požití cudzieho telesa - batérie - je indikované urgentné endoskopické vyšetrenie a extrakcia. Pri zakliesnenom cudzom telese v pažeráku (väčšinou nepoznaného, v intervale niekoľkých dní) je vhodné zvážiť angiografické vyšetrenie s možnosťou inzercie aortálneho stentu na špecializovanom pracovisku.

Literatúra

1. BARABINO AV, et al. Lithium battery lodged in the esophagus: A report of three paediatric cases. In Barabino AV, et al. Digestive and Liver Disease, 2015.
2. LEINWAND K, et al. Button Battery Ingestion in Children A Paradigm for Management of Severe Pediatric Foreign Body Ingestions. Gastrointest Endoscopy Clin N Am 2016, 26: 99–118.
3. SCHREINER I, BONADIO W. Disk battery ingestion in a toddler: less than meets the eye. The Journal of Emergency Medicine 2016.
4. VOLKER J, et al. Pathophysiology of esophageal impairment due to button battery ingestion. International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology 2017.

Vplyv funkčnej endoskopickéj operácie prínosových dutín na zdravotný stav pacientov s cystickou fibrózou

Martin ČVERHA

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Cieľom tejto práce je porovnať a nájsť rozdiely v ukazovateľoch celkového zdravotného stavu a závažnosti sinonazálneho ochorenia medzi pacientmi s CF, ktorí podstúpili funkčnú endoskopickú operáciu prínosových dutín (FESS) a CF pacientmi liečenými konzervatívne. Druhým cieľom tejto práce je zhodnotenie efektu FESS na celkové zdravie u pacientov s CF.

Metódy: Retrospektívne sme analyzovali celkovo 65 detských pacientov s cystickou fibrózou v období 1. 10. 2007 až 31. 10. 2020.

Po rozdelení pacientov na skupinu, ktorá absolvovala FESS operáciou (FESS skupina) a skupinu na konzervatívnej liečbe (non-FESS skupina) sme porovnali predoperačné rozdiely v Lund-Mackay (L-M) skóre, spirometrických parametroch ppFEV1 a ppFVC, z-skóre indexu telesnej hmotnosti (z-skóre BMI), potrebe antibiotickej liečby pre pľúcnu exacerbáciu, počte a dĺžke hospitalizácií pre pľúcnu exacerbáciu.

V súbore operovaných pacientov podstúpili niektorí jednu aj viac reoperácií. U týchto pacientov boli použité dáta sledovaných parametrov aj z času poslednej reoperácie, ktoré boli následne samostatne analyzované ako skupina FESS-R.

Pri spirometrických ukazovateľoch ppFEV1 a ppFVC, z-skóre indexu telesnej hmotnosti, potrebe antibiotickej liečby, počte a dĺžke hospitalizácií boli vo všetkých troch skupinách dané ukazovatele porovnané pred a po operácii.

Výsledky: Zo 65 pacientov bolo do FESS skupiny zaradených 33, do non-FESS skupiny 32 pacientov a v skupine FESS-R boli použité dáta 13 pacientov. Podľa najčastejšej mutácie delF508 boli homozygoti a heterozygoti pri vyváženom pomere v rámci svojej skupiny bez podstatného rozdielu medzi skupinami. Pacienti s inou mutáciou boli zastúpení minoritne.

Skupiny FESS a non-FESS sa líšili v dvoch ukazovateľoch. Signifikantne ($p < 0,001$) rozdielnym parametrom medzi FESS skupinou ($15 \pm 5,8$) a non-FESS skupinou ($8,1 \pm 5,9$) bol priemer predoperačného L-M skóre. Druhým z ukazovateľov bola signifikantne (p -value $< 0,001$) nižšia incidencia hospitalizácií pre pľúcnu exacerbáciu v pooperačnom období FESS skupiny ($21,35 \pm 13,15$) voči non-FESS skupine ($55,6 \pm 16,8$). Porovnaním priemeru ppFEV1, ppFVC, z-skóre BMI, mediánu absolvovanej ATB liečby, mediánu počtu dní hospitalizácie a incidence hospitalizácií nebol medzi FESS a non-FESS skupinou zaznamenaný signifikantný rozdiel.

Pri porovnaní vplyvu operácie na jednotlivé ukazovatele došlo vo FESS skupine pooperačne ku marginálne signifikantnému ($p=0,051$) nárastu priemeru ppFVC ($91,4 \pm 14,1$ vs. $95,3 \pm 12,8$). V ppFEV1 došlo len k nesignifikantnému pooperačnému nárastu. Priemer z-skóre BMI stúpol vo FESS skupine signifikantne ($-0,6 \pm 1$ vs. $-0,3 \pm 1$; $p=0,039$) v období 6 mesiacov po operácii, následne do 12. pooperačného mesiaca nesignifikantne poklesol.

U vybraných pacientov s hospitalizáciou v predoperačnom období bol medián dní strávených hospitalizáciou signifikantne ($p=0,030$) nižší v roku po FESS (11; min-max = 0–39 vs. 0; min-max = 0–20).

V spojitosti s posledným revíznym zákrokom sme zaznamenali signifikantný ($p=0,024$) pooperačný pokles v mediáne celkových ATB terapií (2, min-max = 0–8 vs. 0, min-max = 0–4) ako aj p. o. ATB (2, min-max = 0–8 vs. 0, min-max = 0–2; $p=0,023$).

Záver: Na základe CT zobrazenia bolo sinonazálne ochorenie závažnejšie v skupine, ktorá podstúpila FESS. V tejto skupine bola pooperačne v porovnaní s konzervatívne liečenými nižšia nutnosť hospitalizácie pre pľúcnu exacerbáciu.

FESS mala pozitívny vplyv na krátkodobé zvýšenie indexu telesnej hmotnosti, u vybraných pacientov na zníženie počtu dní strávených hospitalizáciou pre pľúcnu exacerbáciu ako aj na zníženie potreby ATB liečby. Čiastočne pozitívny vplyv mala FESS na stav pľúcnych funkcií.

Kľúčové slová: cystická fibróza, funkčná endoskopická operácia prínosových dutín, Lund-Mackay skóre, ppFEV1, ppFVC, z-skóre BMI.

Literatúra: u autora.

Prínos pedopsychologického vyšetrenia pri indikácii kochleárnej implantácie

Nikoleta ULTISOVÁ

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Úvod: Skupina nedoslýchavých a nepočujúcich detí je intelektovo veľmi heterogénna. Ak dieťa s poruchou sluchu nemá dostatok potrebných podnetov a možnosť komunikovať a rozvíjať myslenie a reč od raného veku, začne sa to negatívne odrážať na jeho verbálnej a sociálnej inteligencii. Vhodná kompenzácia sluchu je podmienkou pre rozvoj príslušných kognitívnych funkcií.

Kazuistika: V kazuistike opisujeme prípad 3,5-ročnej pacientky so základnou diagnózou Obojstranná percepčná strata sluchu na podklade GJB2 mutácie. Pacientka sa narodila z 2. fyziologickej gravidity v termíne, spontánne, bez ťažkostí. Po narodení mala otoakustické emisie (ďalej OAE) obojstranne nevýbavné, kontrolné OAE boli opakovane bilat. nevýbavné. Po zrealizovaní ASSR vyšetrenia a potvrdení obojstrannej ťažkej senzorineurálnej poruchy sluchu boli dieťaťu v 7. mesiacoch pridelené načúvacie prístroje typu Phonoc Sky V70 SP. V júli 2019 dieťa dostalo komunikačný systém Roger (FM systém). Reč následne začala napredovať, avšak dieťa niektoré slová komolilo, vynechávalo alebo nesprávne vyslovovalo niektoré hlásky. Pri kontrole v septembri 2020 sme zistili zhoršenie vo vysokých frekvenciách o približne 10 dB, o ďalšie dva mesiace sme zaznamenali ďalšie zhoršenie o 5 dB. Keď malo dieťa takmer tri roky, došlo k ďalšej výraznej progresii sluchovej poruchy. Vtedy sa rodičia na základe odporúčaní odborníkov rozhodli pre kochleárny implantát a dieťa absolvovalo

viacero predoperačných vyšetrení vrátane psychologického.

Výsledky: Pomocou nonverbálneho inteligentného testu SON-R sme zistili, že výkon v performačných subtestoch sa pohyboval v medziach normy (štandardné skóre: 92, 29. percentil, 80 % interval spoľahlivosti: 84 – 102), pričom skóre v úsudkových subtestoch siahalo do pásma podpriemeru (štandardné skóre: 78, 8. percentil, 80 % interval spoľahlivosti: 71 – 93). U pacientky bola viditeľná diskrepancia medzi performačnou a úsudkovou škálou v neprospech preverbálnych subtestov vzhľadom na poruchu sluchu. Celkové neverbálne schopnosti dieťaťa boli profilované v pásme nižšieho priemeru (štandardné skóre: 82, 12. percentil, 80 % interval spoľahlivosti: 76 – 93).

Pacientka v našej kazuistike pochádza z úplnej rodiny, má jedného staršieho brata, ktorý je zdravý. Rodičia sú celkovo angažovaní, stimulujúci vývin dieťaťa a dostatočne sýtia i špeciálne potreby dieťaťa vo vzťahu k poruche sluchu.

Pacientka splnila potrebné indikačné kritériá a na základe odporúčaní jednotlivých odborníkov indikačná komisia schválila jednostrannú KI vpravo. Dieťaťu sa pol roka po KI zhoršil sluch aj na ľavom uchu, na ktorom sa zopakovala situácia ako na implantovanej strane a v súčasnosti je kandidátkou na druhostrannú KI vľavo, s čím rodičia súhlasia.

Pacientka si na kochleárny implantát rýchlo zvykla, v domácom prostredí používa KI aj načúvací prístroj na ľavom uchu. Je schopná komunikovať v jednoduchých vetách, stále však pretrvávajú dyslália ako pred implantáciou.

Záver: Cieľom práce bolo poukázať na to, že porozumenie úrovni a štruktúre mentálnych schopností je základom pre následný dlhodobý postrehabilitačný program implantovaného pacienta. Podobne i poznanie rodinného zázemia je pre psychológa užitočné pri stanovení prognostickej spolupráce rodiny s ďalšími odborníkmi v rámci postrehabilitačného procesu.

Kľúčové slová: pedopsychologické vyšetrenie, kochleárna implantácia (KI), intelektový profil, rodinné zázemie.

Literatúra: u autora.

Použitie implantovateľného systému Bonebridge na kompenzáciu poruchy sluchu u pacienta s vrodenou atréziou vonkajších zvukovodov

Lenka RADIČOVÁ¹, Milan PROFANT², Samuel KUNZO¹, Dimitrios PAOURIS¹, Irina ŠEBOVÁ¹

¹Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

²Klinika otorinolaryngológie, chirurgie hlavy a krku LF UK a UNB, Bratislava

Východisko: Incidencia vrodenej atrézie vonkajších zvukovodov je 1 novorodenec na 10 000 – 20 000 živonarodených detí, pomer jednostrannej k obojstrannej je 3:1. Pri obojstrannej atrézii je prítomná prevodová porucha sluchu, ktorá dieťaťu bez kompenzácie sťažuje rozvoj reči.

Kazuistika: Práca pojednáva o 8-ročnom chlapcovi, ktorý sa narodil s obojstrannou atréziou vonkajších zvukovodov, iné zdravotné ťažkosti nemal. Od útleho detstva využíval na kompenzáciu poruchy sluchu systém pre kostné vedenie BAHNA na čelenke. Reč sa vyvinula správne. Pri HRCT spánkových kostí vo veku sedem rokov bola potvrdená obojstranná kostená atrézia vonkajších zvukovodov a dostatočná hrúbka spánkovej kosti. Realizovali sme obojstrannú implantáciu systému pre kostné vedenie Bonebridge.

Záver: V ranom veku je kompenzácia prevodovej poruchy sluchu pri atrézii vonkajších zvukovodov možná len systémami pre kostné vedenie upevnenými na čelenke alebo adhezívnych adaptéroch. U detí približne vo veku päť rokov, keď hrúbka spánkovej kosti dosiahne 3 mm, je možné uvažovať nad implantáciou týchto systémov. Atrézioplastiky kvôli častým komplikáciám nie sú v súčasnej dobe vhodným riešením.

Kľúčové slová: vrodenná atrézia vonkajších zvukovodov, porucha sluchu, systém pre kostné vedenie, atrézioplastika.

Literatúra: u autorov.

Prihlasovanie kníh do súťaže o Cenu Literárneho fondu

Cena sa udeľuje občanovi SR za vytvorenie vynikajúceho pôvodného knižného vedeckého, odborného diela. Do úvahy prichádzajú pôvodné knižné diela, ktoré vyšli v prvom vydaní v r. 2022 (rozhodujúci je údaj v tiráži). Návrhy na cenu môžu predkladať organizácie aj jednotlivci (písomný návrh, 2 výtlačky knihy).

Cena sa udeľuje každoročne v šiestich kategóriách, a to v kategórii:

- spoločenských vied,
- humanitných vied,

- biologických a lekárskech vied,
- technických a matematických vied,
- prírodných vied a vied o Zemi a vesmíre,
- encyklopedických vied, slovníkovej literatúry a vied o architektúre.

Návrhy treba zaslať do konca marca na adresu Literárny fond, Sekcia pre vedeckú a odbornú literatúru, Grosslingova 55, 815 40 Bratislava 1

Redakcia

Otogénna tromboflebitída v. jugularis a mozgových splavov vyvolaná anaeróbnymi mikroorganizmami - Lemierrov syndróm

Samuel KUNZO

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Chronická epitympanická otitída je častou príčinou rôznych otogénnych zápalových komplikácií. Medzi najčastejšie patria akútna mastoiditída, trombóza mozgových splavov, meningitída, paréza tvároveho nervu a iné.

Kazuistika: V práci autor opisuje kazuistiku 12-ročného chlapca s kombináciou viacerých komplikácií pri neriešenej chronickej epitympanickej otitíde. U pacienta sa ťažkosti prejavili bolesťou ucha s otorheou, febrilitami a výraznou cefaleou s bolesťou krku pri pohyboch. CT zobrazením bol diagnostikovaný stav identifikovaný ako ľavostranná chronická epitympanická otitída so susp. cholesteatómom akútne komplikovaná mastoiditídou s trombózou mozgových splavov a vena jugularis interna s prítomnosťou plynu v lumene. Trombóza bola neskôr komplikovaná hlbokou krčnou infekciou s abscesovým ložiskom v rámci lumenu vena jugularis interna šíriacim sa do okolia. Súčasne bola u pacienta identifikovaná aj kontralaterálna chronická epitympanická otitída s cholesteatómom. Celkový stav pacienta komplikovala akútne prebiehajúca infekcia COVID-19.

U pacienta bola neodkladne vykonaná nevyhnutná sanácia spánkovej kosti a hlbokkej krčnej infekcie so záchytom zmiešanej aeróbnej a anaeróbnej bakteriálnej flóry. Po stabilizácii celkového stavu a odznení infekcie COVID-19 bola realizovaná obojstranná sanačná a rekonštrukčná operácia uší s odstránením cholesteatómu uzavretou technikou s uspokojivým výsledkom na úrovni ľahkej prevodovej poruchy sluchu obojstranne.

Diskusia: Komplikácie neliečenej chronickej epitympanickej otitídy sú relatívne časté. Kombinácia popisovaných komplikácií spolu s akútne prebiehajúcou infekciou COVID-19 predstavuje diagnosticky a terapeuticky náročný prípad, vyžadujúci bezodkladnú chirurgickú aj medikamentóznú liečbu. Akútne prebiehajúca infekcia COVID-19 sťažuje celkový manažment pacienta, nemala by však oneskoriť včasnú chirurgickú liečbu potenciálne život ohrozujúcich otogénnych komplikácií. Definitívnym riešením stavu je sanácia cholesteatómu, rekonštrukcia štruktúr ucha za účelom zamedzenia recidívy cholesteatómu a rekonštrukcia prevodovej časti sluchovej dráhy za účelom čo najlepšieho pooperačného prahu sluchu. Každý pacient vyžaduje dlhodobé sledovanie pomocou MRI.

Záver: Neliečená chronická epitympanická

otitída predstavuje vysoké riziko zápalových komplikácií. Tieto sa môžu vyskytovať v kombinácii viacerých súčasných komplikácií, ktorých liečba vyžaduje spravidla neodkladnú chirurgickú intervenciu.

Kľúčové slová: cholesteatóm, chronická otitída, komplikácia, Lemierrov syndróm, trombóza mozgových splavov, anaeróbná infekcia

Literatúra: u autora.

Veľká odontogénna cysta maxilárnej dutiny s protrúziou bulbu a nosovou obštrukciou

Jana CHOVANOVÁ¹, Martin ČVERHA¹, Ladislav CZAKÓ²

¹ Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

² Klinika ústnej, čelustnej a tvárovej chirurgie LF UK a UNB, Bratislava

Východisko: Odontogénna cysta je obsahom vyplnená benígna patologická dutina s vlastnou epitelovou výstelkou, ktorá je odvodená od epitelových štruktúr súvisiacich s vývojom zuba. Príčinou vzniku môže byť vývojová porucha, ektopický, či neprerývaný zub, trauma alebo zápal. Cysta maxilárnej dutiny najčastejšie súvisí s tretou stoličkou alebo očným zubom. Odontogénne cysty tvoria 24% všetkých cyst lokalizovaných v čelustnej dutine.

Kazuistika: 16-ročná pacientka bola operovaná na našej klinike v spolupráci s maxilofaciálnou chirurgiou pre veľkú odontogénnu cystu v ľavej maxilárnej dutine. Pacientka bola vyšetrená v očnej, zubnej a ORL ambulancii pre zhoršené dýchanie ľavou stranou nosa s endoskopickým nálezom hladkého, belavého tumorózneho útvaru pod strednou mušľou obturujúceho nosový priechod a pre protrúziu ľavého bulbu, bez diplopie, bez edému zrakového nervu, s hmatným vyklenutím v oblasti tuber maxillae, s vyklenutím ľavého líca. Realizovali sa zobrazovacie vyšetrenia (CT a MRI hlavy) s nálezom abnormálne lokalizovaného moláru vo ventrolaterálnej stene ľavej maxilárnej dutiny s vytvorením rozsiahlej retečnej cysty, ktorá vyplňa celú dutinu. Cysta spôsobuje zväčšenie, expanziu a remodeláciu dutiny s vyklenovaním do okolitých štruktúr po celom obvode dutiny vrátane vyklenovania do úrovne spodiny ľavej orbity s ľahko vyjadrenou protrúziou ľavého bulbu. Následne bol v celkovej anestézii z vestibulárneho rezu exstirpovaný cystický tumorózný útvar veľkosti 7x7x8cm in toto, spolu s extrakciou retinovaného zuba, rekonštrukciou prednej steny maxily titánovou sieťkou a endoskopickou supratubínálnou astrotómiou. 8 mesiacov od operačného výkonu je pacientka

bez ťažkostí, dýchanie nosom je voľné, líce bez opuchu a postavenie očí symetrické.

Záver: Rast odontogénnej cysty v maxilárnej dutine je pomalý, dlho asymptomatický. Postupne cysta vyplní celú dutinu, šíri sa cestou najmenšieho odporu a objavja sa príznaky z vplyvu na okolité štruktúry (nosové, očné), nevyhnutná je interdisciplinárna spolupráca. Diagnóza sa stanoví na základe objektívneho nálezu, RTG a CT vyšetrenia. Liečba spočíva v exstirpácii cysty spolu s retinovaným zubom, v prípade potreby doplnená endoskopiou prínosových dutín.

Literatúra: u autorov.

Orbitálne komplikácie akútnej rinosinuitídy u pediatrických pacientov

Mária HOMOLOVÁ, Irina ŠEBOVÁ

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Orbitálne komplikácie akútnej rinosinuitídy (ARS) postihujú predovšetkým detskú populáciu. Predstavujú diagnostickú a terapeutickú výzvu. Hlavným cieľom práce bolo vyhodnotiť klinické charakteristiky detských pacientov s orbitálnou komplikáciou ARS a identifikovať prediktory potreby chirurgickej intervencie, ako aj ďalšie faktory asociované so závažnosťou ochorenia.

Metódy: Práca je založená na retrospektívnej analýze súboru 40 pediatrických pacientov s orbitálnou komplikáciou ARS v rôznom štádiu hospitalizovaných na Detskej otorinolaryngologickej klinike Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Národného ústavu detských chorôb v Bratislave počas 14-ročného obdobia od januára 2007 do decembra 2020. Okrem základných demografických a epidemiologických charakteristík boli analyzované klinické, rádiologické, laboratórne, mikrobiologické, histologické nálezy a posudzovaná stratégia a efektivita liečby. Zároveň boli hodnotené rozdiely medzi chirurgicky a konzervatívne liečenými pacientmi. Štatistická analýza pozostáva z deskriptívnej a inferenčnej časti.

Výsledky: Demografické a epidemiologické charakteristiky nemali v našej kohorte vplyv na incidenciu a závažnosť orbitálnych komplikácií ARS. Najčastejším typom orbitálnej komplikácie bola preseptálna celulitída (52,5 %), nasledovaná epiperiorbitálnym abscesom (27,5 %), orbitálnou celulitídou (12,5 %) a intraorbitálnym abscesom (7,5 %). Najčastejším zdrojom orbitálnej komplikácie bola etmoidálna sinusitída (62,5 %). V súbore boli detegované aj iné simultánne komplikácie - intrakraniálne (10 %) a kostné (5 %). V kultivačných nálezoch bol najčastejšie izolovaný

Streptococcus intermedius, *Streptococcus pneumoniae* a *Staphylococcus aureus*. Väčšina pacientov (70 %) bola liečená výlučne konzervatívne, chirurgická liečba bola indikovaná u 30 % detí. Preferovaný chirurgický prístup bol endoskopický endonazálny (75 %), v 25 % prípadov sa uplatnil kombinovaný prístup. Histologicky bol vo všetkých intraoperačne odobratých vzorkách zistený zmiešaný zápalový infiltrát. Pri porovnávaní chirurgicky a konzervatívne liečených pacientov sme zistili, že najviac zvyšuje pravdepodobnosť chirurgického výkonu prítomnosť proptózy očného bulbu (OR = 54.0; $p < 0.001$), oftalmoplégie (OR = 16.67; $p = 0.001$) a chemózy (OR = 9.20; $p = 0.005$). Identifikovali sme signifikantnú interakciu proptózy očného bulbu a relatívneho počtu neutrofilov.

Záver: Najvýznamnejšími prediktormi potreby chirurgickej intervencie sú proptóza očného bulbu, oftalmoplégia a chemóza. Určitú asociáciu so závažnosťou ochorenia majú aj iné faktory (prítomnosť alergickej rinitídy, frontálna sinusitída ako zdroj orbitálnej komplikácie, zvýšený počet leukocytov, absolútny a relatívny počet neutrofilov, hodnota C-reaktívneho proteínu).

Kľúčové slová: akútna rinosinusitída, orbitálne komplikácie, pediatrickí pacienti, Chandlerova klasifikácia, diagnostika, liečba.

Literatúra: u autorov.

Tracheoezofageálna fistula u pacienta so stenózou apertura piriformis

Juraj BREZA¹, Samuel KUNZO¹, Andrea JOVANKOVIČOVÁ¹, Jozef BABALA²

¹Detská otorinolaryngologická klinika LFUK a NÚDCH, Bratislava

²Klinika detskej chirurgie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Tracheoezofageálna fistula je pomerne častá a závažná vrodená vývojová chyba vznikajúca počas 4. a 5. gestačného týždňa prenatálneho vývoja. V polovici prípadov je súčasťou komplexných syndrémových postihnutí. Rozlišujeme päť typov, najčastejší je C/IIIb typ. Klinicky je po narodení typické výrazné slinenie, kašeľ, dyspnoe, regurgitácia, vracanie. Pri H fistule dyspnoe/cyanóza v súvislosti s jedením. Komplikáciou býva aspiračná pneumónia či recidivujúce respiračné infekcie DDC.

Kazuistika: V kazuistike predstavujeme prípad novorodenca, s pretrvávajúcou resp. insuficienciou a atakmi desaturácii v súvislosti s kŕmením. ORL vyšetrenie preukázalo stenózu

apertury piriformis, verifikovanej CT vyšetrením, na základe ktorej sa predpokladala dyskoordinácia dýchania/prehltania pri pití. Na 17. deň života došlo k závažnej desaturácii s potrebou UPV a rozvoju aspiračnej pneumónie. Preto bola indikovaná laryngotracheoskopia v celkovej anestézii ktorá preukázala tracheoezofageálnu fistulu 2,5 cm na bifurkáciou trachey. Doplnené kardiologické a CT angiografické vyšetrenie nepreukázalo pridružené vrodené vývojové chyby srdca. Následne bol realizovaný uzáver tracheoezofageálnej fistuly (N typ) z cervikálneho prístupu. V pooperačnom období sa pokračovalo v antibiotickej liečbe vzhľadom na aspiračnú pneumóniu. Tracheomalácia supponovaná pri peroperačnej tracheobronchoskopii sa sa klinicky neprejavila. ORL kontrola po 1 mesiaci preukázala zlepšené dýchanie, bez stridoru, pri jedení boli prítomné pauzy, dávky si toleroval.

Záver: Správna diagnostika vrátane správneho načasovania tracheobronchoskopie a liečba tracheoezofageálnej fistuly je nevyhnutná vzhľadom na možné závažné respiračné komplikácie.

Kľúčové slová: Tracheoezofageálna fistula, apertura piriformis, stenóza, tracheobronchoskopia.

Literatúra: u autorov.

Zaujímavé prípady vaskulárnych malformácií v ORL oblasti u detí

Andrea JOVANKOVIČOVÁ

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Vaskulárne malformácie sú u detí pomerne zriedkavé s incidenciou 1:10 000, pričom 60% z nich je lokalizovaných v ORL oblasti. Ich výskyt je väčšinou sporadický, hoci u niektorých bola zistená AD dedičnosť. Rozlišujeme vaskulárne nádory, kam patria hemangiómy a vaskulárne malformácie, ktoré rozdeľujeme na lézie s nízkym a vysokým prietokom. Lézie s nízkym prietokom pozostávajú z dysplastických arteriálnych, venóznych a/alebo lymfatických ciev, pričom podľa prevládajúceho typu cievy sú aj pomenované. K léziám s vysokým prietokom zaraďujeme arteriovenózne malformácie. Manažment liečby závisí pedovšetkým od druhu malformácie, ťažkostí dieťaťa, lokalizácie a veľkosti lézie.

Kazuistika: V kazuistikách prezentujeme 3 prípady vaskulárnych malformácií v ORL oblasti na netypických miestach, s ktorými sme sa stretli za posledné dva roky na Detskej ORL klinike NÚDCH. Prvým pacientom je 11-ročný pacient s AV malformáciou septa nosa vpravo, ktorá imitovala venektáziu septa vpravo a po

jej ošetrení AgNO₃ 10% došlo k rapidnému rastu tejto lézie, ktorá po troch mesiacoch vyplňala celý nosový vhod. Pacient podstúpil operačné riešenie lézie a dva roky od operácie je bez známk recidívy tumoru. Druhým pacientom bol 3,5-ročný chlapec s ATRX syndrómom bol modrasto presvitajúcim tumorom rastúcim podkožne v oblasti supraklavikulárne vpravo. Keďže sa ATRX syndróm spája s vyšším výskytom sarkómov, v rámci diferenciálnej diagnózy sme mysleli aj na túto diagnózu. CT vyšetrenie s angiografiou poukázalo na mäkkotkanivový tumor, postkontrastne bez výrazného vysycovania naliehajúcim na musculus sternocleidomastoideus vpravo. U dieťaťa zrealizovaná extirpácia tumoru, ktorá odhalila venóznou malformáciu. Dieťa je pol roka od operácie bez známk recidívy. Tretím pacientom bolo 2,5-ročné dievčatko s pol roka trvajúcou dysfóniou, bez iných ťažkostí s dýchaním. Dieťa sme laryngofibroskopicky vyšetrili s nálezom suspektného hemangiómu a CT vyšetrenie s angiografiou, ktorá hemangióm vylúčila. U dieťaťa je plánované MR vyšetrenie na podrobnejšie dodiagnostikovanie a určenie správneho manažmentu liečby.

Záver: Vaskulárne malformácie sú lézie, ktoré sú u detí zriedkavé. Ich manažment závisí od typu, veľkosti a lokalizácie lézie, pričom do úvahy prichádza konzervatívny manažment, medikamentózna liečba (betablokátori), invazívne zákroky intervenčnej rádiológie, laserová terapia (YAG laser) a v prípadoch rozsiahlejších a komplikovaných léziách otvorená chirurgia. Treba byť však vždy ostražitý v prípadoch, ak sa lézie nachádzajú v oblasti vitálnych štruktúr.

Literatúra: u autora.

Podkožný emfyzém a pneumomediastínium ako komplikácia tonzilektómie a turbinoplastiky

Dimitrios PAOURIS¹, Samuel KUNZO¹, Irina ŠEBOVÁ¹, Pavol OMANÍK²

¹Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

²Klinika detskej chirurgie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Tonzilektómia a turbinoplastika sú v otorinolaryngológii častými výkonmi, málokedy sú sprevádzané vážnejšími komplikáciami.

Kazuistika: Prezentujeme kazuistiku 17-ročnej pacientky s podkožným emfyzémom tváre a krku a pneumomediastínom ako komplikácií po elektívnej tonzilektómii a turbinoplastike. Pacientka po operácii

nedodržala pokyny zakazujúce smrkať, opakovane smrkala pre pocit sťaženej priechodnosti nosovej dutiny. Následne sa začala sťažovať na bolesť perimandibulárne a pozdĺž musculus sternocleidomastoideus vpravo. Pri ORL vyšetrení sme zistili krepitáciu a palpačnú bolestivosť v uvedenej oblasti. CT vyšetrenie hlavy, krku a hrudníka potvrdilo prítomnosť emfyzému. Pacientka bola inak celkovo stabilizovaná. Preventívne sme ju týždeň sledovali a indikovali sme i.v. podanie systémovej antibiotickej liečby, následne bola prepustená do domácej starostlivosti. Zhojila sa ad integrum per primam intentionem.

Diskusia: Patofyziologickým mechanizmom vyššie opisanej komplikácie bol Valsalvov manéver, pri ktorom si vzduch pri smrkaní našiel v oblasti operačných rán prienik do podkožia a medzihrudia. Takéto stavy sú občas v literatúre opísané a zvyčajne okrem vhodných opatrení, ktorých cieľom je zabrániť ďalšiemu prenikaniu vzduchu do podkožia a mediastína, nevyžadujú okrem sledovania inú intervenciu. Krepitácia je patognomický príznak pre podkožný emfyzém. Dýchavičnosť, Hammanov príznak (krepitácia sýchronne so systolou), dysfágia, bolesti chrbta a na hrudníku, cyanóza môžu byť príznaky pneumomediastína s/bez pneumothoraxu.

Záver: Podkožný emfyzém a pneumomediastinum sú zriedkavé komplikácie tonzilektómie, väčšinou benígne ale môžu byť aj život ohrožujúce. V prevencii pomáha starostlivé odpreparovanie štruktúr a pooperačné pokyny pre pacienta. Pri vzniku, intenzívne sledovanie určuje nutnosť chirurgických intervencií. Správny holistický manažment pacienta je dosiahnutý len s úzkou spolupracou otorinolaryngológa a chirurga.

Literatúra: u autorov.

Perforácia nosového septa po vložení cudzieho telesa - magnetických guľičiek do nosa

Natália NIKOVÁ, Jana BARKOCIOVÁ

Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

Východisko: Pri perforáciách nosového septa ide o defekt chrupkových alebo kostných štruktúr s ich mukoperichondriom alebo mukoperiostom. Najčastejšou príčinou sú traumy, iatrogénne poškodenia, vaskulitidy, alebo malignity. Hlavnými symptómami sú kongescia nosa, sťažené dýchanie, zvukové fenomény „piskoty“ pri dýchaní, epistaxa, pulzantný výtok z nosa.

Kazuistika: V 10/2021 sme ambulantne vyšetrili 7-ročného pacienta s anamnézou

niekoľko týždňového zahlienenia, sérosangviolentnej sekrécie z oboch strán nosovej dutiny, bolesti v oblasti nosa a bolesti hlavy. Pacient prvotne vyšetrený pediatrom, realizovaná RTG snímka PND s nálezo kontrastného cudzieho telesa v nosovej dutine obojstranne. Dieťa sa tri týždne pred vyšetrením hralo s magnetickými guľičkami, vloženie cudzieho telesa do nosovej dutiny odmietalo. V objektívnom orl náleze sme za prednou tretinou septa symetricky v rovnakých miestach na oboch stranách nosovej prepážky vizualizovali dve o seba pripnuté skorodované magnetické guľičky zariadené v sliznici septa, ktoré sme extrahovali háčikom. Miesto extrakcie sme následne prezreli endoskopicky bez nálezu perforácie, ale predpokladali sme prítomnosť tlakovej nekrózy chrupky septa. Pacientovi sme ordinovali lokálnu a systémovú antibiotickú liečbu – framykoin masť a potencovaný aminopenicilín v sirupovej forme. Počas ambulantnej kontroly o 7 dní dieťa udávalo zlepšenie ťažkostí, dýchalo sa mu lepšie, bolesti nemalo, nekrvácalo, zvukové fenomény pri dýchaní nosom sme nepozorovali. V objektívnom náleze sme v mieste extrakcie magnetických guľičiek verifikovali perforáciu veľkosti cca 1 až 1,5. Pri ambulantnej kontrole s odstupom 2 mesiacov sme našli pretrvávajúce 1,5 mm perforácie v oblasti septa. Keďže bolo dieťa subjektívne bez ťažkostí rozhodli sme sa pre sledovanie nálezu formou ambulantných kontrol.

Diskusia: V rámci terapie perforácií septa je možné postupovať konzervatívne pomocou zvlhčujúcich a reepitelizačných alebo antibiotických masť a preplachov nosa alebo chirurgicky pomocou lalokového uzavretia defektu (rotačné, posuvné laloky). Možnosťou je aj použitie septálnych gombíkov, ide o mäkké silikónové náhrady používané k nechirurgickému uzavretiu perforácie. Asymptomatické perforácie nosového septa zväčša nevyžadujú žiadnu dlhodobú intervenciu ani chirurgické riešenie.

Záver: Jednoznačný konsenzus manežmentu pacienta s perforáciou nosového septa neexistuje, spôsob liečby závisí od mnohých faktorov ako rozsah a lokalizácia perforácie, celkový zdravotný stav pacienta a najmä prítomnosť ťažkostí.

Literatúra: u autorov.

Cudzie telesá v pažeráku u detí

Irina ŠEBOVÁ¹, Martin ČVERHA¹, Mária HOMOLOVÁ¹, Ivana VYRVOVÁ¹, Filip CHOVANEC², Jaroslav BIBZA³

¹Detská otorinolaryngologická klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

²Klinika detskej hematológie a onkológie LF UK a NÚDCH, Bratislava

³Klinika detskej chirurgie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Cieľ a metóda: Autori v práci sumarizujú výsledky retrospektívnej štúdie 115 detských pacientov, ktorí boli v 10-ročnom intervale (január 2010 – december 2019) prijatí na Detskú otorinolaryngologickú kliniku LF UK a NÚDCH v Bratislave s podozrením na prítomnosť cudzieho telesa v pažeráku.

Výsledky: U všetkých pacientov prebehla adekvátna diagnostika, pričom ezofagoskopia v celkovej anestézii bola vykonaná u 115 detí (100 %). V súbore bolo 54 chlapcov (47 %) a 61 dievčat (53 %). Jednalo sa predovšetkým o deti vo veku 1-4 rokov. V 90 (78,26 %) prípadoch bol nález pozitívny. Odstránili sme predovšetkým 75 anorganických cudzích telies (65,21 %), v rámci ktorých prevažovali mince uviaznuté v l. fyziologickom pažerákovom zúžení – celkove sa jednalo o 44 mincí (59 %). V dvoch prípadoch sa jednalo o batérie, v ďalších dvoch o magnetické guľičky. Komplikácie spojené s extrakciou cudzieho telesa boli zriedkavé a nezávažné, jednalo sa o nezávažné poranenia sliznice pažeráka. Iba u dvoch pacientov po odstránení diskovej batérie došlo k čiastočnej nekróze steny pažeráka, ktorá sa zhojila ad integrum.

Záver: V diskusii autori porovnávajú svoje výsledky s dostupnou odbornou literatúrou a poukazujú na preventabilný charakter skúmanej diagnózy.

Literatúra: u autora

- 5. jún – Svetový deň životného prostredia
- 14. jún – Svetový deň darcov krvi
- 28. júl – Svetový deň hepatitídy
- 1. august – Svetový deň na podporu dojčenia
- 9. august – Deň Nagasaki
- 5. september – Národný deň abstinentov
- 7. september – Svetový deň čistého ovzdušia
- 21. september – Medzinárodný deň mieru
- 28. september – Svetový deň besnoty
- 29. september – Svetový deň srdca

Správy z konferencií

12. slovenská konferencia cystickej fibrózy s medzinárodnou účasťou

11. – 12. november 2022 Nový Smokovec

Katarína ŠTĚPÁNKOVÁ, Anna FEKETEOVÁ, Tatiana FOLTÁNOVÁ

12. slovenská konferencia cystickej fibrózy sa konala pod záštitou ministra zdravotníctva SR Vladimíra Lengvarského (hotel Atrium, Nový Smokovec). Na konferencii sa zúčastnilo takmer 200 lekárov, vedeckých pracovníkov, fyzioterapeutov, sestier, pacientov, rodičov a podporovateľov. Konferencii predchádzal 3-dňový Kurz respiračnej fyzioterapie zameraný na nové postupy v respiračnej fyzioterapii cystickej fibrózy a iných pľúcnych ochorení. Konferenciu organizovali **Slovenská Asociácia Cystickej Fibrózy** (predsedníčka MUDr. Katarína Štěpánková) a **Národný ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb, n.o. Dolný Smokovec** (riaditeľka Ing. Miroslava Mištunová, PhD., MPH).

Konferencia sa niesla v duchu prínosov inovatívnej liečby modulátormi CFTR proteínu, ktorá je dostupná CF pacientom na Slovensku od roku 2020. O prínosoch a úspechoch tejto liečby, ale aj o jej úskaliach prednášali lekári z Centier CF na Slovensku. Z Čiech prijal pozvanie profesor MUDr. Pavel Dřevínek, PhD., ktorý pracuje vo výskumných tímoch klinických štúdií nových liekov pre CF. „Slovensko na rozdiel od Čiech, Maďarska alebo Poľska dodnes chýba v sieti European Cystic Fibrosis Society – CLINICAL TRIAL NETWORK (ECFS-CTN). To výrazne komplikuje zaradenie slovenských pacientov do významných klinických štúdií.“ upozornila MUDr. Nina Blišnáková z Centra CF pre deti v Bratislave. Nevyhnutnou podmienkou vstupu do klinických štúdií je kvalitný register pacientov a kvalitná diagnostika. O tejto problematike a dôležitosti registra CF pacientov prednášal Dr. Lutz Naehrlich z Nemecka, zastupujúci Európsky patientsky CF register (European Cystic Fibrosis Society Patient's Registry). Súčasťou jeho prednášky bola aj informácia o význame potného testu. Európskym štandardom diagnostiky CF je vykonávanie potného testu – **vyšetrenia chloridov v pote konduktometrickou metódou**, ktorá je **zlatým štandardom diagnostiky cystickej fibrózy**. Na Slovensku je dodnes hrazený zdravotnými poisťovňami iba **pilocarpínový test** v hodnote 3 €/1 vyšetrenie. Už viac ako 3 roky opakovanne žiadame o zaradenie vyšetrenia chloridov v pote konduktometrickou metódou do bodovníka, žiaľ bez úspechu. Vyšetrenie sa

robí 2x v procese diagnostiky CF.

Slovenské Centrá CF zadávajú údaje o CF pacientoch do Európskeho registra od roku 2009. **Liečba modulátormi CFTR proteínu vniesla pacientom s CF do každodenného celoživotného trápenia s náročnou symptomatickou liečbou obrovskú nádej, ktorá sa dá prirovnať k zázraku.** Tieto lieky zásadne menia priebeh ochorenia a jeho prognózu, dávajú možnosť mladým ľuďom žiť veľmi kvalitný život, ktorý má budúcnosť. Liečba modulátormi CFTR proteínu už v priebehu niekoľkých dní jej podávania upravuje sekréciu žliaz s vonkajším vylučovaním, v dôsledku čoho pacienti s CF prestávajú kašľať a produkcia hustého lepkavého hlienu v pľúcach úplne ustane. Ich pľúcne funkcie (FEV1) sa zlepšujú o 10 – 30 %, významne sa im zlepši apetít, začnú priberať na váhe a majú obrovský prísun energie, upravuje sa porucha glukózovej tolerancie. Modulátormi CFTR proteínu môže byť liečených takmer 80% všetkých pacientov s cystickou fibrózou na Slovensku. Aj napriek tomu, že je táto liečba finančne veľmi náročná veríme, že ňou budú môcť byť postupne liečení všetci CF pacienti, pre ktorých je indikovaná.

20% pacientov s cystickou fibrózou stále čaká na objavenie lieku na svoje mutácie. Tejto skupine CF pacientov môže urýchliť prístup k novej liečbe zapojenie slovenských Centier CF do klinických štúdií a dostupnosť štandardných liečebných postupov vrátane transplantácie pľúc či pečene.

Pre 20% CF pacientov stále neexistuje kauzálna liečba, a preto potrebujú mať prístup ku všetkým dostupným terapiám ako sú antibiotická, mukolytická a inhalačná liečba, respiračná fyzioterapia či transplantácia pľúc. Veľmi zaujímavú prednášku o transplantácii pľúc mali doc. MUDr. Libor Fila, PhD., vedúci CF Centra pre dospelých vo FN Motol v Prahe a MUDr. Monika Švorcová z transplantáčného tímu prof. MUDr. Roberta Lischkeho, PhD., z III. chirurgickej kliniky 1. Lekárskej fakulty UK a FN Motol, kde od roku 2017 zabezpečujú transplantácie pľúc aj slovenským pacientom. Prof. Lischke v roku 2020 skonštatoval: „Sme pripravení transplantovať deti alebo mladých slovenských pacientov s cystickou fibrózou, ale na čakacej listine nemáme ani jedného. Na Slovensku je pritom incidencia ochorenia rovnaká ako v Česku či v Nemecku. A my sa pýtame, kde tí pacienti sú? Transplantujeme tu hranične indikovatelných pacientov, ktorí majú vysoký vek a rôzne komorbidity a na Slovensku umierajú mladí ľudia – to nedáva zmysel. Za celé roky sme mali zo Slovenska jediného pacienta s cystickou fibrózou, ktorému sme pľúca úspešne transplantovali – to je hrozne málo a treba to zmeniť.“ O roku 2020 sa podarilo transplantovať ešte jedného dospelého pacienta s cystickou fibrózou zo Slovenska. Počas toho istého obdobia boli transplantovaní 15 CF pacienti z Čiech. **A tak vyvstáva otázka prečo? Možno sa na túto terapeutickú možnosť nemyslí, alebo sa indikuje príliš neskoro?**

Kurz respiračnej fyzioterapie priniesol aktívnu výmenu skúseností medzi fyzioterapeutmi – doc. PhDr. Libušou Smolíkovou z CF Centra vo FN v Prahe-Motol, Mathildou Proffit a jej spolupracovníkom Kamberom Karsandim z Nice, Mgr. Petrou Kolcúnovou (SR) a s takmer 40 fyzioterapeutmi z celého Slovenska. Od roku 2021 zdravotné poisťovne uhrádzajú CF pacientom prístroj s najmodernejšou technológiou na každodennú fyzioterapiu (Simeox). Správne používanie tohto prístroja bolo súčasťou vzdelávania v kurze.

V súvislosti s poskytovaním respiračnej fyzioterapie v Centrách CF je smutné, že dospelí CF pacienti nemajú takmer žiaden prístup ku pravidelnej ambulantnej respiračnej fyzioterapii s fyzioterapeutom, aj keď respiračná fyzioterapia je významným pilierom každodennej celoživotnej terapie CF pacientov. Aj napriek tomu, že pandémia Covid-19 ukázala dôležitosť a význam respiračnej fyzioterapie, jej poskytovanie v zdravotníckych zariadeniach CF pacientom sa nezlepšilo.

Od 1. októbra 2021 sú v platnosti slovenské **Štandardné diagnostické a terapeutické postupy pre cystickú fibrózu MZ SR**. Mali zaručiť kvalitnú liečbu a zdravotnícku starostlivosť pre deti a dospelých s CF vo všetkých Centrách CF na Slovensku. **Žiaľ, dodnes žiadne Centrum CF na Slovensku nespĺňa štandard starostlivosti o deti a dospelých s cystickou fibrózou v súlade s európskymi štandardami, a nie sú naplnené ani podmienky uvedené v slovenskom štandarde.** V žiadnom z Centier CF nie sú vytvorené multidisciplinárne CF tímy, ktoré by efektívne a precízne poskytovali liečbu a starostlivosť týmto deťom a mladým dospelým, ktoré by sa pravidelne stretávali a spoločne hľadali riešenia niekedy veľmi zložitých medicínskych situácií. Nie je dostatočne zabezpečené ani priestorové a materiálne zabezpečenie, lekári sú mnohokrát preťažení s nedostatkom času.

Na Slovensku starostlivosť CF pacientom poskytuje 7 zdravotníckych zariadení, v ktorých sú Centrá CF. Sú to **4 Centrá CF pre liečbu detí s CF a 3 Centrá CF pre liečbu dospelých CF pacientov. Sú v univerzitných a fakultných nemocniciach v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a Dolnom Smokovci.** Žiaľ, nespĺňajú kritériá odporúčané v Európskom štandarde.

Časť konferencie bola samozrejme venovaná aj situácii CF pacientov na Ukrajine v čase vojnového konfliktu, ktorú sprostredkovali lekárnky z Lvova Dr. Halyna Makukh a MUDr. Ľudmila Bober a z Ivano-Frankivska doc. MUDr. Naďa Fomenko, MUDr. Monika Makian, MUDr. Olga Fedynska, MUDr. Marija Kuk a tiež matky detí s CF. Počet CF pacientov na Ukrajine je cca 1 000. Situácia CF pacientov, ktorí ostali na Ukrajine závisí od miesta, kde sú a aký je tam prístup k liekom a liečbe, avšak aj od prístupu k elektrine, vode, teplu, keďže súčasťou každodennej liečby CF sú každodenné inhalácie a dezinfekcia liečebných pomôcok. Slovenská CF Asociácia pomáha CF pacientom od prvého dňa vojny a vďaka projektom cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou už od roku 2008.

Cystická fibróza sa stala vďaka modernej terapii liečiteľnou zriedkavou genetickou chorobou. Inovatívna liečba zvrátila priebeh ochorenia z neliečiteľného na

liečiteľné s dobrou prognózou. Nová liečba má veľký vplyv na každodennú kvalitu života rodín s CF. Počet CF pacientov na Slovensku je 320 z toho je 156 dospelých a 164 detí (ECFSR 2021).*

*Slovenská CF konferencia **bola spolufinancovaná z európskych fondov z Programu cezhraničnej spolupráce ENI CBC HUSKROUA 2014 – 2020 v rámci projektu HUSKROUA/1901/8.2/0011: MODE CF SK UA „Modernizácia Centier CF v Košiciach a v Ivano-Frankivsku“**, ktorý implementuje Slovenská CF Asociácia s ukrajinským partnerom Regionálnou Klinikou Detskou Nemocnicou v Ivano-Frankivsku od roku 2021.

Adresa pre korešpondenciu:
MUDr. Katarína Štěpánková
Slovenská CF Asociácia
Mobil: 0903 608 455
E-mail: cfasociacia@gmail.com
www.cfasociacia.sk

Kronika MM SLS

Blahoželania Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti

Prezidentka SR Zuzana Čaputová pri príležitosti 30. výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky udelila dňa 1. januára 2023 štátne vyznamenania 28 osobnostiam, šiestim z nich in memoriam, za ich mimoriadne a významné zásluhy v prospech Slovenskej republiky, demokracie, obrany a bezpečnosti štátu, výsledky ich vedeckej, výskumnej a pedagogickej činnosti a iné významné počiny. Slávnostný ceremoniál sa uskutočnil v budove Slovenskej filharmónie v Bratislave. Zúčastnili sa ho predseda Národnej rady SR Boris Kollár, dočasne poverený predseda vlády Eduard Heger, viacerí ministri a predstavitelia verejného života. Pozvanie prijali aj český, rakúsky a poľský prezidenti – Miloš Zeman, Alexander Van der Bellen a Andrzej Duda, ako aj predsedníčka Poslaneckej snemovne Parlamentu Českej republiky Markéta Pekarová Adamová a ukrajinská vicepremiérka Iryna Vereščuková.

Prezídium SLS srdečne blahoželá osobnostiam, ktorým prezidentka Slovenskej republiky udelila štátne vyznamenania. S uznaním a vďakou hodnotíme ich prácu a prínos pre našu vlasť. Naša osobitná vďaka patrí dlhoročným, aktívnym členom SLS, ktorí významnou mierou prispeli k jej budovaniu a rozvoju:

- Prof. PharmDr. Daniele Ježovej, DrSc., k udeleniu Radu Ľudovíta Štúra II. tr.,
- Prof. MUDr. Alexandre Kolenovej, PhD., k udeleniu Pribinovho kríža I. tr.
- MUDr. Ľubomírovi Okruhlicovi, CSc., k udeleniu Pribinovho kríža I. tr.

Prezídium SLS

Obr. 1. Prof. MUDr. Daniela Ježová, DrSc., medzi ocenenými osobnosťami.

Správy

Pocty a Ceny odovzdané na XXV. Kongrese Slovenskej lekárskej spoločnosti

XXV. Kongres Slovenskej lekárskej spoločnosti sa konal v rámci 65. zjazdu slovenských a českých reumatológov v Bratislave 30. 11. 2022.

Kongres otvoril prezident SLS Dr. h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, ktorý zdôraznil podporu zvyšovaniu a prehĺbovaniu profesionálnej úrovne, rozvoju vedeckej a odbornej práce najmä svojich členov a rozvoj spolupráce s partnerskými organizáciami doma a v zahraničí. **Ocenil všeobecne uznávané, vynikajúce výsledky dlhodobej odbornej činnosti**, publikačnú a prednáškovú aktivitu v medicínskych vedných odboroch. V súlade so štatútom pôct a cien SLS oceňuje Prezídium SLS zásluhy o budovanie a rozvoj SLS a jej organizačných zložiek (odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov) udeľovaním pôct a cien.

Pocty a ceny SLS majú trvalú hodnotu a sú vysoko oceňované ich nositeľmi. Vyplyva to aj z toho, že jeden z najvýznamnejších predstaviteľov SLS, jej prvý a dlhoročný predseda, **akademik Teofil Rudolf Niederland** objektívne formuloval podmienky pre udeľovanie jednotlivých pôct a cien SLS. **Stanovené kritériá zostali nemenné pre minulosť a súčasnú generáciu členov SLS.** Prezident vyslovil presvedčenie, že zostanú záväzné aj pre budúcu generáciu našich lekárov. Sú prejavom ocenenia všeobecne uznávaných osobností z radov širokej odbornej medicínskej verejnosti, výsledkov ich odbornej, vedeckej, a pedagogickej práce a zásluh o budovanie a rozvoj SLS.

Prezídium SLS pri príležitosti XXV. Kongresu SLS udeľuje tieto najvyššie ocenenia SLS:

- **Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda**
Laureát: prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
- **Jesseniova cena SLS** za rok 2021
Laureáti: Dr. h.c. prof. MUDr. Peter Šimko, CSc.; prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD., MPH a PhDr. Helena Bernadičová
- **Jesseniova cena SLS** za rok 2022
Laureát: doc. MUDr. Ing. Ján Breza, PhD., MHA, MPH
- **Guothova cena SLS**
Laureát: MUDr. Anna Bobčáková

V rámci odborného programu odznali tieto prednášky:

- **Niederlandova prednáška:**
prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.: **Boleť**
- **Jesseniova prednáška:**
doc. MUDr. Ing. Ján Breza, PhD., MHA, MPH: **Transplantácie obličiek detí**
- **Guothova prednáška:** MUDr. Anna Bobčáková a spoluautori (MUDr. Lenka Kapustová, PhD. MUDr. Eva Jurková Malicherová PhD., MUDr. Oľgii Petrovičová, PhD a prof. MUDr. Miloš Jeseňák, PhD., MBA, Dott Ric, MHA): **Syndróm TRAPS - naše skúsenosti**

Súčasťou odborného programu bola aj prezentácia Centra vedecko-technických informácií SR: Mgr. Jakub Fázik, PhD.: **Možnosti využitia služieb CVTI SR bezplatne poskytovaných zdravotníckym pracovníkom.**

Prezídium SLS pri príležitosti XXV. Kongresu SLS udelilo najvyššie ocenenia SLS:

Čestnú cenu akademika Teofila Rudolfa Niederlanda

prof. MUDr. Mariánovi Bernadičovi, CSc.,

za vynikajúce výsledky v odbornej vedeckej, pedagogickej, organizačnej, editorskej a redakčnej práci, za zásluhy o budovanie SLS a významný prínos pre jej rozvoj, za rozsiahle aktivity v rámci SLS (člen

Obrázok 1. Prezident SLS prof. Breza odovzdáva Čestnú cenu akad. TR Niederlanda prof. Mariánovi Bernadičovi.

Prezídia SLS a vedecký sekretár SLS, vedúci odborný redaktor časopisu Monitor medicíny SLS, dlhoročný člen výboru Spolku slovenských lekárov v Bratislave, podpredseda Slovenskej spoločnosti patologickej a klinickej fyziológie, o.z. SLS a ďalšie).

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., je vysokoškolský profesor na Lekárskej fakulte UK, kde pôsobil dve funkčné obdobia ako prodekan a I. prodekan. Pracuje na Ústave patologickej fyziológie LF UK, ktorého bol prednostom (2000-2008).

Profesor Bernadič si v podakovaní zaspomínal na desaťročia práce pre Spolok slovenských lekárov, na jeho predsedov profesorov Pontúcha, Kokavca, Šimkovica, Balažovjecha, Riečanského, ale aj na spoluprácu s prezidiom SLS pod vedením akad. Niederlanda, profesorov Dzurika, Brixovej, Čierneho, na množstvo odborných podujatí v rámci Spoločnosti klinickej a patofyziologickej spoločnosti a spoluprácu s prof. Hanáčkom, Zlatošom a ďalšími napr. prof. Valentom, Kapellerom, Makaiom, Gvozdjakom a i. Už len spoločné rozhovory a spoločná práca s týmito osobnosťami boli a sú dostatočnou odmenou za vykonanú prácu. Prof. Bernadič odporučil mladým lekárom, aby sa aktívne zapojili do práce SLS vo svojich odborných spoločnostiach.

Jesseniovu cenu SLS za rok 2021 dostali:

Dr. h.c. prof. MUDr. Peter Šimko, CSc., prednosta Kliniky úrazovej chirurgie SZU a UNB ak. L. Dérera UNB, rektor SZU a hlavný odborník MZ SR pre úrazovú chirurgiu,

prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD., MPH

prednosta Ortopedickej kliniky LF UK a NÚDCH v Bratislave a predseda Slovenskej ortopedickej a traumatologickej spoločnosti a

PhDr. Helena Bernadičová, redaktorka, v súčasnosti najvyššie impaktovaného vedeckého lekárskeho časopisu, „Bratislavské lekárske listy“, za odborné editorské a redakčné práce na príprave „Princípov chirurgie I-V“.

Cena je odovzdaná v súvislosti s ukončením celého projektu vydaním časti Va: Úrazová chirurgia (editor Dr. h.c. prof. MUDr. P. Šimko, CSc.) a časti Vb: Ortopédia (editor prof. MUDr. Milan Kokavec,

Obrázok 2. Prezident SLS prof. Breza predstavuje laureátov Jesseniovej ceny SLS za rok 2021 – prof. P. Šimka (v strede), prof. M. Kokavca (vpravo) a PhDr. H. Bernadičovou.

PhD., MPH) za organizačné a odborné jazykové a redakčné práce (PhDr. Helena Bernadičová).

Vydaním „Princípov chirurgie Va a Vb“ sa úspešne naplnil projekt prof. MUDr. Jaroslava Simana, CSc. Toto veľkolepé dielo patrí k najvýznamnejším chirurgickým knižným dielam na Slovensku. Poskytuje ucelený pohľad na aktuálne možnosti chirurgickej liečby vo všetkých chirurgických odboroch a zároveň zohľadňuje najnovšie trendy vo svete, venuje sa aj histórii chirurgie na Slovensku. Toto dielo sa vyznačuje aj tým, že všetky časti patria k „najkrajším“ odborným knihám na Slovensku a tiež tým, že približujú slovenskú medicínsku terminológiu k súčasnosti.

Jesseniovu cenu SLS za rok 2022 dostal doc. MUDr. Ing. Ján Breza, PhD., MHA, MPH, prednosta Kliniky pediatrie LF UK a NÚDCH v Bratislave za učebnicu „Odbery a transplantácie obličiek“ (Prínton: Vranov nad Topľou 2022), určenú pre študentov lekárskej fakulty, ktorej je vedúcim autorom. Spoluautorami sú doc. MUDr. Zuzana Žilinská, PhD., MPH, MHA, MUDr. Martin Chrástina, PhD., CETC, MUDr. Matúš Paulíny, PhD., a Dr. h.c. Prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH.

Guothovu cenu SLS za rok 2022 dostala MUDr. Anna Bobčáková sekundárna lekárka a výskumná pracovníčka Kliniky pneumológie a ftizeológie Jesseniovej Lekárskej fakulty UN v Martine a zároveň lekárka v Ambulancii klinickej imunológie

a alergológie UNM za výsledky práce posledných rokov, počas ktorých sa venovala ochoreniu COVID-19 nielen z hľadiska klinickej starostlivosti a následného manažmentu pacientov s long-covidom a inými post-covidovými ťažkosťami, ale predovšetkým výskumnej práci v oblasti komplexnosti vzťahov medzi imunitným systémom, jeho reaktivitou a reguláciami, priebehom a komplikáciami ochorenia COVID-19.

Návrh na udelenie Guothovej ceny SLS, ktorá je určená mladým členom SLS do veku 38 rokov, zaslala Prezídium SLS Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie.

Niektoré myšlienky z poďakovania ocenených

Profesor Peter Šimko poďakoval nielen za vysoké ocenenie editorskej práce na Princípoch chirurgie Va (traumatológia), ale aj za možnosť pracovať na projekte, ktorý prekračuje horizont súčasnosti a stáva sa bázou pre prípravu chirurgických textov v budúcnosti. Tento projekt stmelil chirurgov na Slovensku na jedinečnom diele, ktoré môže reprezentovať nielen slovenských chirurgov, ale celé Slovensko.

Profesor Milan Kokavec (editor Vb – ortopédia) si zaspomínal na študentské časy, keď sa zapojil do kurzu pre mladých záchranárov, obdivoval profesionalitu vedúcich kurzu a získal smerovanie pre svoju profesionálnu lekársku dráhu.

PhDr. Helena Bernadičová (zodpovedná redaktorka projektu, jazyková redaktorka) poďakovala za mimoriadne ocenenie dlhoročnej systematickej práce na najväčšom knižnom projekte svojho života. Zdôraznila, že projekt sa podarilo naplniť vďaka spolupráci všetkých zúčastnených – teda viac ako 450 lekárov, docentov a profesorov – ktorí splnili termínované zadania pre napísanie príslušných kapitol. Poďakovala aj za dôveru celého tímu pri menežovaní tohto náročného a výnimočného projektu, ktorý sa stal jedným z výstupov Slovenska v čase jeho predsedníctva v EÚ r. 2015 (prezentácia sa konala v Starej budove SNR za účasti vlády SR).

Doc. Ján Breza zdôraznil význam pregraduálnej výučby a tvorby učebných textov pre študentov aj z takých oblastí, ako je transplantácia tkanív a orgánov. Ocenenie považuje za zdôraznenie významu prípravy študentov medicíny na hlavné výzvy súčasnej medicíny.

Všetkým oceneným zblahoželal prezident SLS Dr. h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH, ktorý oceneným zaďakoval za výbornú reprezentáciu SLS doma i v zahraničí a zaželal všetkým veľa úspechov do ďalšej práce.

Redakcia

Obrázok 3. Zľava: prof. J. Breza, prof. P. Šimko, PhDr. H. Bernadičová, prof. M. Bernadič, prof. M. Kokavec a doc. J. Breza.

Vyhlásenie súťaže o ceny Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a ceny organizačných zložiek (OZ) SLS udeľované v roku 2023

za publikačnú, prednáškovú aktivitu
a za vedeckú odbornú činnosť svojich členov
v medicínskych a farmaceutických vedných odboroch.

Prezídium SLS, v súlade so Štatútom udeľovania pôct a cien Slovenskej lekárskej spoločnosti, **vyhlasuje v roku 2023 súťaž** o tieto ceny Prezídia SLS a Ceny organizačných zložiek SLS:

Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Niederlanda

Udeľuje ju **Prezídium SLS**, ako najvyššiu cenu SLS, svojim členom – špičkovým odborníkom za dlhodobú významnú vedeckú a odbornú činnosť v oblasti medicíny a farmácie, ktorá dosiahla všeobecné uznanie odbornej verejnosti doma a v zahraničí. Cena sa odovzdáva spravidla na Kongrese SLS.

Dérerova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné, vedecké práce v oblasti **internej medicíny**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Dérerov memoriál**“, ktorý sa koná na jar každého roka.

Guothova cena

Udeľuje sa **mladým členom SLS** za vynikajúce odborné a vedecké práce, ktorí v roku ich publikovania **neprekročili vek 38 rokov**. Tematicky môže patriť do **ktorejkoľvek odbornej medicínskej oblasti**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Jesseniova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **teoretických medicínskych a farmaceutických odborov**. Odovzdáva sa spravidla na Kongrese SLS.

Korecova cena

Udeľuje sa za odbornú a vedeckú prácu, ktorá je prínosom v oblasti diagnózy a terapie diabetes mellitus. Odovzdáva sa spravidla na odbornej vedeckej konferencii venovanej pamiatke **prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.**

Kostlivého cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä z **chirurgických odborov**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Kostlivého deň**“, ktorý sa koná spravidla v decembri každého roka.

Reimanova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä v oblasti **preventívnej medicíny**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí „**Reimanove dni**“, ktoré sa konajú spravidla v októbri každého roka.

Virsíkova cena

Udeľuje sa za vynikajúce odborné a vedecké práce, najmä z **oblasti pneumológie a ftizeológie, geriatrickej a verejného zdravotníctva**. Odovzdáva sa na odbornom a vedeckom podujatí, ktoré určí organizačná zložka SLS predkladajúca návrh.

Cena pre sestry, pôrodné asistentky a iných zdravotníckych pracovníkov

Udeľuje sa za práce, ktoré majú vysokú odbornú úroveň. Odovzdáva sa na niektorom z odborných podujatí Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek (SSSaPA).

Významná zdravotnícka udalosť roka

Udeľuje sa členom SLS (jednotlivcovi alebo kolektívu) za významnú zdravotnícku udalosť, ktorej efekt sa prejavil v predchádzajúcom roku.

Termín predkladania návrhov:

do 1. marca 2023,
vo výnimočných prípadoch najneskôr do mesiaca pred jej odovzdaním.

Návrhy sa predkladajú Prezídiu SLS prostredníctvom Sekretariátu SLS.

Kritériá pre udelenie cien Prezídia SLS, vrátane ich výšky, sú uvedené v Štatúte udeľovania pôct a cien SLS a jej organizačných zložiek, podrobnejšie v jeho prílohách – Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2., ktorý je uverejnený na webovej stránke SLS (www.sls.sk).

Ceny organizačných zložiek SLS

Výbory organizačných zložiek SLS vyhlasujú súťaž pre udeľovanie vlastných cien. Kritériá súťaže, vrátane termínov na predkladanie návrhov a s výškou ceny (ak bola určená) sú ustanovené vo vlastných štatútoch a uverejňujú sa na ich webovej stránke, prípadne na webovej stránke SLS.

Čestná cena Olgy Ďuržovej

Je najvyšším ocenením SSSaPA. Udeľuje sa za podporu a rozvoj Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

Odovzdáva sa na odbornej vzdelávacej konferencii, pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier.

Cena odbornej spoločnosti

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku**, člena/členov v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom vzdelávacom podujatí príslušnej odbornej spoločnosti SLS.

Cena spolku lekárov, spolku farmaceutov alebo územnej/centrálnej sekcie SLS

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** prezentovanú v predchádzajúcom roku na odbornom vzdelávacom podujatí spolku/územnej sekcie SLS.

Cena sekcie organizačnej zložky SLS

Udeľuje sa spravidla za **najlepšiu odbornú publikáciu/prednášku** člena/členov SLS v predchádzajúcom roku, ktorá bola vydaná/prezentovaná na odbornom vzdelávacom podujatí sekcie organizačnej zložky SLS.

Prezídium SLS

Zo života odborných spoločností

História algeziológie na Slovensku

Miroslav Ferencík^{1,2,3}, Igor Martuliak¹, Marta Kulichová¹

¹Algeziologická klinika SZU, FNŠP F.D. Roosevelta, Banská Bystrica

²x – pain clinic, Nemocničná¹²⁴⁷, Bojnice

³Mobilný hospic Sv. Lujza, Prievidza

Algeziológia – definícia odboru

Algeziológia je na Slovensku **samostatným medicínskym odborom**, ktorý sa komplexne zaoberá liečbou bolesti. Na základe poznatkov základného a aplikovaného výskumu vykonáva na interdisciplinárnom princípe špecifické diagnostické a terapeutické postupy v rozsahu špecializovaného študijného programu, pozostávajúce z komplexnej diagnostiky, prevencie a racionálnej liečby tých bolestivých syndrómov, ktoré nereagujú na zaužívané liečebné postupy, pretrvávajú napriek odstráneniu príčiny alebo sú dôsledkom v súčasnosti nevyliciteľných ochorení.

Hlavným cieľom algeziológie je liečba chronických bolestivých syndrómov, ktoré nemožno v bežnej praxi liečiť na požadovanej odbornej úrovni. **Chronická bolesť** sa v tejto súvislosti chápe ako **samostatný chorobný stav** a vyžaduje si špeciálny liečebný postup, založený na interdisciplinárnej koordinovanej tímovej spolupráci aj formou interdisciplinárnej konferencie. Cieľom nie je len odstrániť a zmierniť bolesť ako takú, ale hlavne zlepšiť kvalitu života pacienta – znovu obnoviť aktivity, zodpovedajúce funkčnej kapacite, veku a sociálnemu postaveniu chorého aj s využitím postupov paliatívnej medicíny.

Stručná história svetovej algeziológie

Všetko začalo, keď americký anesteziológ **John J. Bonica** (1917–1994) vydal v roku 1953 publikáciu „Management of Pain“, opísal v nej vlastné skúsenosti s liečbou bolesti v ambulancii pre vojenských veteránov, kde pôsobil od roku 1947. Bola to jediná kniha jediného autora, dovtedy neexistoval žiaden časopis venovaný bolesti, neexistoval výskum ani žiaden vzdelávací program pre klinikov.

V roku 1960 založil profesor Bonica prvú interdisciplinárnu kliniku bolesti na Univerzite vo Washingtone. Na základe svojich klinických skúseností Bonica tvrdil, že bolesť je komplexný problém a cesta k jej diagnostike a efektívnej liečbe vedie cez multidisciplinárny prístup, kde tím odborníkov rôznych špecializácií sústredia svoje vedomosti a schopnosti. Bonica tak inicioval národnú a medzinárodnú kampaň, ktorá viedla k zahájeniu rozsiahleho interdisciplinárneho experimentálneho, klinického a psychologického výskumu bolesti v USA i v zahraničí. A tak, od osemdesiatych rokov

minulého storočia najskôr v USA, neskôr v západnej Európe a Južnej Amerike po celom svete začali vznikať pracoviská liečby bolesti. V roku 1973 sa združili do odbornej spoločnosti pod názvom **International Association for Study of Pain (IASP)**. V roku 1993 už 29 národných algeziologických spoločností v Európe vytvorilo **Európsku federáciu členov IASP (EFIC)**, ktorá sa v súčasnosti nazýva Európska federácia bolesti (European Pain Federation).

Algeziológia na Slovensku – ako to všetko začalo

Kvalifikované a systematizované snahy o liečbu bolesti na Slovensku začali v 80. rokoch minulého storočia na pôde Katedry AIM SZU v Bratislave, pričom prvopočiatok slovenskej algeziológie datujeme ku dňu **1. marec 1984**, kedy **MUDr. Stanislav Fabuš otvoril v Martine prvú ambulanciu pre liečbu chronickej bolesti na Slovensku** (obr. 1).

Bol to záväzok brigády socialistickej práce, kontrolovaný OV KSS, ktorý sa jednoducho musel splniť. Sám protagonista, MUDr. Fabuš k tomu poznamenáva: „*V tom čase na Slovensku nebolo žiadne špecializované pracovisko, ktoré by sa zaoberalo prioritne liečbou bolesti. Nebol vzor, nebola spoločenská potreba, nakoľko liečba bolesti bola vlastne povinnosťou každého lekára a každý lekár predsa vedel napísať recept na analgetikum. Bolesť ako choroba, s požiadavkou znášania utrpenia, sa bagatelizovala.*“

Ako poznamenala MUDr. Darina Hasarová (bývalá prezidentka spoločnosti a hlavná odborníčka), „... v Martine tak bola zapálená iskra, ktorá zapálila pomyselnú vatru na celom Slovensku...“

Myšlienka sa ujala a krátko na to vznikali ďalšie pracoviská pre liečbu bolesti, v roku 1989 v Bratislave (MUDr. Z. Turčániová), v Banskej Bystrici a vo Vranove n. Topľou (MUDr. J. Štefan), postupne mnohé ďalšie.

V januári 1989 bola založená v NsP Banská Bystrica **ambulancia chronickej bolesti**. Jej zakladateľmi boli MUDr. M. Margóč (ARO) a prof. MUDr. M. Galanda (neurochirurgia), následne v októbri 1994 vzniklo **prvé Centrum pre štúdium a liečbu bolesti na Slovensku** s vlastnými algeziologickými lôžkami.

Za nestora slovenskej algeziológie teda právom označujeme MUDr. Stanislava Fabuša, ktorý pôsobil na ARO oddelení v FNŠP v Martine

Obrázok 1. MUDr. Stanislav Fabuš, zakladateľ algeziológie na Slovensku (1935–2022).

(v rokoch 1967 – 1993) a bolesti sa vyjadril jednoducho: „... *správna liečba bolesti je najdôležitejším záväzkom a korunným snažením každého lekára.*...“

Ambulancia chronickej bolesti v Martine (neskôr Oddelenie chronickej bolesti), v rámci Katedry anestéziológie a intenzívnej medicíny IVZ, SPAM, neskôr SZU Bratislava, sa zároveň stalo školiacim miestom (spolu s pracoviskom v Banskej Bystrici) pre postgraduálne štúdium a prípravu na atestáciu v odbore Algeziológia, kde pôsobí **MUDr. Marta Kulichová, CSC.**

MUDr. Kulichová bola prvým hlavným odborníkom MZ SR pre algeziológiu, neskôr viedla našu odbornú spoločnosť ako jej prezidentka a pregraduálnymi či postgraduálnymi edukačnými aktivitami posúvala myšlienku (a vedomosti) o algeziológii ďalej na svojich žiakov. Bola aj editorkou prvej slovenskej učebnice o bolesti – Algeziológia (2005).

Koncepcia odboru a prijatie špecializačného študijného programu

Cesta za oficiálnym uznaním odboru Algeziológia bola neľahká, ale nakoniec predsa úspešná. Snahy o jej legitimizáciu siahajú do roku 1992, keď Výbor SSŠLB podával pravidelne návrhy na MZ SR, aby bol vydaný metodický pokyn o vybudovaní pracovísk liečby bolesti v SR. V rokoch 1995 – 1996 bola situácia natoľko nepriaznivá, že na návrh Výboru SSŠLB ohľadom schválenia koncepcie odboru algeziológia, bol tento návrh vtedajším riaditeľom SZS MZ zamietnutý slovami: „*Nie je mi jasné opodstatnenosť algeziológie ako samostatného medicínskeho odboru. Cieľ odboru je predsa základným etickým princípom medicíny. Taký prístup vedie k výraznej atomizácii a diverzifikácii medicíny. Boj proti bolesti a jej liečba má byť jednou zo základných vedomostných vybavení lekára i stredného zdravotného personálu. Skôr ako koncepcia algeziológie, je dôležitá pre a postgraduálna výuka – v rámci výuky na LF, IVZ, SZŠ.*“

V tejto nepriaznivej situácii sa podarilo získať podporu **doc. MUDr. M. Májeka, CSC.,**

vtedajšieho hlavného odborníka odboru AIM, vedúceho katedry AIM LF SZU, keď z jeho povolenia sme na MZ SR podali návrh špecializačnej náplne odboru algeziológie a upravený návrh koncepcie odboru.

Koncepcia odboru algeziológie bola **schválená 5. marca 1998** (Metodický pokyn MZ SR, č. 15, 46, uverejnený 9. 10. 1998) a jasne stanovuje a deklaruje náplň a hlavné úlohy starostlivosti v odbore, vymedzuje činnosti, charakterizuje starostlivosti v odbore, definuje sieť pracovísk a ich vybavenie, definuje vzťah odboru k ostatným medicínskym odborom, opisuje odbornú-metodické vedenie starostlivosti v odbore a trendy vývoja starostlivosti.

V koncepcii je zvýraznené interdisciplinárne postavenie algeziológie. Koncepcia zároveň odlišuje tri typy pracovísk liečby bolesti: **Ambulancia pre liečbu bolesti** (špecializovaná na istý typ liečby alebo konziliárna ambulancia), **ambulancia pre liečbu bolesti s denným stacionárom** (komplexná liečba širokého spektra bolestivých syndrómov) a **oddelenie (klinika) liečby bolesti** (ambulancia, lôžkové oddelenie, združuje liečebno – preventívnu, vedecko – pedagogickú a výskumnú činnosť v odbore). Činnosť ambulancií, oddelení či kliník metodicky riadi **Hlavný odborník MZ SR** pre odbor algeziológia (v období 1999 – 2003: MUDr. M. Kulichová CS., v období 2003 – 2017: MUDr. Ľ. Nemčíková, v rokoch 2017 – 2022 MUDr. D. Hasarová a od r. 2022 – doc. MUDr. I. Martuliak, PhD).

Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti (SSŠLB)

V roku 1990 bola založená **Sekcia liečby bolesti (SLB)** pri SSAIM SLS, iniciátorom bol vtedajší prezident SSAIM doc. MUDr. V. Dobiáš, PhD., a zároveň bola vytvorená interdisciplinárna skupina pre liečbu bolesti v rámci Komisie pre účelnú farmakoterapiu (V. Dobiáš, J. Halko, Z. Turčániová, M. Kulichová, L. Božeková). Nadviazali sme na veľmi úzku spoluprácu s kolegami z Prahy s D. Miloshevskim, D. Vondráčkovou, F. Neradílkom.

V roku 1991 sa konala v Přerove zakladajúca schôdza Československej spoločnosti pre štúdium a liečbu bolesti, ako poznamenal MUDr. Fabuš: „Začiatky boli ťažké, získavali sme skúsenosti a nie vždy sme nachádzali pochopenie pre spoluprácu s inými odborníkmi. Výsledok nášho snaženia bol ten, že sme založili s kolegami z Česka Československú spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti, ktorá sa po rozdelení ČSSR rozdelila na českú a slovenskú.“

Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti (SSŠLB) bola založená porozpade Československej republiky, dňa **26. 3. 1993**, keď sa v Martine konali I. slovenské dialógy o bolesti. Prípravný výbor jej vzniku tvorili S. Fabuš, M. Kulichová, V. Dobiáš, M. Margóč, Z. Turčániová a J. Štefan. V júni 1993 bola SSŠLB oficiálne zaregistrovaná v Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a bola tu (v Martine) aj založená tradícia

národných kongresov, slovenských odborných algeziologických stretnutí, kongresov, pod názvom Slovenské dialógy o bolesti.

V r. 1994 sa SSŠLB v Halle stala členom EFIC (European Pain Federation) a v auguste 1999 sa vo Viedni (IX. svetový kongres IASP) SSŠLB stala právoplatným členom Svetovej spoločnosti pre liečbu bolesti IASP. V roku 1995 bola pri SSŠLB založená **Sekcia paliatívnej medicíny** (prvá predsedníčka bola MUDr. K. Križanová), v r. 2003 **Sekcia algeziologických sestier** (prvá predsedníčka bola V. Machlicová) a v r. 2012 **Sekcia intervenčnej algeziológie** (predsedom je MUDr. R. Rapčan, PhD., FIPP, MBA).

Prvou prezidentkou Výboru SSŠLB bola MUDr. M. Kulichová, CSc. (1993 – 2000), v roku 2001 predsedníctvo prebrala MUDr. D.

Obrázok 2. Výbor SSŠLB v Martine (2001–2004).

Hasarová (2001 – 2004, od roku 2005 to bol doc. I. Martuliak, PhD. (2005 – 2008), v roku 2008 ho vystriedala znovu MUDr. M. Kulichová, CSc. (2009 – 2021) a od roku 2021 doteraz je prezidentom SSŠLB MUDr. M. Ferenčík.

Výbor SSŠLB je jej riadiacim a výkonným orgánom a rieši odborné a organizačné otázky vo vzťahu k odboru a vo vzťahu k členom svojej odbornej spoločnosti (obr. 2).

Tabuľka 1. Výbor SSŠLB a jeho členovia.

Funkčné obdobie	Menný zoznam			poznámka
	prezident	vedecký sekretár	členovia	
1993-1996	M. Kulichová	Z. Turčániová	V. Dobiáš, S. Fabuš, M. Margóč, J. Štefan	D. Hasarová – kooptovaná od 26. 11. 1995 za M. Margóča
1997-2000	M. Kulichová	Z. Turčániová	V. Dobiáš, S. Fabuš, D. Hasarová, I. Martuliak, J. Štefan	Ľ. Nemčíková – kooptovaná za V. Dobiáša
2001-2004	D. Hasarová	Z. Turčániová	D. Broďani, S. Fabuš, M. Kulichová, I. Martuliak, K. Mičiaková, Ľ. Nemčíková, A. Šujanová	kooptovaná: V. Machlicová za Sekciu alg.sestier
2005-2008	I. Martuliak	E. Salamonová	D. Broďani, T. Dančíková, S. Fabuš, D. Hasarová, M. Kulichová, K. Mičiaková, Ľ. Nemčíková, A. Šujanová	V. Machlicová za Sekciu alg.sestier, kooptovaná: H. Jakubíková za sekciu Paliatívnej medicíny
2009-2012	M. Kulichová	E. Salamonová	D. Broďani, S. Fabuš, D. Hasarová, H. Jakubíková, I. Martuliak, K. Mičiaková, Ľ. Nemčíková, A. Šujanová	kooptovaná: D. Rybárová za Sekciu alg.sestier
2013-2016	M. Kulichová	E. Salamonová	D. Broďani, S. Fabuš, D. Hasarová, H. Jakubíková, I. Martuliak, K. Mičiaková, Ľ. Nemčíková, A. Šujanová	
2017 – 2020	M. Kulichová	E. Salamonová	D. Broďani, D. Hasarová, H. Jakubíková, I. Martuliak, Ľ. Nemčíková, A. Šujanová, M. Ferenčík	
2021 – súčasnosť	M. Ferenčík	E. Salamonová	D. Broďani, H. Jakubíková, I. Martuliak, A. Šujanová, M. Kulichová, T. Geistová, D. Ogurčáková	

Členovia Výboru SSŠLB, boli a sú naďalej pevnou základňou a aktívnou výkonnou frakciou v odbore, bez ich mravenčej, obetavej a precíznej práce by sa slovenská algeziológia nedostala tam, kde je teraz. Menovite sú to: MUDr. D. Hasarová, MUDr. Ľ. Nemčíková, MUDr. E. Salamonová, doc. MUDr. I. Martuliak, PhD., MUDr. D. Broďani, MUDr. A. Šujanová, MUDr. H. Jakubíková, PhD, MUDr. M. Ferenčík. Prehľad ostatných bývalých členov Výboru SSŠLB je v tabuľke 1.

Vzdelávanie v odbore algeziológia

Vzdelávanie v odbore algeziológia sa začalo už v roku 1991 na školiaciach pracoviskách v Martine a v Banskej Bystrici. Po prvých atestáciách z odboru algeziológia, vtedy v rámci Katedry AIM SZU v Bratislave, bola 1. 2. 2006 zriadená Subkatedra algeziológie SZU v Banskej Bystrici pri Katedre AIM SZU v Bratislave, vedením bol poverený doc. MUDr. I. Martuliak, PhD. Rozhodujúcim krokom pri vytvorení samostatného subspecializačného odboru Algeziológia bolo **prijatie Špecializačného študijného programu** odboru algeziológia, ktorý bol akreditačnou komisiou MZ SR akreditovaný dňa 11. 4. 2006 (reakreditácia v septembri 2010). Tým sa stal odbor Algeziológia právoplatným odborom medicíny.

Výnosom MZ SR zo 17. septembra 2010 bola algeziológia zaradená medzi tzv. „subsPECIALIZAČNÉ“ odbory medicíny a **pôvodne** mohli byť zaradení do prípravy lekári so získanou špecializáciou v odbore anestéziológia a intenzívna medicína, neurológia, pediatria, onkológia, ortopédia a vnútorné lekárstvo, dĺžka špecializačnej prípravy v odbore bola tri roky (úvazok 1,0).

V novembri 2022 Akreditačná komisia MZ SR schválila zmenu špecializačného odboru **Algeziológia na základný odbor** medicíny so 4-ročnou prípravou. Dôvodom tohto závažného kroku bolo predovšetkým zabezpečiť príliv dostatočného počtu mladých lekárov – absolventov – so záujmom o náš perspektívny odbor. Predpokladáme významný pokrok v stabilizácii jeho personálneho obsadenia lekármi pracujúcimi na plný úväzok, ktorí budú mať záujem nie len o klinickú časť práce v boji s chronickou bolesťou, ale budú náš odbor rozvíjať aj po stránke pedagogickej, vedeckej a výskumnej. Bude si to vyžadovať vznik kvalitných algeziologických oddelení a kliník s adekvátnym personálnym obsadením, čo však tiež môže byť, naopak, stimulom pre ich kreovanie a rast.

Postgraduálne **vzdelávanie v odbore Algeziológia** od r. 2005 zabezpečuje **Katedra algeziológie na LF SZU**. Jej sídlom je Klinika algeziológie SZU vo FNsP FDR Banská Bystrica, ktorá bola dňa 30. októbra 2006 akreditovaná a zriadená ako špecializované výučbové zariadenie SZU pre teoretickú a praktickú časť zdravotníckeho vzdelávania v odbore Algeziológia.

Obrázok 3. III. patofyziologický kongres (ISP) v Lahti (1999). Zľava prof. Georgy N. Kryzhanovskij (Rusko), prof. Ronald Melzack (Kanada) a doc. Marián Bernadič (Slovensko).

Obrázok 4. Prvé atestácie z Algeziológie, Bratislava (2003)

Jej prednostom bol dňom 1. januára 2007 menovaný doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD. Ide zároveň o jediné samostatné algeziologické oddelenie s lôžkovou časťou na Slovensku.

Postgraduálne vzdelávanie v odbore algeziológia prebiehalo **na dvoch pracoviskách**, a to od roku 1991 v **UNM (FNsP) Martin**, v rámci „Ambulancie chronickej bolesti, KAİM“ a neskôr samostatného „Oddelenia chronickej bolesti“ pod vedením prim. MUDr. M. Kulichovej, CSc., a taktiež vo **FNsP FD Roosevelta v Banskej Bystrici**, od roku 1991 v rámci „Ambulancie chronickej bolesti“ a od roku 1994 v „Multidisciplinárnom centre chronickej bolesti“, a neskôr v rámci samostatnej „Algeziologickej kliniky SZU“, kde boli školiteľmi spočiatku MUDr. M. Margóč a od roku 1995 doc. MUDr. I. Martuliak, PhD.

Postgraduálne **vzdelávanie v Martine** v rámci Katedry anestéziológie a intenzívnej medicíny IVZ, SPAM, neskôr SZU Bratislava, sa realizovalo v rokoch 1991 – 2021, školiteľkou bola h. Doc. MUDr. M. Kulichová, CSc.

Pregraduálne vzdelávanie v algeziológii sa na JLF UK v Martine vykonávalo od roku 1993 vo forme prednášok a praktických cvičení (prof. MUDr. Hanáček, CSc., prof. MUDr. Tatár M., PhD, MUDr. Kulichová, CSc).

V tom čase vznikali prvé učebné texty pre študentov všeobecného lekárstva aj na LF UK v Bratislave. V rámci prednášok z patologickej

fyziológie sa samostatná prednáška týkala aj problematiky bolesti. Následne zaviedol doc. Bernadič voliteľný predmet „Diagnostika a liečba bolesti“ a vzniklo niekoľko skript, učebníc a kapitol v učebniciach z danej problematiky (1997, 1999, 2001, 2007, 2008, 2011). Doc. M. Bernadič bol recenzentom prvej Algeziológie (2005). Významná bola aj jeho účasť na III. medzinárodnom patofyziologickom kongrese v Lahti (1999), kde prednášal o bolesti aj prof. Ronald Melzack (obr. 3).

Na **LF UPJŠ v Košiciach** sa téme aktívne venuje, prednáša a publikuje o bolesti doc. Beňačka, ktorý aj v rámci Všeobecnej patofyziológie (2021) venoval bolesti samostatnú kapitolu.

Postgraduálne **vzdelávanie v Banskej Bystrici** v rámci IVZ, SPAM a následne SZU sa vykonáva od r. 1991. Prvý školiteľ bol MUDr. M. Margóč a od akademického roku 1995/1996 pedagogickú činnosť prevzal doc. MUDr. I. Martuliak, PhD., a riadi ju doteraz (obr. 4).

Prvé atestácie v odbore Algeziológia sa konali dňa 19. decembra 2003 na Katedre AIM v Bratislave (predseda skúšobnej komisie bol doc. MUDr. M. Májek, CSc.), čo bol jedinečný úspech z európskeho hľadiska, nakoľko v tom čase atestáciu v odbore algeziológia mali len Turecko, škandinávské štáty a ČR.

Prvými úspešnými atestantmi (27. 11. 2003) boli: Hasarová, Kulichová, Martuliak, Nemčíková, Przewlocki.

Ďalšie certifikačné skúšky sa konali v máji 2004 (Broďani, Mičiaková, Šujanová, Schwarcz, Kleisner, Kelementová) a v decembri 2004 (Salamonová, Fabuš, Slívková, Králiková, Turčániová, Ondrejčovičová, Rybárová, Dragúňová, Jakubíková). Členmi skúšobnej komisie boli doc. MUDr. Milan Májek (predseda), MUDr. Kulichová, doc. MUDr. Záhorec, MUDr. Hasarová a doc. MUDr. Onderčanin. Doteraz úspešne atestovalo 101 lekárov.

Vyučba algeziológie na Katedre algeziológie LF SZU sa realizuje na dvoch fakultách SZU, a to na Lekárskej fakulte (v minulosti Fakulta zdravotníckych špecializačných štúdií) v Bratislave a Fakulte zdravotníctva (FZ) v Banskej Bystrici. Realizuje sa v pregraduálnej podobe a formou školiaciach miest a tematických kurzov v aj postgraduálnej forme štúdia. Ide o 3-týždňové školiace miesta špecializačného štúdia v odbore algeziológia. Od r. 2012 sa organizujú kurzy základov liečby bolesti pre lekárov zaradených do špecializácie Paliatívna medicína pred špecializačnou skúškou. Časť špecializačnej prípravy v odbore algeziológia sa v rámci Katedry algeziológie LF SZU až do roku 2020 robila na Oddelení chronickej bolesti v UNM Martin pod vedením MUDr. M. Kulichovej, CSc.

Na FZ SZU v Banskej Bystrici od akademického roka 2016/2017 je súčasťou vzdelávania Liečba akútnej a chronickej bolesti (v rámci

Postgraduálneho špecializačného štúdia OŠE, odbor AIM, ale aj na FOaZOŠ SZU v Bratislave, PŠS pre zdravotné sestry, odbor AIM, téma: Liečba akútnej a chronickej bolesti ako aj Tématické kurzy v praxi používania prístrojov a pomôcok v liečbe bolestivých stavov – Rebox, Banky).

Pregraduálne prednášky sú na Fakulte zdravotníctva pre študentov Katedry fyzioterapie v rámci predmetu „Management bolesti“. V období rokov 1996 – 2006 lekári kliniky prednášali aj na Univerzite Mateja Bella v Banskej Bystrici v rámci Univerzity tretieho veku (téma: Liečba bolesti), na JLF UK v Martine a Strednej zdravotníckej škole v Banskej Bystrici.

Prednostom Algeziologickej kliniky SZU je **doc. MUDr. I. Martuliak, PhD.**, ktorý je zároveň garantom odboru Algeziológia. Ako člen

Vedeckej rady LF SZU a FZ SZU sa podieľa na organizovaní chodu oboch fakúlt a ako námestník riaditeľa pre Vedu, výskum a vzdelávanie organizačne zabezpečuje realizáciu pedagogických služieb Rooseveltovej nemocnice pre SZU, aj komunikáciu s vedením LF a FZ SZU. Od roku 2022 zastáva funkciu Hlavného odborníka MZ pre odbor algeziológia.

Odborné podujatia

Jedným zo znakov každej žijúcej aktívnej odbornej spoločnosti je **organizácia vzdelávacích podujatí**. U algeziológov sa tieto, už tradične, nazývajú **Dialógy o bolesti** (Slovenské a Česko – Slovenské).

V dňoch 17.–18. 10. 1991 sa konali v Martine V. Steinerove dni s hlavnou témou „Bolesti“, a zúčastnili sa ich poprední predstavitelia liečby bolesti v ČR – akademik L. Vyklický, M.

Kršiak, D. Miloshevski, ale aj terajší predstavitelia českej algeziológie J. Kozák, I. Vrba, D. Vondráčková. Zahraničie na tomto podujatí reprezentovali prof. R. Rizzi z Talianska, jeden z protagonistov IASP.

Po rozdelení Československej republiky sa **26. 3. 1993** konali v Martine **I. slovenské dialógy o bolesti**, kde bola založená Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti. Na tomto prvom slovenskom algeziologickom odbornom podujatí sa aj následne založila tradícia organizovania Slovenských dialógov o bolesti.

Na **V. slovenských dialógoch o bolesti**, ktoré sa konali **v Prešove v roku 1997**, sa zúčastnili dvaja najvýznamnejší predstavitelia svetovej i európskej algeziológie naraz – prezident IASP, prof. J. Besson z Paríža a prezident EFIC, prof. M. Zimmermann z Heidelbergu. To

Tabuľka 2. Prehľad Slovenských dialógov o bolesti.

por	dátum	mesto	téma	Prezident org. výboru	Vedecký prezident	Prezident kongresu
I.	26.3.1993	Martin	Zakladajúca schôdza SSŠLB	M.Kulichová		
II.	24-26.11.1994	Martin		M.Kulichová		
III.	24-25.11.1995	Žilina				
IV.	14–16.11.1996	Bratislava		Ľ. Nemčíková		M. Očenášová
V.	9-11.11.1997	Prešov		D. Hasarová		Š. Trenkler
VI.	1998	Banská Bystrica – Tále		I. Martuliak		Dluholucký
VII.	1999	Nitra – Mojmírovce		K. Mičiaková		
VIII.	8-9.9.2000	Košice		A.Šujanová		
IX.	13-15.2001	Bratislava		Ľ. Nemčíková		
X.	2002					
XI.	2003	Bojnice		J.Zeman		
XII.	2004					
XIII.	2005	Levoča		T.Dančíková		
XIV.	2006					
XV.	2007	V.Tatry		H.Jakubíková		
XVI.	2008					
XVII.	2009	Nitra		K.Mičiaková		
XVIII.	2010	Košice		A.Šujanová	D.Brodáni	I.Martuliak
XIX.	2011	Košice		A.Šujanová	I.Martuliak	M.Kulichová
XX.	2012	Ružomberok	Bolesť chrbta	V.Vinklerová	D.Brodáni	M.Kulichová
XXI.	2013	Martin	Viscerálna bolesť	D.Brodáni	I.Martuliak	M.Kulichová
XXII.	2014	Prešov	Orofaciálna bolesť	D.Hasarová	H.Jakubíková	M.Kulichová
XXIII.	2015	Bratislava	Neuropat. bolesť	E.Salamonová	I.Martuliak	M.Kulichová
XXIV.	2016	Bojnice	Bolesť kĺbov	M.Ferenčík	I.Martuliak	M.Kulichová
XXV.	2017	Banská Bystrica	Pooperačná bolesť	T.Geistová	I.Martuliak	M.Kulichová
XXVI.	2018	Starý Smokovec	Edukácia v algeziol.	D.Bodáková	I.Martuliak	M.Kulichová
XXVII.	2019	Stará Lesná	Bolesť u najzraniteľnejších	V.Králiková	I.Martuliak	M.Kulichová
XXVIII.	2021	on – line	Bolesť chrbta	M.Ferenčík	I.Martuliak	M.Ferenčík
XXIX.	2022	Zvolen	Aplikácia najnovších poznatkov do praxe	J.Zdechovanová	I.Martuliak	M.Ferenčík

Obrázok 5. V. slovenské dialógy o bolesti, s účasťou Manfreda Zimmermana (vtedajší prezident EFIC) a Jeana Marie Bessona (vtedajší prezident IASP), Prešov (1997).

jednoznačne znamenalo akceptáciu slovenskej algeziológie v Európe i vo svete.

Rozdelením Československej republiky sa spolupráca medzi Slovákmi a Čechmi neskončila. **V roku 2000** obe spoločnosti nadviazali na svoju spoločnú históriu a v Rožňove pod Radhoštom sa konali **II. česko – slovenské dialógy o bolesti** (prvé organizoval niekoľko rokov predtým MUDr. V. Cívik v Trenčíne, s účasťou úradujúceho prezidenta Českej Spoločnosti pro léčbu bolesti, MUDr. F. Neradílka). Česko – slovenské dialógy sa odvtedy konajú každoročne, až doteraz, striedavo na raz Slovensku a raz v Čechách (obr. 5).

SSŠLB, jej členovia, sa zúčastňovali pravidelne, aktívne, aj na európskych či svetových odborných algeziologických podujatiach

V roku 1993 sa konal v Paríži V. svetový kongres o liečbe bolesti a Slovensko na ňom reprezentovali S. Fabuš, M. Kulichová, V. Dobiáš, M. Gvozdiaková a M. Baier. Bolo to veľmi dôležité odborné podujatie, nakoľko práve tu bol založený EFIC, Európska federácia liečby bolesti (European Federation of IASP Chapters, čiže súčasná European Pain Federation).

V nasledujúcom roku (1994) sa v Halle Slovenská a Česká spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti (reprezentované svojimi prezidentami Kulichovou a Neradílkom) stali jej riadnymi členmi. Na riadne členstvo v IASP si museli obe spoločnosti počkať – stalo sa tak až roku 1999 na svetovom kongrese IASP vo Viedni.

Veľmi dôležitým odborným podujatím, ktoré podčiarkuje interdisciplinárny ráz algeziológie, je každoročne realizovaný celoslovenský algeziologický seminár s názvom **Deň kliniky algeziológie**. Táto tradičná odborná akcia preberá jednu vybranú tému chronickej bolesti multiodborovo, komplexne a preto pútavo. S veľkým úspechom a odborným

významom pre algeziológov ako i pre iné medicínske špecializácie ho každoročne organizuje doc. MUDr. I. Martuliak, PhD., v Banskej Bystrici.

Uznávaným odborným podujatím boli aj Žilinské semináre o bolesti, ktoré od roku 1996 organizoval MUDr. D. Broďáni, PhD.

Publikačná a prednášková činnosť SSŠLB

Viaceri členovia SSŠLB sa aktívne podieľajú na **vzdelávaní lekárov a farmaceutov** vo forme edukačných prednášok a seminárov, kongresov a iných odborných vzdelávacích akcií. Vzdelávanie v oblasti základov liečby akútnej a chronickej bolesti, ako aj o jej moderných trendoch, je zamerané predovšetkým na skupinu onkológov, neurológov a ortopédov a praktických lekárov.

Členovia katedry doteraz publikovali viac ako 300 prác, predniesli viac ako 700

prednášok doma aj v zahraničí, a to nie len pre odbornú, ale i laickú verejnosť.

Po dlhšom období príprav na jeseň roku 2005 bola vydaná dlhoočakávaná prvá **učebnica Algeziológie**, ktorá ihneď začala slúžiť pre vzdelávanie algeziológov, praktických lekárov, študentov medicíny, ale aj špecialistov z iných odvetví medicíny a všetkých záujemcov o liečbu bolesti a paliatívnej medicíny. Jej editorkou bola MUDr. M. Kulichová, CSc. Ďalšie prírastky, v podobe kvalitných odborných monografií, vysokoškolských učebníc, boli – v roku 2014 Patofyziológia bolesti pre klinickú prax (s jej doplneným 2. vydaním v r. 2020) a v r. 2019 učebnica Farmakoterapia bolesti pre lekárov a farmaceutov, ktorých autorom je doc. MUDr. Igor Martuliak, PhD. Tieto učebnice sa zaradili k základným zdrojom informácií pre pregraduálne i postgraduálne štúdium liečby bolesti pre lekárov i farmaceutov. Perspektívne sa uvažuje o ďalšej publikácii – **Špeciálna algeziológia** s diagnostickými a liečebnými postupmi jednotlivých syndrémov chronickej bolesti. Okrem mnohých zborníkov prednášok sa algeziológovia podieľali aj na príprave odborných kníh a učebníc, ako Spinálna chirurgia II (2012), Nevyliečiteľne chorí v súčasnosti (2005) a iné.

Výbor odbornej spoločnosti vydával viac ako 10 rokov 3-4x ročne profesionálne spracovaný Spravodaj SSŠLB, v ktorom členovia mohli získať nielen komplexné informácie o dianí v spoločnosti, ale si aj prečítať preklady zahraničných odborných článkov o bolesti. Od roku 2007 vydáva nakladateľstvo Solen časopis Paliatívna medicína a liečba bolesti, garantovaný našou odbornou spoločnosťou.

MUDr. D. Broďáni, PhD založil a spravuje webovú stránku našej spoločnosti, www.pain.sk, kde sú všetky potrebné informácie o činnosti SSŠLB.

Obrázok 6. Výbor (jeho časť) SSŠLB, Martin (2021).

Perspektíva a vízie v odbore algeziológie

Algeziológia je tak v celom svete ako aj na Slovensku progresívnym a perspektívnym odborom medicíny. Jej miesto v modernom zdravotníctve je nezastupiteľné. Rozvoj algeziológie zabezpečuje odborná Spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti, SLS, ktorá organizuje činnosť nášho odboru. Úzko spolupracuje s pedagogickým útvarom Algeziologická klinika SZU, ktorej činnosť sa zameriava predovšetkým na zabezpečenie komplexného vzdelávania v našom odbore, ale aj na progresívne skvalitňovanie jeho obsahu i rozsahu.

Ďalšie výzvy sú jednoznačné – smerujú k ďalšiemu skvalitňovaniu obsahu i rozsahu vzdelávania, rozvoj pedagogických aktivít Katedry algeziológie SZU, získavanie študijných grantov pre mladých algeziológov, podporu publikačnej činnosti skúsených pedagógov i začínajúcich lekárov. Najmä zainteresovanie ďalších a hlavne mladších kolegov do vzdelávania v odbore je jednoznačne tým správnym prístupom, ktorý zaistí budúcnosť a pretrvanie odboru aj do budúcnosti (obr. 6).

V súčasnosti pôsobí na Slovensku 44 pracovísk liečby bolesti. Spádová oblasť na jeden plný úväzok lekára je 100 000 obyvateľov, optimálny počet pacientov vyšetrených za jeden deň na algeziologickej ambulancii je 20 – 25 pacientov. Ideálny počet algeziologických lôžok na Slovensko pre odbor algeziológia je 80 (máme 10), spádová oblasť na 1 oddelenie s 10 lôžkami je 750 000 obyvateľov, spádová oblasť na jedno lôžko je 70 000 obyvateľov a počet lôžok na jedno lekárske miesto je 5 – 8 lôžok.

Vzhľadom k vyššie uvedenému a vzhľadom k tomu, že väčšina algeziológov pracuje na svojich ambulanciách len na čiastočný úväzok (pracujú aj ako anesteziológovia, neurológovia, a iné) a ako aj pri iných špecializáciách, aj u nás je väčšina z nich v pred dôchodkovom či dôchodkovom veku, v odbore sa vážne zamýšľame nad budúcnosťou, najmä aby táto neblahá situácia nevedla k nedostatočnému počtu či k suboptimálnej kvalite pracovísk o niekoľko rokov dopredu. S tým by isto súvisel aj pokles úrovne vzdelávania a vedecko – výskumnej činnosti, pokles publikačnej či prednáškovej činnosti, záujem o prácu v organizačných zložkách či vo výbere našej spoločnosti ako aj pokles záujmu o postgraduálne vzdelávanie či získavanie vedeckých a pedagogických hodností.

Z týchto uvedených dôvodov je jednoznačnou prioritou nastávajúcich aktivít spoločnosti presadiť zaradenie odboru Algeziológia medzi základné odbory medicíny, aby sme tak zabezpečili perspektívny rozvoj tohto zaujímavého odboru. Dĺžka trvania špecializačného štúdia je navrhovaná na dĺžku štyri roky. V čase písania tohto článku sa aj tak stalo, v novembri 2022 Akreditačná komisia MZ SR schválila zmenu špecializačného odboru Algeziológia

na základný odbor medicíny so 4-ročnou právou. Predpokladáme a očakávame tak zvýšený prílev mladých lekárov, ktorí personálne zastabilizujú náš odbor a budú sa zaujímať aj o pedagogicko – vedecko – výskumné aktivity.

S tým súvisí aj snaha vytvoriť podmienky pre vznik kvalitných algeziologických oddelení a kliník na Slovensku.

Ďalšou prioritou je aj vedecko – výskumná činnosť. Môžeme povedať, že sme súčasťou dôležitých projektov či už v rámci predikcie chronifikácie bolesti u pacienta, v napojení na ERAS protokoly v predoperačnom manažovaní pacienta a naša Katedra algeziológie sa výrazne etabluje aj v koncepte prediktívnej, preventívnej a personalizovanej medicíny, čo je koncept zdravotnej starostlivosti, ktorý bude mať v budúcnosti dôležitú úlohu. Slovenská algeziológia sa teda nemusí „červenat“ pred svojimi zahraničnými spolupracovníkmi.

Na rozdiel od ostatných krajín EÚ, na Slovensku, podobne ako v Čechách a skandinávskych krajinách, je odbor Algeziológia – liečba chronickej bolesti, samostatným špecializačným odborom medicíny. Preto je rozsah a obsah špecializačnej prípravy u nás na význame vyššej a komplexnejšej úrovni, ako v iných členských štátoch EÚ, kde v tomto odbore lekári gradujú obvykle len formou niekoľko týždňových, či mesačných kurzov. Preto absolventi špecializačného štúdia v odbore Algeziológia na Slovensku môžu, ako kvalitne pripravení špecialisti, pôsobiť v ktorejkoľvek európskej krajine.

Na Slovensku máme funkčnú Slovenskú spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti a Katedru Algeziológie SZU, sme riadnym členom európskych i svetových štruktúr, každoročne realizujeme kvalitné odborné podujatia, publikujeme, vzdelávame, edukujeme zdravotníkov i laickú verejnosť.

Naša SSŠLB je živá a aktívna spoločnosť schopná prijímať nové výzvy a je viac než isté, že algeziológ bude nielen dnes, ale aj v budúcnosti, dôležitým článkom v starostlivosti o pacienta, pričom svojou odbornou starostlivosťou dokáže na základe multidimenzionálneho modelu liečby bolesti výrazne zlepšiť kvalitu života jedinca a znížiť mieru jeho utrpenia.

Použitá literatúra

1. Melzack RE., Wall PD.: Pain mechanisms: a new theory. Science 1965, 150: 971-979.
2. Loeser JD.: The past and future. The Canadian Pain Society's Journal of Pain Research and Management and the IASP circular, „Clinical Notes“ in January, 2001.
3. Vestník MZ SR, č. 28-42, 1. 6. 2006, r. 54: č. : 12268-1/2006 – OZS, § 45 ods.1 písm. a), z. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona 350/2005 Z. z.)
4. Ferencík M., Štvrtinová V., Bernadič M. et al.: Zápal, horúčka, Bolesť. SAP: Bratislava, 1997, 215 s.
5. Bernadič M., Kulichová M.: Bolesť. Patofyziológia, diagnostika, liečba. 3. doplnené vydanie. SAP: Bratislava 1999, 102 s.
6. Ďuriš I., Hulín I., Bernadič M.: Princípy internej medicíny I. Bolesť – najčastejší symptóm v medicíne. S. 152-175. SAP: Bratislava, 2001, 968 s.
7. Kulichová M. (ed.): Algeziológia. EDIS: Žilina, 2005, 300 s.
8. Martuliak I.: Quo vadis, slovenská algeziológia? Lekárske listy, 36, I, 2007, s. 4-5.
9. Bernadič M., ml., Bernadič M., Kulichová M.: Bolesť. S. 55-79. In: Šiman J., Haruštiak S., Kothaj. Et al. (eds.): Princípy chirurgie I. SAP: Bratislava, 2007, 925 s.
10. Fabuš S.: Algeziológia – veda o výskume a liečbe bolesti aj na Slovensku. Paliat. med. liec. boles., 2008, roč. 1 (2): 58-59.
11. Bernadič M., Štvrtinová V., Bernadič M., ml.: Chronická bolesť pri PAO a možnosti jej ovplyvnenia. S. 236-250. In: Štvrtinová V. (ed.): Choroby cieľ. SAP: Bratislava, 2008, 896 s.
12. Bernadič M.: Algeziologické minimum. Skriptum pre voliteľný predmet Diagnostika a liečba bolesti. SAP: Bratislava, 2011, 92 s.
13. Beňačka R. (ed.): Všeobecná patofyziológia. UPJŠ: Košice, 2021, 482 s.
14. www.pain.sk

Do redakcie došlo 10. 12. 2022.

Adresa pre korešpondenciu:

MUDr. Miroslav Ferencík, MBA

Algeziologická klinika SZU a FNŠP F.D. Roosevelta

Nám. gen. L. Svobodu 1
975 17 Banská Bystrica

Výroky slávnych

Veľkým objavom našej generácie je, že človek môže zmeniť svoj život zmenou svojho postoja. — W. James

Kameň možno vyhadzovať do vzduchu a predsa mu krídla nenarastú. — CH. Hebel

Ľudia nie sú horší než boli predtým len spravodajstvo o nich je teraz dôslednejšie. — J. Priestley

Život je ako hra, nezáleží na tom, ako dlho trvá predstavenie, ako dobre sa hralo. — Seneca

Umelecké dielo je dobré vtedy, ak ho na celom svete nemohol vytvoriť nikto okrem jeho tvorcu. — H. Walpole

Zo života odborných spoločností

Pracovné lekárstvo a hygienická služba v Martine jubilujú

Janka BUCHANCOVÁ, Henrieta HUDEČKOVÁ

Pred 70. rokmi vznikla v Martine organizovaná hygienická služba a Ústav pracovného lekárstva. Hygienická, zdravotná a sociálna situácia bola v minulosti v Turci a aj na ostatnom Slovensku, najmä v jeho hornatých oblastiach, katastrofálna. Hlad, epidémie, vojny a choroby pustošili krajinu. Epidémia moru v rokoch 1346-1351 podľa kňaza Benedikta z Kláštora pod Znievom zdecimovala obyvateľov Turca - v niektorých obciach viac ako o polovicu. Veľké epidémie cholery boli v rokoch 1831-1864 a ďalších. O tom píše kláštorový rodák I. M. Korauš vo svojom spise: Príspevok ku otázke o príčine cholery. Napriek tomu sa Turiec môže pýšiť pleiádou významných lekárov: Jan Jesenius a Jassen, ktorého otec pochádzal z Horného Jasena (po ňom je dnes pomenovaná Jeseniova lekárska fakulta v Martine), v Diviaku sa narodil Matúš Paulíny Hrivnák (1652-1720), autor spisu o tuberkulóze, z Hája pochádzal Ján Jakub Verníšek (1744-1804), ktorý prednášal na viedenskej lekárskej fakulte, z Ivančinej bol Juraj Mojžišovič (1799 – 1961), profesor chirurgie vo Viedni a mnohí ďalší. Jezuiti v Kláštore pod Znievom sa venovali bylinkárstvu, čo dalo vznik prírodnej liečby, olejár z Turca putovali po Európe a založili obchody vo Varšave, v Rusku a inde. V Martine vznikla v r. 1924 Slovenská ústredňa česko-slovenského červeného kríža, aj vďaka dcére prezidenta Alice Masarykovej.

Potom prešli roky.

Po oslobodení v r. 1945 bolo treba naliehať riešiť hygienickú situáciu v republike. V Prahe vznikla Lekárska fakulta hygienická, ktorej absolventi mali spočiatku titul, promovani lekári hygienici, čo mohlo vyvolávať pochybnosti o ich medicínskej erudícii. Vznikali, hygienické stanice, ktorých názov nebol dosť honosný, až neskôr sa aj okresné pracoviská premenovali na, ústavy. Skromné pomery, v ktorých sa v minulosti pracovalo sa postupne menili.

Po Bratislave a Košiciach (r. 1950) aj v Martine vznikol v r. 1951 Ústav pracovného lekárstva (UPL) s pôsobnosťou pre celý Stredoslovenský kraj. Prvý polrok patrilo pod Poverenie práce a sociálnych vecí, následne ako vysunuté pracovisko pod Krajskú hygienicko-epidemiologickú stanicu (KHES) Žilina, ktorá poskytla financie na prvé prístroje a chemikálie vďaka riaditeľom MUDr. Jančekovi a MUDr. Popluhárovi. Funkciou riaditeľa UPL v Martine bol po polročnom školení na pracoviskách v ČR

poverený mladý MUDr. Branislav Geryk. Začínal s jedinou zamestnankyňou, upratovačkou pani Gustou Jeleňovou v pivničných priestoroch bývalej kotelne v 5. pavilóne martinskej nemocnice. Spočiatku fungoval aj ako palier na prestavbe, postupne zháňal materiál na technické vybavenie, personál pre prácu pre svoje dve oddelenia: oddelenie hygieny práce (OHP) aj pre oddelenie chorôb z povolania (OCHzP). Od 1. apríla 1951 nastúpila do UPL ambulancie OCHzP MUDr. Emília Klincková, ktorá bola v rokoch 1974 - 1985 primárkou OCHzP a v r. 1979-1987 aj krajskou odborníčkou pre CHzP a ostala verná pracovnému lekárstvu v Martine až do svojho odchodu na dôchodok. V r. 1956 sa po odsťahovaní transfúznej služby otvorilo v suteréne 5. pavilónu aj 10 posteľové lôžkové mužské oddelenie, prevažne pre pacientov s pneumokoniózami. Po zatopení suterénnych priestorov tohto pracoviska spodnou vodou počas povodne v lete 1960 sa presunulo lôžkové oddelenie na prízemie 7 interného pavilónu. V novembri 1962 vzniklo kompletne OCHP s ambulantnou, lôžkovou aj laboratórnou časťou. V chemickom laboratóriu, ktoré už patrilo pod KHES, v tom čase pracovali stredoškolský profesor Anton Fiala, RNDr. Ivan Čajda, RNDr. Miroslav Kmeť, Ing. Viera Ďurisová a Ing. Pavol Fodor so skupinou chemických laborantov. Vykonávali vyšetrenia škodlivín v biologických materiáloch a hlavne v ovzduší rizikových pracovísk celého žilinského kraja. Prvou vrchnou sestrou OCHzP bola Věra Fabianová, 33 rokov veľmi spoľahlivou vrchnou do r. 1993 bola Janka Křížová.

Hygienická služba začala v Martine v r. 1952 v stiesnených pomeroch v súkromnej vile okresného lekára MUDr. Michala Staníka. Laboratória sa nachádzali v ďalšej vile na Hviezdoslavovej ulici. Je zaujímavé, že táto družba vyžadovala také hygienické vybavenie pracovísk, ktoré sama nemala. Kontroly sa vykonávali peši, na bicykli, na motorke, až neskôr autom. Obvodní lekári mali v povinnej náplni hygienické prehliadky rôznych prevádzok vo svojich rajónoch. Spisovali sa tzv. hygienické paspory, určovali termíny pre odstránenie nedostatkov a p. potreby hlásili väčšie problémy na OHS/UVZ. Tu zabezpečovali elimináciu vzniknutých epidémií, havarijných udalostí v podnikoch atď. Vo vedení OHS Martin sa striedali postupne MUDr. Braitenbacher, MUDr. Lukšová, MUDr. Hudečková, MUDr. Ondruš. OHS sa v Martine niekoľkokrát

sťahovala z miesta na miesto, až v jeseni 1981 sa usadila v troch nových účelových budovách na Kuzmányho ulici. Na ich výstavbe mali podiel vtedajší riaditeľ MUDr. M. Ondruš a riaditeľ OÚNZ v Martine MUDr. J. Zibolen. Etablovali sa jednotlivé oddelenia hygienickej služby dnes na čele s riaditeľkou MUDr. Táňou Červeňovou a nestorom pracoviska MUDr. Tiborom Záborským, PhD.

Výučba medikov na OPL začala v Martine v r. 1963, po zriadení detašovaného pracoviska bratislavskej Lekárskej fakulty UK v Martine v r. 1962. Výučbu zabezpečoval prof. MUDr. M. Nosál, ktorý dochádzal z Bratislavy a prim. MUDr. B. Geryk, ktorý bol vtedy aj vedúcim Katedry paraklinických disciplín v Martine. V r. 1980 sa oddelenie transformovalo na Klinikum pracovného lekárstva. Do funkcie vedúcej bola vymenovaná doc. MUDr. Jana Buchancová, CSc., ktorá bola od r. 1981 aj vedúcou Katedry internej medicíny II. Medzníkom činnosti pracoviska bolo presťahovanie do nových účelových priestorov v prístavbe 7. pavilónu. Na klinike s 30 posteľami vtedy pracovalo 34 pracovníkov - z toho 7 lekárov a 3 vysokoškolsky vzdelaní odborníci v laboratóriu priemyselnej toxikológie (vedúcimi boli Ing. Valková, neskôr Ing. Knižková a Ing. Valachová, PhD.). Laboratórium genotoxikológie viedol doc. RNDr. Mušák, PhD. Laboratórna časť mala veľmi úzke prepojenie aj na ILF/IHE Praha (prof. MUDr. M. Cikrt, DrSc., MUDr. P. Voďčka, DrSc., AV ČR).

Z podnetu MUDr. B. Geryka získalo oddelenie v r. 1971 ako jediné na Slovensku autobusovú pojazdnú ambulanciu s laboratóriom, skríningom funkčného vyšetrenia, umožnilo vyšetrovať na 2 lôžkach pracovníkov priamo v závodoch. Súbežne sa v úzkej spolupráci s lekármii hygieny práce robili prehliadky rizikových pracovísk spojené podľa potreby s odbermi vzoriek ovzdušia a i. V rokoch 1971- 2006 v rámci 707 terénnych autobusových výjazdov dosiahol celkový počet vyšetrených 24 898 pracovníkov. Oddelenie CHzP a neskôr klinika malo a má širokokoncipovanú odbornú aj vedeckú mediodborovú spoluprácu s klinickými pracoviskami martinskej nemocnice aj s teoretickými, paraklinickými disciplínami JLF, klinikami pracovného lekárstva na Slovensku v Čechách a inde v zahraničí. Dlhoročne bolo a je školiacim pracoviskom v povinnej predtestačnej príprave z odborov hygieny práce, chorôb z povolania a pre všeobecných lekárov, od r. 1989 aj školiacim pracoviskom pre doktorandov v odbore PL a v toxikológii. MUDr. Gáliková, CSc., sa habilitovala na docentku v r. 1983, prim. MUDr. Klimentová, PhD., pracovala ako hosťujúca docentka.

Pracovisko bolo zapojené dlhoročne do spolkovéj činnosti. Prof. Buchancová bola predsedníčkou Slovenskej spoločnosti

pracovného lekárstva a doc. Klimentová vedeckou sekretárkou. Prepojenie klinickej a hygienickej časti bolo vo výbore spoločnosti aj také, že vo funkcii predsedu sa každé 4 roky striedali klinickí a hygienickí pracovníci. Tok poznatkov a skúseností prezentoval aj záujem o pravidelné Martinské dni pracovného lekárstva (prvé v r. 1979) s aktívnou účasťou tímov českých kolegov prof. MUDr. F. Hůzla, CSc., a doc. MUDr. J. Kohouta, CSc., z Plzne, prof. MUDr. M. Cikrta, DrSc., prof. MUDr. D. Pelcovej, CSc., prof. MUDr. V. Bencka, DrSc., z Prahy, doc. MUDr. M. Nakládalovej, PhD., z družobnej LF v Olomouci, prof. MUDr. Jiráka, CSc., z Ostravy a i., štandardne vždy do programu prispievali košíčka KPL (pod vedením doc. MUDr. B. Gomboša, CSc., doc. MUDr. P. Benického, CSc., prof. MUDr. L. Legátha, CSc.) a aj bratislavská KPL (prof. MUDr. M. Nosál, doc. MUDr. F. Krutý a doc. MUDr. I. Bátora, za odbor hygieny práce hlavne prof. MUDr. M. Šulcová, CSc., a doc. MUDr. E. Fabianová, CSc.

Dokladom úzkej spolupráce, chorobárov, hygienikov a širokého záberu pracovného lekárstva do problematiky mnohých medicínskych odborov bolo r. 2003 aj prvé vydanie knižnej monografie autorov Buchancová, Klimentová, Šulcová a kol.: Pracovné lekárstvo a toxikológia (1131 strán, 47 spoluautorov). Kniha sa rýchlo vypredala v SR aj v ČR.

V r. 2008 prešla prof. Buchancová pracovať na Ústav verejného zdravotníctva JLF UK, vedený prof. MUDr. Henrietou Hudečkovou, PhD. Vedúcim Kliniky pracovného lekárstva a toxikológie v Martine sa stal doc. MUDr. Oto Osina, PhD. Klinika naďalej rozvíja odbor, pokračujú Martinské dni pracovného lekárstva s medzinárodnou účasťou. Žiaľ, v poslednom čase dochádza v Čechách aj na Slovensku k redukcii niektorých činností odboru, čo je spôsobené rôznymi zmenami hlavne v priemyslových odvetviach, zriadením pracovno-zdravotnej služby, ako aj zmenami spoločenských pomerov.

V závere nám dovoľte, aby sme sa poďakovali našim učiteľom a spolupracovníkom. Nasledovníkom želáme, aby boli úspešní v živote a v práci v odbore, ktorý sa stal ich druhým domovom.

Literatúra

1. BUCHANCOVÁ J, KRÉŽOVÁ J. Okružle, 70 ročné jubileum odboru pracovné lekárstvo v Martine (pohľad na obdobie rokov 1951-2008). *Pracov Léč* 2021, 73 (1-2): 30-37.
2. JUNAS J. Sto rokov martinskej nemocnice. Osveta: Martin 1988, 158 s.

Do redakcie došlo 19.12.2022.

Predstavujeme ocenenia SLS

Strom života

Strieborný odznak Slovenskej lekárskej spoločnosti je mimoriadna pocta, ktorú v súlade so štatútom udeľuje Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti za mimoriadne zásluhy o rozvoj Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a za podporu plnenia jej cieľov a poslania. Je vyhotovený zo striebra v dvoch tvaroch s pomenovaním „**Strom života**“ a „**Ľudský život**“. V každom z nich je umelecky spracované logo SLS.

Odznak „**Strom života**“ umelecky stvárňuje štruktúru ľudského mozgu, ktorý svojím tvarom pripomína strom a preto je v encyklopédiách označovaný aj ako „Arbor vitae“. Jeho umiestnenie v strede loga SLS je symbolickým vyjadrením hlavného predmetu činnosti SLS – transferu najnovších vedeckých poznatkov do praxe formou ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v celom jeho rozsahu a rozmanitosti, aké množstvo medicínskych poznatkov a ich rozvoj v jednotlivých odboroch a špecializáciách prináša.

Ľudský život

Odznak „**Ľudský život**“ je umeleckým vyjadrením zjednodušenej schémy srdca a krvného obehu. Červená farba skla v strede symbolizuje ľudský život a cirkulácia jednotlivých línii je vyjadrením komplexnej starostlivosti o zdravie, jeho udržanie, či záchranu. Biela farba malého zirkónu umiestneného v strede hornej časti odznaku symbolizuje kyslík a jeho význam pre ľudský život.

Autorkou návrhov a umeleckého vyhotovenia strieborných odznakov SLS je Mgr. art. Martina MINÁRIKOVÁ. Narodila sa v roku 1968 v Bratislave, kde študovala na Strednej umeleckopriemyselnej škole, odbor keramika. Vysokú školu umeleckopriemyselnú, odbor sochárstvo – kov a šperk vyštudovala v Prahe u profesorov Harcuba a Nováka. Absolvovala aj štúdium na Fachhochschule v Kieli, v Nemecku u prof. Koblasu. Vo svojej umeleckej práci sa inšpiruje poznatkami vedy, osobitne medicínskej vedy, čo sa prejavuje aj v jej šperkárskej tvorbe. Prezentovala sa na mnohých samostatných a skupinových výstavách v zahraničí i na Slovensku. V roku 2000 získala v ČR 1. cenu v národnom kole súťaže „Tahitian Pearl Trophy“ a v tej istej súťaži v roku 2002 získala 3. cenu. Jej práce sú v zbierkach viacerých múzeí v ČR, ale i v Slovenskej národnej galérii. Umeľkyňa žije a tvorí v meste Dvůr Králové nad Labem v ČR.

Redakcia

Z histórie SLS

100. výročie založenia Spolku slovenských lekárov v Bratislave (1920-2020)

Marián Bernadič, Juraj Payer, Vladimír Bzdúch

Roku 2020 sme si pripomenuli 100. výročie vzniku jednej z jej najvýznamnejších spoločenských, stavovských a zdravotníckych súčastí a východísk – Spolku slovenských lekárov v Bratislave. Vzhľadom na zložitú pandemickú situáciu v súvislosti s Covidom-19 sa niekoľkokrát preložilo konanie slávnostnej schôdze, až sa napokon konala 3. 10. 2022 na pôde LF UK vo Veľkej posluchárni za účasti viac ako 150 prítomných.

Úvodnú prednášku: 100 rokov Spolku SL v Bratislave – poslanie a príspevok k vývoju slovenskej medicíny 1920-2020, predniesol prof. M. Bernadič (spoluautori doc. V. Bzdúch a prof. J. Payer).

Spolok v čase vzniku v roku 1920 niesol spoločné pomenovanie Spolok československých lekárov. K priblíženiu organizačnej štruktúry a miesta v systéme odborných spoločností možno uviesť, že Slovenská lekárska spoločnosť je založená na princípe asociácie odborných medicínskych a farmaceutických spoločností, regionálnych spolkov lekárov a farmaceutov. Tradícia SLS siaha do 19. storočia, kedy 5. januára 1833 založili mladí študenti na Lekárskej fakulte v Pešti pod vedením Jonáša Bohumila Guotha Spoločnosť lekársko-slovanskú, ako samovzdelávací lekársky spolok. Bol to významný národno-kultúrny čin, ktorým sa táto spoločnosť zapojila do aktivít lekárskeho spolku v stredoeurópskom kontexte. Stalo sa tak v rovnakom období ako vznikla Britská lekárska spoločnosť, ešte pred aktivitami českých lekárov, ktorí pod vedením J.E. Purkyňu založili v roku 1862 Spolek lékařů českých a pred založením Spolku maďarských lekárov v Uhorsku (1840). Táto aktivita sa šírila aj na ďalšie univerzity s lekáorskými fakultami, kde boli študenti zo Slovenska (napr. Viedeň). Významnou zmenou a posilnením týchto snáh bol vznik Československej republiky, ktorá vytvorila priaznivé podmienky pre organizovanie lekárov na Slovensku. Najstaršou stavovskou organizáciou lekárov na Slovensku bola „Slovenská lekárska župa“ v Žiline. Bolo to prvé zomknutie lekárov - národovcov v oslobodenej vlasti, ktorí sa tu zišli vo februári 1919 so zástupcami „Ústrednej jednoty českých lekárov“ a pripojili sa k Jednote ako prvá a dočasne jediná slovenská župa. Na valnom zhromaždení 6. júna 1919 boli prijaté nové stanovy a tým vznikla „Ústredná jednota československých lekárov“, ktorá sa stala jedinou stavovskou organizáciou v ČSR.

Ďalšie organizovanie išlo rýchlo. 13. júna 1920 bol založený „Spolok československých lekárov“ pre Slovensko so sídlom v Bratislave a XXX. západoslovenská župa, ako jeho sociálna sekcia. Na ustanovujúcom valnom zhromaždení, ktoré sa konalo v posluchárni terajšej I. internej kliniky LF UK, sa zúčastnilo 50 lekárov a 14 medikov. Za predsedu Spolku čsl. lekárov v Bratislave bol zvolený popredný slovenský národovec, vtedajší poslanec národného zhromaždenia MUDr. P. Blaho, ktorý poukázal na dôležitosť tejto organizácie pre Slovákov. Pokladníkom sa stal prof. B. Polák. Za predsedu vedeckej sekcie bol zvolený prof. Spilka. Predsedom sociálnej sekcie sa stal Dr. Izák. Výbor spolu s náhradníkmi tvorili: prof. Brdlík, prof. Mysliveček, plk. Dr. Hradský, Dr. Šeliga, Dr. Šaršún, Dr. Déer, Dr. Vraný a Dr. Trenkler. Za revízorov boli vymenovaní Dr. Slabej a Dr. Petřík (Stanovy Spolku boli uverejnené v Bratislavských lekárskech listoch na obálke 5. zošitu prvého ročníka). Pri vzniku Spolku čs. lekárov mal významnú úlohu aj prof. MUDr. K. Hynek, prvý rektor UK. Naplnila sa jeho vízia založiť univerzitu, vytvoriť priestor pre prednášky a výmenu odborných názorov lekárov v rámci spolkového života a vytvoriť publikačný priestor pre poskytovanie medicínskych skúseností ďalším lekárom (Bratislavské lekárske listy).

Prvá pracovná schôdza Spolku čs. lekárov v Bratislave bola 18. októbra 1920, schôdzu otvoril podpredseda a predseda vedeckej sekcie prof. Spilka. Prvú odbornú prednášku v dejinách Spolku: „Nové objasnenia k epidemiológii enterálnych nákaz“ predniesol prof. E. Ružička, prednosta Ústavu hygieny a bakteriologie LF UK.

Prvé výročné zhromaždenie sa konalo 21. februára 1921. Vo vedení vedeckej sekcie prof. Spilku nahradil prof. Kristián Hynek, ktorý zostal potom na čele Spolku 10 rokov – až do svojho odchodu do Prahy (1930).

Spôčiatku sa konali schôdzy v 14-denných intervaloch, potom už týždenne, pravidelne v pondelok o 18. h v posluchárni terajšej I. internej kliniky vo Fakultnej nemocnici. V prvom školskom roku Lekárskej fakulty UK (1921-1922) bolo spolu 16 odborných večerov. Už nasledujúci rok to bolo 30 odborných akcií – teda približne rovnaký počet ako dnes. Odborný večer zo dňa 17. októbra 1921 bol prvým, o ktorom uverejnili správu aj novovzniknuté Bratislavské lekárske listy. Prvou zápisnicou zo schôdzy Spolku uverejnenou v Bratislavských lekárskech

listoch bola prednáška prof. M. Netouška, prednostu Propedeutickej kliniky LF UK, „Aký význam má štúdium patológie žliaz s vnútornou sekréciou?“.

Dôležitou súčasťou činnosti Spolku československých lekárov bolo nadväzovanie kontaktov s významnými zahraničnými odborníkmi. Niektorí z nich sa stali čestnými členmi spolku (profesori Henry Barcroft a Thomas Lewis z Anglicka, René Leriche a Emile Roux z Francúzska). Veľkému záujmu odbornej verejnosti sa tešili prednášky profesorov z Karlovej univerzity v Prahe a Masarykovej univerzity v Brne.

25. júla 1920 sa utvorila XXXI. východoslovenská župa v Košiciach, ktorá tam však už od roku 1919 fungovala ako „Voľné združenie čsl. lekárov“. Predsedom bol zvolený Dr. Uram, primár a riaditeľ št. nemocnice. XXXII. stredoslovenská župa bola založená 19. marca 1921 v Turčianskom svätom Martine pod predsedníctvom Dr. Kohúta. Konečne 26. júla 1921 bola utvorená aj župa pre Podkarpatskú Rus, „Semerádová“. Predsedom bol zvolený Dr. Doškár.

Na vedeckom poli bola v najpriaznivejšom položení Západoslovenská župa. Spolok čsl. lekárov týždenne usporadúval svoje vedecké schôdzky na pôde Lekárskej fakulty UK. V týchto prednáškach prvých profesorov LF UK a v pripojených klinických demonštráciách mali praktickí lekári ideálnu možnosť zostať v stálom spojení s pokračujúcou lekárskou vedou a zoznamovali sa s najnovšími vymoženosťami modernej liečby.

Pre lekárov a rodiacich sa vedeckých pracovníkov na teoretických ústavoch bolo nevyhnutné nielen prednášať svoje práce, ale ich aj publikovať v odborných a vedeckých médiách. Plne funkčný lekárske časopis v ČSR bol Časopis lékařů českých. Tento časopis však nemohol pokryť rastúce požiadavky troch lekárskech fakúlt (Praha, Bratislava, Brno). Prof. Hynek na tento stav okamžite reagoval a navrhol vytvorenie nového klinicko-experimentálneho časopisu, ktorý by niesol aj v mene svoje východiská. Preto vznikli pri Spolku čsl. lekárov v Bratislave Bratislavské lekárske listy, ktoré sa stali orgánom Lekárskej fakulty UK. V ostatných župách sa členské schôdzky zvolávali striedavo do jednotlivých nemocníc, kde po prebratí stavovských otázok diskutovali aj k aktuálnym vedeckým otázkam.

S postupujúcim vývojom sa úlohy Spolku a župy začali diferencovať. K posilneniu Spolku sa stále viac počítala jeho vedecko-odborná aktivita, prednášková činnosť, usporadúvanie konferencií a odborných podujatí. Pre župu boli náplňou dôležité stavovské a sociálne otázky. Oficiálne sa toto rozdelenie udialo na VII. valnom zhromaždení 14. marca 1927, kde bol za predsedu Spolku zvolený prof. MUDr. K. Hynek, prednosta Internej kliniky LF UK a za predsedu župy Dr. J. Balažovjeh, mestský hlavný lekár v Bratislave. Župa, ktorá dovtedy účinkovala len ako sociálna sekcia spolku, sa potom už venovala len stavovským otázkam.

V prvopočiatoch zdravotníctva v ČSR zohrala významnú úlohu „Ústredná jednota čsl. lekárov“, ktorá zastupovala aj celý – dovtedy neorganizovaný – lekárske stav na Slovensku. Osobitne je dôležité, že výsledky svojej práce sprístupnila aj kolegom iných národností tým, že vytvorila pre nich zvláštnu župu XXXIV (10. 4. 1927). Jednota mala svoj „Vestník“ založený v Prahe (1888), ktorý sa zaoberal všetkými stavovskými otázkami. Ústrednej jednote čsl. lekárov chýbala zákonom zriadená úradná stavovská ustanovenie – lekárska komora.

V kontexte tejto organizačnej prestavby celého systému zdravotníctva na Slovensku je opäť nevyhnutné zdôrazniť neoceniteľnú zásluhu profesorského zboru Lekárskej fakulty UK v Bratislave. Jeho členovia nielenže viedli po odbornej a organizačnej stránke svoje kliniky, vyučovali a viedli fakultu (a tiež univerzitu), ale osobne stáli aj na čele tejto organizačnej práce, premožli ťažkosti začiatku, vychovali mnoho pracovníkov, ktorí boli schopní pokračovať v ich začatej práci.

MUDr. A. Rosival (1929) výstižne napísal, že Ústredná jednota čsl. lekárov bola pilierom lekárskeho stavu v slobodnej vlasti. Atmosféru doby charakterizuje doslova splnenie odvekého sna slovenských národovcov.

Spolok plnil od začiatku nielen spoločenské, ale aj odborné poslanie. Prvých 10 rokov prevažovali demonštrácie klinických pacientov, zaujímavé sekčné nálezy a klinické práce. Od druhej

polovice 20. rokov sa prezentovali na Spolku aj súhrnné správy z rozsiahlejších prác, ktoré sa už pravidelne v plnom znení uverejňovali v Bratislavských lekárskech listoch. Často to boli habilitačné a inauguračné práce vysokoškolských učiteľov novej generácie – absolventov bratislavskej fakulty. Tento trend bol nielen významným pre vnútrofakultnú oponentúru prednesených prác, ale bol aj výstupom univerzitného života do zdravotníckeho prostredia, v ktorom kandidát musel obhájiť svoj akademický stupeň. Je na škodu vecí, že v posledných rokoch sa LF UK uzatvorila do seba a tradícia verejných habilitačných a inauguračných prednášok na Spolku sa skončila. Súčasťou programu Spolku boli aj pravidelné informácie prednostov klinik a ústavov o svojich zahraničných cestách, účastiach na konferenciách a medzinárodných kongresoch a o novostiach v medicíne. Najmä v období po II. svetovej vojne, kedy sa začala prejavovať informačná izolácia, nedostatok popredných vedeckých časopisov v knižniciach a obmedzila sa účasť na zahraničných vedeckých podujatiach, to bola významná vzdelávacia funkcia.

Prednesené prednášky a protokoly z vedeckých schôdzí Spolku sa spočiatku uverejňovali v Časopise lekárov českých. Na návrh prof. Hynka Spolok čsl. lekárov začal vydávať vlastný časopis, takže už 1. októbra 1921 vyšlo prvé číslo Bratislavských lekárskech listov (vydávanie bolo

spočiatku viazané na akademický rok). Bratislavské lekárske listy sa tak stali prvým lekárske časopisom na Slovensku. Zámer prof. K. Hynka uverejňovať vedecké práce z oblasti medicíny a vychovávať novú generáciu lekárov a vedeckých pracovníkov sa prejavil aj v tom, že sa každoročne vyhodnocoval najlepší uverejnený odborný článok a najlepšia prednáška prednesená na Spolku, ktoré boli odmenené vedeckou cenou. Je obdivuhodné a cenné, že si Bratislavské lekárske listy udržali kontinuitu aj v neľahkých časoch hospodárskej krízy, II. svetovej vojny, či zložitých politických dobách po nej a pravidelne vychádzajú dodnes. Hlavnými redaktormi časopisu sa stali prof. Hynek, neskôr prof. Netoušek, Dr. Měška a od 6. čísla sa ako hlavný redaktor uvádza aj prof. Polák.

Na slávnostnej schôdzi pri príležitosti 10. výročia založenia Spolku (1931) za veľké zásluhy pri budovaní univerzity, lekárskej fakulty, Spolku aj pri redigovaní Bratislavských lekárskech listov zvolili prof. Hynka za čestného člena Spolku – ako prvého z fakulty. Po odchode prof. Hynka do Prahy sa predsedom Spolku na nasledujúcich desať rokov stal prof. S. Kostlivý, prednosta Chirurgickej kliniky LF UK.

Spolok – podobne ako Bratislavské lekárske listy – pracovali bez prerušenia kontinuálne, bez ohľadu na politickú situáciu i zložitú spoločenskú pohybu. Septembrové udalosti roku 1938 – Mnichovská dohoda a jej tragické následky – negatívne ovplyvnili činnosť Spolku. Návštevnosť klesla. Na valnom zhromaždení Spolku v r. 1939 sa upravili stanovy a premenil sa názov na Spolok slovenských lekárov (SSL) v Bratislave. Vojnové udalosti pôsobili nepriaznivo na prácu Spolku, takže oslobodenie zastihlo Spolok v 25. roku jeho trvania v úplnej stagnácii. Až po oslobodení začal Spolok znovu rozvíjať činnosť. Prejavom uznania historického významu Spolku slovenských lekárov a jeho priekopníckej odbornej činnosti je tiež skutočnosť, že Spolku aj v organizačnej štruktúre Čsl. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa bol ponechaný názov z r. 1939 – Spolok slovenských lekárov.

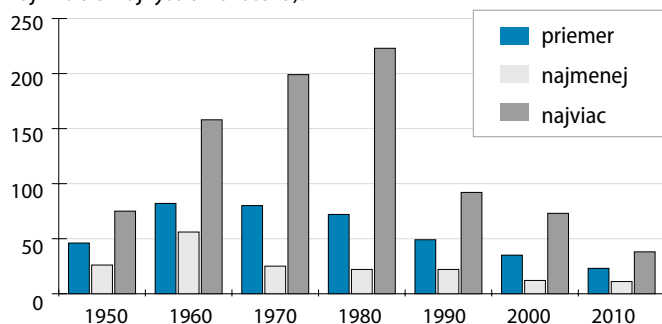
Po oslobodení v roku 1945 sa činnosť SSL postupne oživila. Roku 1949 mal už 500 členov.

Od 1. 1. 1951 sa vydavateľom vedeckého lekárskeho časopisu Bratislavské lekárske listy stala na 41 rokov SAV. Časopis sa na Lekársku fakultu UK vrátil až 1. 1. 1993 na základe rokovania riaditeľa CFV SAV akad. Zachara a doc. Bernadičom, ktorému v tejto veci za LF UK dal poverenie dekan prof. Mráz.

Výrazné oživenie Spolku nastalo po utvorení Čsl. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa (1949), v ktorej sa Spolok slovenských lekárov stal jej všeobecnou sekciou. Toto organizačné začlenenie ostalo zachované aj v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti, kde Spolok SL v Bratislave zaujal čo do počtu a aktivity prvé miesto medzi spolkami lekárov na Slovensku. Roku 1969 mal SSL 832 členov a roku 1980 už 2359, v roku 2010 počet členov dosiahol 3679. V procese

Tabuľka 1. Predsedovia a tajomníci (vedeckí sekretári) Spolku čsl. lekárov – Spolku slovenských lekárov v Bratislave.

Obdobie	Predseda	Tajomník (vedecký sekretár)
<i>Spolok čsl. lekárov</i>		
1920-1921	MUDr. Pavol Blaho	MUDr. Antonín Švácha
1921-1931	prof. MUDr. Kristián Hynek	MUDr. Antonín Švácha
1932-1939	prof. MUDr. Stanislav Kostlivý	prof. MUDr. Ľudovít Valach
<i>Spolok slovenských lekárov</i>		
1939-1943	prof. MUDr. Emanuel Filo	prof. MUDr. F. Švec prof. MUDr. S. Štefánik
1943-1946	prof. MUDr. Ján Tréger	prof. MUDr. Juraj Antal, DrSc.
1947-1948	prof. MUDr. Jaroslav Sumbal	MUDr. Alojz Hasík
1948-1950	prof. MUDr. Vojtech Mucha	MUDr. Alojz Hasík
1950-1952	prof. MUDr. Dionýz Blaškovič	MUDr. Alojz Hasík
1952-1954	prof. MUDr. Gejza Bárdoš	prof. MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1954-1956	prof. MUDr. Mikuláš Ondrejčka	prof. MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1957-1958	prof. MUDr. Miloš Nosál	prof. MUDr. Milan Vámoši, DrSc.
1958-1959	prof. MUDr. T.R. Niederland, DrSc.	Prof. MUDr. Ján Molčan, DrSc.
1959-1964	doc. MUDr. Karol Holomáň	prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.
1964-1972	prof. MUDr. Vladimír Haviar	prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.
1972-1988	prof. MUDr. Anton Pontuch, CSc.	Prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc. doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1988-1992	prof. MUDr. Milan Kokavec, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1992-1995	prof. MUDr. Ivan Šimkovic, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1995-1998	prof. MUDr. Ivan Balažovjeh, DrSc.	Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
1998-2021	prof. MUDr. Igor Riečanský, PhD.	Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD. doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, PhD.
2021-doteraz	doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, PhD.	-

Obrázok 1. Návštevnosť na Spolku SL v Bratislave 1959-2010 (priemer, najnižšia a najvyššia návšteva).

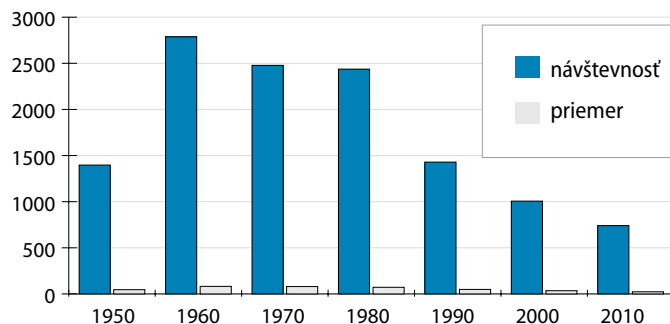
federalizácie Česko-Slovenska na dva štáty (1969) sa rozdelila aj Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyňu na dve národné spoločnosti: Českú lekársku spoločnosť J. E. Purkyňu a Slovenskú lekársku spoločnosť. V organizačnej štruktúre SLS pôsobí 48 spolkov lekárov a viac ako 90 odborných spoločností.

Spolok slovenských lekárov v Bratislave je s prevahou najväčšou organizačnou zložkou SLS. Počet pracovných večerov ročne je 28-34. Na počte odborných akcií sa najviac podieľajú svojou aktivitou Ústav patologickej anatómie FN a LFUK, ktorý zorganizuje ročne 4-5 klinicko-patologických konferencií, ktoré sú spomedzi všetkých najnavštevovanejšie (priemerne 70 účastníkov). Veľký záujem je vždy o program interne zameraných kliník (Kardiologická klinika NÚSCH, I. a II. detská klinika LF UK, I. a III. interná klinika LF UK), zo zdravotníckych pracovísk to boli najmä NÚSCH, NURCH, ÚTARH ale aj I. a II. gynekologicko-pôrodná klinika LF UK. Zo SAV často prispieval najmä ÚNaPF CFV a Ústav experimentálnej a klinickej endokrinológie. Z odborných spoločností je dlhodobou najaktívnejšia Slovenská kardiologická spoločnosť (pozri tab. 2), ktorá založila aj tradíciu Večerov mladých kardiológov. Na počesť dlhoročného predsedu Spolku sa vytvorila napr. tradícia Pontuchových večerov. V ostatných desaťročiach sa významne zvýšil počet večerov organizovaných teoretickými pracoviskami, na viacerých sa zúčastňujú aj študenti medicíny. Z pohľadu novších prístupov si zaslúžia pozornosť nové spôsoby prezentácie, najmä panelové diskusie, pri ktorých sa interdisciplinárne rozvíja diskusia k novým diagnostickým

a liečebným postupom. Žiaľ, počet návštevníkov v posledných rokoch – napriek vzostupu počtu členov – klesá hlboko pod priemer 50 účastníkov (obr. 1, 2).

Pracovné schôdze sa konajú pravidelne týždenne v Malej posluchárni NTÚ Lekárskej fakulty (Sasinkova 4). Program dostávali spočiatku štvrťročne, neskôr polročne všetci členovia poštou. Teraz sú informácie o programe Spolku publikované v Monitore medicíny SLS (predtým Medicínsky monitor), intermitentne aj v Zdravotníckych novinách.

Tradícia uverejňovať zápisnice zo Spolku v Bratislavských lekárskech listoch sa stala nielen mimoriadnym – dobovým – svedectvom života Spolku, ale aj cenným zrkadlom vývoja medicíny na Slovensku. Zápisnice dokumentujú vývoj názorov na hlavné medicínske problémy, odzrkadľujú spoločenské charakteristiky doby, zachovávajú autentickú výpoveď osobností medicíny. Informácie o rokovaní Spolku pravidelne publikovali Bratislavské lekárske listy až do posledného obdobia, v ktorom časopis vychádza iba v anglickej mutácii a IF nedovoľuje publikovať súhrny. Publikované zápisnice sú často výpoveďou doby, svedectvom snahy diskutujúcich riešiť problémy v zdravotníctve, poukazujú na chyby a navrhujú konkrétne riešenia. O hodnotnú úroveň zápisníc sa zaslúžili dobrovoľní zapisovatelia, spravidla členovia výboru SSL. Zúčastňovali sa všetkých schôdzí a zaznamenávali podrobne nielen obsah prednášok, ale najmä diskusiu k jednotlivým témam. Z novej histórie, kde sa už uvádzalo aj meno zapisovateľa, môžeme spomenúť ako zapisovateľov profesorov Riečanského, Balažovjacha, Hulína, L. Zlatoša, docentov Popperovú, Michalíka a prof. Bernadiča (pozri tab. 1). Za 100 rokov trvania Spolku bolo touto formou uverejnených viac ako 2100 zápisníc – odborných publikácií. Bratislavské lekárske listy splnili svoju historickú úlohu, stáli pri výchove slovenských lekárov a vedeckých pracovníkov, učili ich písať

Obrázok 2. Ročná návštevnosť Spolku 1950-2010.

a formulovať vedecké správy a klinické kazuistiky, slúžili ako cenný zdroj študijného materiálu pre praktických lekárov, postupne vytvorili okno do svetovej medicíny.

Dôležitou zložkou činnosti SSL sú pravidelné každoročné vedecké kontakty so Spolkom českých lekárov v Prahe (prof. Kölbel, prof. Kvasnička, prof. Paľko a ďalší), so Spolkom lekárov v Košiciach (prof. Mydlík, prof. Boor, prof. Rácz, prof. Vajó a ďalší) a spolupráca so Spolkom lekárov vo Viedni (prof. Kaindl, prof. Weber, prof. Steinbach a ďalší).

V domácej lekárskej literatúre chýba hlbšia súhrnnejšia štúdia o činnosti SSL hodnotiaca obdobie od roku 1945 po súčasnosť. Medzeru iba čiastočne zapĺňajú práce Červeňanskej (1969), Pontucha a Remišovej (1981), Remišovej (1986), Bernadiča a spol. (1995), Šimkoviča a spol. (1997), Riečanského a Bernadiča (2001) a Riečanského (2001), ktoré sú zväčša zamerané na prvé dekády existencie Spolku alebo približujú niektoré významné medzníky Spolku. V tabuľke 2 uvádzame niektoré úspešné témy, ktoré zaujali členov Spolku.

Prof. Bernadič v závere prednášky spomenul predsedov Spolku: Dr. Blaho, profesori Hynek, Kostlivý, Filo, Tréger, Sumbal, Mucha, Blaškovič, Bárdoš, Ondrejčka, Nosál, Niederland, Holomán, Haviar, Pontuch, Kokavec, Šimkovič, Balažovjach, Riečanský a súčasný predseda doc. Bzdúch.

Z vedeckých sekretárov najdlhšie pôsobil vo funkcii 26 rokov prof. Kokavec, potom doc. Bernadič, ktorý túto funkciu vykonával viac ako 15 rokov. Funkciu vedeckého sekretára ďalej zastávali Dr. Švácha, profesori Valach, Švec, Štefánik, Antal, Dr. Hasík, profesori Vámoši, Molčan, Kokavec, prof. Payer a doc. Bzdúch.

Záver

Záverom je potrebné zdôrazniť, že podiel a prínos SSL pre vývoj slovenskej experimentálnej aj klinickej medicíny je nenahraditeľný a patrí medzi najvýznamnejšie medzníky jej novodobej histórie. Spolok pomáha SLS realizovať jej poslanie tak, že udržiava celkový pohľad lekára na pacienta, vzdeláva lekárov v oblasti klinického využívania špičkových diagnostických a liečebných postupov, nastoľuje otázky a na základe širokej diskusie aj riešenia v oblasti biomedicínskej etiky, legislatívnych noriem

Tabuľka 2. Najúspešnejšie Spolky podľa programu a účasti.

Rok	Téma	Predsedajúci	Účasť
1980	KVOP	Riečanský	226
1978	ICHs	Gvozdjak	209
1974	Farmakoterapia	Niederland	201
1981	Vertebrogénny syndróm	Palát	200
1970	Anemický syndróm	Dieška	199
1995	Akad. Niederland 80	Šimkovič	172
1955	Tumor srdca, film	Haviar, Šiška	158
1980	Stop fajčeniu	Viršák, Pontuch	158

v zdravotníctve, špecializovaných náplní v systéme ďalšieho vzdelávania. Môžeme povedať, že Spolok bol základom formovania kontinuálneho a celoživotného vzdelávania. Spolok slovenských lekárov bol po mnoho rokov jediným fórom, kde sa slovenskí lekári pravidelne schádzali. V rokoch 1922-2010 bolo na asi 2940 stretnutiach prednesených viac ako 12000 prednášok, pracovných schôdzí sa zúčastnilo okolo 180000 účastníkov!

Spolok sa stal kolískou vedeckých a klinických škôl, ktoré sa viazali na bratislavskú lekársku fakultu či doškoľovák. Významnou mierou sa spája so vznikom a vychádzaním Bratislavských lekárskeho listov, ktoré sú prvým a najstarším lekárskeho časopisom na Slovensku a ktoré sa postupom času transformovali na moderný medzinárodný časopis, ktorý je obsiahnutý v najvýznamnejších svetových databázach a podáva informácie o vývoji a úrovni lekárskeho vied na Slovensku. V tomto časopise sa postupne uverejnilo viac ako 2100 prednesených prednášok. Vznik SSL je významným svedectvom počiatočnej materiálnej a duchovnej pomoci a terajšej spolupráce medzi českými a slovenskými lekármi. V súčasnosti vytvára spoločnú platformu pre prezentáciu činnosti vrcholných medicínskych ustanovizní sídliajich v Bratislave – LF UK, SZU, SAV a špecializovaných ústavov rezortu zdravotníctva. Tento príkladný čin na poli šírenia medicínskeho poznania a vzdelávania je aj po 90 rokoch inšpirujúcim odkazom pre našu súčasnosť a záväzkom do ďalších dekád trvania Spolku slovenských lekárov v Bratislave.

Literatúra

1. Bernadič, M., Šimkovic, I., Balažovjeh, I., Riečanský, I.: 75 rokov Spolku slovenských lekárov v Bratislave. Med. Monitor, 1, 1995, č. 3, s.27.
2. Červeňanská, N.: Spolok slovenských lekárov v Bratislavské lekárske listy. S. 166-173. In: Päťdesiat rokov Univerzity Komenského.
3. Kolesár, M.: Zlatá kniha Slovenska. 1918-1928. Bratislava 1929, s. 311-312.
4. Pontuch, A., Remišová, M.: Z histórie Spolku lekárov v Bratislave k 60. výročiu jeho založenia. Lek. Obzor, 30, 1981, č. 5, s. 275-278.
5. Remišová, M.: Zápas o nové poslanie lekára v spoločnosti. Martin, Osveta 1986, 129 s.
6. Riečanský, I.: Konštituovanie Spolku česko-slovenských lekárov v Bratislave v roku 1920 – vklad českých lekárov do spoločného vývoja a prepojenosti českej a slovenskej medicíny. Čas. Lék. čes. 104, 2001, č. 9, s. 280-282.
7. Riečanský, I., Bernadič, M.: Osemdesiat rokov Spolku slovenských lekárov v Bratislave (1920-2000). Bratisl Lek Listy 102, 2001, č. 5, s. 260-262.
8. Šimkovic, I.: Vedecké a odborné informácie prednesené na Spolku slovenských lekárov v Bratislave. Bratisl. Lek. Listy, 98, 1997, č.11, s. 646-650.
9. Šimkovic, I., Riečanský, I., Bernadič, M.: Správa o činnosti Výboru Spolku slovenských lekárov v Bratislave za obdobie od 1.1.1991 do 31.1. 1994. Bratisl. lek. Listy, 96, 1995, č. 4, s. 231-232.

Do redakcie došlo 20.11.2022.

Adresa pre korešpondenciu:

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.

Ústav patologickej fyziológie LF UK

Sasinkova 4, 11 08 Bratislava

E-mail: marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Zo spolkového života

Slávnostné stretnutie pri príležitosti 160. výročia založenia Spolku českých lekáru v Prahe

Dňa 14. decembra 2022 sa vo Vlasteneckom sále Karolína uskutočnilo slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 160. založenia Spolku českých lekáru v Prahe, na ktoré som bol pozvaný prof. MUDr. Michalom Kršekom, CSc., MBA, úradujúcim predsedom Spolku českých lekáru v Prahe (obr. 1).

MUDr. Jan Kvasnička, DrSc. Vo svojej historickej prednáške vymenoval osobnosti českej medicíny, ktoré zastávali funkciu predsedov Spolku lekáru českých v posledných 20. rokoch a zamerl sa na ich zásluhy pre rozvoj spolku. Spolok práve zásluhou profesorov MUDr. Františka Kolbela, DrSc., MUDr. Jiřího

V programe tohto stretnutia boli dve prednášky. O historických aspektoch spolku hovoril prof. PhDr. Petr Svobodný, PhD., riaditeľ Ústavu dejín Karlovej univerzity a archívu Karlovej Univerzity v Prahe. Spolok českých lekárov bol založený v roku 1862, jeho stanovby boli schválené cisárom Františkom Jozefom I. a v tom istom roku sa konala aj ustanovujúca valná hromada spolku. K tejto významnej udalosti prispelo aj založenie Časopisu lékařů českých, ktorý začal vychádzať začiatkom roku 1862. Bola to obdoba národného obrodzenia, kedy jediným oficiálnym výukovým jazykom Karlovej univerzity popri latinčine bola nemčina. Preto významnou náplňou novo založeného spolku bolo zrovnoprávnenie českého jazyka, jeho zdokonaľovanie pri súčasnom rozvoji lekárskej vedeckej činnosti. V roku 1863 vydal spolok Slovnik lékařské terminologie a od roku 1869 vydával Kalendáře českých lékařů s odbornými odporúčaniami pre praktických lekárov. Prednesené prednášky boli publikované v Časopise lékařů českých. Tým bol položený základ pre vznik samostatnej Českej lekárskej fakulty. Prvým predsedom bol zvolený vtedy už 74-ročný vedec svetového formátu, slávny český fyziológ Jan Evangelista Purkyně (1787-1869).

O činnosti Spolku lekáru českých v Prahe v posledných desaťročiach hovoril profesor

Rabocha, DrSc., a MUDr. Jana Kvasničku, DrSc., nadviazal úzku spoluprácu s našim Spolkom slovenských lekárov v Bratislave, vedeným prof. MUDr. Igorom Riečanským, DrSc. Pravidelné výmenné večery českých a slovenských odborníkov v Prahe a Bratislave doteraz utužujú vzájomné vzťahy a prispievajú k udržiavaniu užitočných kontaktov medzi Lekárskou fakultou Karlovej Univerzity v Prahe a Lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo sme sa rozhodli udeliť pamätnú medailu, vydanú k 100. výročiu založenia nášho spolku prof. Kvasničkovi za jeho prínos k spolupráci oboch našich spolkov (obr. 2).

doc. MUDr. Vladimír Bzdúch, CSc.

Predseda SSLBA

Zo spolkového života

Spolok slovenských lekárov v Bratislave jubuluje

3. októbra 2022 sa v NTÚ LF UK v Bratislave konala Slávnostná schôdza SSLBA pri príležitosti 100. výročia založenia Spolku slovenských lekárov v Bratislave. Slávnostná schôdza bola pripravená už na rok 2020, ale v tom čase sa nemohla konať kvôli pandémie Covidu-19 a prakticky výnimočnému stavu so zákazom zhromažďovania. Prof. Igor Riečanský pripravil návrh pamätnej medaile, zohnal prostriedky na jej realizáciu a majster Marián Polonský ju zrealizoval. Vznikla vzácna séria medailí k výročiam založenia Spolku, UK aj LF UK, ktoré sa navzájom dopĺňajú v tľmočia silný odkaz pre budúce generácie. Majster Polonský vychádza z antickkej symboliky a necháva bohyňu zdravia Salus dekorovať vavrínovým vencom Hippokrata a súčasne živí hada na Eskulapovej palici. Symbolicky naznačuje, že zdravie potrebuje dobrú medicínu a múdrych lekárov. Na averze medaile je okrem znaku SSLBA zdravá dievčina s lípovou vetvičkou, na pozadí sú budovy LF UK, bratislavský hrad a vzlietajúce Bratislavské lekárske listy. Symbolika zdôrazňuje tri klenoty, ktoré sa dopĺňajú – vznik UK a jej prvej LF UK, založenie Spolku a Bratislavských lekárskeho listov. Profesor K. Hynek vedel, že lekári si musia vymieňať poznatky a skúsenosti (prednášky na Spolku), že ich musia publikovať kvôli zachovaniu a vzdelávaniu ostatných lekárov v odbornom časopise. Významne sa podpísal pod všetky tieto tri piliere – bol prvým rektorom univerzity, ktorú založil, bol prvým šéfredaktorom časopisu a tiež sa stal r. 1920 na desať rokov predsedom Spolku, aby organizoval a riadil jeho činnosť. Prednášky Spolku sa konali na „jeho klinike“ v posluchárni I. internej kliniky. Hlboký význam týchto troch krokov potvrdzuje skutočnosť, že v týchto rokoch sa dožívame 100. výročia založenia UK, LF UK, SSLBA a BLL.

Obrázok 1. Auditórium pri otvorení Slávnostnej schôdzy Spolku slovenských lekárov v Bratislave k 100. výročiu založenia. Čestné predsedníctvo (zľava) prof. Ján Breza, prezident SLS, prof. Peter Šimko (rektor SZU), prof. Marián Bernadič (vedecký sekretár SLS a organizátor podujatia), doc. Vladimír Bzdúch (predseda Spolku SLBA), prof. Juraj Payer (1. podpredseda SLS a 1. prodekan LF UK).

Na Slávnostnú schôdzu SSLBA boli pozvaní všetci tí, ktorí sa aktívne zúčastňujú na práci Spolku (prednášky, program, účasť a i.) a na základe návrhu prof. Riečanského boli mnohí z nich ocenení Pamätnou medailou k 100. výročiu vzniku SSLBA. Po slávnostnej prednáške prof. M. Bernadiča, ktorý priblížil nielen okolnosti vzniku Spolku, jeho storočnú históriu a najdôležitejšie mílniky, ale aj súčasné prechodné obdobie poznačené nižšou účasťou, hľadaním nových foriem práce, nasledovala prednáška prof. J. Brezu (prezidenta SLS), ktorý pripomenul život a dielo zomretého prof. Igora Riečanského, DrSc., dlhoročného prezidenta SSLBA. Ako výraz vďaky mu výbor SSLBA udelil *in memoriam* medailu, ktorú on pripravil pre ostatných. Prevzala ju profesorova manželka Ing. Eva Šolarová. Nasledovalo odovzdávanie medailí ostatným účastníkom, medzi ktorými boli rektori UK a SZU, dekan LF UK, prezident SLS aj SSLBA a mnohí prednostovia ústavov a kliník v Bratislave, ako aj predsedovia mnohých odborných spoločností SLS.

Pamätnú medailu k 100. výročiu vzniku Spolku Slovenských lekárov v Bratislave vytvoril podľa návrhu prof. I. Riečanského akad. sochár a medailér Marián Polonský.

Na obvrstve medaile sú mená všetkých predsedov Spolku SL v Bratislave od jeho vzniku. Na averze je mladá zdravá žena, ktorá symbolizuje medicínu. Za ňou je silueta Starých a Nových teoretických ústavov LF UK, nad nimi výtlačok BLL.

Na reverze sedí Salus dekoruje vavrínovým vencom Hippokrata, vpravo stojí Eskulap držiaci palicu s hadom, ktorého sýti Salus z misky. V strede hore je rok vzniku Spolku a erb Bratislavy, kde v priamej súvislosti so vznikom Univerzity Komenského a jej prvej Lekárskej fakulty Spolok vznikol.

Zoznam ocenených Pamätnou medailou k 100. výročiu vzniku Spolku (medaily odovzdávali predseda Spolku doc. V. Bzdúch a prof. M. Bernadič):

Rektori: prof. Števec (UK) a prof. P. Šimko (SZU).

Dekani LF UK: prof. J. Šteňo, prof. P. Labaš, prof. P. Traubner, prof. J. Buchvald.

Prezident SLS prof. J. Breza, predseda SSLBA, doc. V. Bzdúch a p. Ing. Beata Šolarová, manželka prof. I. Riečanského.

Ocenení v abecednom poradí: prof. P. Babál, doc. J. Babala, prof. V. Bada, prof. P. Bakoss, prof. I. Balážovych, doc. S. Balogová, doc. I. Bátor, prof. A. Bátorová, prof. J. Benetin, prof. M. Bernadič, doc. P. Blažíček, prof. M. Borovský, doc. D. Böhmer, prof. A. Bražňová, doc. J. Breza, prof. I. Brucknerová, prof. M. Buc, doc. M. Bucová, doc. D. Buchvald, prof. P. Bujdák, doc. P. Celec, doc. L. Csakó,

prof. A. Černák, prof. J. Čížmarík, doc. P. Čížnár, prof. L. Danihel, doc. T. Danilla, doc. M. Demeš, doc. M. Dúbrava, prof. A. Dukát, prof. Š. Durdík, prof. L. Gašpar, prof. A. Gerinec, prof. J. Glasa, doc. M. Hájková, doc. D. Hirjak, prof. J. Holomáň, prof. Š. Hrušovský, prof. Hulín, MUDr. F. Jagla, prof. P. Jarčuška, prof. V. Javorka, prof. J. Jurkovičová, doc. Z. Kabátová, doc. I. Kajaba, prof. K. Kapeller, doc. S. Kiňová, prof. M. Kokavec, prof. J. Koller, prof. G. Kováč, doc. V. Krásnik, prof. V. Kristová, prof. M. Kriška, doc. E. Kubíková, doc. M. Kuchta, prof. I. Lazúrová, doc. V. Lehotská, doc. A. Liptáková, prof. L. Lisý, doc. I. Majer, doc. I. Makaiová, doc. J. Mardiak, prof. M. Mego, doc. M. Mistrik, prof. B. Mladosičová, doc. V. Mojto, prof. J. Murin, prof. Z. Oláh, prof. D. Ondruš, prof. D. Ostatníková, MUDr. D. Palenčár, prof. J. Payer, prof. J. Pečeňák, prof. J. Pechan, prof. Š. Polák, prof. M. Profant, prof. G. Prochotský, prof. P. Pružinec, doc. M. Redecha, prof. J. Rovenský, doc. I. Solovič, prof. P. Stanko, doc. I. Stankovič, prof. T. Šagát, MUDr. I. Šebová-Goljerová, prof. V. Šefránek, prof. J. Šidlo, prof. M. Šimaljaková, prof. F. Šimko, prof. I. Šimková, prof. S. Španík, prof. J. Štefanovič, prof. J. Štencel, doc. A. Šteňo, doc. B. Šteňo, prof. V. Štvrtinová, MUDr. A. Švec, MUDr. J. Tomka, doc. J. Trnka, prof. P. Turčáni, prof. L. Turecký, prof. P. Valkovič, prof. A. Vavrečka, prof. M. Wawruch, doc. R. Záho-rec, prof. J. Záhumenský, doc. J. Zajko.

Zahraniční: prof. Michal Kršek (predseda SČL v Prahe), prof. Richard Škába (ved. sekretár SČL v Prahe), prof. Pavel Paľko (dlhoročný člen výboru SČL v Prahe), prof. Štepan Svachina (prezident ČLS), prof. Vladimír Palička (viceprezident ČLS), prof. Tomáš Zima (ved. sekretár ČLS).

Členovia výboru Spolku slovenských lekárov v Bratislave všetkým oceneným gratulujú a ďakujú za dlhoročnú aktívnu prácu v prospech Spolku.

Celá akcia bola výborne organizačne pripravená a na záverečnom raute v diskusiách odzneli mnohé pochvalné vyjadrenia na adresu organizátorov.

Naplnením tohto dlhu sa ukončilo symbolicky dlhé obdobie, kedy sa Spolky nekonali kvôli pandémie. V Monitore medicíny SLS sa opäť objavil program pracovných schôdzí Spolku na celú jeseň 2022 a veríme, že od teraz sa budú schôdze konať rovnako pravidelne ako pred rokom 2020.

Marián Bernadič

Zo spolkového života

Spolok lekárov Ponitrie ocenený Zlatou medailou Slovenskej lekárskej spoločnosti

Spolok lekárov Ponitrie (SPL) usporiadal v dňoch 3. a 4. novembra 2022 v poradí 55. nitrianske lekárske dni – kongres s medzinárodnou účasťou, ktorý sa konal pri príležitosti 70 rokov existencie SPL. Po dvoch rokoch pandémie COVID-19 pripravil Výbor SPL na čele s jeho predsedom MUDr. Mariánom Bakošom, PhD., MPH a vedeckou sekretárkou MUDr. Katarínou Galkovou, PhD., v reprezentatívnych priestoroch Divadla Andreja Bagara výnimočne bohatý odborný dvojdnový program tematicky zameraný na multidisciplinárny prístup v manažmente pacienta v období pandémie COVID-19.

Pri slávnostnom otvorení 55. nitrianskych lekárskeho dňa prezident Slovenskej lekárskej spoločnosti Dr. h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH ocenil prácu a prínos Spolku lekárov Ponitrie pri príležitosti 70 rokov jeho činnosti významnou poctou Slovenskej lekárskej spoločnosti – Zlatou medailou „Propter merita“ SLS. Ocenenie prevzal predseda SPL MUDr. Marián Bakoš, PhD., MPH.

Obrázok 1. Prezident SLS Dr. h.c. prof. J. Breza, DrSc., MHA, MPH, odovzdáva Zlatú medailu „Propter merita“ predsedovi Spolku lekárov Ponitrie MUDr. Mariánovi Bakošovi, PhD., MPH.

Pri tejto príležitosti boli ocenení významnými poctami SLS aj členovia Spolku lekárov Ponitrie, ktorí sa počas uplynulých rokov aktívne podieľali na činnosti a rozvoji SPL. Z rúk prezidenta SLS J. Brezu a predsedu SPL M. Bakoša prevzali ocenenia prof. MUDr. Miloš Mlynček, CSc.: Medailu založenia Spoločnosti lekársko-slovenskej, Bronzové medaily „Propter Merita“ prevzali MUDr. Pavol Poliačik, PhD., MUDr. Katarína Plevová,

MUDr. Boris Čech. Ďakovné listy si prevzali prof. MUDr. Anna Lišková, PhD., MUDr. Ota-kar Hunák a „in memoriam“ MUDr. Marián Hranai.

V bohatom odbornom programe podujatia odoznelo v sekciách interná medicína, pneumológia I a II, chirurgia I a II, anestéziológia a intenzívna medicína I a II, pediatria, kardiológia I a II, neurológia, gastroenterológia, psychiatria I a II, neurochirurgia, patologická anatomia, gynekológia, infektológia, onkológia, rádiológia, varia ako i v sesterských sekciách počas dvoch dní celkovo 118 prednášok. Do programu kongresu prispeli nielen prednášatelia z nitrianskych pracovísk, ale aj prednášatelia z významných slovenských a českých pracovísk. Ukázalo sa tak, že v modernej medicíne je multidisciplinárny prístup k manažmentu pacientov veľmi dôležitý, poskytuje množstvo výhod vyplývajúcich zo zdieľania rozhodovacích procesov v diagnostických a terapeutických prostrediach, ktoré ponúkajú príležitosti na osobný rast, dodržiavanie klinických odporúčaní a v konečnom dôsledku lepšie výsledky liečby. Takáto implementácia multidisciplinárnych boardov vedie aj k zvyšovaniu kvality medicínskej starostlivosti o pacienta v každodennej klinickej praxi.

Na 55. nitrianskych lekárskeho dňa sa zúčastnilo viac ako 800 registrovaných účastníkov – lekárov, sestier, iných zdravotníckych pracovníkov a študentov, ktorí aktívne diskutovali o nových poznatkoch, odborných témach a nadviazali vzájomné osobné a spoločenské kontakty. Podujatie sa zaradilo medzi najúspešnejšie podujatia organizované Spolkom lekárov Ponitrie v celej histórii.

*Marián Bakoš, Katarína Galková,
Daniel Magula*

Adresa pre korešpondenciu:

Špecializovaná nemocnica
sv. Svorada Zobor, n.o.
Kláštorská 134
949 88 Nitra

Zo života odborných spoločností

Slovenská spoločnosť klinickej biochémie (SSKB)

– XIV. kongres SSKB s medzinárodnou účasťou a jej ďalšie významné aktivity v druhom polroku 2022

Úvodom mi dovoľte, aby som všetkým čitateľom zažela v novom roku 2023 pevné zdravie, trochu viac šťastia a pohody, úspechov, možnosť si užiť viac času v kruhu rodiny a zároveň naplniť naše poslanie na prospech pacientov a nás všetkých. Robme to, čo má zmysel (nie to, čo sa oplatí).

V príspevku chceme predstaviť aktivity nielen našej odbornej spoločnosti (SSKB), ale aj Európskej federácie klinickej chémie a laboratórnej medicíny (EFLM) a Medzinárodnej federácie pre klinickú chémiu (IFCC) za uplynulé a nadchádzajúce obdobie.

Významnou udalosťou SSKB v druhom polroku 2022 bol **XIV. kongres SSKB s medzinárodnou účasťou pod záštitou EFLM**, ktorý sa konal v dňoch 9. 10. – 11. 10. 2022 v malebnej Demänovskej doline po vynútenej dvojročnej pandemickej prestávke.

Obrázok 1. Príprava kongresu SSKB, časť členov výboru pred zasadáním (Hotel Chopok, 8. 6. 2022).

O to spontánnejšie a radostnejšie boli naše osobné stretnutia na tomto kongrese a veľmi si vážime, že pozvanie prijali aj významní zahraniční hostia:

- **Prof. Tomris Ozben**, výkonná prezidentka EFLM a zároveň zvolená prezidentka IFCC na roky 2024 – 2026. Prvýkrát v histórii SSKB bola prítomná na kongrese aj prezidentka EFLM a zároveň aj prezidentka IFCC.

- **Prof. Sverre Sandberg**, ktorý bol predchádzajúcim prezidentom EFLM a je riaditeľom nórskej organizácie pre zlepšovanie kvality laboratórnej činnosti NOKLUS.
- **Prof. Aldo Tomasi** – bývalý dekan Lekárskej fakulty a neskôr rektor Unimore University v Modene, druhej najstaršej univerzity na svete.
- **Heidi Berghäll, PhD.** členka Výboru Asociácie klinických biochemikov vo Finsku a členka Finskej spoločnosti klinickej chémie.
- **Doc. Ing. Drahomíra Springer, Ph.D.**, predsedkyňa Českej spoločnosti klinickej biochémie ČLS JEP.
- **Prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc.**, viceprezident Českej spoločnosti klinickej biochémie ČLS JEP.
- **Prof. MUDr. Antonín Jabor, CSc.**, bývalý prezident ČSKB ČLS JEP.
- **Doc. MUDr. Janka Franecková, Ph.D.**, vedúca OKB, IKEM Praha.

XIV. kongres SSKB v roku 2022 bol príležitosťou a miestom pre všetkých ocenených jubilantov, ktorí si prišli pocty a ocenenia prevziať na kongres osobne, čo si veľmi vážime. Laudácie na osobnosti sú obsahom kongresového čísla časopisu *Laboratórna diagnostika* č. 2/2022 (https://www.sskb.sk/2022/wp-content/uploads/2022/11/dg_2022_2.pdf).

Podrobnú správu zo XIV. kongresu SSKB si môžete prečítať v poslednom čísle dvojmesačníka EFLM EuroLabNews 6, 2022 <https://www.eflm.eu/upload/docs/2022-Nov-Dec-EuroLabNews.pdf>, ktoré venuje nášmu kongresu široký priestor (str. 25–29).

Je mi potešením skonštatovať, že na **XIV. kongrese SSKB s medzinárodnou účasťou** sa zúčastnilo 196 účastníkov – z toho aktívnych účastníkov 24, hostí zo zahraničia 8. Postery v elektronickej verzii využilo 14 odborníkov.

Tešíme sa z bohatej a podnetnej diskusie, kde účastníci mohli využiť aplikáciu vo svojich mobilných telefónoch a zapojiť sa do diskusie aj cez túto aplikáciu (obr. 3).

Chcem sa poďakovať členom výboru, členom dozornej rady a národnému reprezentantovi za veľké úsilie, trpezlivosť a čas, ktorí venovali príprave tohto podujatia a po Covid-19 dokázali pripraviť túto významnú odbornú

Obrázok 2. Hostia na návšteve Vysokých Tatier pri Štrbskom plese (zľava J. Korhonen, H. Berghäll, S. Sandberg, A. Tomasi, T. Ozben).

Obrázok 3. Na Lomnickom štíte s krásnou viditeľnosťou (zľava H. Berghäll, S. Sandberg, J. Korhonen).

akciu s medzinárodnou účasťou. Myslím, že členovia výboru vytvorili výborný tím a spoločne vykročili za naplnením zmysluplného cieľa, akým je vzdelávanie a odovzdávanie skúseností a poznatkov v podobe odborných podujatí. Poďakovanie patrí aj vedúcej organizačného výboru RNDr. Márii Kačániovej a členom jej tímu za prípravu a splnenie všetkých požiadaviek, národnému reprezentantovi Ing. Jánovi Ballovi za intenzívnu komunikáciu so zahraničnými hosťami a zástupcami EFLM, MUDr. Danielovi Magulovi, CSc., za návrhy na ocenenia jubilantov a komunikáciu so SLS, ako aj ďalším aktívnym členom výboru SSKB, a to MUDr. Petrovi Sečníkovi jr., PhD., RNDr. Kataríne Lepejovej, doc. MUDr. Oliverovi Ráczovi, CSc., mim. Prof., MUDr. Eve Ďurovcovej, PhD., Ing. Vladimírovi Heribanovi, PhD, MPH, MSc., Ing. Jane Netriovej, PhD., MPH a členom dozornej rady.

IFCC pripravila spoločné stretnutie odborných zástupcov jednotlivých krajín, ktoré sa konalo v dňoch **28.10 – 31. 10. 2022 v Bruseli pri príležitosti osláv 70. výročia IFCC**, ktorého som sa ako zástupca slovenskej odbornej spoločnosti zúčastnila na základe pozvania EFLM.

História IFCC v skratke

V roku 1952 profesor EJ King z Kráľovskej postgraduálnej lekárskej fakulty v Londýne navrhol, aby sa vtedy vznikajúce národné spoločnosti klinickej chémie zorganizovali do medzinárodného orgánu pod záštitou Medzinárodnej únie čistej a aplikovanej chémie (IUPAC). Podarilo sa to 24. júla 1952 na druhom medzinárodnom biochemickom kongrese v Paríži vytvorením Medzinárodnej asociácie klinických biochemikov. O rok neskôr sa v Štokholme rozhodlo o zmene názvu na Medzinárodnú federáciu klinickej chémie, čo bolo formálne prijaté na ďalšom stretnutí, ktoré sa konalo v roku 1955 v Bruseli.

Počiatočnými cieľmi federácie bolo „posilnenie vedomostí a podpora záujmov biochémie v jej klinických (medicínskych) aspektoch“. V prvých rokoch bola IFCC úzko spojená s komisiou IUPAC (neskôr sekciou) pre klinickú chémiu a spočiatku výbor IFCC pozostával z členov komisie IUPAC. Uznalo sa však, že IFCC by sa mala stať nezávislou, no udrží si kontakty s IUPAC ako pridruženým členom. To sa podarilo v roku 1967, keď boli tieto dve organizácie formálne oddelené. Postupom času sa organizačná štruktúra IFCC vyvinula tak, že jej úsilie v oblasti vedy, vzdelávania a publikovania, ako aj finančných záležitostí a kongresových aktivít boli riešené divíziami alebo výbormi a tam, kde to bolo vhodné, podporované inými zodpovednými výbormi a skupinami pre konkrétne úlohy. IFCC je teraz federáciou 91 riadnych členských spoločností klinickej chémie a laboratórnej medicíny a 16 pridružených členov, ktorí zastupujú približne 45 000 individuálnych klinických chemikov, laboratórnych vedcov a laboratórnych lekárov a 46 firemných členov pokrývajúcich hlavné oblasti vývoja klinických laboratórií.

A práve v Bruseli v októbri 2022 bola podaná celá táto história s množstvom humoru a dobrej zábavy. V tomto uvedenom vydaní eNews <https://www.ifcc.org/ifcc-news/2022-11-18-ifcc-enews-no-11-november-2022/> si môžete prečítať množstvo prezentácií o tejto

nezabudnuteľnej udalosti. V posolstve prezidenta ponúka prof. Khosrow Adeli podrobnú správu o každom konkrétnom dni konferencie. Je treba len dúfať, že IFCC bude mať vždy šancu organizovať takéto úspešné podujatia! Vážení kolegovia, príjemné čítanie tohto čísla, užite si akciu!“ (<https://www.ifcc.org/about/ifcc-celebrates-70-years/>; <https://www.ifcc.org/media/479874/ifccenews-november2022.pdf>).

Z ďalších významných medzinárodných odborných akcií sa pripravuje XXV. IFCC-EFLM WORLDLAB-EUROMEDLAB 2023 <https://2023roma.org/>, ktorý sa bude konať ako spoločný 25. medzinárodný kongres klinickej chémie a laboratórnej medicíny (WorldLab) a 25. európsky kongres klinickej chémie a laboratórnej medicíny (EuroMedLab) a hosťiteľom bude talianska spoločnosť klinickej biochémie a klinickej molekulárnej biológie pri príležitosti ich 55. výročného kongresu. Bude sa konať **21. – 25. mája 2023 v Ríme**.

XXVI. IFCC WORLDLAB sa bude konať **26. – 30. mája 2024 v Dubaji**, Spojených arabských emirátoch.

XXVI. IFCC-EFLM EUROMEDLAB 2025 sa bude konať **18. – 22. mája 2025 v Bruseli**.

Z domácných odborných akcií sa pripravuje tradičné odborné podujatie **LABKVALITA 2023** venované kvalite procesov v klinických laboratóriách **8. – 9. októbra 2023 vo Vysokých Tatrách**. Bližšie informácie o definitívnom termíne a mieste podujatia budú zverejnené na webovej stránke SSKB.

Aktuálne je k dispozícii obsiahle tzv. kongresové číslo 2/2022 odborného časopisu „Laboratórna diagnostika“. Časopis vychádza iba elektronicky a je zmenená aj jeho štruktúra.

Opätovne by som chcela poprosiť všetkých členov SSKB, aby publikovali v našom odbornom časopise. Redakcia časopisu víta celý rad rôznych foriem publikácií a zaujímavostí.

Všetky aktuálne informácie vždy včas zverejňujeme na webovej stránke www.sskb.sk, ktorá je dostupná v novom dizajne.

20. 12. 2022
Hedviga
Pivovarníková
prezidentka
SSKB

Predstavujeme nové knihy

A. Lacko, J. Straka: Chronické kardiovaskulárne komplikácie pri diabetes mellitus a ich diagnostika

Vydavateľstvo P+M: Turany,
2022, 180 s.
ISBN 978-80-89410-37-8

Štatistické ukazovatele dnes hovoria o epidémii diabetu. Prudko narastá najmä počet diabetikov 2. typu. Možno očakávať, že do roku 2035 sa zvýši počet diabetikov na 600 miliónov. Epidemiologické ukazovatele nezávisle od ostatných rizikových faktorov hovoria, že diabetes mellitus až 3-násobne zvyšuje riziko ICHS u mužov a až 5-násobne u žien. Kardiovaskulárne ochorenia zostávajú na prvom mieste príčin úmrtnosti osôb s diabetes mellitus. Celospoločenské aktivity v boji proti KVCH sa premietli do nižšej úmrtnosti, ale u diabetikov sa tento pozitívny trend neprejavil. U diabetikov je potrebné mapovať zmeny v oblasti mikrocirkulácie. Revaskularizáciu podstupuje asi 13-25% diabetikov. Z kardiovaskulárnych komplikácií sú časté ICHS, diabetická kardiomyopatia, srdcové zlyhávanie, artériová hypertenzia a náhla mozgová príhoda.

V ďalšej časti autori opisujú vyšetrovacie metódy v diagnostike chronických komplikácií diabetes mellitus. Hovoria o diagnostike mikroangiopatických zmien, vyšetrení mikrocirkulácie metódou tkanivového klirensu Na¹³¹I, vyšetrení periférneho artériového systému pri záťažovej scintigrafii myokardu a možnostiach fotopletyzmoografie a akrálnej fotopletyzmoografie.

Pri diagnostike makroangiopatických zmien sa autori zameriavajú na koronárnu chorobu srdca, ochorenia malých ciev a diabetickú kardiomyopatiu.

Zaujala ma kapitola diurnálneho rytmu krvného tlaku u diabetikov. Ukazuje sa, že diabetici by mali byť liečení už pri „vysokých normálnych“ hodnotách krvného tlaku 130-139/85/89 mmHg. Medzi odporúčené indikácie 48-hodinového monitorovania TK patrí okrem nepomeru medzi hodnotami TK nameranými doma a v zdravotníckom zariadení aj zvýšená variabilita TK, na liečbu rezistentná hypertenzia, susp. epizódy hypertenzie a zvýšené hodnoty TK v tehotenstve. Autori podčiarkujú význam diagnostiky kardiálnej

Obrázok 4. Účastníci konferencie 2022 v Bruseli.

Správy z odborných konferencií

17. vedecká konferencia venovaná pamiatke profesora MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc.

Marta KORECOVÁ¹, Peter NOVODVORSKÝ^{1,2,3}

¹MUDr. Korecová metabolické centrum s.r.o., Trenčín,

²Centrum Diabetologie, IKEM, Praha, ČR,

³Department of Human Metabolism and Oncology, University of Sheffield, Sheffield, UK

Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) a Slovenská diabetologická spoločnosť, kol. člen SLS (SDS), v spolupráci s Nadáciou prof. MUDr. Rudolfa Koreca, DrSc., zorganizovali dňa 9. 9. 2022 na Zámku v Topoľčiankach 17. vedeckú konferenciu venovanú pamiatke profesora Koreca, zakladateľa SDS, jej prvého predsedu a neskoršieho čestného predsedu. Tento ročník sa niesol v znamení transplantácie medicíny, keďže naše pozvanie prijali viacerí lekári a vedci, ktorí sa tejto problematike venujú. Privítali sme kolegov z Centra diabetologie Institutu klinické a experimentálnej medicíny (IKEM) v Prahe, z Urologickej kliniky LF UK a UNB, z Transplantáčného centra UNM a I. internej kliniky JLF UK a UNM v Martine. Téma transplantácií (už opakovane) nebola na Korecov memoriál zaradená náhodne, ale opodstatnene. Metodika transplantácií v experimente a liečba diabetu u experimentálnych zvierat boli nosnými témami vedeckej práce prof. Koreca, ktorý za prínos v tejto problematike získal celosvetové uznanie.

Podujatie slávnostne otvorili prezident SLS, Dr. h. c. Prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., prezidentka SDS doc. MUDr. Viera Doničová, PhD, MBA a MUDr. Marta Korecová. Úvodnú odbornú prednášku s názvom „*Nefrotická proteinúria pri primárnych obličkových a systémových chorobách*“ predniesol laureát Korecovej ceny za rok 2022, prof. MUDr. Peter Pontúch, CSc. (IV. interná klinika UNB a LF UK Bratislava). Prof. Pontúch v nej poskytol ucelený pohľad na problematiku nefrotického syndrómu (NS) - od patofyziológie, diagnostiky až po ciele terapiu NS, ktorá sa odvíja od primárnej diagnózy obličkového ochorenia a ktorého je NS symptómom. NS sa najčastejšie vyskytuje pri primárnych glomerulových chorobách: choroba s minimálnymi zmenami glomerulov, fokálna segmentálna glomeruloskleróza, membránová nefropatia a systémových chorobách: lupusová nefritída a napokon aj pri diabetickej nefropatii.

Ďalší program konferencie bol rozdelený do troch častí, pričom prvé dve časti boli venované problematike transplantácií. Pozvanie prednášať prijali členovia transplantáčného tímu Centra diabetologie IKEM v Prahe, spolu s jeho vedúcim pracovníkom a celosvetovo uznávanou osobnosťou v problematike transplantácií

pankreasu a Langerhansových ostrovčiek, prof. MUDr. Františkom Saudkom, DrSc. Na úvod je potrebné vyzdvihnúť fakt, že Česká republika patrí medzi celosvetových lídrov v počte vykonaných transplantácií pankreasu a Langerhansových ostrovčiek na počet obyvateľov a táto skutočnosť je do veľkej miery zásluhou práce tímu profesora Saudka. V roku 2021 bolo v ČR vykonaných 39 transplantácií pankreasu a 10 transplantácií Langerhansových ostrovčiek a všetky sa uskutočnili v IKEM. IKEM má vo všeobecnosti dominantné postavenie v rámci transplantácie medicíny v ČR. V roku 2021 tu bolo vykonaných 306 transplantácií obličiek (celkovo v ČR 456), 143 transplantácií pečene (celkovo v ČR 186), 41 transplantácií srdca (celkovo v ČR 74) ako aj všetky 3 transplantácie tenkého čreva. Profesor Saudek sa vo svojej prednáške s názvom „*Co nového v transplantácii léčbě diabetu*“ zamerail na problematiku transplantácií v diabetológii v kontexte rozvíjajúcich sa technológií v tomto odbore. Technológie menia spôsoby podávania inzulínu (inzulínové pumpy), ako aj spôsoby monitorovania glykémie (technológia CGM), prípadne sú obe technológie spájané do hybridných uzavretých okruhov (advanced hybrid closed loop systems, AHCL). Orgánová transplantácia pankreasu síce predstavuje náročný chirurgický výkon a nesie so sebou nutnosť doživotnej imunosupresívnej terapie, ale v 95% prípadov vedie k bezprostrednej nezávislosti na inzulíne. Naopak, transplantácia Langerhansových ostrovčiek je podstatne menej invazívny výkon, ale zatiaľ bohužiaľ nevedie k nezávislosti od podávania exogénneho inzulínu a je tak vyhradená pre osoby so syndrómom porušeného vnímania hypoglykémie. Prof. Saudek vidí do budúcnosti v oblasti transplantácie Langerhansových ostrovčiek 2 výzvy. Je to jednak zdokonalenie postupu izolácie ostrovčiek z tkaniva pankreasu a taktiež nájdenie vhodnejšieho miesta pre ich implantáciu akým je dnes používané riešisko v. *portae*. Doc. MUDr. Peter Girman, PhD., následne zhrnul výsledky transplantácií pankreasu a Langerhansových ostrovčiek v ČR a vo svete. Ročné prežívanie pacientov a štepov pankreasu je 97%, resp. 90%. Ročné prežívanie štepov po transplantácii Langerhansových

ostrovčiek hodnotené podľa hodnoty HbA1c, hladiny c-peptidu, dennej dávky inzulínu a prítomnosti závažných hypoglykémii je 90%. Doc. MUDr. Zuzana Žilinská PhD., MPH, MHA z Urologickej kliniky LF UK a UNB, Bratislava prednášala na tému transplantácie obličiek u diabetikov, keďže diabetická nefropatia predstavuje najčastejšiu príčinu terminálneho zlyhania funkcie obličiek (ESKD). Pripomenula, že pre väčšinu pacientov s diabetom 1. typu a vybraných pacientov 2. typu je metódou voľby kombinovaná transplantácia obličky a pankreasu evet. Langerhansových ostrovčiek, či už simultánna alebo následná. U pacientov s diabetom existuje menšia pravdepodobnosť, že budú zaradení na čakaciu listinu na transplantáciu obličky a budú transplantovaní, ako u pacientov s ESKD na podklade glomerulonefritídy alebo polycystickej choroby obličiek a to z dôvodu vyššej prevalencie komorbidít pri diabete. Horšie prežívanie pacientov a štepov u diabetikov je všeobecne známe a vyplýva z vyššej záťaže cievny, chirurgickými a infekčnými komplikáciami. Napriek tomu je prežívanie diabetikov po transplantácii obličky lepšie ako pri zotrvaní v dialyzačnom programe. Prvý blok uzavrela prednáška autorov z Transplantáčného centra UNM a I. internej kliniky JLF UK a UNM v Martine pod vedením prof. MUDr. Ivany Dedinskej, PhD., so zameraním na tému metabolizmu glukózy po transplantácii obličky a solidných orgánov všeobecne. Postransplantačný diabetes mellitus (PTDM), teda diabetes, ktorý vznikol po transplantácii solidných orgánov, je závažná a častá metabolická komplikácia transplantácií. Najrizikovejšou skupinou pre rozvoj PTDM sú pacienti, ktorí vyvinú hyperglykémiu v skorom potransplantačnom období. PTDM ovplyvňuje prežívanie štepu aj pacienta. S nárastom obezity u pacientov na čakacej listine sa zvyšuje aj počet pacientov s PTDM. V súčasnosti vieme definovať nešpecifické, ako aj pre transplantáciu špecifické rizikové faktory. Znalosť týchto rizikových faktorov je dôležitá pre preventívne stratégie vrátane vedenia imunosupresívneho protokolu. Zníženie incidencie PTDM má potenciál znížiť morbiditu a mortalitu pacientov po transplantácii, zlepšiť ich kvalitu života a znížiť náklady na ich zdravotnú starostlivosť.

Druhý blok otvorila prednáška doc. Jana Kříža z IKEM v Prahe, v ktorej bola diskutovaná tématika transplantácií v diabetológii vo svetle nových technológií. Regulácia glykémie v zdravom organizme je extrémne citlivá a promptná. Umožňujú ju fyziologické mechanizmy, ktoré napriek pokrokom v monitorovaní glykémie a podávaní inzulínu nie sme schopní plnohodnotne imitovať. Transplantácie inzulín produkujúcich tkanív a orgánov takúto možnosť ponúkajú napriek dobre známym a závažným limitáciám, akými sú počet vhodných darcov a nutnosť celoživotnej imunosupresie. Nástupom technológií v diabetológii sa menia indikácie a typy pacientov vhodných na transplantáciu. Transplantácia pankreasu

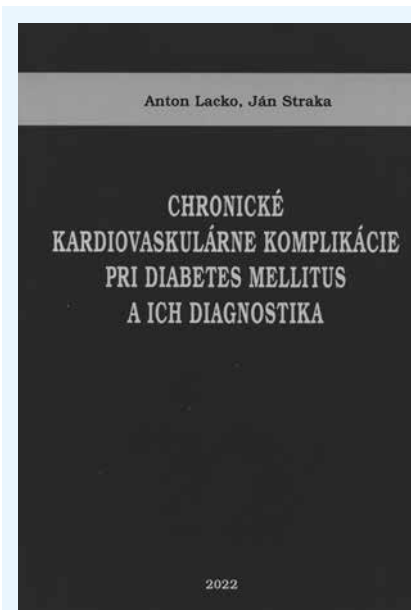
kombinovaná s transplantáciou obličky zostáva vyhradená hlavne pre pacientov s diabetom 1. typu a ESKD. Počty pacientov s transplantáciou Langerhansových ostrovčiek pre syndróm porušeného vnímania hypoglykémie s nástupom technológií klesajú, naopak stúpajú počty autotransplantácií Langerhansových ostrovčiek po totálnych pankreatektómiách z nemalých príčin. V poslednej menovanej skupine pacientov sa problematike autotransplantácií Langerhansových ostrovčiek detailne venovala vo svojej prednáške MUDr. Barbora Hagerf. Sériu prednášok na tému transplantácie prezentovaných autormi z IKEMU ukončil MUDr. Miloš Mráz, PhD., ktorý sa zameriaval na tému obezity v kontexte transplantácií v diabetológii. Obezita sama o sebe i prostredníctvom pridružených komplikácií vrátane diabetu 2. typu, arteriovej hypertenzie a ďalších predstavuje významný rizikový faktor rozvoja terminálneho orgánového zlyhania, ktoré môže viesť až k potrebe transplantácie liečby. Zároveň je však obezita spojená s významne zvýšeným výskytom peri- a potransplantačných komplikácií. Transplantačný výkon býva u obéznych pacientov technicky náročnejší a je spojený s predĺženým manipulačným časom štepu. V potransplantačnom období evidujeme u obéznych pacientov vyššiu mieru chirurgických a cievnych komplikácií, ďalej je prítomné vyššie riziko reekcie štepu a napokon aj rozvoja PTDM. Z uvedených dôvodov predstavujú vyššie hodnoty BMI často kontraindikáciu transplantácie liečby (napr. u obličiek je to BMI > 35 kg/m², u pankreasu BMI > 30 kg/m²) a obezita je tak jedným z najčastejších faktorov limitujúcich zaradenie pacientov na čakaciu listinu k transplantácii. Prednášku s názvom „Kdy a jak začít prevenci/ léčbu pozdních komplikací diabetu 2. typu?“ predniesol za kolektív autorov prof. MUDr. Rudolf Chlupa, CSc., z Olomouca. Prehľadovú prednášku s vysvetlením patofyziologických súvislostí je možné zhrnúť do jednoduchej odpovede: čo najskôr a je pri tom potrebné využiť všetky dostupné modalities, ktoré máme dnes k dispozícii vrátane agonistov GLP-1 receptorov, gliflozínov, CGM a inzulínových púmp.

V záverečnom bloku (varia) odznali prednášky na rôzne témy. Vzťah diabetu a fibrilácie predsiení (FP) rozoberal prof. MUDr. Ján Murín, CSc., z I. internej kliniky LF UK a UNB v Bratislave. Jedná sa o vzájomne potencujúci a pre pacienta nebezpečný vzťah. Diabetes je jedným z najčastejších chronických ochorení a je to aj rizikový faktor vzniku FP. Podobne, ak pacient s FP trpí aj diabetom, tak potom tu býva obvykle výraznejší výskyt symptómov ochorenia a býva vyššia kardiovaskulárna a cerebrovaskulárna morbidita a mortalita oproti prítomnosti FP u nediabetikov. V terapii FP u diabetikov a nediabetikov principiálne neexistujú zásadné rozdiely, avšak pri diabete musíme jednoznačne zahrnúť do terapie optimalizáciu glykémie. Pri diabete býva antiarytmická liečba menej účinná a máva tiež viac prípadov nežiaducich

účinkov liečby. Kardiálne zlyhávanie (s aj bez redukovanej ejekčnej frakcie ľavej komory) vieme dnes pozitívne ovplyvňovať gliflozínmi a to aj u pacientov bez diabetu. Prof. MUDr. Jozef Glas, CSc., PhD., z Katedry klinickej farmakológie LF SZU a Ústavu zdravotníckej etiky FO a ZOŠ SZU v Bratislave sa venoval téme antioxidantov. Pokúsil sa zodpovedať otázku, či pri nich môžeme hovoriť o „panacea“ (teda „všieliku“), tak ako by si to človek mohol myslieť po návšteve najbližšej lekáreň, kde sú takéto prípravky komerčne propagované ako úspešné, alebo naopak či predstavujú len drahé placebo. Ako náznak odpovede na túto otázku uvedieme, že výsledky početných klinických štúdií exogénnych antioxidantov v prevencii alebo v liečbe rôznych ochorení sú dosiaľ prinajmenšom rozporuplné. Široké použitie najrozličnejších exogénnych antioxidantov na „boj so zlým oxidačným stresom“ je teda dnes pomerne často založené na problematických predpokladoch. Chýba racionálne definovanie dôvodov a spôsobu ich použitia, vrátane zmysluplného dávkovania, indikácií či trvania takejto liečby. Prof. RNDr. Jozef Čársky, CSc., z Ústavu lekárskej chémie, biochémie a klinickej biochémie LF UK v Bratislave rozoberal význam hypomagnéziémie pri diabete. Táto téma má klinický význam, keďže hypomagnéziemia je v úzkom vzťahu s metabolickým syndrómom, ktorý tvorí súbor rizikových faktorov, vrátane obezity, hypertenzie, inzulínovej rezistencie a zmeny lipidového profilu, ktoré súvisia s rozvojom diabetu 2. typu. Hypomagnéziemia vedie ku zvýšenému riziku vývoja týchto metabolických zmien. Posledná prednáška podujatia bola venovaná problematike autoimúnnych tyreopatií (AIT) pri diabete 2. typu a predniesol ju doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD., z 1. LF UPJŠ, Košice. Vzťah AIT a autoimúneho diabetu 1. typu je dobre známy a dokumentovaný. Naopak, vzťah AIT k oveľa častejšie sa vyskytujúcu diabetu 2. typu nebol do takých detailov preskúmaný, hoci aj tu je opísaný zvýšený výskyt AIT. Hypotéza je niekoľko, vrátane genetických faktorov a deficitu iódu alebo vitamínu D v strave. Iná hypotéza predpokladá vplyv niektorých adipocytokínov. Doc. Schroner predniesol prvé výsledky vlastnej observačnej štúdie na skupine pacientov s diabetom 2. typu, u ktorých sa zisťovali hodnoty 3 adipocytokínov: adiponektínu, rezistínu a visfatínu. Priemerná hladina rezistínu v skupine pacientov s diabetom 2. typu a AIT bola signifikantne vyššia ako u pacientov s AIT bez diabetu, hladiny ostatných sledovaných parametrov sa významne neodlišovali.

Záverom si dovoľujeme oznámiť, že nasledujúca, v poradí už 18. vedecká konferencia venovaná pamiatke profesora Koreca, sa po odznení pandémie Covid-19, vráti na pôvodný jarný termín. Plánujeme ju uskutočniť dňa 22. marca 2024 (piatok), opäť v Hoteli Zámok v Topoľčiankach.

Do redakcie došlo 20.11.2022.

autonómnej neuropatie a potrebnú pozornosť chronologickej kontrole krvného tlaku.

V záverečných kapitolách sa autori venujú možnostiam zobrazenia regionálnej mozgovej perfúzie rCBF založeným na využití rádionuklidov. Spojením možností SPECT (jednofotónovej emisnej výpočtovej tomografie) a CT (prípadne PET a CT, PET a MR) môžu byť anatomicke štrukturálne detaily doplnené o funkčný stav mozgového tkaniva. Vyšetrenie má veľký význam nielen pre zhodnotenie aktuálneho stavu pacienta, ale aj možnosti posúdiť jeho prognózu.

V záverečných dvoch častiach autori opisujú reografické vyšetrenie tepien dolných končatín (výhody a nedostatky) v norme a patológii, osobitne pri diabetes mellitus.

Je potrebné uviesť, že táto pozoruhodná publikácia vychádza aj v anglickej mutácii Chronic cardiovascular complications of diabetes mellitus and their diagnostics. Autori tak významným spôsobom posunuli dosah svojich klinických zistení aj do širšieho medzinárodného zorného poľa.

Predložená práca sa opiera o vlastné klinické skúsenosti autorov, ktoré získali na veľkých súboroch vyšetřovaných pacientov. Autori sa získané výsledky snažia touto formou uviesť do širšej klinickej praxe. Nové poznatky sú prínosom nielen pre klinických pracovníkov, ale aj pre teoretikov a osobitne sú cenné aj pre študentov medicíny, ktorí dostávajú cenný náhľad do dynamiky srdcovocievneho systému v norme a patológii.

Marián Bernadič

Z histórie medicíny

Prierez cez 100 rokov histórie vzniku a formovania Ústavu histológie a embryológie Lekárskej fakulty UK v Bratislave

Renáta Mikušová

Dňa 16. novembra 2022 **Ústav histológie a embryológie LF UK v Bratislave oslavoval 100. výročie založenia Ústavu**. Na odbornom seminári v Ladzianskeho posluchárni odznelo 8 prednášok našich domácich i zahraničných (českých) prednášajúcich. Prinášame vám jednu z nich v textovej forme, ktorá sa týkala histórie vzniku a formovania Ústavu.

Pred **vznikom Univerzity Komenského** pôsobila v Bratislave krátko a vcelku neúspešne maďarská Alžbetínska univerzita. Prvé kroky pri zriaďovaní Lekárskej fakulty tejto univerzity možno datovať do roku 1912. Alžbetínska univerzita bratislavských študentov vzdelávala iba krátky čas, do roku 1918, kedy bola zatvorená. V roku 1919 bol podaný návrh na prijatie zákona o založení československej štátnej univerzity vrátane Lekárskej fakulty. Nová československá univerzita mala nahradiť Alžbetínsku univerzitu a malo sa tu vyučovať v slovenskom a českom jazyku. Významnú úlohu pri zriaďovaní Univerzity Komenského a tiež pri zakladaní pracoviska pre histológiu a embryológiu zohral profesor MUDr. Otakar Srdínko, lekár, histológ a embryológ Karlovej Univerzity. 21. september 1919 sa pokladá za začiatok pôsobenia Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (UK) v Bratislave. Prvým dekanom sa stal profesor MUDr. Gustáv Müller. Lekárska fakulta sídlila v tých istých priestoroch ako Alžbetínska univerzita. O pár rokov neskôr, v roku 1925 pre jej pôsobenie odkúpili sanatórium na Hlbokej ceste a dokončila sa stavba budovy na Sasinkovej 2. Lekárskej fakulte však chýbali teoretické ústavy.

Na jeseň 1919 pricestovali do Bratislavy prví profesori budúcej Lekárskej fakulty (LF) UK, ale profesor histológie a embryológie medzi nimi ešte nebol. Fakulta nebola úplná, chýbali nižšie, teoretické ročníky, neboli zriadené ani vybudované teoretické ústavy. Otvorenie prvých ročníkov záviselo od získania vhodných profesorov a tiež od získania vyhovujúcich priestorov. Prvý dekan profesor Müller a prvý rektor profesor Hynek si uvedomovali tento nepriaznivý stav a usilovali sa ho zmeniť. Kompletizáciu LF UK nazývali existenčnou otázkou. Niektoré tzv. paraklinické ústavy (patologicko-anatomický, farmakologický a iné) boli umiestnené núdzovo, provizórne, zväčša v areáli Fakultnej nemocnice na Mickiewiczovej ulici. V júni 1920 sa tak

zrodil projekt výstavby budovy teoretických ústavov. Z historických prameňov sa dozvedáme, že prvý rektor UK profesor Hynek vyhlásil: „*O teoretikov je núdza. Teoretik je totiž odkázaný na normovaný príjem, ktorý nezabezpečuje jeho existenciu.*“ V roku 1922 profesor Hynek však mohol informovať profesorský zbor LF, že pre odbory lekárská chémia a tiež histológia a embryológia sa už našli vhodní odborníci (pre odbor histológie a embryológie to bol vtedy docent MUDr. Zdenek Frankenberg).

V procese kompletizácie fakulty zohral významnú úlohu **profesor Zdenek Frankenberg** (1892 – 1966), zakladateľ a prvý prednosta Ústavu histológie a embryológie, ktorý bol v novembri 1922 menovaný za profesora UK. Prednostom ústavu bol od roku 1923 do roku 1932 a potom po krátkom prerušení aj v rokoch 1936 – 1938. Po príchode do Bratislavy sa profesor Frankenberg nemohol hneď venovať histológii a embryológii, pretože dekan LF i rektor UK ho žiadali, aby všetku svoju pozornosť sústredil na prípravné práce, súvisiace so založením teoretických ústavov (získanie študentov, výber vhodných kandidátov na prednostov a ostatných pracovníkov teoretických ústavov, umiestnenie a materiálne vybavenie teoretických ústavov a pod.). Na zasadnutí profesorského zboru upozorňoval na potrebu otvorenia prvých ročníkov ako prvoradej otázky ďalšej existencie fakulty.

Profesor Frankenberg si všimol aj národnostný aspekt a poslanie fakulty. Tvrdil, že hlavnou úlohou LF UK je prednostná a urýchlená výchova slovenského lekárskeho dorastu. Slovensko v tom čase trpelo nedostatkom lekárov a zároveň chýbali lekári slovenskej národnosti. V tom čase študenti slovenskej národnosti tvorili menšiu časť z celkového počtu poslucháčov (napríklad v školskom roku 1920/21 na Fakulte študovalo 48 študentov slovenskej národnosti, 26 českej, 68 nemeckej, 83 maďarskej a 50 inej – najmä židovskej národnosti). Upozorňoval na to, že výuka v prvých ročníkoch závisí aj od ubytovacích možností študentov a zvýšenia počtu štipendií, žiadal vybudovať nový vysokoškolský internát a riešiť otázky stravovania študentov. Pri náboře nových študentov úzko spolupracoval so študentskými organizáciami, najmä so Spolkom čs. medikov.

Profesor Frankenberg vynikal svojím

pedagogickým majstrovstvom a hlbokými odbornými vedomosťami. Študentom imponoval svojím vystupovaním a rozsiahlymi prírodovedeckými i medicínskymi poznatkami. Napriek tomu, že nebol profesionálny biológ, zaujal študentov tým, že vedel sklbiť svoje odborné vedomosti s názornosťou a zrozumiteľnosťou ich podania. Z historických prameňov sa zachoval úryvok z textu prvej prednášky z biológie z roku 1923: „... (*Dobrý lekár*) *nech je odborníkom v ktorejkoľvek oblasti lekárskeho vied, musí vždy vychádzať z vedecky podložených teoretických základov.*“

Obdobie rokov 1922 až 1924 možno v histórii pracoviska nazvať ako prípravné. Ústav histológie a embryológie zápasil s nevyhovujúcim až katastrofálnym umiestnením. Ako prvé sídlo Ústavu slúžila stará budova Patologicko-anatomického ústavu na Sasinkovej ulici 4, kde však nemal vlastné priestory. Prednosta menovaného ústavu profesor Antonín Spilka iba „prichýlil“ profesora Frankenbergera a jeho asistenta. Provizórne bolo aj ďalšie umiestnenie Ústavu v Detskej klinike na Lazaretskej 6 v jednej miestnosti, určenej na prednášky, o ktorú sa delil ešte s Biologickým ústavom. Druhá malá miestnosť slúžila ako laboratórium. Začiatkom školského roka 1923/24 boli vyriešené základné otázky vzniku teoretických ústavov, otvoril sa 1. ročník LF. V školskom roku 1924/25 bola završená kompletizácia Lekárskej fakulty, mohol sa otvoriť aj 2. ročník.

V školskom roku 1931/32 prišli ďalšie posily pre Ústav histológie a embryológie – MUDr. Alojz Chura, budúci profesor a prednosta Detskej kliniky LF UK, neskôr MUDr. Jozef Lukáč, MUDr. Jozef Pekař, MUDr. Ladislav Bolcek (budúci prednosta počas vojnových rokov), MUDr. Jozef Drgoň a MUDr. Emil Makovický. Obsadenie Ústavu histológie a embryológie bolo stále nedostatočné, jeho stabilitu neustále narušala veľká fluktuácia pracovníkov. Profesor Frankenberg navyše vykonával aj náročnú funkciu zastupujúceho prednostu Anatomického ústavu so všetkými povinnosťami prednášania a skúšania študentov.

V školskom roku 1925/26 sa Ústav opäť premiestnil, a to do drevených barakov v Schiffbeckovej (terajšej Medickej) záhrade a tu sídlil až do roku 1928 - vedľa letného paláca grófa Jána Goberta z Aspremontu (dnes sídlo dekanátu Lekárskej fakulty UK v Bratislave). Pred koncom 19. storočia rodina Schiffbeckov darovala záhradu Univerzite pre účely Lekárskej fakulty. Prostredie Schiffbeckovej záhrady malo svoje prednosti kvôli príjemnému, romantickému prostrediu (záhrada bola neskôr sprístupnená aj verejnosti, konali sa tu aj slávne študentské majálesy), ale zároveň umiestnenie univerzitného pracoviska Ústavu bolo nedôstojné, veľmi skromné, a preto nevyhovujúce.

Vo februári 1928 v budove Ústavu vznikol požiar a vyradil z prevádzky celé pracovisko v priestoroch Schiffbeckovej záhrady. Ústav sa znova dočasne presťahoval do budovy

Patologicko-anatomického ústavu na Sasinkovu ulicu 4 a tu zotrval až do školského roku 1954/55!

Napriek tomu, že v roku 1922 sa zásluhou profesora Frankenbergera podarilo presadiť výstavbu prvej budovy teoretických ústavov na Sasinkovej ulici 2 (bola dokončená v roku 1926), z nepochopiteľných dôvodov Ústav histológie a embryológie v nej nedostal svoje priestory. Bol vypracovaný projekt výstavby druhej budovy teoretických ústavov, kde mal sídlieť aj Ústav histológie a embryológie (1926). Pre nedostatok finančných prostriedkov sa stavba opäť nereализovala. Rektor UK (profesor Hynek), dekan LF a ďalší akademickí funkcionári kritizovali nekonštruktívny rozvoj vysokého školstva na Slovensku, rozpočet pre bratislavskú univerzitu bol viac ako nedostatočný. (Tu nás možno napadne otázka, prečo sa opakuje história?) Vo februári 1930 študenti reagovali na neriešenie tohto nevyhovujúceho stavu protestným zhromaždením a ich transparenty niesli nápis: „Žiadame dobudovať fakultu!“

Napriek tomuto nepriaznivému stavu v umiestnení a vybavení pracoviska, napriek nepriaznivým podmienkam Ústavu, kedy chýbala vedeckej práci stabilita, predpoklady na tímovú prácu a tiež nedostatok financií, profesor Frankenberger pokračoval vo svojej vedeckej práci. Vďaka jeho všestrannému vedeckému zameraniu produkoval hodnotné vedecké práce. Tieto sa dajú zhrnúť do 200 pôvodných štúdií z rozmanitých oblastí medicíny a prírodných vied. V oblasti histológie sa venoval napríklad chondrogenéze, histológii germinatívneho epitelu a spermiogenéze, mikroskopickéj anatómii semenníkov rozličných vertebrát a podobne. V oblasti embryológie skúmal napríklad skoré štádium vývoja človeka a iných primátov.

V školskom roku 1930/31 bol profesor Frankenberger zvolený za dekana LF. Lekárska fakulta bola už kompletná, aj keď s provizórnymi teoretickými ústavmi a rozbiehala sa vedecká činnosť. Nastupovala prvá generácia slovenských lekárov ako pedagógov a pod vedením profesora ako dekana sa LF postupne stávala uznávanou aj v zahraničí. Je až zarážajúce a obdivuhodné zároveň, že profesor aktívne pracoval aj v rôznych komisiách LF UK, ako hospodársko-finančnej, stavebnej, komisii pre vedecké styky, komisii pre internáty... Uvedomoval si mnohé citlivé otázky, týkajúce sa študentov a tiež zamestnancov, najmä asistentov ústavov – vybavoval im napríklad príspevok na stravné, pomáhal riešiť ubytovacie problémy študentov. S menom profesora Frankenbergera ostávajú spojené aj začiatky Učenej spoločnosti Šafárikovej, bol pri zrode Slovenského vlastivedného múzea v Bratislave.

Nástupcom profesora Frankenbergera bol **profesor MUDr. Jan Florián** (1897 – 1942). Prednostom Ústavu bol v rokoch 1933 až 1936, do Bratislavy prišiel z Brnenskej Masarykovej univerzity. Profesor Stanek o ňom neskôr

napísal, že „...bol známy prenikavými štúdiami z oblasti výskumu včasných štádií ľudského vývoja, a to aj za hranicami Československa.“ Podmienky práce na ústave boli stále veľmi zložité. Profesor Florián zdôrazňoval, že prekonávaním prekážok a riešením ťažkostí sa rodí dobrý lekár a cenný vedecký pracovník. Svojím študentom zanechal dodnes platný odkaz: „Žiť v pravde a neváhať za ňu položiť aj vlastný život.“ Spolu s profesorom Frankenbergerom napísali modernú učebnicu *Histológia a embryológia* (1936), monografiu *Od prvoka k človeku*. V roku 1936 odišiel z Bratislavy, vrátil sa do Brna a tu sa stal dekanom LF Masarykovej Univerzity. Koniec jeho života bol však veľmi smutný. Odsúdil nástup fašizmu, a preto bol popravený v Mauthausene v roku 1942.

V roku 1936 sa **profesor Zdenek Frankenberger** vrátil na Ústav histológie a embryológie a bol jeho prednostom do roku 1938 (bol teda v poradí 3. vedúcim Ústavu). Politické zmeny v rokoch 1938/39 zasiahli aj UK. Vláda prepustila 36 českých profesorov a docentov, v novembri 1938 aj prednostu Ústavu histológie a embryológie profesora Frankenbergera. Bol to nielen obrovský nevdak a nedôstojný krok voči jeho osobe, ale aj škodlivý akt pre samotnú fakultu. V tom čase fakultu zasiahlo mnoho škodlivých negatívnych skutočností, vyplývajúcich zo snahy presadiť politických exponentov do kľúčových miest Univerzity. V tomto zložitom období sa zmenil názov „Univerzita Komenského“ na „Slovenská univerzita“.

Na jeseň 1939 bol suplovaním prednášok na Ústave histológie a embryológie poverený asistent MUDr. Ladislav Bolcek a prednášaním a skúšaním **profesor MUDr. Július Ladziarsky-Ledényi**. Prednostom Ústavu bol do roku 1943 a zároveň v poradí 4. vedúcim Ústavu. Funkciu vedúceho Ústavu prijal iba na nátlak dekana LF (bol zároveň prednostom Ústavu normálnej a topografickej anatómie). Napriek veľkému preťaženiu najmä pedagogickou prácou sa prejavoval jeho veľký zmysel pre medziodborovú spoluprácu. Zúčastnil sa prípravných prác pri zakladaní Slovenskej akadémie vied – pripravil pôdu kodifikáciou slovenskej lekárskej terminológie. Veľa času mu zaberala aj organizačná a redakčná činnosť v Bratislavských lekárskech listoch.

V roku 1943 bol poverený vedením Ústavu histológie a embryológie **docent MUDr. Ladislav Bolcek** a bol jeho vedúcim do roku 1945, teda 5. prednostom. Jeho odborný záujem bol však rozdelený, osciloval medzi histológiou a chirurgiou (chirurgii dal neskôr prednosť). Ťažké vojnové udalosti sa dotýkali aj fungovania Ústavu a zároveň sa prejavovali snahy fakticky zlikvidovať histológiu a embryológiu ako samostatný lekársky odbor.

Ústav histológie a embryológie bol jeden z najviac poškodených ústavov LF počas vojny. V máji 1945 bol vtedajším profesorským zborom LF Slovenskej Univerzity poverený

vedením Ústavu MUDr. Ivan Stanek. Vedúcim Ústavu bol do roku 1972, teda jeho 6. prednostom. Musel vybudovať odznova celý ústav, najväčší dôraz, najmä spočiatku, kladol na výuku študentov. Z historických zdrojov sa dozvedáme, že personálne obsadenie Ústavu v školskom roku 1948/49 bolo nasledovné: doc. MUDr. Ivan Stanek - dočasný prednosta, asistenti MUDr. Milan Kratochvíl, MUDr. Mária Slabeyciusová. V roku 1955 profesor MUDr. Ivan Stanek bol už prednostom, asistentami boli MUDr. Jozef Medzihradský, MUDr. Jozef Somogyi, MUDr. Milan Rapoš a MUDr. Ján Bakoš. V roku 1954 sa opäť zmenil názov Univerzity – „Slovenská univerzita“ na opäť „Univerzita Komenského“.

Akademik prof. MUDr. Ivan Stanek, Dr. Sc., patrí nesporne medzi najvýznamnejšie osobnosti LF UK a popredné osobnosti histológie a embryológie na Slovensku. Ako o ňom hovorili kolegovia, „...histológia a embryológia boli jeho celoživotnou vášňou i láskou“ a Ústav histológie a embryológie celoživotným miestom pôsobenia. Súčasníci profesora Staneka charakterizovali ako láskavého človeka, priateľského voči študentom i kolegom, s výraznou mierou skromnosti. Vnímal aktuálnu potrebu rozvíjať teoretické základy štúdia medicíny najmä vďaka rozvoju histologickej a mikroskopickej techniky, ktoré sa mali uplatniť aj pri klinických analýzach ochorení.

Vedecko-výskumné práce profesora Staneka v oblasti histológie a embryológie boli zamerané na viaceré oblasti, z ktorých uvádzame iba malú časť: retikulovo-endotelový systém a obranné funkcie väziva, lymforetikulové tkanivo mandlí a jeho vývoj, metodika kultivácie tkanív, morfológia vegetatívneho nervového systému srdca a iné. V roku 1963 so svojimi spolupracovníkmi pripravil vedecko-výskumný film „Mikrofágy v kultúrach CNS“, ktorý bol premietaný na praktických cvičeniach ešte aj počas štúdia autorky tohto príspevku na LF UK (školský rok 1987/88). Prispel ku založeniu Slovenskej akadémie vied, najmä jej morfológických pracovísk. Po návrate zo študijných ciest v zahraničí zriadil u nás prvé pracovisko pre kultiváciu tkanív ako zárodok budúceho Ústavu experimentálnej cytológie SAV. Spolu s MUDr. Máriou Slabeyciusovou vypracovali štúdie o cytofyziológii neurogliových elementov in vitro, ktoré naznačili veľké možnosti metódy kultivácie tkanív nielen pre teoretický, ale aj pre aplikovaný klinický výskum.

Už v prvých povojnových rokoch sa prejavila naliehavá úloha založiť druhú lekársku fakultu na Slovensku. Preto bola zriadená nová LF v júli 1948 v Košiciach. Ústav histológie a embryológie tu vznikol v školskom roku 1949/1950. Základy histologického pracoviska a jeho prvú pracovnú koncepciu vypracoval profesor Stanek - zabezpečil pre Ústav literatúru do knižnice, poskytol histologické preparáty, nákresy a diapoziťvy na výuku. Na budovaní Ústavu sa významne podieľal aj profesor MUDr. et

RNDr. Vlastimil Vrtiš z Ústavu histológie a embryológie LF v Hradci Králové. V období budovania Ústavu a na začiatku pedagogickej i vedecko-výskumnej činnosti bol jeho prednostom MUDr. Ivan Porazík (1949–1953), odchovanec bratislavskej LF.

Ústav histológie a embryológie LF v Martine sa budoval ako detašované pracovisko Katedry histológie a embryológie LF UK v Bratislave. Jeho vedením bol poverený profesor Stanek a výučbu v tomto období zabezpečovali pedagógovia z Bratislavy. Z ústneho podania doc. RNDr. Viery Pospíšilovej, CSc., máme zaznamenané, že dva razy v týždni učitelia spoločne cestovali do Martina. V januári 1967 nastúpil na martinský ústav doc. MUDr. Eliseo Richard Meitner, CSc., ktorý bol poverený jeho vedením. V školskom roku 1969/70 vznikla samostatná Katedra histológie a embryológie a vedúcim bol naďalej docent Meitner.

Ešte predtým, ako bol poverený vedením Ústavu histológie a embryológie v Bratislave, profesor Stanek napísal dva učebné texty; v roku 1944 vyšla *Všeobecná histológia a Repetitorium embryológie človeka*. V tom čase to boli vzácne učebnice pre študentov, lebo študijnej literatúry bol nedostatok. V roku 1946 boli vydané *Úvod do histológie 1* a *Základy embryológie človeka na porovnávacom základe*, v roku 1948 *Príručka k praktickým cvičeniam z histológie a mikroskopickej anatómie*. Nasledovali ďalšie – ako napríklad tri vydania *Histológia a mikroskopická anatómia* a tri vydania *Embryológia človeka*.

Obrázok 1. Doc. RNDr. Viera Pospíšilová, CSc., v praktickom Ústavu so študentami (1962).

Obrázok 2. Morfológický kongres s medzinárodnou účasťou, Bratislava 1966.

Ďalším miestom pôsobenia Ústavu histológie a embryológie LF UK v Bratislave boli priestory na Konventnej ulici. Umiestnenie Ústavu bolo síce na tichom mieste, ale vzdialenosť zhruba 2 km od LF spôsobovala izoláciu pracoviska od života Lekárskej fakulty a navyše opäť pracovné podmienky ústavu boli veľmi provizórne.

Vnútrotný život Katedry histológie a embryológie pod vedením prof. Staneka bol veľmi bohatý. Stredobodom činnosti bola výučba medikov a do popredia sa dostávala vedecko-výskumná činnosť (prof. Stanek spolupracoval so SAV, postupne sa začínala vedecko-výskumná činnosť jednotlivých členov katedry a napokon sa budovala previazanosť vedeckého úsilia katedry s prácou príbuzných fakultných pracovísk). Veľmi významné pre Ústav histológie a embryológie bolo obnovenie v povojnovom období prerušených kontaktov a spolupráce s českými lekáskymi fakultami a lekármi, pokračovali spoločné stretnutia a spoločné kongresy v rôznych mestách vtedajšieho Československa i v zahraničí (napr. v roku 1966 Morfológický zjazd v Bratislave, v roku 1968 Kongres Anatomische Gesellschaft v Lipsku, v roku 1969 v Harmónii pri Modre sa zrodila Slovenská morfológická spoločnosť, v roku 1970 Konferencia slovenských morfológov v Nitre a celoštátny zjazd československých morfológov v Košiciach a mnohé ďalšie).

Školský rok 1970/71 bol posledný v činnosti prof. Staneka na Ústave. Z Ročenky LF UK na školský rok 1970/71 sa dozvedáme, že vedúcim katedry bol prof. MUDr. Ivan Stanek, DrSc., člen korešpondent ČSAV, akademik SAV, tajomikom katedry MUDr. Samuel Repáš, CSc., docentom Ústavu bol doc. MUDr. Milan Rapoš, CSc., odborní asistenti MUDr. Jana Foltinová, MUDr. Eva Mitrová, CSc., Ing. Danica Pavlíková, RNDr. Viera Pospíšilová, MUDr. Samuel Repáš, CSc., MUDr. Helmut Strakele a MUDr. Mária Tuharská, sekretárkou katedry Anna Kuklišová, strední a pomocní pracovníci Zuzana Bittová, Viera Haraslinová, Alžbeta Horecká, Ľudmila Hrvolová, Judita Knoteková, Martin Mesároš, Anna Pavlinová, Zuzana Pekarová, Jozef Uher, Valéria Vraňáková a Mária Jaslovská.

V roku 1972 bol poverený dočasným vedením Ústavu histológie a embryológie **doc. MUDr. Samuel Repáš, CSc.**, (1927 – 1985). Prednostom bol do roku 1980 a v poradí siedmy vedúci Ústavu. Venoval sa problematike transplantácie cievnych štepov, morfológii slinných žliaz, endokrinných buniek semenníkov. Napísal učebný text pre študentov *Histológia*. Snažil sa dobre viesť Ústav a spolupracovníkov, ale ťažká choroba mu postupne uberala životné sily.

Na Ústave sa postupne rozvíjala elektrónová mikroskopia. Transmisný elektrónový mikroskop (TEM) BS 242 bol na Ústave inštalovaný v roku 1977. Vtedajší zamestnanci ako doc. RNDr. Viera Pospíšilová, CSc., Ing. Danica Pavlíková, CSc., ho často používali pri svojej výskumnej práci. V laboratóriu elektrónovej mikroskopie vtedy pracovala napríklad pani laborantka Viera Haraslinová. Ing. Polónyi a pán Rotgen sa starali o technické zabezpečenie a prevádzku mikroskopu. Výsledky práce na spomínanom TEM boli publikované v rôznych odborných časopisoch.

V rokoch 1980 – 1990 vedúcim Ústavu sa stal **prof. MUDr. Karol Kapeller, DrSc.**, (narodený v roku 1926) a bol v poradí 8. prednostom. Prešiel z Anatomického ústavu LF UK v Bratislave. Spočiatku sa sústredil najmä na pedagogicko-výchovnú oblasť, usiloval sa zatriktívniť predmet pre študentov. Jeho prednášky sa vyznačovali vysokou erudovanosťou, logickosťou a názornosťou (pripravoval si vlastné učebné pomôcky, náčrty a kresby). Za jeho vedenia boli zhotovené nové obrazové tabule a mikrofotografie pre výučbu študentov, rozšíril tiež sortiment histologických a embryologických preparátov. Spoločne s kolektívom Ústavu pripravil a publikoval viaceré učebné texty, ktoré do dnešného dňa slúžia pre výuku študentov lekárskej fakulty (*Cytomorfológia*, *Embryológia človeka*, *Embryologický atlas* v slovenskom aj anglickom jazyku a iné).

Prof. Kapeller nadviazal na tradície, vytvorené predchádzajúcimi prednostami. Centrum elektrónovej mikroskopie, založené pod jeho vedením na Anatomickom ústave v školskom roku 1969/70, sa rozšírilo aj na Ústav histológie a embryológie. Vedecko-výskumná práca Ústavu pod jeho vedením bola zameraná na metódy spracovania biologického materiálu

pre transmisnú a rastrovaciu elektrónovú mikroskopiu v rámci troch štátnych úloh: 1. Ultraštruktúra a funkcia autonómneho nervu (prof. Kapeller riešil problém šírenia vzruchov v autonómnych nervových vláknach), 2. Vplyv vybraných xenobiotík na ultraštruktúru nervovej bunky a 3. Ultraštruktúra živočíšnych buniek a tkanív ako indikátor toxického pôsobenia xenobiotík. V rámci štátnych úloh sa venovali výskumu v rôznych oblastiach aj ďalší pracovníci, ako doc. RNDr. Viera Pospíšilová, CSc. - Vývoj štruktúr autonómnych ganglií a glomus caroticum, doc. MUDr. Mária Mikulajová, CSc. - Ultraštruktúra buniek autonómnych ganglií metódami elektrónovej mikroskopie v experimente, doc. MUDr. Helmut Strakele, CSc. - Funkčná cytomorfológia sekrečného procesu exokrinných žľazových buniek, doc. MUDr. Jana Foltinová, CSc. - Štúdium reliéfu sliznice dýchacích ciest rastrovacou elektrónovou mikroskopiou, doc. MUDr. Emília Rovenská, CSc. - Štúdium ultraštruktúry

a mikrocirkulácie obličky a štúdium morfológie a funkcie synoviálnej membrány, Ing. Danica Pavlíková, CSc. - Štúdium membránového enzýmu alkalické fosfatázy pomocou svetelnej a elektrónovej mikroskopie v norme a pri nádorových ochoreniach.

Prof. Kapeller hovorieval: „Dve lásky, ktoré som stretol na medicíne, boli medicínska veda a manželka Alicia.“ Všetci, ktorí ho poznali, vedeli o jeho poľovníckej vášni a tiež vášni pre poéziu. Poéziu a eseje začal písať ešte počas gymnaziálneho štúdia v Trnave, kde ho inšpiroval jeho spolužiak, známy slovenský básnik a prekladateľ Viliam Turčány. Po skončení pedagogickej a výskumnej činnosti profesor pokračoval v písaní poézie. Je autorom desiatich básnických zbierok príležitostnej lyriky, sporej aj s jeho medicínskou praxou. Vydal 14 básnických zbierok: *Pod mikroskopom duše* (2005), *Žiť je krásne* (2008), *Poézia a medicína* (2009), ktorej súčasťou je aj štúdiu *Vklad lekárov do slovenskej krásnej literatúry* a iné.

Obrázok 3. Československý morfológický kongres, Olomouc 1971.

Obrázok 4. 18. zjazd čs. anatomickej spoločnosti, Terchová 1975.

Nasledujúcim prednostom Ústavu (deviatym v poradí) bol **prof. MUDr. Jozef Zlatoš, DrSc.**, (narodený v roku 1935) a bol jeho vedúcim do roku 2005. Podobne ako predchádzajúci prednosta prišiel z Anatomického ústavu LF UK v Bratislave. Bol žiakom a členom vedecko-výskumného kolektívu profesora MUDr. Gustáva Čierneho, DrSc., ktorý vytvoril tzv. bratislavskú neuro-anatomickú školu. Prof. Zlatoš sa venoval topografii motorických buniek v predných rohoch miechy u mačky. Súčasťou jeho doktorskej dizertačnej práce boli aj *Topometrický atlas miechy človeka* a prototyp prístroja pre stereotaktické operácie. Pod jeho vedením pokračovala práca Centra pre elektrónovú mikroskopiu (transmisná elektrónová mikroskopia - doc. MUDr. Mária Mikulajová, CSc., doc. RNDr. Viera Pospíšilová, CSc. a Ing. Danica Pavlíková, CSc. a rastrovacia elektrónová mikroskopia - doc. MUDr. Jana Foltinová, CSc., doc. MUDr. Štefan Polák, CSc., MUDr. Daniel Hornáček, CSc.).

V rokoch 2005 až 2022 bol prednostom Ústavu **prof. MUDr. Štefan Polák, CSc.**, (narodený v roku 1955), teda 10. vedúcim Ústavu histológie a embryológie. Pôvodne pracoval na Ústave patologickej anatómie LF UK. Vo výuke zaviedol nové, modernejšie trendy. Významnou mierou prispel k rozvoju rastrovacej elektrónovej mikroskopie v morfológických vedách na Slovensku. Od roku 2011 do 2017 bol vedúcim Laboratória asistovanej reprodukcie pri I. gynekologicko-pôrodníckej klinike LF UK v Bratislave. Je autorom a spoluautorom 449 publikačných výstupov.

Súčasnosť Ústavu histológie a embryológie

V súčasnosti kolektív Ústavu histológie a embryológie LF UK v Bratislave (stav ku decembru 2022) tvoria dvaja profesori, jeden docent, 11 odborných asistentov (všetci s titulom PhD. / CSc.) a jeden vedecký pracovník. Priemerný vek učiteľov ústavu je 45 rokov. Kolektív učiteľov zabezpečuje výučbu dvojsemestrového predmetu Histológia a embryológia pre študentov všeobecného aj zubného lekárstva, ako aj povinne voliteľného predmetu pre študentov 4. ročníka Klinická embryológia a reprodukčná medicína. V roku 2018 sa znova podarilo získať aj akreditáciu pre doktorandský študijný program Anatómia, histológia a embryológia, v ktorom prebieha výučba študentov v treťom stupni štúdia. Aktuálne má pracovisko troch doktorandov. Kolektív ústavu je mimoriadne aktívny nielen pedagogicky, ale i vedecky. Za ostatných 7 rokov prispeli učitelia ústavu výrazným podielom k napísaniu 10 učebníc alebo monografií, prostredníctvom grantov z externého prostredia ako zodpovední riešitelia získali vyše pol milióna euro a vybudovali aj Centrum elektrón-mikroskopických laboratórnych metód. Za ostatné roky výsledky ich vedeckého bádania opakovane uverejnili aj prestížne zahraničné vedecké časopisy ako sú *Annals of Anatomy*, *Clinical Anatomy*, *Surgical*

and Radiologic Anatomy, International Journal of Molecular Sciences alebo European Journal of Histochemistry. Učiteľia ústavu sa výrazným spôsobom venujú aj popularizácii histológie a embryológie. Tento rok sa kolektív prezentoval v rámci Európskej noci výskumníkov.

Aktuálne je prednostom pracoviska **prof. RNDr. Ivan Varga, PhD.** (narodený v roku 1981). Je profesorom v odbore Anatómia, histológia a embryológia (Univerzita Karlova, Praha) a venuje sa výskumu mikroskopickej anatómie a vývinu ženských pohlavných orgánov a imunitných orgánov človeka. Aktívne sa podieľa na inovácii medzinárodnej anatomickej terminológie, publikoval na túto tému viacero vedeckých publikácií, pričom celosvetovo zastáva pozíciu koordinátora expertnej skupiny pre histológiu v rámci *The Federative International Programme for Anatomical Terminology* (pod záštitou Medzinárodnej federácie asociácií anatómov). Za svoje úspechy v oblasti vedy bol ocenený Jesseniovou cenou Slovenskej lekárskej spoločnosti (2021), bol laureátom ceny ESET Science Award v kategórii Výnimočný vysokoškolský pedagóg (2020) a laureátom Ceny Jaroslava Jirsu Univerzity Karlovej v Prahe za najlepšiu učebnicu v lekárske vedách za rok 2016. Je autorom vyše 460 publikačných výstupov, z ktorých vyše 120 tvoria vedecké práce s Impact Factorom, na ktoré eviduje vyše 1200 citácií.*

*Ďakujeme za poskytnutie osobných informácií doc. RNDr. V. Pospíšilovej, CSc., doc. MUDr. M. Mikulajovej, CSc., a kolektívu Ústavu histológie a embryológie a Anatomickeho ústavu LF UK za pomoc pri zbieraní fotodokumentácie.

Literatúra

1. SEDLÁČKOVÁ E, POLÁK Š, TICHÝ M. Ústav histológie a embryológie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave 1922 – 1972. Vyd. KOCKA: Bratislava 2001, 119 s.
2. TICHÝ M, PAVLÍKOVÁ Ľ. Vedec so srdcom básnika. SPRINT: Bratislava 2002, 173 s.
3. POLÁK Š, POSPÍŠILOVÁ V, VARGA I. Morfológia v súčasnosti. Vyd. UK: Bratislava 2006, 507 s.
4. Päťdesiat rokov Univerzity Komenského. Bratislava 1969. Vyd. UK v Bratislave pri príležitosti 50. výročia založenia ako účelovú publikáciu 1969, 632 s.
5. Kronika Ústavu histológie a embryológie LF UK v Bratislave

Do redakcie došlo 30. 11. 2022.

Adresa pre korešpondenciu MUDr. Renáta Mikušová, PhD.

Ústav histológie a embryológie LF UK
Sasinkova 4
810 08 Bratislava
E-mail: mikusova2@uniba.sk

Právne okienko Monitoru Medicíny SLS

Najdôležitejšie zmeny v zákone o dani z príjmov

Zákon. 496/2022, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia sa dopĺňajú niektoré zákony

Účinnosť zákona: 1. 01. 2023, okrem bodov čl. I. bodov 12,14,30, § 52zzr v bode 43, čl. III bodov 9 a 10 a § 1650 v bode 12, ktoré nadobudnú účinnosť až 1. 01. 2024.

Podľa zákona o dani z príjmov č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov

a) Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti je:

- poskytovateľ zdravotnej starostlivosti,
- zamestnanec poskytovateľa zdravotnej starostlivosti,
- zdravotnícky pracovník - (§ 2, písm. z).

b) Držiteľom je:

- držiteľ registrácie lieku,
- držiteľ povolenia na veľkodistribúciu liekov,
- držiteľ povolenia na výrobu liekov,
- farmaceutická spoločnosť,
- držiteľ povolenia na poskytovanie lekárskej starostlivosti,
- výrobca a distribútor zdravotníckej pomôcky,
- výrobca a distribútor dietetickej potraviny alebo
- tretia osoba, ktorá sprostredkuje poskytnutie plnenia od týchto osôb (§ 2, písm. y).

Zmeny sa týkajú nielen **poskytovateľa zdravotnej starostlivosti ale aj zdravotníckych pracovníkov a zamestnancov poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.**

Ide najmä o tieto dôležité zmeny od 1. 01. 2023.

1) Od dane z príjmov sa oslobodzuje:

- nepeňažné plnenie poskytnuté držiteľom vo forme stravy poskytnutej poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti na odbornom podujatí určenom výhradne na vzdelávací účel (zákon č. 362/2011 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov).
- nepeňažné plnenie poskytnuté držiteľom poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti vo forme účasti poskyto-

vateľa zdravotnej starostlivosti na sústavnom vzdelávaní podľa § 42 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, vrátane hodnoty stravy, hodnoty ubytovania a dopravy poskytnutej v súvislosti s týmto vzdelávaním. (§ 9, odsek 2, písm. y). V rámci novelizácie zákona sa oslobodila aj hodnota ubytovania a dopravy poskytnutá držiteľom poskytovanej zdravotnej starostlivosti v súvislosti s účasťou poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na sústavnom vzdelávaní.

2) Upravuje sa spôsob registrácie daňovníkov na daň z príjmov.

Správca dane bude od 1. 1. 2023 registrovať daňovníkov z úradnej moci a to na základe údajov, ktoré sú uvedené v registri (právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci, ktoré boli do registra prevzaté z obchodného registra, živnostenského registra alebo z iných registrov (49a, odsek 1)

3) Povinnosť fyzických osôb, ktoré začínajú vykonávať inú samostatnú zárobkovú činnosť alebo prenajímať na území SR nehnuteľnosť (okrem pozemku) požiadať správcu dane o registráciu (ak neboli doteraz registrovaní) (§ 49a, odsek 2).

4) Ustanovuje sa oznamovacia povinnosť daňovníkov v prípade zmien skutočností zakladajúcich povinnosť registrácie a v prípade zániku daňovej povinnosti a tiež aj v prípade, ak nastanú skutočnosti, ktoré majú za následok zrušenie registrácie (§ 49a, odseky 12.13).

5) Zmeny týkajúce sa daňového zvýhodnenia na vyživované dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti (daňový bonus) a jeho výpočet (§ 32, odsek 6, písm. e, § 33, 39, ods. 9, písm. b), § 52zzn, ods. 1,15,16, § 52zzo ods. 2, § 52zpz ods. 2 až 8)

Povinnosti zdravotníckeho pracovníka

(§ 80 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

Zdravotnícky pracovník je povinný:

- a) poskytovať bez meškania prvú pomoc každej osobe, ak by bez takejto pomoci bol ohrozený jej život alebo bolo ohrozené jej zdravie, a ak je to nevyhnutné, zabezpečiť podľa potreby ďalšiu odbornú zdravotnú starostlivosť,
- b) sústavne sa vzdelávať,
- c) oznámiť príslušnej komore
 - údaje na zápis do registra, oznamovať zmenu údajov a predkladať doklady o zmene údajov
 - (§ 63 ods. 2),
 - údaje a predložiť osvedčené kópie dokladov podľa § 63 ods. 8,
 - údaje a predložiť osvedčené kópie dokladov podľa § 72a,
- d) do 31. januára príslušného kalendárneho roka zaplatiť poplatok za vedenie registra (§ 63 ods. 5),
- e) vykonávať svoje zdravotnícke povolanie odborne, v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a s etickým kódexom,
- f) dodržiavať ďalšie povinnosti ustanovené osobitným predpisom,
- g) chrániť elektronický preukaz zdravotníckeho pracovníka pred zničením, poškodením, stratou, odcudzením a zneužitím,
- h) oznámiť bezodkladne stratu, odcudzenie alebo zničenie elektronického preukazu zdravotníckeho pracovníka národnému centru,
- i) používať elektronický preukaz zdravotníckeho pracovníka a technické zariadenia slúžiace na autentizáciu v národnom zdravotníckom informačnom systéme a v informačnom systéme zdravotnej poisťovne,
- j) počas krízovej situácie vykonať povinnosť uloženú príslušnými orgánmi na zabezpečenie poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- k) podrobiť sa opakovanému posúdeniu zdravotnej spôsobilosti u poskytovateľa, ktorého určil orgán príslušný na vydanie povolenia, ak ide o zdravotníckeho pracovníka vykonávajúceho zdravotnícke povolanie podľa § 3 ods. 4 písm. b) až e) a o zdravotníckeho pracovníka, ktorý je spoločníkom obchodnej spoločnosti, ktorá je poskytovateľom zdravotnej

starostlivosti, a v tejto poskytuje zdravotnú starostlivosť.

- l) zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom svojho povolania.

Otázka: Aké ďalšie povinnosti má zdravotnícky pracovník v zdravotníckom povolaní fyzik so špecializáciou v špecializačnom odbore klinická fyzika u poskytovateľa, ktorý vykonáva lekárske ožiarovanie, a akú ma zodpovednosť?

Odpoveď: Zdravotnícky pracovník v zdravotníckom povolaní fyzik so špecializáciou v špecializačnom odbore klinická fyzika u poskytovateľa, ktorý vykonáva lekárske ožiarovanie, zodpovedá za

- a) optimalizáciu radiačnej ochrany pacientov a iných osôb podrobujúcich sa lekárskemu ožiarovaniu vrátane uplatnenia a používania diagnostických referenčných úrovní,
- b) individuálne plánovanie veľkosti ožiarovania cieľového objemu pri liečebnej aplikácii ionizujúceho žiarenia,
- c) stanovenie veľkosti ožiarovania pacienta pri jednotlivých postupoch pri lekárskom ožiarovaní vrátane výpočtu dávky na plod,
- d) stanovenie zvyškovej aktivity rádionuklidov v tele pacienta pri jeho prepustení zo zdravotníckeho zariadenia,
- e) optimalizáciu radiačnej ochrany zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú lekárske ožiarovanie alebo ktorí ošetrojú pacienta s aplikovanou rádioaktívnou látkou,
- f) analýzu udalostí, pri ktorých došlo alebo by mohlo dôjsť k havarijnému ožiarovaniu alebo neplánovanému lekárskemu ožiarovaniu,
- g) poskytovanie informácií pacientovi alebo jeho zákonnému zástupcovi o možných rizikách ožiarovania sprevádzajúcej osoby, opatrovujúcej osoby a iných osôb, ktoré by sa mohli dostať do kontaktu s pacientom s aplikovanou rádioaktívnou látkou po jeho prepustení zo zdravotníckeho zariadenia.,

Otázka: Kto môže zbaviť povinnosti mlčanlivosti zdravotníckeho pracovníka?

Odpoveď: Povinnosti mlčanlivosti môže zdravotníckeho pracovníka zbaviť

- iba osoba, ktorej sa skutočnosti týkajú,
- alebo orgán príslušný na vydanie povolenia, a to na žiadosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov;
- ministerstvo zdravotníctva a to na žiadosť orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov (a to v prípade ak nemožno

určiť orgán príslušný na vydanie povolenia).

Otázka: V ktorých prípadoch sa neporuší povinná mlčanlivosť?

Odpoveď: Povinná mlčanlivosť sa neporuší:

- postúpením zdravotnej dokumentácie medzi lekármi poskytujúcimi zdravotnú starostlivosť

a tiež aj v ďalších prípadoch ustanovených osobitným predpisom (§ 24 a § 25 zákona č. 576/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov)

- ani informovaním

- a) zdravotníckeho pracovníka, ak rozsah poskytovanej informácie nepresahuje rámec informácií, ktoré zdravotnícky pracovník nevyhnutne potrebuje na riadne plnenie úloh pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti,
- b) členov a pracovníkov komôr pri vykonávaní tých právomocí a v takom rozsahu, ktoré im priznáva zákon.

Povinnosť oznamovať určité skutočnosti uložené zdravotníckemu pracovníkovi osobitnými predpismi (napr. zákon o matrikách č. 154/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov) týmto nie je dotknutá. Ten, komu sa skutočnosti oznamujú, je povinný zachovávať o nich mlčanlivosť.

Vypracovala: JUDr. Mária Mistríková

Slávne výroky

Nič nie je lepšie, ako získať verného priateľa.

Šťastný vek, kým stojí nad nami bytosť držiaca v jednej ruke koláč a v druhej korbáč.

Niektorí ľudia sa nikdy nič nenaučia, pretože všetkému rozumejú.

Úspech v normálnom živote často závisí viac od našich negatívnych ako pozitívnych vlastností.

Láska, ktorá sa denne neobnovuje, sa postupne stáva otroctvom.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., oslávil životné jubileum 70 rokov

Na sklonku leta 2022 oslávil významné životné jubileum – 70 rokov popredný vysokoškolský pedagóg, lekár, editor, autor a spoluautor desiatok vedecko-odborných kníh a učebníc prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.

Narodil sa v septembri 1952 v Trnave. Detstvo prežil v Hoste, kde jeho otec učil na ZŠ. Strednú všeobecnovzdelávaciu školu ukončil maturitou s vyznamenaním v Seredi. Lekársku fakultu UK v Bratislave, študijný program všeobecné lekárstvo, skončil s vyznamenaním v roku 1977. Po promócií zostal na LF UK, jeho pôsobiskom sa stal Ústav patologickej fyziológie, kde nastúpil na vedeckú ašpirantúru (1977-1982), ktorú ukončil obhajobou práce „Vektorkardiografický obraz vývinových zmien u dospievajúcich detí pri statickej záťaži“ a získal vedeckú hodnosť kandidáta lekárskeho vied (CSc.). Za túto prácu získal Cenu Slovenskej kardiologickej spoločnosti SLS (1982) a Cenu rektora UK (1984). Následne nastúpil na tomto ústave na miesto odborného asistenta, kde pôsobil do roku 1987, kedy bol preložený na Fyziologický ústav LF UK, kde bol v roku 1988 menovaný za docenta z odboru normálna a patologická fyziológia. V roku 1991 sa opäť vrátil na Ústav patologickej fyziológie, kde pôsobil na funkčnom mieste docenta ako zástupca prednostu ústavu (1991-2006). V roku 2000 po obhajobe práce „Vysokorozlišovacia elektrokardiografia pri detekcii ultraštruktúrnych zmien myokardu“ bol habilitovaný za docenta v odbore normálna a patologická fyziológia. V roku 2010 inauguroval na LFUK a v r. 2013 bol prezidentom SR menovaný za profesora.

Vo funkcii prednostu Ústavu patologickej fyziológie LFUK (2006-2016) udržal ústav na najvyššej úrovni hodnotenia v rámci grantovej aktivity, publikačnej činnosti, v počte doktorandov a diplomantov.

Svoje odborné vzdelanie si prehlboval študijnými pobytmi na Univerzite v Parme a v Miláne. Prednášal na viacerých medzinárodných vedeckých konferenciách (Moskva, Viedeň, Berlín, Lisabon, Praha a i.). Opakovane bol spoluorganizátorom medzinárodných odborných podujatí, na viacerých predsedal odbornej sekcii. Pracoval ako zodpovedný riešiteľ, resp. spoluriešiteľ na desiatkach výskumných projektov a grantov. Svojou prácou a všeobecným akceptovaním jej výsledkov sa zaradil medzi popredných odborníkov nielen v oblasti patofyziológie, ale aj v širších medicínskych súvislostiach.

V rámci ďalších pedagogických aktivít pracoval ako študijný prodekan LF UK (2000-2003) a ďalšie funkčné obdobie (2003-2007) pôsobil ako I. prodekan pre rozvoj fakulty a sociálne otázky zamestnancov LF UK v Bratislave. V roku 2007 kandidoval na funkciu dekana LF UK.

Pôsobil a pôsobí ako člen vo viacerých komisiách na LF UK, UK a SAV. Bol aj členom predsedníctva Akademického senátu LF UK (1996-2000), predseda Rady ŠVOČ na LF UK (1993-2007), prispel k oživeniu tradície Fakultných konferencií ŠVOČ a doktorandov.

Publikoval viac ako 250 vedeckých prác in extenso doma i v zahraničí, z toho 80 prác je uvedených v systéme Scopus a PubMed. Práce boli viac ako 500× citované. Opakovane mu bola udelená cena za najlepšiu odbornú prácu, publikáciu, resp. Cena rektora UK za najlepšie skriptá.

Za dlhoročnú prácu v prospech Lekárskej fakulty UK boli prof. Bernadičovi udelené všetky medaily vrátane najvyššej pocty – Hynkovej medaily LF UK. Je držiteľom viacerých pamätných medailí k výročiam založenia UK a LF UK v Bratislave.

Profesor Bernadič je v širokej lekárskej obci známy ako editor, autor a spoluautor desiatok vedecko-odborných medicínskych kníh a učebníc (najznámejšie sú napr. Princípy internej medicíny I-III a Princípy chirurgie I-V), je spolu zakladateľom a redaktorom viacerých lekárskeho časopisov, napr. Praktická gynekológia, Psychiatria, Revue ošetrovateľstva a laboratórnych metodík. Viacero rokov bol odborným redaktorom (resp. členom redakčnej rady) najstaršieho lekárskeho časopisu na Slovensku – Bratislavských lekárskeho listov. V súčasnosti je šéfredaktorom časopisu Lekársky obzor, ktorý je súčasťou svetovej databázy Scopus a citačného indexu SCI. Spolu s touto funkciou sa stal aj vedúcim knižného oddelenia v zdravotníckom vydavateľstve Herba, kde editoval viac ako 150 kníh.

Dve funkčné obdobia bol prof. Bernadič predsedom Sekcie pre biologické a lekárske vedy pri Literárnom fonde a podpredsedom Rady Literárneho fondu. Je dlhoročným členom redakčnej rady Encyklopédia Beliana, kde spracoval niekoľko stoviek hesiel. Je členom redakčnej rady vzdelávacieho portálu i-med. sk a vzdelávacieho internetového portálu MediEdu.

V súčasnosti ho Dekan LFUK v Bratislave menoval za člena Vedeckej edičnej rady prémievej edície Comenius University Premium Collection. Aktivne pracuje aj v Etickej komisii Bratislavského samosprávneho kraja.

Profesor Bernadič je dlhoročným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti (tč. vedecký sekretár) (od r. 2012 čestným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti, Spolku slovenských lekárov v Bratislave (2010), Spoločnosti klinickej a patologickej fyziológie SLS (2017), Farmakologickej spoločnosti SLS (2019) a Spolku medicínskych LF UK (2006) a členom viacerých odborných

spoločností. Opakovane bol zvolený do Výboru Spolku SL v Bratislave, kde desaťročia robil popri funkcii vedeckého sekretára aj funkciu zapisovateľa a publikoval súhrny prednesených prác v Bratislavských lekárskeho listoch. V tejto tradícii pokračuje aj ako vedúci redaktor Monitoru medicíny SLS. Je jedným z iniciátorov vzniku Dvorany slávy slovenskej medicíny SLS.

Za mnohostranné aktivity boli prof. Bernadičovi udelené viaceré pocty a ceny: Strieborná medaila „Propter Merita“ (2002), Zlatá medaila „Propter Merita“ (2007), Medaila založenia Spoločnosti lekársko-slovenskej (2012), Čestná plaketa T.R. Nederlanda (2017) a k príležitosti súčasného životného jubilea najvyššie ocenenie SLS – Čestná cena akademika Teofila Rudolfa Nederlanda predovšetkým za dlhoročnú prácu v prospech SLS a prínos v oblasti vedecko-výskumnej, pedagogickej a publikačnej činnosti najmä v odbore normálna a patologická fyziológia.

Svoj život venoval rodine a práci. S manželkou PhDr. Helenou Bernadičovou vychovali troch synov (Martin /1980-2018/, MUDr. Michal /1982/ a MUDr. Marko /1992/). Spoločne sa tešia z troch vnúčat (Ninka, Hanka a najmladší Adamko). Dopĺňajú sa nielen v rodinnom živote, náhlade na život a jeho hodnoty, ale aj v pracovnej – osobitne v edičnej činnosti. Z osobných záľub uvádza prof. Bernadič na prvom mieste vzťah k prírode. Všetky jeho cesty do zahraničia sa spájajú s poznávaním ľudí, kultúry a histórie príslušnej krajiny a časti sveta. Je aj milovníkom krásnej literatúry, hudby a výtvarného umenia. V živote sa naučil vážiť si ľudskú múdrosť, čestnosť, skromnosť a schopnosť nezištne pomáhať najmä ľuďom v núdzi. Za najväčšiu odmenu považuje radosť z takejto práce. Oázu života nachádza aj na starej chalupe, kde s manželkou relaxujú pri práci na záhrade, trávia mnohé víkendy s vnučkami a upršané jesenné a chladné zimné dni vyplňajú edičnou a redaktorskou prácou.

Vážený pán profesor, milý Marián, pri príležitosti Tvojho významného životného jubilea Ti nielen vo svojom mene, ale aj

v mene všetkých Tvojich spolupracovníkov, kolegov, v mene celej obce slovenských lekárov prajem veľa zdravia, pohody a úspechov v ďalšej tvorivej práci, ale i v osobnom živote v kruhu rodiny a priateľov.

Ad multos annos!

prof. MUDr. Iveta Šimková, PhD.,
prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.
za priateľov a spolupracovníkov

Kronika Monitoru medicíny SLS

K významnému životnému jubileu profesora MUDr. Tibora Šagáta, CSc.

Prof. MUDr. Tibor Šagát, CSc., narodený 17. decembra 1942 v Čiernom Balogu je významný slovenský lekár – pediater, vysokoškolský učiteľ a bývalý politik.

Tibor Šagát promoval roku 1966 na Fakulte detského lekárstva Karlovej univerzity v Prahe. V tom istom roku nastúpil do Nemocnice s poliklinikou vo svojom rodnom kraji – v Brezne ako sekundárny lekár na detskom oddelení. V období rokov 1967 – 1969 pracoval na Obvodnom zdravotnom stredisku v Polomke ako obvodný detský lekár. Neskôr (1969 – 1971) pôsobil na Klinike anestéziológie a resuscitácie Nemocnice s poliklinikou akad. Ladislava Dére- ra v Bratislave ako sekundárny lekár. Pokračoval (1971 – 1987) ako odborný asistent na Katedre pediatrie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Roku 1980 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a získal titul kandidáta vied (CSc.). Habilitoval sa za docenta v odbore pediatria (1985). Od 1987 bol primárom Detskej kliniky na Ústave národného zdravia hlavného mesta Bratislavy. Od októbra 1988 až do júna 1993 bol riaditeľom Nemocnice s poliklinikou akad. Ladislava Dére- ra v Bratislave. Prof. Šagát sledoval vývoj emergentnej medicíny a podľa vzoru subšpecializácie pediatrie kritické medicíny vytvoril na pôde SPAM a Katedry pediatrie (1992) Subkatedru intenzívnej starostlivosti v pediatrii a neskôr sekciu pediatrie intenzívnej starostlivosti pri Slovenskej pediatrickej spoločnosti (1995), čím položil základy inštitucionálneho postgraduálneho a kontinuálneho vzdelávania v problematike intenzívnej starostlivosti o kriticky choré deti. V roku 2000 vznikla pri Katedre pediatrie Subkatedra pediatrie intenzívnej anestéziológie a intenzívnej medicíny SPAM s klinickou bázou Detskej kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny DFNSP v Bratislave, kde bol prednostom.

Svoje organizačno-manažérske schopnosti potvrdil aj vo vysokých politických funkciách ako poslanec NR SR aj ako minister zdravotníctva SR (1994 a opäť 1998 – 2000) vo vláde Jozefa Moravčíka a prvej vláde Mikuláša Dzurindu. Do Národnej rady SR bol zvolený za Demokratickú úniu Slovenska a opakovan (1998) aj za Slovenskú demokratickú koalíciu. Poslanecký mandát si neuplatnil, pretože bol vymenovaný za ministra zdravotníctva (30. október 1998 – 10. júl 2000). Od roku 2000 bol členom

SDKÚ. Významnou mierou sa zaslúžil o vznik Slovenskej zdravotníckej univerzity a jej Lekárskej fakulty, na ktorej sa stal neskôr dekanom. Od roku 2002 bol prednostom Detskej kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Bratislave.

Profesor Šagát sa aktívne zapájal aj do činnosti Slovenskej pediatrickej spoločnosti SLS, kde bol opakovane zvolený do výboru spoločnosti a za prezidenta SPS (2006 – 2015). V tomto období organizoval a predsedal pediatrickým kongresom s medzinárodnou účasťou. Je nositeľom čestnej ceny SPS Grand Prix za celoživotné dielo v oblasti rozvoja pediatrie (2012), Prémie Literárneho fondu SR (2017) za celoživotné dielo a mnohých ďalších ocenení Slovenskej lekárskej spoločnosti a SZU.

Prof. MUDr. Tibor Šagát, CSc., je ako skúsený vysokoškolský pedagóg a klinik autorom viacerých učebníc o pediatrii. V roku 2007 vydal s kolektívom autorov aktualizovanú a doplnenú učebnicu Pediatria I. a II. (ktorá už vychádza opakovane), je autorom a spoluautorom celého radu vysokoškolských učebníc, ale aj kníh v edícii SZU Oživená minulosť (napr. Univ. Prof. Andrej Getlík, nestor slovenskej pediatrie).

Výsledky vedecko-výskumnej práce a klinické štúdie publikuje doma aj v zahraničí, databáza Scopus a PubMed eviduje niekoľko desiatok prác so stovkami SCI ohlasov.

Prof. MUDr. Tibor Šagát má s manželkou PhDr. Andreou Šagátovou, PhD. (Katedra ošetrovateľstva, FOaZOŠ SZU) a dve deti.

Vážny pán profesor, vzácny priateľ, naše prvé stretnutie bolo už pred viac ako 30 rokmi pri zostavovaní medicínskeho heslá- ra pre vznikajúcu a napokon nezrealizovanú

encyklopédiu v Osvete. Zadosťučinením pre nás (ale aj pre ďalších viac ako 50 spoluautorov medicínskych hesiel) bolo to, že sa nám podarilo začleniť tento projekt do vznikajúceho veľdiela Encyclopaedia Beliana. Život prináša stále nové a ďalšie výzvy. Je dobre, keď ich prijímajú ľudia ako Ty. Ľudia, ktorí sú múdri, pracovití, myslia na budúcnosť a neboja sa zodpovednosti. Dnes, keď sa obzrieš, uvidíš mnoho vykonanej práce, mnoho pacientov, ktorí Ti vďačia za prinavrátené zdravie, mnoho študentov, sestier a lekárov, ktorí aj pod Tvojím vedením získavali vzdelanie, aby mohli zodpovedne vykonávať svoje povolanie. Želám Ti – nielen za seba, ale za celý kolektív Lekárskeho obzoru, za celú redakčnú radu, za všetkých priateľov a vďačných pacientov veľa ďalších zdravých rokov, veľa energie do prekonávania nových výziev a veľa dobrých pocitov z ich napĺňania!

Ad multos annos!

prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
Vedúci odborný redaktor MM SLS

Výroky slávnych

Každá pravda, ktorá sa nedomyslí do konca, nemá žiadnu etickú hodnotu.
— S. Zweig

Dobrota je pre dušu tým, čím je zdravie pre telo. — L.N. Tolstoj

História učí, že i najväčšie osobnosti sú nepostradateľné len do svojej smrti.
— Trevelyan

Každý človek bol zrodený pre nejaké dielo, každý má nejaké povinnosti k životu.
— Lec

Za akademikom, profesorom MUDr. Jánom Štefanovičom, DrSc.

Nedávno, 19. novembra 2022, oslávil prof. MUDr. Ján Štefanovič, DrSc., akademik SAV člen-korešpondent Československej akadémie vied, svoje deväťdesiate štvrté narodeniny. Ani nie o mesiac sa však jeho čas naplnil a 7. decembra 2022 nás významný slovenský pedagóg, vedec, mikrobiológ a imunológ navždy opustil.

Profesor Ján Štefanovič sa narodil v Moravskom Lieskovom 19. novembra 1928. Maturoval na gymnáziu v Banskej Bystrici (1948) a ďalej študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LFUK) v Bratislave, kde promoval v roku 1953. S touto fakultou ostala spojená aj celá jeho ďalšia profesionálna dráha, veď ešte pred promóciou začal pracovať na jej Ústave chémie.

Imunológia sa na LFUK vo svojich počiatkoch rozvíjala na Ústave mikrobiológie UK, ktorý bol v tom čase súčasťou Katedry patologickej anatómie LFUK a viedol ho MUDr. R. Sónak. Ústav mikrobiológie ostal verný imunológii aj po jeho odchode (1958) a to aj napriek tomu, že sa zlúčil s Ústavom epidemiológie. V roku 1961 sa pracovisko rozdelilo a vznikla Katedra mikrobiológie a imunológie, ktorej vedúcim sa stal prof. J. Štefanovič (vtedy ešte docent) a bol prednostom tejto katedry, neskôr premenovanej na Katedru lekárskej mikrobiológie a imunológie. Osud chcel, aby prof. Štefanovič rozvíjal dva odbory – mikrobiológiu a imunológiu. Kým mikrobiológia bola už etablovaným vedným odborom, imunológia sa začala len postupne rozvíjať v jej lone a prof. Štefanovič bol ten, ktorý ju na LFUK začal rozvíjať ako prvý. Ako začínajúci asistent absolvoval študijný pobyt na Imunologickom oddelení Mikrobiologického ústavu Československej akadémie vied (ČSAV) v Prahe, vedenom vtedy prof. MUDr. Jánom Šterzlom, DrSc. a stal sa interným aspirantom tohto ústavu. Dynamická atmosféra tohto svetovo uznávaného pracoviska nadchla mladého doktora Štefanoviča práve pre imunológiu. Ako začínajúci imunológ absolvoval neskôr študijný pobyt v Pasteurovom ústave v Paríži na oddelení vedenom popredným francúzskym imunológom, prof. P. Grabarom. Nasledovali ďalšie vedecké stáže vo Veľkej Británii, Dánsku a Švédsku, kde mal možnosť pracovať na špičkových vedeckých pracoviskách a získať početné medzinárodné kontakty. Systematicky budoval predovšetkým úzke vzťahy s významnými českými imunológmi a mikrobiológmi. Práve tieto mu neskôr poskytli nadhľad a umožnili širokú orientáciu v rýchlo a komplexne sa rozvíjajúcej imunológii. Po prevzatí vedenia samostatného Ústavu mikrobiológie a imunológie LFUK v roku 1961 postupne vytvoril tím mimoriadne schopných spolupracovníkov. S ich pomocou rozšíril a upevnil medzinárodné

kontakty a súčasne vybudoval na pracovisku samostatné úseky orientované na imunochémiu, celulárnu a humorálnu prirodzenú imunitu a transplantačnú imunológiu. Rozmach imunológie na katedre viedol k potrebe vytvorenia samostatného Imunologického ústavu, čo sa prof. Štefanovičovi podarilo v roku 1981 kedy vznikol samostatný Ústav imunológie Univerzity Komenského.

Vedecká orientácia prof. Štefanoviča sa spočiatku sústreďovala predovšetkým na imunochémiu a jeho prvé úspešné práce súviseli so zahraničnými sťahmi na popredných svetových pracoviskách. Boli venované katepsinom a degradačným procesom študovaným na králičích lymfocytoch a makrofágoch. S budovaním vedecko-výskumnej bázy Katedry mikrobiológie a imunológie LFUK sa postupne jeho vedecká profilácia rozšírila o fagocytózu, fagocytové funkcie séra, komplement, enzýmové systémy séra a napokon aj o transplantačnú imunológiu. Ako vedecká osobnosť participoval na početných výskumných projektoch. Ním vedené pracovisko koordinovalo výskum v oblasti prirodzenej imunity v celom bývalom Československu a vedecká činnosť prerastala aj do početných spoluprác s inými klinickými odborníkmi, kam sa nové poznatky imunológie a mikrobiológie postupne prakticky premietali. Publikáčnu činnosť prof. Štefanoviča možno vyčíslit len ťažko, svedčí o nej takmer 400 vedeckých a odborných publikácií a nespočítateľný počet prednášok.

Kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Účast proteolytických enzýmov a séra v imunitných pochodoch organizmu“ obhájil v roku 1960, v roku 1961 habilitoval v odbore lekárska mikrobiológia a imunológia a v roku 1971 bol menovaný za profesora. Doktorskú dizertačnú prácu „Imunologické aspekty degradačných systémov organizmu“ obhájil v roku 1982. V roku 1987 sa stal akademikom SAV a od roku 1988 aj členom-korešpondentom ČSAV. Ako pedagóg bol prof. Štefanovič vždy vynikajúcim prednášateľom, ktorý dokázal nadchnúť svojich poslucháčov, alebo upútať ich vtipnou poznámkou, ktorá sa nezmazateľne vryla do pamäti jeho poslucháčov. Bol tiež tolerantným, trpezlivým a veľkorysým examinátorom. Významne sa podieľal na založení dcérskeho Ústavu mikrobiológie a imunológie Jesseniovej Lekárskej fakulty UK v Martine v roku 1969 a imunológiu v začiatkoch výučby tohto odboru systematicky prednášal aj poslucháčom Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. Jeho meno sa spája s viac ako 20 knižnými publikáciami a učebnými textami z lekárskej mikrobiológie a imunológie. Odbornú prácu a úsilie spojené s budovaním imunológie na Slovensku

si nemožno predstaviť oddelene od množstva spoločenských aktivít, ktoré bolo potrebné na dosiahnutie ambiciózných cieľov realizovať. Takmer 30 rokov, nepretržite od roku 1961 až do roku 1990, viedol prof. Štefanovič Katedru mikrobiológie a imunológie LFUK v Bratislave. Od založenia Subkatedry klinickej imunológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave (dnes SZU) v roku 1972 bol dlhé roky jej vedúcim. Po založení Imunologického ústavu Univerzity Komenského v roku 1981 až do jeho zlúčenia s Katedrou imunológie LFUK v roku 1990 viedol aj toto výskumné pracovisko. V rokoch 1963 – 1965 bol prodekanom LFUK a v rokoch 1974 – 1978 prorektorom Univerzity Komenského. Po dlhú dobu pôsobil aj ako hlavný odborník Ministerstva zdravotníctva pre lekársku imunológiu.

Popri vlastnom raste venoval profesor Štefanovič osobitnú pozornosť odbornému rastu svojich spolupracovníkov. Na pracoviskách, ktoré viedol, obhájili postupne 32 pracovníci kandidátske a 5 doktorské dizertačné práce. Pod jeho vedením postupne v odbore habilitovalo 8 z jeho spolupracovníkov a žiakov, z ktorých štyria sa neskôr stali profesormi. Prof. Štefanovič cieľavedome propagoval odbor aj medzi študentmi a aktívne podporoval študentskú vedeckú činnosť. Na katedre, ktorú viedol, pracovalo vždy viacero študentov v rámci študentskej vedeckej a odbornej činnosti. Mnohí z nich ostali vedeckej práci a odboru verní aj po promócii. Nemožno obísť ani jeho pôsobenie v redakčných radách viacerých odborných časopisov, bol členom početných komisií SAV a ČSAV a členom komisie pre obhajoby kandidátskych a doktorských dizertačných prác.

Akademik Štefanovič sa nezmazateľne zapísal do historických análov ako zakladateľ oficiálnej Československej imunologickej spoločnosti. Prvé špecializované centrá výskumu v bývalom Československu sa vytvárali v ústavoch lekárskej mikrobiológie na Karlovej univerzite v Prahe, Plzni a Hradci Králové, na Masarykovej univerzite v Brne, na Palackého univerzite v Olomouci, na Komenského univerzite v Bratislave a Šafárikovej univerzite

v Košiciach. Imunologickú činnosť v týchto strediskách ďalej rozširovali výskumné ústavy, predovšetkým tie, ktoré patrili rezortu Ministerstva zdravotníctva, ale najvýznamnejšie v centrách imunológie Československej akadémie vied (ČSAV). Postupne imunológovia v Československu pociťovali naliehavú potrebu vzájomných kontaktov a spolupráce, koordinácie výskumu, výučby a postgraduálneho vzdelávania, čo by mala zaisťovať odborná spoločnosť. Vznik samostatnej imunologickej spoločnosti však v tej dobe komunistické vedenie nepovolilo. Pretože nebolo možné zriadiť samostatnú imunologickú spoločnosť, rozhodlo sa pokúsiť sa o zriadenie nezávislej Imunologickej sekcie v rámci Československej biologickej spoločnosti. Táto sekcia bola napokon skutočne ustanovená v apríli 1973. V roku 1986 sa začala politická klíma uvoľňovať, čo umožnilo konečne získať súhlas k ustanoveniu Československej imunologickej spoločnosti, ktorá sa následne stala členom IUIS (International Union of Immunological Societies) ako aj EFIS (European Federation of Immunological Societies). Táto novo zriadená spoločnosť si zvolila za svojho prvého predsedu práve prof. Jána Štefanoviča, čo už samé o sebe vyjadruje jeho kvality, úctu a uznanie, ktoré v spoločnosti požíval.

Aj keď vedecko-odborná činnosť a meno profesora Jána Štefanoviča sa najčastejšie spája s imunológiou, treba pripomenúť, že ako pedagóg, vedec a odborník, prof. Štefanovič vždy bol, a aj ostal mikrobiológom. Ešte na začiatku jeho, predovšetkým imunologicky orientovanej vedeckej kariéry, venoval sa aj problematike streptokokových infekcií a v rámci nich najmä diagnostike sekundárnych, čo si vtedy aktuálne vynútila spoločenská požiadavka. Neskôr to bola problematika baktériových infekcií urogenitálneho traktu, štúdium gramnegatívnych nefermentujúcich baktérií ako vyvolávateľov závažných chorôb a problematika infekcií spôsobených stafylokokmi. Prof. Štefanovič takmer 30 rokov odborne garantoval činnosť

diagnostického Mikrobiologického oddelenia Katedry mikrobiológie a imunológie LFUK a viac ako 20 rokov externe viedol diagnostické Mikrobiologické oddelenie Štátneho ústavu národného zdravia. V rokoch 1988 – 1990 viedol Katedru lekárskej mikrobiológie Slovenskej postgraduálnej akadémie medicíny. Na poli mikrobiológie profesor Štefanovič aktívne pôsobil v Mikrobiologicko-epidemiologickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS). Požíval mimoriadnu úctu a mal nezastupiteľné miesto v radoch Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie SLS a Sekcie klinickej mikrobiológie Slovenskej lekárskej komory (SLK).

Odborná, vedecká, pedagogická a aj spoločenská činnosť prof. Štefanoviča bola vždy vnímaná pozitívne a bola opakovane aj vysoko ohodnotená. Popri početných oceneniach odborných spoločností bol nositeľom Medaily J.E. Purkyně (1973), štátneho vyznamenania Za vynikajúcu prácu (1978), Ceny ministra zdravotníctva SSR (1979), Národnej ceny (1984), Radu práce (1988) a od r. 2008 aj Radu Ľudovíta Štúra I. triedy. Jeho prácu ocenila aj SLS, keď z rúk jej prezidenta prevzal medailu vydanú ako pripomienku na založenie Spoločnosti lekárske-slowanskej v Pešti. Jeho celoživotná práca bola ocenená aj jeho uvedením do Dvorany slávy slovenskej medicíny Slovenskej lekárskej spoločnosti (2014).

Oficiálny odchod prof. Štefanoviča do dôchodku v roku 1991 si mnohí ani neuvedomili. Oslobodenie od nie vždy vítaných úloh a povinností mu otvorilo nový priestor pre tvorivú prácu. Spriatelil sa s modernými informačnými technológiami a tie mu umožnili vnoriť sa s novou energiou do tokov najnovších vedeckých informácií. Popri tom sa ochotne zúčastňoval na vedeckých konferenciách, pôsobil ako odborný konzultant a prispieval do odborných časopisov. Neúnavne sa venoval zostavovaniu ďalších a ďalších monografických spisov. Mnohým, ktorí v dnešnej hektickej dobe už strácame prehľad v rozširujúcich sa odboroch,

v utriedenej podobe sprostredkoval najmodernejšie poznatky z oblasti starnutia a imunity, upresnil význam mikroorganizmov pre prirodzenú imunitu alebo nám priblížil najnovšie pohľady na úlohu mikroorganizmov pri vzniku chorôb, ktoré postihujú človeka. S čitateľmi sa popri tom nenápadne delil aj o svoje úvahy o vede, o jej poslaní, či o základných etických princípoch vedy a medicíny. Monografia „Lexikón bakteriologie“, či spis „Mikroorganizmy človeka v zdraví a chorobe“ boli určené do rúk všetkých lekárov na Slovensku a predstavovali jedinečný spôsob, ako priblížiť najmodernejšie poznatky imunológie a klinickej mikrobiológie lekárovi v praxi. Je obdivuhodné, ako aj v svojom pokročilom veku si dokázal zachovať životnú sviežosť. Veď viesť napr. klub „Sapiencia“, čo robil viaceré roky, je tiež odrazom jeho vitality, komunikácie a snahy posúvať veci v rámci svojich možností čoraz ďalej.

Všetci, ktorí sme mali možnosť počas väčšej, či menšej časti svojej životnej púte spojiť vlastné kroky s krokmi prof. Štefanoviča, vnímame jeho odchod ako nenahraditeľnú stratu. Odišiel človek, ktorý ovplyvňoval a formoval profesionálny vývoj a osud mnohých svojich spolupútnikov a delil sa s nimi o veľkosť a hĺbku ľudského poznania. V mene členov imunologickej a mikrobiologickej obce, ale aj celých generácií lekárov i nelekárov na Slovensku, chceme sa mu preto poďakovať za jeho nadšenie, zápal, inšpirujúcu prácu a neúnavnosť, ktoré venoval v prospech rozvoja odborov lekárskej mikrobiológie a imunológie, ale aj modernej medicíny vôbec.

Akademik prof. MUDr. Ján Štefanovič odpocíva vo svojej rodnej obci, v Moravskom Lieskove.

Česť jeho pamiatke!

Milan Buc, Milan Nikš a Juraj Hanzen

Kronika Monitoru medicíny SLS

Profesor Vladimír Krčméry nás náhle opustil...

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc. (*23. júl 1960, Bratislava - †20. december 2022, Bratislava) významný slovenský lekár, vedec – odborník na tropickú medicínu, infektológiu, onkológiu, univerzitný profesor, zakladateľ zdravotníckych, sociálnych zariadení a zahraničných humanitárnych misií v rozvojových krajinách.

Prof. Krčméry bol zakladateľom súkromnej Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave (VŠZaSP), kde v rokoch 2002 – 2013 pôsobil aj ako rektor. Ministerstvo

zdravotníctva SR v roku 2007 zriadilo na jeho podnet Národné referenčné centrum pre tropické choroby v Bratislave ako špecializované pracovisko Ústavu verejného zdravotníctva na VŠZaSP svätej Alžbety v Bratislave. Od 15. marca 2017 bol opäť rektorom školy VŠZaSP a zároveň aj prednostom Mikrobiologického ústavu LF UK a UN Bratislava.

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., FRSP, FACP, FRCP, Dr. h. c. mult. sa narodil v Bratislave v rodine vedca a lekárky. V roku 1985 absolvoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského

v Bratislave. Postgraduálne vzdelanie získal na Slovensku a na univerzitách v zahraničí – v USA, v Česku a v Anglicku. Získal niekoľko čestných doktorátov – Dr. h.c. (2006 – Jihočeská univerzita, odbor verejné zdravotníctvo; 2007 – The University of Scranton, USA; 2008 – Lekárska univerzita, Varna, Bulharsko, 2012 – Varšava a 2015 – University of Cambridge, Anglicko). Profesionálne začal pôsobiť v roku 1985 na Klinike infekčných chorôb vo Fakultnej nemocnici v Bratislave. Odtiaľ odišiel pracovať na Onkologický ústav sv. Alžbety v Bratislave, kde bol primárom Oddelenia klinickej farmakológie.

Aktívne sa zapojil do budovania Slovenskej zdravotníckej univerzity, Trnavskej univerzity a vybudoval aj súkromnú Vysokú školu zdravotníctva a soc. práce sv. Alžbety. V r. 1992 prišiel na podnet prof. J. Kováča z LF UK do Trnavy, aby tu obnovil Trnavskú univerzitu. Založil najskôr zdravotnícku sekciu a o dva roky aj Fakultu zdravotníctva, na ktorej bol dve funkčné obdobia dekanom. Na TU bol aj prorektorom a krátke obdobie predsedom senátu. Chcel, aby bola v Trnave univerzita s medzinárodným rozmerom. To sa mu aj čiastočne podarilo, lebo jej absolventi pôsobili a učili v zahraničí, v Keni. Otvoril tam s kolegami nielen humanitárne, ale aj vedecké a pedagogické projekty. Založenie súkromnej vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety (2002, VŠZaSP sv. Alžbety) bola pre profesora cesta ako vygenerovať finančné prostriedky pre medzinárodnú činnosť a zahraničné humanitárne misie, sociálne a vedecké projekty, nakoľko Trnava bola verejná vysoká škola. Od roku 1995 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg a poverený dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Pôsobil ako profesor farmakológie na Univerzite v Brne (od roku 1997). V r. 1998 – 2001 pracoval ako profesor zdravotníckeho manažmentu a administratívy na University of Scranton, Panuska School of Professional Studies.

VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave má viaceré detašované pracoviská – ústavy po celom Slovensku a vzdeláva študentov okrem Slovenska aj v Česku, Rumunsku, Rakúsku, Srbsku, v Afrike a ďalších krajinách v oblasti zdravotníctva, sociálnej práce, a zároveň pomáha svojimi rozvojovými projektami v krajinách tretieho sveta. Zároveň bol založený Tropický tím VŠZaSP sv. Alžbety zložený zo zdravotníkov, lekárov a sociálnych pracovníkov v roku 2002 na pôde VŠ ako nezisková organizácia. Akreditáciu získala VŠZaSP sv. Alžbety v roku 2003. Už počas pôsobenia na Trnavskej univerzite vo funkcii dekana založil zahraničné zdravotnícke misie Trnavskej univerzity. Prof. Krčméry pracoval pre núdznych nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Ešte ako dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce v Trnave otvoril prvý zahraničný projekt TU v africkej Keni.

Po založení VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave začali otvárať zahraničné misie pod hlavičkou tejto súkromnej vysokej školy. Úspešný

liečebno-charitatívny projekt v Kambodži – House of family – detské domovy pre deti z ulice, liečené slovenskými lekármi na HIV, založil profesor Krčméry už pod hlavičkou súkromnej VŠZaSP sv. Alžbety. Projekt sirotincov pre choré osirotené deti z ulice v Kambodži bol úplne prvý projekt Vysokej školy sv. Alžbety, ktorá vznikla 2 mesiace pred otvorením House of Smile, bol to darček prvej posádky k vzniku novej školy, a výrazne ovplyvnil jej charakter. Za 12 rokov má už 101 projektov, ale prvý je len jeden a ten je vždy prvý a to je klinika sv. Maxa Kolbeho – House of family. Donedávna Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety participovala na 72 rozvojových projektoch v dvadsiatich piatich krajinách sveta. Vysoká škola svätej Alžbety ošetrí ročne 50 tisíc chudobných. Na zahraničných misiách Univerzity sv. Alžbety a takisto v sociálnych zariadeniach na Slovensku, ktoré otvorila VŠZaSP sv. Alžbety a v spolupracujúcich zdravotníckych zariadeniach – nemocniciach majú študenti tejto školy možnosť vykonávať letnú či povinnú prax v odbore, ktorý študujú.

Problémy s liečbou malárie na Slovensku boli hlavnými dôvodmi na zriadenie Národného referenčného centra pre tropické choroby na Slovensku v Bratislave v roku 2007, ktoré vzniklo na pôde jeho univerzity a opieralo sa o skúsenosti prof. Krčméryho a expertov z trópov.

Od februára roku 2007 bol profesor V. Krčméry oficiálne ustanovený za rektora VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave. Bojoval o jej komplexnú akreditáciu. Akreditačná komisia ministerstva školstva SR na základe komplexnej akreditácie odporučila VŠZaSP sv. Alžbety zaradiť medzi slovenské univerzity. VŠZaSP sv. Alžbety sa tak mala stať prvou slovenskou súkromnou univerzitou. V turbulentnom období prof. Krčméry odstúpil z funkcie rektora (2008). V decembri 2010 bol prof. V. Krčméry Akademickým senátom VŠZaSP sv. Alžbety znovu zvolený, a začiatkom roka 2011 prezidentom SR opätovne uvedený do funkcie rektora VŠZaSP sv. Alžbety. Pôsobil aj ako poradca ministerstva zdravotníctva SR.

V roku 2007 a v roku 2010 bol odborným garantom – regionálnym ambasádorom protitetanového projektu medzinárodnej organizácie UNICEF na Slovensku. Pri realizácii zahraničných zdravotníckych a humanitárnych projektov v krajinách tretieho sveta v Ázii, Afrike a na Haiti spolupracoval prof. Krčméry a VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave dlhoročne s viacerými domácimi aj medzinárodnými inštitúciami – Ministerstvo zahraničných vecí a európskej integrácie SR, vládna organizácia SlovakAid, s Juhoafrickou katolíckou univerzitou v Keni, s Trnavskou univerzitou – Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce, jezuitskou katolíckou Univerzitou v Scrantone (Pensylvánia), Misionárkami matky Terezy, Saleziánmi don Bosca, Sestrami Milosrdenstva (Írsky rehoľný rád), kanceláriami WHO, ministerstvami afrických štátov, miestnymi farnosťami, neziskovými organizáciami, OZ Dobrota svätej Alžbety,

mnohými občianskymi združeniami, Arcidiecéznou charitou Praha, Spoločnosťou Úsmev ako dar, Lekármi bez hraníc – MSF a ďalšími.

Od 23. marca 2020 bol Krčméry členom permanentného ústredného krízového štábu.^[29] Tento krízový štáb vláda zriadila ako užší tím odborníkov, ktorých úlohou je permanentne vyhodnocovať informácie a koordinovať činnosť v rámci zabezpečovania rozhodnutí a prijímania opatrení, ktoré majú zamedziť šíreniu nového koronavírusu COVID-19. Koncom apríla (pred schválením uvoľnenia opatrení začiatkom mája) sa vzdal tejto funkcie.

Prof. V. Krčméry v období pandemickej situácie Covid-19 poskytoval mnohé rozhovory & a dôležité informácie o ochorení a možnosti liečby a prevencie v tlačí, rádiách a televízii. V konečnom o opatreniach rozhodovali členovia Pandemiekej komisie vlády SR (najmä ministri) pod vedením premiéra a hlavného hygienika. Prof. Krčméry ako jeden z hlavných reprezentantov odborníkov napr. 27. októbra 2020 vydal výzvu vláde na efektívne kroky v boji s pandémiou. Sám bol ako prvý na Slovensku zaočkovaný proti COVID-19.

Prof. Krčméry bol autorom a spoluautorom mnohých vedeckých a odborných publikácií, odborných článkov, prednášal na mnohých domáciach i zahraničných konferenciách a sympóziách. Plynule hovoril anglicky, nemecky, rusky, francúzsky a po taliansky.

Pracoval v mnohých redakčných radách svetových medicínskych časopisov (Chemoterapy Basel 1991 – 1997; *International Journal of Infectious Diseases*, New York, od 1996 – až do súčasnosti; šéfredaktor *Anti-infective Drugs and Chemotherapy*, od 1994 až do súčasnosti; *International Journal of Chemotherapy*, Bazilej – New York – Tokio, 1990 – 1998; Medzinárodný magazín infekčných chorôb, od roku 1998, New York; *Journal of chemotherapy*, od roku 1999, Florencia; *Acta chemotherapeutica*, 1999, Viedeň). Bol tiež členom viacerých významných medzinárodných spoločností (člen IATCG a IFICG EORTC 1991, Mnichov; Člen pracovnej skupiny Európskej spoločnosti pre Biomodulácie a chemoterapiu – antimikrobiálnu odolnosť; ESCMID – člen komisie ESGNI (E. Bouza) a ES-GAP (JV Meer); člen britského Kráľovského kolégia lekárov a člen Amerického kolégia lekárov; člen Americkej mikrobiologickej spoločnosti, 1993, Washington; člen Americkej spoločnosti pre infekčné choroby, 1998, Washington; člen Európskej chemoterapeutickej spoločnosti (Londýn).

Z ďalších domácich aktivít je potrebné uviesť, že bol predseda Antibiotikovej komisie Národnej poisťovne, Člen rady ministra zdravotníctva SR a predseda komisie ministerstva zdravotníctva SR pre posudzovanie antibiotík.

Publikačná činnosť je mimoriadne bohatá. Prof. Krčméry publikoval 10 monografií (viaceré vyšli v opakovaných vydaniach), viac ako 200 zahraničných publikácií evidovaných v medzinárodných databázach, ktoré získali 1097 SCI

citácií. Prof. Krčméry bol do roku 2015 (so 150 spoluautorami) autorom 334 publikácií registrovaných v databáze Scopus, ktoré boli citované 2910krát. Slovenská Akademická rankingová a ratingová agentúra ho zaradila medzi 4 najlepších špičkových vedcov v medicíne. V roku 2020 mal prof. V. Krčméry v Scopuse viac ako 450 citovaných dokumentov a na Web of Science 425, pričom jeho h-index bol 24.

Za svoju mimoriadnu prácu dostal celý rad vyznamenaní a ocenení (napr. 1993 – Ocenenie mladého bádateľa, Montreaux; 1991 – IHS ocenenie – Boulder CO; 2007 – Cena literárneho fondu SAV za rok 2006, ocenenie Vedec roka SR za rok 1998 za zavedenie plánovanej progresívnej antiinfekčnej liečby u onkologických pacientov s komplikáciami po cytostatickej chemoterapii. Navrhol algoritmy, ktoré sa stali súčasťou európskych odporúčaní (EORTC); Cena primátora mesta Bratislavy za rok 2010; Zlatá medaila MPSVR SR 2010 rezortné vyznamenanie za dlhoročné rozsiahle humanitné, charitatívne a misijné aktivity v prospech ľudí v krízových životných situáciách na Slovensku a v krajinách tretieho sveta; 2010 – ocenenie od združenia „Človek v ohrození“ – Cenu za prínos krízovým oblastiam sveta (za humanitárnu pomoc obyvateľom Haiti postihnutým zemetrasením); 2010 – výročná cena združenia Neformálne ekonomické fórum – Hospodársky klub – „Zlatý Biatic 2010; 2012 – Krištáľové

krídlo za rok 2011 v kategórii filantropia za založenie skupiny lekárov a vedecko-výskumných pracovníkov s názvom Tropicteam s pôsobnosťou po celom svete; 2012 – diplom čestného profesora – prof. h.c. Vysoká škola manažmentu, Varšava; 2013 – Kuala Lumpur, Malajzia, Ocenenie za prínos v oblasti medicíny z rúk princa Malajzie Muhammada V.).

Prof. Krčméry bol ženatý; s manželkou Teréziou, ktorá je tiež lekárka, majú štyri deti. Bol hlboko veriaci človek, ktorý svoju vieru žil a životom dokazoval jej význam pre človeka. Dlhodobo sa verejne angažoval za práva nenarodených detí. Počas komunistického režimu aktívne pôsobil v cirkevných mládežníckych hnutiach, tajne prevážal biblie a zúčastňoval sa na cirkevnom živote. Vladimír Krčméry nikdy nebol členom žiadnej politickej strany.

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., náhle a nečakane zomrel 20. decembra 2022.

Profesora Krčméryho som poznal už od jeho študentských čias na LF UK. Pracoval aj u mňa ako „švočkář“, riešil problematiku znečistenia Mlynického potoka. Pracoval so zanietením, rád prednášal svoje výsledky, už vtedy si získal prirodzenú autoritu. Neskôr sme spolupracovali na viacerých projektoch, boli to najmä knihy, kde on bol autorom a ja odborným redaktorom. Spolupráca s ním bola mimoriadna, nikdy nestratil elán a nadšenie pre svoju prácu. Pracoval vždy „naplno“, ukončiť jeho korektúry

bolo prakticky nemožné, pretože v každej etape práce vkladal do textov najnovšie poznatky a nebolo možné mu nevyhovieť. Mal vždy „plný“ e-mail, ale na moje maily vždy v termínoch reagoval. Pri stretnutiach sme hovorili o zmysle života, o práci, jasne a s vnútorným pokojom hovoril o Bohu, skláňal sa pred jeho majestátnosťou a prijímal skrivosť tohto sveta s pokorou. Snažil sa využiť svoje danosti a vzdelanie na pomoc núdznym. Nečakal, že za ním príde. On sám im šiel v ústrety, hoci to bolo na iných kontinentoch, v zložitých politických a ekonomických situáciách. Za splnením nesplniteľných cieľov šiel vždy s odhodlaním a modlitbou v srdci...

V mene učiteľov Ti ďakujem za to, že si bol skvelý študent, v mene spolupracovníkov za Tvoju prácu, v mene Tvojich žiakov za to, že si bol obetavý učiteľ, v mene všetkých Tvojich pacientov za to, že si bol vždy ochotný lekár...

RIP

Marián Bernadič
Vedúci odborný redaktor MM SLS

Kronika Monitoru medicíny SLS

Za profesorom Petrom Gavorníkom (17.6.1948 – 7.7.2022)

Dňa 7. júla 2022 sme sa v Modre rozlúčili s profesorom Petrom Gavorníkom, dlhoročným pedagógom a lekárom na II. internej klinike LF UK a UNB v Nemocnici Staré mesto. Jeho polstoročná práca v najstaršej nemocnici na Slovensku začala na Klinike oftalmológie. Tu, ako odborný asistent získaval zručnosti operátora jemných štruktúr oka a ciev. A vtedy aj začal jeho úzky vzťah ku cievam v organizme: artériám, žilám a lymfatickým cievam, ktorým zasvätil celý svoj profesionálny život. Vtedy zistil, že tu je podstata všetkých ochorení, vrátane tých civilizačných, ktoré predčasne usmrcujú našu populáciu. Preto prechádza z Kliniky oftalmológie pracovať na Kliniku fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, kde vtedajší prednostovia (profesori Hensel a Kolesár) vytvorili základ kliniky a rozvoj vedy v oblasti preventívnej kardiológie v našich podmienkach. Klinika prechádzala zmenami cez Fyziatricko-geriatrickú LF UK a FN až po II. internú kliniku LF UK a FN v Bratislave. Pracovisko sa aj vďaka tamjšiemu Výskumnému ústavu humánnej bioklimatológie a výnimočnému vedeckému kolektívu stalo špičkovým klinickým

a výskumným centrom s medzinárodným reénom. Výsledky profesora Gavorníka v oblasti kinezioterapie periférneho artériového ochorenia v II. a III. štádiu sa zaviedli do klinickej praxe aj v zahraničí a boli zakotvené u nás a neskôr aj v medzinárodných guidelines (dokonca aj v zámorí!). II. interná klinika LF UK sa pre kvalitu výučby základov vnútorného lekárstva všeobecne nazývala aj propedeutickou klinikou, kde bol profesor Gavorník vždy hodnotený študentami za najlepšieho učiteľa a dodnes si na neho dobre a s láskou spomínajú mnohí klinickí lekári pracujúci v našej praxi. Profesor Gavorník stál pri zrode Slovenskej angiologickej spoločnosti a bol jej prvým prezidentom. Ako prezident Slovenskej angiologickej spoločnosti organizoval mnohé odborné podujatia a zvlášť Slovenské angiologické zjazdy a kongresy, pričom mnohé z nich boli s medzinárodnou účasťou významných odborníkov v tejto oblasti vo svete. Založil na Slovensku aj prvý odborný angiologický časopis a bol členom vo viacerých redakčných radách odborných časopisov doma i v zahraničí. Vyškolo celých desiatky špecialistov angiológov v rámci postgraduálneho

vzdelávania a desiatky aspirantov v angiológii u nás a právom mu patrí trvalé miesto zakladateľa tohto novozaloženého odboru na Slovensku. Pracoval aj na tvorbe našej nomenklatúry v patofyziológii a klinike v angiológii, kde spolupracoval so Slovenským jazykovedným ústavom. Druhou expertnou skupinou, ktorú v našich podmienkach rozvinul, bola mykológia. Bol špecialistom v taxonómii v mykológii a v diagnostike otráv hubami. Jeho monografia v tomto odbore je našou trvalou základnou literatúrou otráv jedovatými hubami a liečby týchto otráv. Po polstoročnej práci sa však dožil veľkého nevdaku, ktorý až do smrti ťažko znášal. II. internú kliniku LF UK a FNsP jednoducho

vedenia oboch uvedených inštitúcií zrušili. Nevedel sa zmieriť s realitou, keď na Vedeckej rade LF UK v júni bola II. interná klinika v oblasti vedy a výskumu hodnotená ako najlepšie pracovisko LF UK a v septembri toho istého roku už neexistovala! Považoval to podľa jeho slov za zločin na študentoch LF UK, pacientoch a na spolupracovníkoch kliniky. Profesor Gavorník odmietol odísť pracovať na inú kliniku a odišiel sklamaný a zatrpknutý do dôchodku. Nikdy sa až do smrti nezmieril s týmto nezmyselným rozhodnutím a poukazoval na to, že zakrátko sa ukáže, ako II. interná klinika LF UK a UNB bude na Slovensku

chýbať vo výučbe, tak aj liečebnom procese. Ale aj po jeho odchode na dôchodok trvale publikoval ako predseda Angiologickej sekcie Slovenskej lekárskej komory: ako sám prvý autor, aj ako spoluautor s jeho už vyškolenými žiakmi – expertami a prinášal trvale hodnotné články a kapitoly v monografiách. Pritom jeho celkom posledná práca bola prezentovaná iba presne mesiac pred jeho smrťou na Európskom kongrese pre aterosklerózu.

Milý Peter, ďakujem Ti v mene stovák pacientov, ktorým si prinavracal zdravie. V mene

všetkých Tvojich spolupracovníkov, s ktorými si pracoval, za desiatky angiológov a vyškolených špecialistov a aspirantov. A predovšetkým v mene Slovenského zdravotníctva, kde si založil a viedol celkom nový, dnes významne sa rozvíjajúci a prosperujúci zdravotnícky odbor. Odpočívaj v pokoji, celkom povedľa takých našich veľikánov ako Ľudovít Štúr, či Ignác Bizmayer!

Češť Tvojej pamiatke!

Andrej Dukát

In memoriam

Zomrel MUDr. Svatopluk Mečír (15. 9. 1926 – 4. 5. 2022)

Dňa 4. 5. 2022 nás opustil vo veku nedožitých 96 rokov MUDr. Svatopluk Mečír – pneumoftezológ, dlhoročný riaditeľ a primár Odborného liečebného ústavu tbc a respiračných chorôb v Tatranskej Kotline. Vykonal veľký kus práce pri likvidácii tuberkulózy infekcie najmä na východnom Slovensku, neskôr pri liečbe nešpecifických respiračných ochorení pacientov SR aj ČR.

MUDr. Svatopluk Mečír sa narodil 15. 9. 1926 v Kroměříži v rodine úradníka Baťových závodov v Zlíne. Medicínu vyštudoval na Karlovej univerzite v Prahe. Počas štúdia medicíny sa nakazil pri pitve tuberkulózneho pacienta a bol odoslaný na liečenie do Liečebného ústavu v Tatranskej Polianke, kde začal pracovať ako sekundárny lekár pod vedením primára MUDr. Skalského a riaditeľa MUDr. Vašečku. Tu sa venoval liečbe tuberkulózy až do konca roku 1959. Od roku 1960 pracoval ako primár v Odbornom liečebnom ústave Tbc

a respiračných chorôb v Tatranskej Kotline. Od roku 1964 už vykonával funkciu riaditeľa OLÚ TaRCH. V ústave sa pod jeho vedením debacilizovalo 100 – 120 pacientov ročne, neskôr po reprofilizácii ústavov v Novom Smokovci a na Prednej Hore okolo 200 ročne. 98 percent odliečených pacientov bolo z východoslovenského kraja. Postupne klesal počet tuberkulózných pacientov. Vtedy sa uvažovalo dokonca o zrušení liečebného ústavu. MUDr. Svatopluk Mečír svojou obetavou prácou, medicínskymi výsledkami presvedčil nadriadených a OLÚ sa mu podarilo do r. 1980 reprofilizovať na liečbu nešpecifických respiračných ochorení. Myslel na budúcnosť a realizoval výstavbu nového liečebného pavilónu. Funkciu riaditeľa zastával do 31. 1. 1993 a ako samostatne pracujúci lekár pracoval do roku 1997. Popritom sa dokázal starať o ťažko chorú manželku i dcéru.

Bol pre nás ostatných lekárov veľkým vzorom. U pacientov bol veľmi obľúbený. Veľkou

mierou sa zaslúžil o to, že Sanatórium Tatranská Kotlina, n.o. doposiaľ pokračuje v liečbe chorých, zatiaľ čo niekoľko tatranských liečebných zariadení už ukončilo svoju činnosť.

Drahý otec, ďakujem Ti za seba i za všetkých, za všetko to, čo si pre nás vykonal, odpočívaj v pokoji.

MUDr. Pavol Mečír
syn

Pracovné miesta PONUKA

I. Poliklinika Praha 5, Zbraslav, Česká republika, hľadá do súkromnej praxe:

- a) pediatra a
- b) detského neurológa

Nájom bude dlhodobý odpustený. Ubytovanie je možné zabezpečiť. Nástup podľa dohody.

Kontakt: MUDr. Pudil Petr, Poliklinika, Šustova 1930/2, 148 000 Praha 4, Česká republika
tel.: 00420 776 880 082, e-mail: p-m-p@seznam.cz.

II. Poliklinika Praha 5, Zbraslav Česká republika, hľadá chirurga s atestáciou do: ambulancie chirurgie a traumatológie

Kontakt: MUDr. Vrecionová Alice, Sládkovičova 1265/12, 142 00 Praha 4, Krč, Česká republika
tel.: 00420 777 247 336, e-mail: p-m-p@seznam.cz.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Za MUDr. RNDr. Jozefom Haľkom (1.6.1929 – 26.11.2022)

Koncom novembra uplynulého roku sme sa rozlúčili so vzácnym, hlboko vzdelaným, pracovitým, mimoriadne skromným, prajným a „od kosti dobrým“ človekom – lekárom špecialistom klinickým farmakológom a onkológom, zakladajúcou, priekopníckou lekárskou osobnosťou so zásadným odborným prínosom v kontexte slovenskej klinickej farmakológie, farmácie a klinickej onkológie.

Jozef Haľko sa narodil 1. júla 1929 vo Vyšnej Oľšave, ako prvé dieťa gréckokatolíckeho farára Jozefa Haľka a jeho manželky, učiteľky Emílie Haľkovej, rod. Jurekovej. Starý otec Jozef Haľko bol tiež gréckokatolíckym kňazom. Aj v rodine z matkinej strany boli zastúpené duchovné osoby: kňaz – jezuita Jozef Jurek a rehoľná sestra Inocencia Jureková, istý čas provinciálna predstavená rehole Krížových sestier. Jozef mal dvoch súrodencov – sestru Oľgu a brata Mikuláša. Jeho pozitívny, prajný prístup k životu a ľuďom sa formoval pod vplyvom jeho blízkych, ako aj v dôsledku konkrétnych životných okolností a udalostí života rodiny. V priebehu rokov sa jej nevyhli náboženské prenasledovanie, ťažké choroby, ani materiálna núdza. V tridsiatych rokoch sa rodina Haľkovcov presťahovala do Bratislavy. Tu Jozef neskôr získal kvalitné stredoškolské vzdelanie (na vtedajšom tzv. cvičnom gymnáziu) a po maturite sa prihlásil na štúdium medicíny. Z bratislavskej lekárskej fakulty ho však z takzvaných politických dôvodov (otec bol gréckokatolícky kňaz) dvakrát vylúčili. Nevzdal sa však a prihlásil sa na štúdium na Fakultu hygieny Karlovej univerzity v Prahe, kde štúdium medicíny napokon úspešne dokončil.

Po promócií začal pracovať na Detskom infekčnom oddelení v Nemocnici v Trnave, neskôr prešiel do vtedajšej Vojenskej nemocnice v Bratislave. Začiatkom 60-tych rokov prišiel pracovať ako lekár na Interné oddelenie Onkologického ústavu v Bratislave, kde pôsobil vyše 30 rokov, až do svojho odchodu dôchodku. Venoval sa naplno medicínsky aj ľudsky náročnej liečbe onkologických pacientov, pričom často sprevádzal chorého a jeho rodinu aj v najťažších chvíľach blížiaceho sa konca života. So spolupracovníkmi z radov popredných osobností klinickej onkológie sa zaslúžil o zavedenie viacerých inovatívnych postupov nádorovej chemoterapie. Podieľal sa tiež na vypracovaní novších postupov antibiotickej liečby. Rád odovzdával svoje rozsiahle vedomosti druhým. Prednášal na vedecko-odborných podujatiach, venoval sa mladším kolegom, študentom medicíny, farmácie či iných zdravotníckych odborov, publikoval. Kolegovia a známi ho poznali ako človeka mimoriadne čestného, vytrvalého až

nezlomného, charakterizovaného veľkou úctou a láskou ku každému človeku.

Koncom 60. rokov sa zapísal na štúdium farmácie, ktoré v roku 1972 úspešne ukončil. Spojenie nevšednej medicínskej erudície a hlbokých znalostí farmakológie, ako aj medzinárodný rozhľad i vnímanie aktuálnych vedecko-odborných trendov a požiadaviek každodennej medicínskej praxe mu umožnili založiť na dnešnom Národnom onkologickom ústave v Bratislave jedno z prvých oddelení klinickej farmakológie na Slovensku, ktoré vo funkcii primára aj úspešne viedol. Zavádzaním nových metodík, osobitne z oblasti terapeutického monitorovania hladín liečiv a jeho využitia najmä pri riadení onkologickej a antibiotickej liečby, ako aj rozsiahlou konzultátnou a expertíznou činnosťou sa stal jednou zo zakladajúcich osobností medicínskeho odboru klinická farmakológia na Slovensku, aj Slovenskej spoločnosti klinickej farmakológie, o. z. SLS. Bol dlhoročným členom jej výboru a po dve funkčné obdobia aj vedeckým sekretárom spoločnosti. Významná bola tiež jeho expertízna činnosť v oblasti posudzovania registračnej dokumentácie nových liekov a protokolov klinických skúšaní liečiv, osobitne v onkológii. Zároveň sa angažoval aj pri vzniku a rozvoji odboru klinická farmácia. Usiloval sa o úzku spoluprácu týchto odborov. Predovšetkým v priamej starostlivosti o pacienta, ale aj v oblasti výskumu a medicínskeho či farmaceutického vzdelávania. Pamätníci spomínajú aj na jeho zásluhy v obnovení tradície a činnosti lekárne v dnešnom Onkologickom ústave sv. Alžbety v Bratislave.

V roku 1958 sa zasnúbil so svojou budúcou manželkou Martou, s ktorou sa v júni 1959 zosobášili v bratislavskom Dóme sv. Martina. Narodili sa im deti Zuzana a Jozef. Manželia Haľkovci prežili spolu krásnych 63 rokov života. Spájala ich vzájomná úcta a láska, ktorá bola príkladom i povzbudením pre mnohých, ktorí ich poznali. V roku 1969 DDr. Haľko prekonal ťažkú, vtedy zvyčajne smrteľnú chorobu, čo pripomína ďakovná tabuľka jeho manželky v Lurdskej jaskyni na Hľbokej ceste v Bratislave (o tomto historicky zaujímavom mieste v širšom centre Bratislavy neskôr napísal odbornú monografiu jeho syn Jozef). Aj tieto svoje osobné skúsenosti lekára – pacienta využil vo svojej medicínskej práci.

Vo veku 69 rokov odišiel DDr. Haľko do zasluženého dôchodku. Neznamenalo to však ukončenie jeho mnohorakej odbornej činnosti. Až do svojho 83. roku pokračoval v práci ako expert Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv v Bratislave. Venoval sa aj inovatívnym počítačovým programom. S manželkou Martou

mohli konečne spolu aj viacej cestovať, ich najobľúbenejším cieľom boli rôzne destinácie v Rakúsku.

DDr. Haľko bol mimoriadne skromným človekom. Na pocty a oficiálne uznania si nepotrpel, ani ich nevyhľadával. Ako jedna z posledných významných pôct SLS mu bola udelená Zlatá medaila propter merita (2014). Bol aj čestným členom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti.

Okolo 80-tych začalo DDr. Haľko trápiť chronické ochorenie, ktoré s podporou manželky Marty a detí znášal veľmi trpezlivo. Postupne sa pridávali ďalšie ťažšie choroby, neskôr aj pobyty v nemocnici. Bol vraj obľúbeným pacientom pre svoju mimoriadnu trpezlivosť, uznanie pre ošetrojúcich zdravotníkov a jemný zmysel pre humor. Po prepustení z poslednej hospitalizácie zomrel pokojne v kruhu svojich blízkych doma dňa 26. novembra 2022. Odišla mimoriadna, obdivuhodná osobnosť slovenskej medicíny i farmácie, ktorej pozoruhodný profesijný, odborný i ľudský prínos a príklad by si zaslúžili podrobnejšie štúdium a spracovanie.

R.I.P.

*prof. MUDr. Jozef Glasa
za široký okruh kolegov,
spolupracovníkov a priateľov*

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Centrum vedecko-technických
informácií SR

Podporujeme zdravotníctvo

E-zdroje špecializované na medicínu

The NEW ENGLAND
JOURNAL of MEDICINE

Top
Medical
Collection

Wolters Kluwer | Lippincott
Health Williams & Wilkins

Multidborové databázy s medicínskymi e-zdrojmi

BOOKPORT

EBSCOhost

Springer

Taylor & Francis
Taylor & Francis Group

DE GRUYTER

ScienceDirect

ProQuest
Ebook Central

WILEY
ONLINE LIBRARY

+ viac ako 7000 denníkov a magazínov z celého sveta v službe Pressreader

On-line bezplatná registrácia z pohodlia domova či práce
bez potreby fyzickej návštevy knižnice

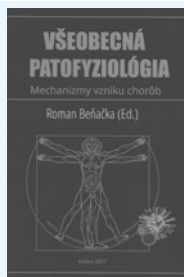
Bezplatný prístup k e-zdrojom získate na nvk.cvtisr.sk

Recenzný posudok na vysokoškolskú učebnicu

R. Beňačka (ed.): Všeobecná patofyziológia. Mechanizmy vzniku chorôb

LF UPJŠ Košice, 2021, 475 strán.
ISBN 978 80 574 0074 5

Editor a hlavný autor doc. Beňačka nadviazal na tradície tvorby vysokoškolských textov z patologickej fyziológie, ktoré sa viažu na Ústav patologickej fyziológie LF UPJŠ. Z minulosti sú známe celoštátne učebné texty profesorov Korca a Tomoriho, docentov Vargu, Šofránkovej a ďalších. Vysoko hodnotím skutočnosť, že editor doc. Beňačka práve v tomto období, ktoré nie je prajné pre písanie učebných textov, dokázal vziať na seba celé bremeno tvorby a menežovania novej učebnice nielen po formálnej stránke, ale čo je hlavné, predložil aj ucelený nový koncept všeobecnej patologickej fyziológie. Do písania zapojil aj ďalších spolupracovníkov - významných odborníkov (prof. Ništiar a doc. O. Rácz). Spoločne sa im podarilo načrtnúť modernú patofyziologickú fyziológiu, ktorá zahŕňa nielen najnovšie poznatky z fyziológie, ale aj biochémie, imunológie a integruje ich do ucelenej predstavy patofyziologických dejov, ale naznačuje aj nové smerovania, čo je osobitne dôležité pre medikov, budúcich lekárov. Autori priradili patofyziológii integratívnu vlastnosť na široký záber poznatkov, čo považujem za nesmierne dôležité.

Autori zvolili modernú formu, ktorá im dovoľuje prezentovať históriu medicíny a v jej kontexte históriu patologickej fyziológie v SR. Z tohto východiskového bodu sa odvíja vlastný obsažný text – Nozológia (zdravie a choroba), Etiológia (príčiny chorôb a chorobných stavov, genetika), Patogenéza (mechanizmy chorôb). Posledná kapitola je najobsiahlejšia a má tri základné časti: Poruchy metabolizmu a homeostázy (poruchy metabolizmu vody a elektrolytov, poruchy acidobázickej rovnováhy, vrodené metabolické ochorenia), Poruchy obranyschopnosti organizmu (akútne a chronické zápal, systémové prejavy a kritické vyústenie zápalu, imunopatológia, nádory) a Typické patologické procesy a prejavy (poruchy mikrocirkulácie, hypoxia a ischémia, bolesť, stres a maladaptácia, poruchy vedomia, zomieranie, reanimácia a smrť).

Je dôležité pripomenúť, že takto koncipovaný text dovoľuje študujúcemu pochopiť zložitú súvislosť medzi vonkajšími faktormi, vnútornou odpoveďou organizmu na ne, prípadne vzniku poškodenia a chorobného

stavu. Zápal dnes vstupuje nielen do etiopatogenézy kardiovaskulárnych ochorení (ateroskleróza), metabolických ochorení (obezita, diabetes mellitus) ale aj onkologických ochorení, kde sa uvažuje o jeho iniciálnom pôsobení. Je prínosom pre obsah patofyziológie (osobitne výučbu medikov), keď autori zaraďujú do systému aj duševné a geneticky podmienené ochorenia.

Autori zohľadnili aj environmentálne hľadiská. Čitateľ sa stretne s klasifikáciou jedov (aj anorganických jedov), polutantov a kontaminantov, autori približujú brány vstupu do organizmu a aj hlavné mechanizmy účinku týchto látok na organizmus. Zaujala ma kapitola o zdravej výžive. Autori prinášajú princípy zdravej a racionálnej výživy.

Nová kapitola je Genetika a genomika. V každom prípade je nevyhnutné, aby sa študenti naučili pracovať so základmi genetiky, ktorá sa stále cielenejšie premieňa do života človeka, do mnohých ochorení. Myslím, že toto bude prvá naša učebnica patofyziológie, kde sa hovorí o projekte ľudského genómu a význame jeho poznania pre medicínu a človeka. Autori prinášajú aj samostatnú časť nové výzvy genetiky a genomiky. V pregraduálnom štúdiu medicíny považujem za dôležité využívať repetitívne prístupy, aby sa študentom náročná téma vžila, a aby sa naučili s témou pracovať.

V závere knihy sa mi veľmi páčila kapitola o bolesti. Poskytuje komplexné poznatky, je didakticky výborne spracovaná, obsahuje množstvo názorných schém, obrazov a tabuliek, takže predstavuje výborný študijný materiál.

V poslednej kapitole sa autori nevyhli ani problematike zomierania, smrti a reanimácie. Otvorili – často doteraz „zakázanú 13. komnatu“ tanatológie aj pre študentov medicíny. V kontexte patofyziológie je dostatočný priestor na porozumenie téme. Túto náročnú časť autori rozdeľujú do štádií (terminálny stav, preagonálne štádium, agonálne štádium, klinická smrť, biologická smrť). Biologickú smrť definujú ako mozgovú smrť, ktorá sa akceptuje aj medicínsko-právne ako

smrť človeka. Takéto uvedenie do tejto náročnej problematiky dovoľuje študentom vytvoriť (a vžiť) si predstavu o smrti človeka aj vo vzťahu k darovaniu orgánov a transplantáčnym programom, s ktorými medicína dnes pracuje. Autori sa nevyhýbajú zložitému filozoficko-právnomu nazeraniu na túto tému, pričom sa dôsledne pridávajú biologicko-medicínskych objektívnych skutočností.

Vysoko oceňujem moderné grafické spracovanie učebnice. Množstvo obrázkov a tabuliek vhodne dopĺňa text, robí ho prehľadnejší, dovoľuje študujúcemu zapamätať si podstatné. Priebežne sa objavujú Slovníčky pojmov, kde autori vysvetľujú používané pojmy a skratky. Názornosť spojená s obsahom a novými pojmami sprevádza čitateľa celou učebnicou. Môžem napísať, že didaktická hodnota diela je naozaj na vysokej úrovni. Verím, že študenti to ocenia!

Patofyziológia vždy bola „filozofiou medicíny“ a toto dielo to len potvrdzuje. Vedomosti usporiadané v učebnici poskytujú najnovšie poznatky, ktoré sú potrebné pre porozumenie zložitých procesov prebiehajúcich v chorom organizme, do ktorých musí lekár vstupovať, navodiť rovnováhu a prinavrátiť chorému zdravie. Verím, že učebnica Všeobecnej patofyziológie bude cenným sprievodcom nielen pre študentov pregraduálneho štúdia, ale aj pre lekárov v rámci atestačnej prípravy.

Záver: vysoko pozitívne hodnotím predložené dielo Všeobecná patofyziológia. Takto koncipovaná vysokoškolská učebnica doteraz na lekárske fakultách chýbala a preto ju odporúčam ako základnú študijnú literatúru pre všetky smery štúdia medicíny. Verím, že po nej siahnu aj absolventi medicíny v postgraduálnom štúdiu a pri príprave na špecializačné štúdium vo všetkých odboroch. Je predpoklad, že budú potrebné ďalšie opakované vydania tejto knihy a vznikne tradícia, na ktorej budú môcť autori stavať.

V Bratislave 15. 11. 2022

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc.
Ústav patologickej fyziológie
LF UK v Bratislave

Pozvánka

Spolok slovenských lekárov v Bratislave

Spolok slovenských lekárov v Bratislave a Slovenská lekárska spoločnosť Vás pozýva na odborné večery, ktoré sa konajú v Malej posluchárni NTÚ LF UK, Bratislava, Sasinkova 4, vždy v pondelok o 17.00 hodine.

PROGRAM:

16. 1. 2023

Večer Kardiologickej kliniky LF UK a NÚSCH

Predsedá: doc. MUDr. E. Goncalvesová, CSc., FESC.

1. Luknár M.: Aktuálne názory na diagnostiku a liečbu pľúcnej hypertenzie
2. Danková M.: Nové prístupy k manažmentu hypertrofickej kardiomyopatie
3. Lesný P.: Pokroky v liečbe srdcového zlyhávania

23. 1. 2023

Večer Kliniky nukleárnej medicíny LF UK a OÚSA

Predsedá: doc. MUDr. S. Balogová, PhD.

1. Noskovičová L.: PET/CT - technika, indikácie, realizácia
2. Balogová S.: PET/CT pri zápale a horúčke neznámeho pôvodu
3. Noskovičová L.: PET/CT pri charakterizácii ložiskových lézií v pečeni
4. Balogová S.: PET/CT pri charakterizácii ložiskových lézií v skelete

30. 1. 2023

Večer Psychiatrickej kliniky LF UK a UNB

Predsedá: doc. MUDr. Ľ. Izáková, PhD.

1. Hajdúk M.: Kognícia a význam jej hodnotenia pri psychotických poruchách
2. Bezákova G.: Depresia a somatické ochorenia
3. Gálik P., Moric M., Valkučáková V.: Manažment agresívneho pacienta a humanizácia medicíny
4. Morovicová E., Valuš L., Krajčovičová D., Izáková Ľ.: Syndróm vyhorenia u psychiatrov na Slovensku a možnosti jeho prevencie

6. 2. 2023

Večer Urologickej kliniky s Centrom pre transplantáciu obličiek LF UK, SZU a UNB

Predsedá: doc. MUDr. Z. Žilinská, PhD., MPH, MHA.

1. Breza J., st.: História transplantácií obličiek v Bratislave
2. Žilinská Z.: Transplantácie obličiek od živého darcu
3. Breza J., ml.: Transplantácie obličiek u detí
4. Chrástina M.: Forenzné, medicínske a etické rozmery darcovstva orgánov

13. 2. 2023

Večer Kliniky detskej oftalmológie LF UK a NÚDCH

Predsedá: doc. MUDr. D. Tomčíková, PhD., MHA

1. Prepiaková Z.: Svetlo naše každodenné
2. Hodálová, K.: Albinizmus z pohľadu oftalmológa

3. Havalda, D.: Postnatálny vývoj zrakových funkcií

20. 2. 2023

Večer Ústavu farmakológie a klinickej farmakológie LF UK

Predsedá: prof. MUDr. M. Wawruch, PhD.

1. Kriška M., Laššánová M., Tisoňová J.: Percepčia rizika biologických liekov - problémy jej hodnotenia
2. Hudcová K.: Možnosti liečby srdcového zlyhávania v ambulantnej praxi
3. Vojtko R.: Účinok sulodexidu na reaktivitu diabetických ciev v experimentálnom modeli

27. 2. 2023

Večer Kliniky hematológie a transfuziológie LF UK, SZU a UNB

Predsedá: prof. MUDr. A. Bátorová, CSc.

1. Bátorová A., Jankovičová D., Prigancová T., Kyselová A., Plameňová I., Galóová N., Muszbek L.: Vrodený deficit FXIII - úskalia oneskorenej diagnostiky a adekvátnej liečby zriedkavej koagulopatie.
2. Sopko L., Bátorová A., Martinka J., Jankovičová D., Prigancová T., Kyselová A., Lukáš J., Horváthová D., Martišová M., Gálfy B., Mistrík M., Skraková M., Šujanová Z.: Pokroky v diagnostike a možnosti liečby trombotickej trombocytopenie purpury (TTP) - skúsenosti pracoviska
3. Hatalová A., Jankovičová D., Sopko L., Bátorová A.: Splachnické venózne trombózy spojené s myeloproliferatívnou neopláziou.
Program vznikol spoluprácou s Klinikou hematológie a transfuziológie JLF UK a UNM v Martine, Detskou klinikou DFNP v Košiciach a Division of Clinical Laboratory Science, University of Debrecen, Hungary

Vážení páni doktor/ doktorka!

Výbor Spolku slovenských lekárov v Bratislave v snahe zabezpečiť vhodný program na pravidelné odborné večery (apríl - jún 2023), si Vás dovoľuje požiadať o nahlásenie Vašich príspevkov na adresu predsedu Spolku slovenských lekárov (doc. MUDr. V. Bzdúch, CSc., Detská klinika LFUK a NÚDCH, Limbová 1, 833 40 Bratislava 37).

V návrhu uveďte autorov, názov prednášky (blok prednášok), panelovej diskusie, pracovisko (odbornú spoločnosť) garantujúce program a Vám vyhovujúci predbežný termín zaradenia prednášky do programu Spolku SL, ako aj spätnú adresu, telefón, e-mail, príp. fax. Krátke zdelenia prednesených prednášok budú po dodaní (bzduch@gmail.com) uverejnené v Monitore Medicíny SLS.

Homepage Spolku slovenských lekárov v Bratislave: www.sslba.sk

6. 3. 2023

Večer Ústavu epidemiológie LF UK

Predsedá: prof. MUDr. A. Bražinová, PhD., MPH

1. Doležalová K., Gába P., Bražinová A.: Surveillance HIV a sexuálne prenosných chorôb v Slovenskej republike
2. Mračková T., Kotrbancová M., Fulová M.: Výskyt legionelových infekcií v Slovenskej republike počas pandémie Covid-19
3. Bražinová A., Nováková D.: Dopad pandémie Covid-19 na duševné zdravie slovenskej populácie

13. 3. 2023

Večer II. gynekologicko - pôrodnickej kliniky LF UK a UNB

Predsedá: prof. MUDr. J. Záhumenský, PhD.

1. Drabiščáková P.: Trauma v tehotnosti
2. Kollárová K.: Fetal alcohol syndrom
3. Serátor V.: Možnosti hodnotenia pôrodných poranení
4. Jurčíšinová M.: Rastová reštrikcia plodu
5. Chválna Z.: Vplyv obáv z pôrodu na úspešnosť indukcie pôrodu

20. 3. 2023

Večer II. chirurgickej kliniky LF UK a UNB

Predsedá: doc. MUDr. A. Prochotský, CSc.

1. Prochotský A., Štefánik P., Ježovít M.: Súčasné trendy v liečbe divertikulitídy hrubého čreva.
2. Štefánik P., Ježovít M., Prochotský A.: Liečba divertikulitídy hrubého čreva v súbore našich pacientov.
3. Ježovít M., Štefánik P., Prochotský A.: Súčasné trendy v liečbe akútnej cholecystitídy.

27. 3. 2023

Večer II. ortopedicko-traumatologickej kliniky LF UK a UNB

Predsedá: doc. MUDr. B. Šteňo, PhD.

1. Šteňo B.: Rozširujúce sa indikácie k operačnej liečbe zlomenín hornej končatiny
2. Šteňo B.: Zlomeniny klavikuly, je operačná liečba nutná?
3. Šeliga J.: Zlomeniny proximálneho humeru.
4. Chandoga I.: Zlomeniny v oblasti lakťa a predlaktia.
5. Vajcziková S.: Zlomeniny distálneho rádia a ich komplikácie.

Kalendár odborných podujatí SLS na I. polrok 2023

JANUÁR 2023

Webinár Coloplast s.r.o. „Zaostrené na vypuklý telesný profil“ od 03. január 2023 do 30. marec 2023

webinár

Téma: Vypuklý telesný profil v okolí stómie. Parastómálne hernie z pohľadu chirurga. Špecifika ošetrovania stómie s vypuklým okolím. Konkávne stomické pomôcky SenSura Mio Convex Flip. Použitie konvexného krúžku Brava

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek

Seminár Spolku lekárov Humenné

12. január 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

E-mail: maria.kmitova2@svetzdavaria.com

Odborná pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

19. január 2023, Lučenec, Radnica

Miestny seminár

Téma: Gynekologicko-pôrodné oddelenie, III. Detská klinika SZÚ VŠNP Lučenec, Manažment prekanceróz krčka maternice.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec

MUDr. Peter Sečnik, Ph.D.

Júliusa Szabóa 2a, Lučenec

Tel.: 0908 694903

E-mail: peter.secnikjr@sklab.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov Lučenec, Partizánska 1870/15, 948 01 Lučenec

Pochopenie podstaty parodontológie

19.-20. január 2023, Bratislava, Hotel Lindner

Medzinárodná konferencia

Téma: Pochopenie podstaty parodontológie.

Hlavný organizátor: Slovenská parodontologická spoločnosť

Mgr. Petra Vaňová

Továrenská 14, 811 09 Bratislava

Tel.: 0905 546049

E-mail: vanova@dently.sk

Spoluorganizátor: Dently Academia, Straumann

Organizačno-technické zabezpečenie:

Dently Academia, Mgr. Petra Vaňová

www.dentlyacademia.sk

18. celoslovenský seminár detských endokrinológov

20.-21. január 2023, Martin Hotel Turiec

Hlavný organizátor: Slovenská endokrinologická spoločnosť

Doc. MUDr. Ľudmila Košťálová, CSc.

Detská klinika LF UK a NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371567

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o., Jarošova 1,

831 03 Bratislava, Ing. Martina Novosedlíková, 0904

948664, novosedlikova@amedi.sk; www.amedi.sk

Nové trendy a perspektívy v histológii

24. január 2023, Martin, Ústav histológie a embryológie JLF UK

Celoslovenský seminár

Téma: Expresia galectinu-3 v léziách krčka maternice. Vplyv ischemicko-reperfúzneho poškodenia na membrány-asociované s mitochondriami v starúcom srdci.

Prognostický potenciál proteínov PTEN, PRMT5, DSG2 a survivinu v pre-malígnych a malígnych léziách krčka maternice. Význam vybraných imunohistochemických markerov v malígnych melanómoch.

Hlavný organizátor: Ústav histológie a embryológie

JLF UK so Slovenskou anatomicou spoločnosťou

Prof. MUDr. Marian Adamkov, DrSc.

Ústav histológie a embryológie JLF UK Martin

Tel.: 043/2633 405

E-mail: marian.adamkov@uniba.sk

Spoluorganizátor: Spolok lekárov Martin

<https://www.jfmed.uniba.sk/pracoviska/vedecko-pedagogicke-pracoviska/teoreticke-ustavy/ustav-histologie-a-embryologie/organizacia-podujati/>

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě

25. január 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: Ortopédia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajzák

Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490

E-mail: edit.rajzak@svetzdavaria.com

Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda

Svet zdravia

39. seminár – Medicamenta Nova

26. január 2023, Bratislava, LF UK, Veľká posla-cháreň NTU

Celoslovenský seminár

Téma: Biologická liečba vybraných ochorení.

Hlavný organizátor: LF UK v Bratislave

– Ústav farmakológie a klinickej farmakológie

Slovenská farmakologická spoločnosť

Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie

Prof. MUDr. Martin Wawruch, Ph.D.

ÚFKF LF UK, Sasínkova 4, 811 08 Bratislava

Tel.: 02/90119229

E-mail: martin.wawruch@fmed.uniba.sk

Spoluorganizátor: Slovenská lekárska komora

Organizačno-technické zabezpečenie:

Slovenská lekárska spoločnosť

www.sskf-sls.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

26. január 2023, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Pediatrika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove

MUDr. Marcel Litavec

Sv. Jakuba n.o., Bardejov

Tel.: 054/4788563

E-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk

www.msp-bardejov.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

26. január 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: Chirurgické oddelenie

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

E-mail: maria.kmitova2@svetzdavaria.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach

26. január 2023, Michalovce, Veľká zasaďačka NsP

Miestny seminár

Téma: Rádiologické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach

MUDr. Matúš Virčík

Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce

Tel.: 0907 653767

E-mail: virckmatus@gmail.com

Spoluorganizátor: RLK Košice

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov v Michalovciach, Špitálska 2, 071 01 Michalovce

www.procure.sk/spolok-lekarov-sls/

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova

26. január 2023, Trebišov, NsP

Miestny seminár

Téma: Gynekológia a pôrodnictvo, varia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov

MUDr. Peter Hajdu

SNP 1079/76, 075 01 Trebišov

Tel.: 0903 597440

E-mail: hajdu.peto@gmail.com

Spoluorganizátor: NsP Trebišov

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

26. január 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Diabetológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou

MUDr. Marina Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

E-mail: marina.romanova@svetzdavaria.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Vranovská nemocnica a.s.

www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

XIV. Novoročný reumatologický seminár

26.-27. január 2023, Košice

Celoslovenský seminár

Téma: Reumatologické zápalové ochorenie. Osteoporóza. GIT a IMID. Zubné zdravie a reumatologické ochorenia.

Hlavný organizátor: Slovenská reumatologická spoločnosť

Prof. MUDr. Želmíra Macejová, Ph.D., MPH

E-mail: macejova@hotmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie: Agentúra

KAMI, s. r. o., Letná 82/75, 052 01 Spišská Nová Ves,

kamenicka@agenturakami.sk; www.srs-sls.sk

II. vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

január - jún 2023

Medzinárodná konferencia

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve. Nové trendy v ošetrovateľskej starostlivosti. Varia.

Hlavný organizátor: Sekcia

pedagogických pracovníkov SSSaPA

Prof. PhDr. Ivica Gulášová, Ph.D., MHA

Narcisová 40, 821 01 Bratislava

Tel.: 0918 742405

E-mail: ivica.gulasova4@gmail.com

Spoluorganizátor: Państwowa Wyższa Szkoła

Zawodowa, Racibórz, Rzeczpospolita Polska, Collegium

Humanum - Warsaw Management University,

Rzeczpospolita Polska, School of Technology, Katowice,

Rzeczpospolita Polska

Organizačno-technické zabezpečenie:

PhDr. Peterková-Júthová, Ph.D., 0902 226566, peterkova@slktn.sk

, Kúpele Trenčianske Teplice, a.s.

FEBRUÁR 2023

Miestny seminár Spolku lekárov v Martine

1. február 2023, Martin, Veľká poslucháreň UNM
Miestny seminár

Téma: Ochorenia urogenitálneho systému.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin

Doc. MUDr. Ján Lupták, PhD.

Urologická klinika UNM

Kollárova 2, 036 01 Martin

Tel.: 043/4203444, 0905 831350

E-mail: jan.luptak@uniba.sk

IV. Akadémia Sclerosis multiplex 2023

2.-3. február 2023, Trenčín, Hotel Elizabeth

Celoslovenská konferencia

Téma: Sclerosis multiplex a liečba pacientov s týmto ochorením.

Hlavný organizátor: Slovenská

neurologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, CSc., FESO, FEAN

Sekcia Sclerosis multiplex SNeS

MUDr. Marianna Vitková, PhD.

Spoluorganizátor: Neurologický spolok Kramáre

Organizačno-technické zabezpečenie: Berlina, s.r.o.,

Donnerova 7, 841 04 Bratislava,

Dr. Katarína Šutovská, MBA, 02/20783555,

sutovska@berlina.sk; www.https://sm2023.berlina.sk/

Aktuality v hematológii 2023

3.-4. február 2023, Bratislava, Hotel Saffron

Celoslovenská konferencia

Téma: Aktuálne informácie z hematológie z roku 2022 s dôrazom na konferenciu ASH 2022.

Hlavný organizátor: Slovenská hematologická

a transfúziologická spoločnosť

MUDr. Marcela Skráková

KHaT LF UK, SZU a UNB, Bratislava

Antolská 11, 851 07 Bratislava

Tel.: 0905 982 552

E-mail: skrakova@pe.unb.sk

Spoluorganizátor: Klinika hematológie

a transfúziologické LF UK, SZU a UNB, Bratislava

Organizačno-technické zabezpečenie: ROWEX, s.r.o.,

Hlaváčiková 39, 841 05 Bratislava,

MUDr. Igor Vico, 0903 762668, igor.vico@rowexpro.sk;

www.ah2023.sk

Kurz

3.-4. február 2023, Bratislava, Vedecký park UK

Medzinárodný seminár

Téma: Parodontológia. Orálne sliznice. Genetika a imunológia parodontu.

Hlavný organizátor: Slovenská

parodontologická spoločnosť

Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD.

E-mail: kovalova@nexta.sk

Spoluorganizátor: Slovenská dentálnohygienická spo-

ločnosť, Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove

Organizačno-technické zabezpečenie:

Slovenská dentálnohygienická spoločnosť,

FZO PU, Partizánska 1, 080 01 Prešov, 0908 347071

helenahatalova87@gmail.com; www.skz.sk

XXIII. RINOFEST – Demonstračný kurz septorino-plastiky a endoskopické chirurgie PND

5.-7. február 2023, Klinika otorinolaryngológie

a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej

univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej ne-

mocnici SNP Ružomberok – FN

Medzinárodné vzdelávacie podujatie - chirurgický kurz

Téma: Chirurgia nosa a PND.

Hlavný organizátor: Klinika otorinolaryngológie

a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej

univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej

nemocnici SNP Ružomberok – FN

MUDr. Marián Sičák, PhD.

ul. Generála Vesela 21, 034 26 Ružomberok

Tel.: 044/4382634, E-mail: vajzeroval@uvn.sk

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť

pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

Organizačno-technické zabezpečenie: Klinika

otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN

Mgr. Ľubomíra Vajzerová- sekretariát Kliniky ORL

a chirurgie hlavy a krku,

044/4382634, vajzeroval@uvn.sk;

www.plastikanosa.eu; http://www.uvn.sk

Okresný odborný seminár Spolku SSPA Prešov 6. február 2023, Prešov, Kinosála psychiatrické- ho pavilónu FNsP J.A. Reimana

Krajský seminár

Téma: Špecifika ošetrovateľskej starostlivosti o derma-
tovenenerologického pacienta.

Hlavný organizátor: Spolok SSPA v Prešove

Organizačné zabezpečenie podujatia:

PhDr. Božena Sokolová, MHA, MPH

FNsP J.A.Reimana

Hollého 14, 080 01 Prešov

Tel.: 051/7011804, 0908 197410

E-mail: bozena.sokolova@centrum.sk,

sokolova@fnspresov.sk

Mgr. Anna Migašová

FNsP J.A.Reimana vakcinačné centrum

Hollého 14, 080 01 Prešov

Tel.: 051/701111, 0907 474505

E-mail: migasova@fnspresov.sk

Vedecká konferencia XIX. Kleiblove lekárske dni Záhoria

8. február 2023, Skalica, hotel sv. Ľudmila

Celoslovenská konferencia

Téma: Varia z oblasti medicínskych a nemedicínskych
odborov rezortu zdravotníctva.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Záhorie

Mgr. Lucia Koňová

OKM, Koreszkova 7, 909 01 Skalica

Tel.: 0948 481694

E-mail: conylucy@gmail.com; www.spokolkz.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

9. február 2023, Humenné, Humenská nemocni-
ca, jedáleň

Téma: Pediatrické oddelenie

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

E-mail: maria.kmitova2@svetzdrazia.com

Pracovná schôdza Spolku lekárov Košice

9. február 2023, Košice, LF UPJŠ

Téma: Polytematika.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Košice

Dagmar Ďurovičová

RKZL Košice

Tel.: 0903 631153

E-mail: rkzke@skz.sk; www.rkzke.sk

VI. Jakubíkovej deň

10. február 2023

Miestne sympóziu

Téma: Kazuistiky v detskej ORL.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť

pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

MUDr. Irina Goljerová, CSc., MPH

Detská ORL klinika LF UK a NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371448, 0903 650978

E-mail: irina.goljerova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Lucia Grebeciová, Detská ORL klinika, 02/59371421,

lucia.grebeciova@gmail.com; www.sso.sk

Kazuistiky v internej medicíne

10.-11. február 2023, Žilina Hotel Holiday Inn

Celoslovenská konferencia

Téma: Rôzne kazuistiky z internej medicíny.

Hlavný organizátor: Slovenská

internistická spoločnosť

Doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

I. interná klinika LF UK a UN

Mickiewiczova 13, Bratislava

E-mail: sonakinova@hotmail.com

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP

I. interná klinika LF UPJŠ

Tr. SNP 33, Košice

E-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava

www.sis-sls.sk

Akadémia funkčnej diagnostiky v pneumológii 10.-11. február 2023, Trenčín, hotel Elizabeth

Hlavný organizátor: Sekcia

ambulantných pneumológov a ftizeológov SPFS

MUDr. Mária Drugdová

MUDr. Katarína Dostálová

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava,

Ing. Martina Novosedlíková, 0904 948664,

novosedlikova@amedisk, www.amedisk

Farmakoterapia epilepsie

10.-11. február 2023, Poprad

Celoslovenský seminár

Téma: Epilepsia.

Hlavný organizátor: Slovenská liga proti epilepsii SNeS

Doc. MUDr. Eva Feketeová, PhD.

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o.,

Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková,

0911 902 599, buzekova@solen.sk;

www.solen.sk/podujatia; www.solen.sk

Seminár Spolku lekárov Oravy

15. február 2023, Dolný Kubín, Veľká zasaďačka
DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy

Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny

MUDr. František Mičáň

E-mail: sekretarslo@gmail.com

Odborná pracovná schôdza Spolku lekárov Lu- čenc

16. február 2023, Lučenec, Radnica

Miestny seminár

Téma: Oddelenie vnútorného lekárstva VNSP v Lučen-
ci. Nové terapeutické postupy v gastroenterológii.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec

MUDr. Peter Sečnik, Ph.D.

Júliusa Szabóa 2a, Lučenec

Tel.: 0908 694903

E-mail: peter.secnikjr@sklab.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov

Lučenec, Partizánska 1870/15, 948 01 Lučenec

I. martinský extrapyramídový deň

17. február 2023, Martin, hotel Turiec

Celoslovenská konferencia

Téma: Extrapyramídové ochorenia.

Hlavný organizátor: Slovenská

neurologická spoločnosť

MUDr. Milan Grofik, PhD.

Neurologická klinika UN Martin

Tel.: 0905 804537

E-mail: milangrofik@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra KAMI, s.r.o., Letná 82/75,

052 01 Spišská Nová Ves, Ing. Katarína Kamenická,

0915 924390, prevadzka@agenturakami.sk;

www.expymartin.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Du- najskej Strede

22. február 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: Gynekológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajžák

Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490

E-mail: edit.rajzak@svetzdrazia.com

Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda
Svet zdravia

Miestny seminár Spolku lekárov v Martine
Nové horizonty liečby v dermatológii
22. február 2023, Martin, Poslucháreň UNM

Miestny seminár

Téma: Nové možnosti systémovej a biologickej liečby chronických dermatóz (atopický ekzém, psoriáza, urtikária).

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin
MUDr. Karolína Vorčáková, PhD.
Dermatovenerologická klinika
Tel.: 0908 108117
E-mail: karolina.vorcakova@uniba.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove
23. február 2023, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Fyziatricko-rehabilitačná.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Sv. Jakuba n.o., Bardejov
Tel.: 054/4788563
E-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk
www.msp-bardejov.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné
23. február 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: Neurologické oddelenie
Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdrazia.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach
23. február 2023, Michalovce, Veľká zasadačka NsP

Miestny seminár

Téma: Pneumologické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach
MUDr. Matúš Virčík
Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce
Tel.: 0907 653767
E-mail: vircikmatus@gmail.com
Spoluorganizátor: RLK Košice
Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov v Michalovciach, Špitálska 2, 071 01 Michalovce
www.procare.sk/spolok-lekarov-sls/

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Rimavská Sobota
23. február 2023, Rimavská Sobota

Okresný seminár

Téma: Kritický pacient v bežnej praxi.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Rimavská Sobota
MUDr. Attila Gányovics
Tomašovská 49, 979 01 Rimavská Sobota
Tel.: 0908 162031, E-mail: dr.ati@azet.sk
<http://spoloklekarovs.wordpress.com>

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov
23. február 2023, Trebišov, NsP

Miestny seminár

Téma: Kazuistiky z pediatrie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov
MUDr. Peter Hajdu
SNP 1079/76, 075 01 Trebišov
Tel.: 0903 597440
E-mail: hajdu.peto@gmail.com
Spoluorganizátor: NsP Trebišov

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou
23. február 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Fórum mladých odborníkov.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov vo Vranove nad Topľou
MUDr. Marina Romanová, MPH
Vranovská nemocnica, a.s.
M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou
Tel.: 0918 584470
E-mail: marina.romanova@svetzdrazia.com
Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.
Organizačno-technické zabezpečenie: Vranovská nemocnica a.s.;
www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

MAREC 2023

XVIII. Neuschlov deň
3.marec 2023, Martin, UNM poslucháreň

Celoslovenská konferencia

Téma: ORL onkológia + varia.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Doc. MUDr. Vladimír Čalkovský, PhD.
T.G.Masaryka 12, 038 04 Bystrica
Tel.: 043/4203300
E-mail: vladimir.calkovsky@uniba.sk
MUDr. Pavel Hanzel, PhD.
Rudinka 22, 023 31
Tel.: 043/4203711
E-mail: pavelhanel@gmail.com
Spoluorganizátor: Občianske združenie pre rozvoj otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,
Kollárova 2, 036 59 Martin
Organizačno-technické zabezpečenie: Občianske združenie pre rozvoj otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku, Kollárova 2, 036 59 Martin
Doc. MUDr. Vladimír Čalkovský, PhD.,
vladimir.calkovsky@uniba.sk
<https://sites.google.com/site/neuschlovedni>

Nové technológie v diabetológii

3.-4. marec 2023,

Celoslovenský kongres

Téma: Diabetológia, poruchy metabolizmu a výživy v podmienkach ambulantnej praxe.

Hlavný organizátor: Slovenská diabetologická spoločnosť
Doc. MUDr. Viera Doničová, PhD., MBA
E-mail: diabetolog@gmail.com
Spoluorganizátor: Pracovná skupina pre technológie v diabetológii.
www.diaslovakia.sk

Kurz
3.-4.marec 2023, Prešov, Fakulta zdravotníckych odborov

Medzinárodný seminár

Téma: Parodontológia. Orálne sliznice. Genetika a imunológia parodontu.

Hlavný organizátor: Slovenská

parodontologická spoločnosť
Doc. MUDr. Eva Kovalová, PhD.
E-mail: kovalova@nextra.sk

Spoluorganizátor: Slovenská dentálnohygienická spoločnosť, Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove
Organizačno-technické zabezpečenie: Slovenská dentálnohygienická spoločnosť, FZO PU, Partizánska 1, 080 01 Prešov, 0908 347071
helenahatalova87@gmail.com; www.skzl.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné
9.marec 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdrazia.com

Bienále disekcie spánkovej kosti a chirurgie stredného ucha
9.-13.marec 2023, Bratislava, Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LFUK a UNB

Celoslovenský workshop
Téma: Anatómia spánkovej kosti a laterálne bázy lebky, disekcia spánkovej kosti, disekcia laterálnej bázy lebky pre začiatníkov a pre pokročilých, súčasné chirurgické postupy v strednom uchu.

Hlavný organizátor: Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LFUK a UNB
Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
Regina Hubková
Tel.: 02/68672052
E-mail: hubkova@pe.unb.sk
Organizačno-technické zabezpečenie: Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LFUK a UNB
www.sso.sk

Otologický deň
14.marec 2023, Bratislava, Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku LFUK a UNB

Celoslovenská konferencia

Téma: Choroby sluchového a rovnovážneho orgánu, ich diagnostika a liečba.

Bárdošov memoriál
15. marec 2023, Bratislava, hotel Falkensteiner

Medzinárodný kongres

Téma: Reprodukčná medicína. Embryológia, andrológia. Hormonálna liečba.

Hlavný organizátor: Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť
MUDr. Michaela Grossová, PhD.
Tel.: 0903 720170
E-mail: michaela.grossova@iscare.sk
Spoluorganizátor: Iscare, a.s.,
Prievozská 4/A, Bratislava,
I.gynekologicko-pôrodná klinika LFUK a UNB,
Antolská 11, Bratislava
Organizačno-technické zabezpečenie: Progress CA, s.r.o. Ing. Beata Serbinová,
0918 888186, beata.serbinova@progress.eu.sk
www.bardosovmemorial.sk

Umelá inteligencia v radiačnej onkológii
15. marec 2023, Martin, Veľká poslucháreň UNM

Miestny seminár

Téma: Varia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin
MUDr. Eva Hajtmanová, PhD.
Onkologické centrum UNM
Kollárova 2, Martin
Tel.: 043/4203916
E-mail: hajtmanova@unm.sk
Spoluorganizátor: Onkologické centrum UNM
www.unm.sk/odborne-podujatia

Seminár Spolku lekárov Oravy 15. marec 2023, Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy
Interné oddelenie
MUDr. Peter Letavay, MBA
E-mail: sekretarslo@gmail.com

XVIII. vedecko-odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení 16. marec 2023, Bratislava, Hotel Color

Celoslovenská konferencia

Téma: Pokroky mikrobiologickej a epidemiologickej surveillance infekčných ochorení prísušných NRC. Aplikácia nových laboratórnych metód v diagnostike prenosných ochorení. Molekulárno-biologické metódy a ich využitie v NRC. Informácie o účasti na celoštátnych a medzinárodných projektoch. Spolupráca v sieťach prenosných chorôb v rámci EÚ a SZO. Aktuálna epidemiologická situácia.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť
MUDr. Andrea Kolosová, PhD.
Univerzitná nemocnica Bratislava,
Oddelenie nemocničnej hygieny a epidemiológie
Ružinovská 6, 821 01 Bratislava
Tel.: 0907 163996
E-mail: andrea.kolosova@gmail.com

Spoluorganizátor: Fakulta verejného zdravotníctva,
Slovenská zdravotnícka univerzita Bratislava,
Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava
Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o.,
Jarošova 1, 831 03 Bratislava,
Ing. Martina Novosedlíková, 0904 948664
novosedlikova@amedy.sk; www.amedy.sk;
www.sevs.sls.sk

Martinská genetická konferencia 16.-17. marec 2023, Martin

Celoslovenská konferencia

Téma: Klinická genetika, prenatálna genetická diagnostika, molekulárna genetika.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť lekárskej genetiky
Doc. MUDr. Nadežda Mišovicová, CSc.
Mudroňova 7, Martin
Tel.: 0905 891266
E-mail: mgenetik@zoznam.sk

Spoluorganizátor: M-Genetik, s.r.o.
Organizačno-technické zabezpečenie:
M-Genetik, s.r.o., Mudroňova 7, Martin,
MUDr. Jana Kršiaková, mgenetik@zoznam.sk;
www.sslg.sk

Endocrinology Education Forum 17.-18. marec 2023, Dolný Kubín

Celoslovenská konferencia

Téma: Operácie ochorení štítnej žľazy. Kazuistiky v endokrinológii.

Hlavný organizátor: Slovenská endokrinologická spoločnosť
MUDr. Peter Vaňuga, PhD., MPH
NEDU n.o., Ľubochňa n.o.
Kollárova 282/3, Ľubochňa
E-mail: peter.vanuga@nedu.sk
Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o.,
Jarošova 1, 831 01 Bratislava,
Adriána Kováčechová, 0910 488762
kovacechova@amedy.sk; www.endo.sk

Nádory mozgu 22. marec 2023, Martin

Miestny seminár

Téma: Neurochirurgická liečba nádorov mozgu.

Hlavný organizátor: Slovenská neurochirurgická spoločnosť
SLM
Prof. MUDr. Branislav Kolarovszki, PhD., MBA
Neurochirurgická klinika JLF UK a UNM

Kollárova 2, 036 06 Martin

Tel.: 043/4203903

E-mail: kolarovszki@unm.sk

Spoluorganizátor: UNM, JLF UK, SLM
Organizačno-technické zabezpečenie:
Neurochirurgická klinika JLF UK a UNM

XXVI. Guensbergerov deň

23. marec 2023, Bratislava, Psychiatrická klinika LF UK a UNB

Celoslovenská konferencia

Téma: Nové trendy v oblasti psychopatologického výskumu. Klasifikácie duševných porúch MKCH-11. Kazuistiky.

Hlavný organizátor: Sekcia psychopatológie SPsS
Doc. MUDr. Ľubica Forgáčová, PhD.
Psychiatrická klinika SZU, UNB Ružinov
Ružinovská 6, 826 06 Bratislava
Tel.: 02/48234574
E-mail: forgacova@ru.unb.sk

Spoluorganizátor: Psychiatrická klinika LF UK a UNB
Bratislava, Staré Mesto

Organizačno-technické zabezpečenie: Slovenská lekárska spoločnosť, Pavol Vician
vician@sls.sk; www.psychiatriy.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

23. marec 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: OAIM

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdavria.com

Odborná pracovná schôdza Spolku lekárov Lučeneč 23. marec 2023, Lučeneč, Radnica

Miestny seminár

Téma: Onkologická ambulancia, Oddelenie radickej onkológie VŠNsP v Lučenci. Carcinoma mammae.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučeneč
MUDr. Peter Sečník, PhD.
Júliusa Szabóa 2a, Lučeneč
Tel.: 0908 694903
E-mail: peter.secnik@sklab.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov
Lučeneč, Partizánska 1870/15, 948 01 Lučeneč

Konferencia súdnej psychiatrie 23.-24. marec 2023, Štúrovo

Celoslovenská konferencia

Téma: Forenzná psychiatria a MKCH 11. Detencia. Varia.

Hlavný organizátor: Sekcia súdnej psychiatrie SPsS
MUDr. Miloš Burič
Tel.: 0907 948569
E-mail: milosburic67@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:
Agentúra KAMI, s.r.o., Letná 82/75,
052 01 Spišská Nová Ves,
0905 886084, 0917 830176
kami@agenturakami.sk; www.psychiatriy.sk

Transplantačno-nefrologický seminár 24. marec 2023, Martin, Hotel Turiec

Celoslovenský seminár

Téma: Nefrológia, transplantácia obličky.

Hlavný organizátor: Slovenská nefrologická spoločnosť
Prof. MUDr. Ivana Dedinská, PhD.
Transplantačné centrum UNM
Kollárova 2, 036 01 Martin
Tel.: 043/4203184
E-mail: tc@unm.sk

Spoluorganizátor: Slovenská transplantologická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:
FARM-PROFI, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,
PharmDr. Katarína Bilá, 0918 655120
bila@farmiprofi.sk; www.transplant.sk; www.nefro.sk

XVII. jarný reumatologický seminár

24. marec 2023, Piešťany

Celoslovenský seminár

Téma: Sekcia mladých reumatológov. Plúcne postihnutie pri reumatických chorobách. Varia. Sekcia zdravotníckych pracovníkov a patientských organizácií.

Hlavný organizátor: Slovenská reumatologická spoločnosť
MUDr. Martin Zlnay, PhD.
E-mail: martin.zlnay@nurch.sk

Prof. MUDr. Želmíra Macejová, PhD., MPH
E-mail: macejova@hotmail.com

Spoluorganizátor: Národný ústav
reumatických chorôb, SLK Piešťany, a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie: TAJPAN, s.r.o.,
Vážska 1, 821 07 Bratislava
jana.chrenkova@tajpan.com; www.srs-sls.sk

6. seminár praktických diabetológov Slovenska 24.-25. marec 2023, Starý Smokovec, Hotel Bellevue

Celoslovenský seminár

Téma: Diabetológia, poruchy metabolizmu a výživy v podmienkach ambulantnej praxe. Inovácie v diabetológii.

Hlavný organizátor: Sekcia praktických diabetológov SDS
MUDr. Marek Macko
Tel.: 0903 625849
E-mail: marek.macko@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:
EDUprofiPHARM, s.r.o., Mgr. Janka Osuská,
0905 206740, osuska@eduprofi.sk;
www.diaslovakia.sk; www.diakonferencia.sk

V. dni HIV infekcie

24.-25. marec 2023, Turčianske Teplice, Hotel Veľká Fatra

Medzinárodná konferencia

Téma: Komplikácie pri HIV infekcii. Priebehy HIV infekcie.

Hlavný organizátor: Klinika infektológie
a cestovnej medicíny JLF UK a UNM
Spolok lekárov Martin
Doc. MUDr. Katarína Šimeková, PhD.
UNM
Tel.: 043/4203223

E-mail: katarina.simekova@uniba.sk

Spoluorganizátor: AIDS centrum
Nemocnice na Bulovce Praha

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě

29. marec 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: Interné.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajzák
Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490
E-mail: edit.rajzak@svetzdavria.com
Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda
Svet zdravia

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

30. marec 2023, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Neurologická.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Sv. Jakuba n.o., Bardejov
Tel.: 054/4788563
E-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk;
www.msp-bardejov.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach

30. marec 2023, Michalovce, Veľká zasadačka NsP

Miestny seminár

Téma: Urologické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach
MUDr. Matúš Virčík
Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce
Tel.: 0907 653767
E-mail: vircikmatuas@gmail.com

Spoluorganizátor: RLK Košice
Organizačno-technické zabezpečenie:
 Spolok lekárov v Michalovciach,
 Špitálska 2, 071 01 Michalovce
www.procare.sk/spolok-lekarov-sls/

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišov

30. marec 2023, Trebišov, NsP

Miestny seminár

Téma: Rádiodiagnostika v súčasnosti.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov

MUDr. Peter Hajdu

SNP 1079/76, 075 01 Trebišov

Tel.: 0903 597440

E-mail: hajdu.peto@gmail.com

Spoluorganizátor: NsP Trebišov

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

30. marec 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Chirurgia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou

MUDr. Marína Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

E-mail: marina.romanova@svetozdravia.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Vranovská nemocnica a.s.

www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

EMG workshop

30.-31. marec 2023, Bratislava, Rimavská Sobota, Csillagház

Celoslovenský workshop

Hlavný organizátor: Sekcia pre neuromuskulárne ochorenia Slovenskej neurologickej spoločnosti

MUDr. František Cibulčík, CSc.

Spoluorganizátor: Svet zdravia, a.s.,

Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o.,

Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková,

0911 902 599, buzekova@solens.sk

www.solens.sk/podujatia

Hlavalamy v detskej psychiatrii – 4. ročník 30.-31.marec 2023, Martin, Hotel Turiec

Celoslovenská konferencia

Téma: Kazuistiky z pedopsychiatrie.

Hlavný organizátor: Sekcia detskej

a dorastovej psychiatrie SPsS

MUDr. Terezia Rosenbergerová

Tel.: 0905 857723

E-mail: terezia.rosenbergerova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

Agentúra KAMI, s.r.o., Spišská Nová Ves

www.psychiatria.sk

XXVI. stretnutie detských hematológov, transfúziológov a onkológov

31. marec 2023, Bratislava, NÚDCH poslucháreň prof. MUDr. J.Brdlika

Medzinárodná konferencia

Téma: Fetálna a neonatálna trombocytopenia – minulost, súčasnosť a perspektívy. Akútna hemolytická anémia v novorodeneckom a detskom veku – novinky v diagnostike a liečbe. Vzácnne hematologické ochorenia vs varia. Onkológia – téma rezervovaná.

Hlavný organizátor: Sekcia detskej onkológie

a hematológie Slovenskej pediatrickej spoločnosti

MUDr. Monika Grešíková, PhD.

OLM-HaT

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371692

E-mail: monika.gresikova@nudch.eu

Spoluorganizátor: Hematologické a transfúziologické

pracovisko OLM NÚDCH, Klinika detskej hematológie

a onkológie LF UK a NÚDCH, Bratislava

Organizačno-technické zabezpečenie:

Slovenská lekárska spoločnosť, Valéria Petrovičová
petrovicova@sls.sk; www.hematology.sk, www.sls.sk

XXX. deň primára MUDr. Jána Straku a Jarné gynekologické dni 2023

31.marec – 1. apríl 2023, Tále, hotel Partizán

Celoslovenská konferencia

Téma: Starostlivosť o ženu, matku a dieťa.

Hlavný organizátor: Slovenská

gynekologicko-pôrodná spoločnosť

Prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc.

Spoluorganizátor: Exeltis Slovakia,

Spolok lekárov Žiar nad Hronom

Organizačno-technické zabezpečenie:

Progress promotion Košice

www.sgps.sk

Svetový deň obličiek 2023/ World Kidney Day 2023

marec /apríl 2023, Bratislava a ostatné krajské mestá

Krajský seminár

Téma: Zdravé obličky pre všetkých / Kidney Health for All

Hlavný organizátor: Slovenská

nefrologická spoločnosť

Doc. MUDr. Martin Demeš, PhD., MPH

I.interná klinika SZU, UNB

Limbová 5, 833 05 Bratislava

Tel.: 02/59542670

E-mail: martin.demes@kr.unb.sk

+ krajskí odborníci pre nefrologiu

Organizačno-technické zabezpečenie:

FARM-PROFI, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,

PharmDr. Katarína Bilá, Ing. Michaela Hladová,

0918 655120, 02/64461614, 1555

bila@farmi-profi.sk; www.nefro.sk

APRÍL 2023

Miestny seminár Spolku lekárov v Martine

Nové techniky centrálnych a periférnych venózných katétrov pre dlhodobú starostlivosť

12. apríl 2023, Martin, Veľká poslucháreň UNM

Miestny seminár

Téma: Zavádzanie PICC a Midline katétrov pod sonografickou alebo rtg kontrolou, starostlivosť o zavedené katetre, tunelizované CVK.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin

MUDr. Denisa Osinová, PhD.

KAJIM UNM

Tel.: 043/4203683

E-mail: denisa.osinova@unm.sk

Spoluorganizátor: Rádiologická klinika JLF UK a UNM

Seminár Spolku lekárov Oravy

12. apríl 2023, Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONsP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy

Rádiologické oddelenie

MUDr. Jana Pramuková

E-mail: sekretarslo@gmail.com

Škola očkovania pre VLD

12.-13. apríl 2023, ONLINE

Celoslovenský workshop

Téma: Imunizácia a základy vakcinačnej imunológie, Typy očkovacích látok, Zloženie očkovacích látok, Druhy očkovania a jeho hrazenie, Výkon očkovania, Kontraindikácie očkovania, Reakcie a po očkovaní, Bezpečnosť očkovania, Očkovanie dospelých proti jednotlivým chorobám, Manažment očkovania v ambulancii VLD

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická

a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

Fakulta verejného zdravotníctva

Slovenská zdravotnícka univerzita

Limbová 14, 833 03 Bratislava

Tel.: 02/59 370 564

E-mail: kristufkova@gmail.com

Spoluorganizátor: Katedra epidemiológie Fakulty

verejného zdravotníctva a Katedra všeobecného lekárstva

Lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity, Bratislava

Organizačno-technické zabezpečenie:

Fakulta verejného zdravotníctva,

SZU, Limbová 14, 833 03 Bratislava,

Bc. Silvia Durajová, 02/59370559

silvia.durajova@szu.sk; www.sevs.sls.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

13. apríl 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

E-mail: maria.kmitova2@svetozdravia.com

XXIV. demonštračný kurz chirurgie stredného ucha a disekcie spánkovej kosti

13.-14.apríl 2023, Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP Ružomberok – FN

Medzinárodné vzdelávacie podujatie - chirurgický kurz

Téma: Chirurgia stredného ucha.

Hlavný organizátor: Klinika otorinolaryngológie

a chirurgie hlavy a krku Slovenskej zdravotníckej

univerzity v Bratislave v Ústrednej vojenskej nemocnici

SNP Ružomberok – FN

MUDr. Marián Sičák, PhD.

ul. Generála Vesela 21, 034 26 Ružomberok

Tel.: 044/4382634

E-mail: vajzeroval@uvn.sk

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť

pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku

Organizačno-technické zabezpečenie: Klinika

otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku,

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN

Mgr. Ľubomíra Vajzerová- sekretariát Kliniky ORL

a chirurgie hlavy a krku, 044/4382634

vajzeroval@uvn.sk; www.plastikanosa.eu;

<http://www.uvn.sk>

XXV. slovenský kongres cievnnej chirurgie s medzinárodnou účasťou

13.-15.apríl 2023, Jasná, Demänovská dolina, hotel Residence Družba

Medzinárodný kongres

Hlavný organizátor: Slovenská

spoločnosť cievnnej chirurgie

MUDr. Ján Tomka, PhD., MPH

E-mail: jan.tomka@nusch.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

Farmi-Profi, s.r.o., Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava,

Ing. Michaela Hladová, 0903 133638

hladova@farmiprofi.sk; www.sscch.sk;

www.cievnachirurgia2023.sk

XXXVIII. kongres Slovenskej hypertenziologickej spoločnosti

13.-15.apríl 2023, Tále, Hotel Partizán

Medzinárodný kongres

Téma: Arteriálna hypertenzia a jej komplikácie.

Hlavný organizátor: Slovenská hypertenziologická

spoločnosť

MUDr. Anna Vachulová, PhD.

NÚSCH, a.s.

Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava

Tel.: 02/59320267, 0904 738437

E-mail: vachulova.shs@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie: FARMÍ - PROFÍ,

spol. s r.o. Pestovateľská 2, 821 04 Bratislava, PharmDr.

Katarína Bilá, 0918 655120

bila@farmiprofi.sk; www.hypertenzia.org

61. Dérezerov memoriál

14. apríl 2023, Bratislava

Celoslovenská konferencia

Téma: Rôzne odbory internej medicíny.

Hlavný organizátor:

Slovenská internistická spoločnosť

Doc. MUDr. Soňa Kiňová, PhD.

I. interná klinika LF UK a UN

Mickiewiczova 13, Bratislava

E-mail: sonakinova@hotmail.com

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP

I. interná klinika LF UPJŠ

Tr. SNP 33, Košice

E-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava

www.sls-sls.sk

XXV. Šubjakov deň

14. apríl 2023, Martin, Veľká a malá poslucháreň UNM

Medzinárodná konferencia

Téma: Dentoalveolárna a maxilofaciálna chirurgia.

Hlavný organizátor: Klinika stomatológie

a maxilofaciálnej chirurgie JLF UK a UNM

Slovenská spoločnosť oro-maxilofaciálnej chirurgie

Doc. MUDr. Mária Jančíková, PhD., MPH

Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie, Uni-

verzitná nemocnica Martin

Kollárova 2, 036 59 Martin

Tel.: 043/4203517, 350

E-mail: stomatologia@unm.sk

Spoluorganizátor: Slovenská stomatologická

spoločnosť, Slovenská komora zubných lekárov,

Spolok lekárov Martin, Občianske združenie pre rozvoj

stomatológie a tvárového-čelustnej chirurgie

www.unm.sk, www.jfmed.uniba.sk

12. CLUB SYMPOSIUM ON PORTAL HYPERTENSION

14.-15. apríl 2023, Banská Štiavnica, Hotel Erb

Medzinárodné sympóziu

Téma: Prediktory v hepatológii.

Hlavný organizátor: Slovenská

hepatologická spoločnosť

MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD.

II. interná klinika SZU

Nám. L.Svobodu 1, 974 01 Banská Bystrica

Tel.: 0905 482997

E-mail: lubomir.skladany@gmail.com

MUDr. Svetlana Adamcová-Selčanová, PhD.

II. interná klinika SZU

Nám. L.Svobodu 1, 974 01 Banská Bystrica

Tel.: 0918 538983

E-mail: sselcanova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:

TAJPAN, s.r.o., Mgr. Art. Peter Slovák

www.sph-sk.com

VIII. konferencia sestier pracujúcich v kardiológii

14.-15. apríl 2023, Štrbské Pleso, Hotel Patria

Celoslovenská konferencia

Hlavný organizátor: Slovenská

kardiologická spoločnosť

Doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., FESC, FHFA

E-mail: eva.goncalvesova@nusch.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

TAJPAN, s.r.o., Hrachova 6, 821 05 Bratislava,

0903 454291, jana.chrenkova@tajpan.com

7. festival neuro kazuistik

14.-15. apríl 2023, Demänovská Dolina, Hotel Chopok

Téma: Cerebrovaskulárne ochorenia. Neuromuskulárne ochorenia. Varia. Extrapiramídové ochorenia. Epilepsie. Sclerosis multiplex.

Hlavný organizátor: Slovenská

neurologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Gdovinová, PhD., FESO, FEAN

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava,

Ing. Martina Novosedlíková, 0904 948664

novosedlikova@amedy.sk; www.amedy.sk

11. tatranské kardiologické dni

16.-18. apríl 2023, Štrbské Pleso, Hotel Patria

Celoslovenská konferencia

Hlavný organizátor: Slovenská

kardiologická spoločnosť

Doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., FESC, FHFA

E-mail: eva.goncalvesova@nusch.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: TAJPAN, s.r.o.,

Hrachova 6, 821 05 Bratislava,

0903 454291, jana.chrenkova@tajpan.com

Okresný odborný seminár Spolku SSPA Prešov

17. apríl 2023, Prešov, Kinosála psychiatrického pavilónu FNŠP J.A. Reimana

Krajský seminár

Téma: Zdravie žien v gynekológii v 21. storočí.

Hlavný organizátor: Spolok SSPA v Prešove

Organizačné zabezpečenie podujatia: PhDr. Božena

Sokolová, MHA, MPH

FNŠP J.A.Reimana

Hollého 14, 080 01 Prešov

Tel.: 051/7011804, 0908 197410

E-mail: bozena.sokolova@centrum.sk,

sokolova@fnspapresov.sk

Mgr. Anna Migašová

FNŠP J.A.Reimana vakcinačné centrum

Hollého 14, 080 01 Prešov

Tel.: 051/701111, 0907 474505

E-mail: migasova@fnspapresov.sk

Miestny seminár Spolku lekárov v Martine

Klinický výskum na I. internej klinike JLF UK a UNM Martin a možnosti jeho implementácie do klinickej praxe

19. apríl 2023, Martin, Veľká poslucháreň UNM

Miestny seminár

Téma: Hlavné výsledky klinického výskumu prebiehajúceho na I. internej klinike JLF UK a UNM Martin v oblasti dlhodobej antitrombotickej liečby kardiovaskulárnych ochorení, chronického srdcového zlyhávania a kardiovaskulárnej diabetológie a možnosti ich implementácie do klinickej praxe.

Hlavný organizátor:

I. interná klinika JLF UK a UNM Martin

Spolok lekárov Martin

Doc. MUDr. Matej Samošík, PhD.

I. interná klinika UNM

Kollárova 2, 036 59 Martin

Tel.: 043/4203815, 0907 612943

E-mail: matej.samos@gmail.com,

matej.samos@uniba.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: UNM

Škola očkovania pre VLDD

19.-20. apríl 2023, ONLINE

Celoslovenský workshop

Téma: Imunizácia a základy vakcinačnej imunológie, Typy očkovacích látok, Zloženie očkovacích látok, Druhy očkovania a jeho hradenie, Výkon očkovania, Kontraindikácie očkovania, Reakcie a po očkovaní, Bezpečnosť očkovania, Povinné a odporúčané očkovanie detí a dorastu, Manažment očkovania v ambulancii VLDD

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická

a vakcinologická spoločnosť

Prof. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH

Fakulta verejného zdravotníctva

Slovenská zdravotnícka univerzita

Limbová 14, 833 03 Bratislava

Tel.: 02/59 370 564

E-mail: kristufkova@gmail.com

Spoluorganizátor: Katedra epidemiológie

Fakulty verejného zdravotníctva a Klinika pre deti

a dorast A. Getlíka LF SZU a UNB v Bratislave

Organizačno-technické zabezpečenie:

Fakulta verejného zdravotníctva,

SZU, Limbová 14, 833 03 Bratislava,

Bc. Silvia Durajová, 02/59370559

silvia.durajova@szu.sk; www.sevs.sls.sk

Odborná pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

20. apríl 2023, Lučenec, Radnica

Miestny seminár

Téma: Chirurgické oddelenie, Oddelenie cievnej chirurgie VŠNŠP v Lučenci. Pokroky v miniinvazívnej chirurgii.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec

MUDr. Peter Sečník, Ph.D.

Júliusa Szabóa 2a, Lučenec

Tel.: 0908 694903

E-mail: peter.secnikjr@sklab.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok

lekárov Lučenec, Partizánska 1870/15, 948 01 Lučenec

XX. surveillance nemocničných nákaz

20.-21. apríl 2023, Štrbské Pleso, Hotel Sorea Tri-gan

Celoslovenská konferencia

Téma: Aktuálne problémy nemocničnej epidemiológie a hygieny. Antimikrobiálna rezistencia v zdravotníckych zariadeniach. Kontrola nemocničného prostredia, dezinfekcia a sterilizácia. Legionely v zdravotníckych zariadeniach. Infekcie spôsobené clostridium difficile. Příklady z praxe.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická

a vakcinologická spoločnosť

Sekcia nemocničnej epidemiológie a hygieny

MUDr. Katarína Naďová, PhD., MPH

Fakultná nemocnica Agel Skalica, a.s.

Koreszkova 7, 909 82 Skalica

Tel.: 034/6969396, 0905518721

Organizačno-technické zabezpečenie:

A-medi management, s.r.o.,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava,

Ing. Martina Novosedlíková, 0904 948664

novosedlikova@amedy.sk; www.amedy.sk

www.sevs.sls.sk

IKE - medzinárodné stomatologické stretnutie

14. ročník

21.-22. apríl 2023, Košice

Medzinárodná konferencia

Téma: Implantológia a medziodborová spolupráca.

Hlavný organizátor: Slovenská

parodontologická spoločnosť

MUDr. Jozef Ivančo, CSc.

Tel.: 0905 498811

E-mail: ivanchojo@yahoo.com

Spoluorganizátor: Slovenská komora

zubných lekárov – RKZL v Košiciach

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Ivančo, CSc., 0905 498811, 055/6227900,

ivanchojo@yahoo.com; www.ikekosice.sk

16. OSTEOFÓRUM

21.-22. apríl 2023, Košice

Celoslovenský kongres

Téma: Manažment osteoporózy v klinickej praxi, problémy súčasnej osteológie formou diskusných blokov.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť

pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí

MUDr. Soňa Dubecká, PhD.

V. Interná klinika LF UK a UNB

Ružinovská 6, 826 06 Bratislava

Tel.: 0905 357174

E-mail: tomkova@yahoo.com

Spoluorganizátor: Česká společnost

pro metabolické onemocnění kostí JEP

Organizačno-technické zabezpečenie:

Progress CA, s.r.o., Krivá 18, 040 01 Košice,

Ing. Beata Kráľová
0905 411511
progress@progress.sk; www.somok.sk;
www.osteoforum2023.sk

12. workshop - Aktuality správnej klinickej praxe a 23. celoštátne stretnutie etických komisií v SR: Klinické skúšanie v SR 2023

26. apríl 2023, Bratislava

Celoslovenský workshop (hybridne – prezenčne a online)

Téma: Aktuálne otázky klinického skúšania liečiv a správnej klinickej praxe, problematika etických komisií.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie
Prof. MUDr. Jozef Glasa, CSc., PhD.
KKF LF SZU
Limbová 12-14, 833 03 Bratislava
Tel.: 02/59370547
E-mail: jozef.glasa@szu.sk

Spoluorganizátor: SZU v Bratislave - Katedra klinickej farmakológie, Ústav zdravotníckej etiky, Etická komisia MZ SR, Ústav medicínskej etiky a bioetiky n.f. v Bratislave

Organizačno-technické zabezpečenie:
Slovenská lekárska spoločnosť, Valéria Petrovičová
petrovicova@sls.sk; www.sskf-sls.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě

26. apríl 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: Chirurgia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajzák
Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490
E-mail: edit.rajzak@svetzdavaria.com
Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP
Dunajská Streda Svet zdravia

Okresný seminár Spolku lekárov v Martine Interdisciplinárny manažment niektorých aktívnych ochorení tráviaceho traktu

26. apríl 2023, Martin, Veľká poslucháreň UNM

Okresný seminár

Téma: Chirurgické aspekty niektorých ochorení tráviaceho traktu.

Hlavný organizátor: Klinika všeobecnej viscerálnej a transplantácie chirurgie JLF UK a UN Martin
Spolok lekárov Martin
MUDr. Ján Janík, PhD.
Organizačno-technické zabezpečenie:
Spolok lekárov Martin

Sympóziu o primárnych imunodeficienciách 2023

26. apríl 2023, Bratislava, Hotel Saffron

Medzinárodné sympóziu

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie
Doc. MUDr. Peter Čiznár, CSc.

E-mail: peter.ciznar@nuch.edu
Spoluorganizátor: iagnostické a výskumné centrum pre primárne imunodeficiencie nadácie Jeffrey Modella pri DK LF UK a NÚDCH Bratislava, The J-project, ECE IPI Center, Slovenská imunologická spoločnosť
Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková
0911 902599
buzekova@solen.sk; www.solen.sk

Medzinárodné vedecké a edukačné sympóziu o bioregeneračnej medicíne

27. apríl 2023, Bratislava, Hotel Tatra

Medzinárodné sympóziu

Téma: Mikroimunoterapia v integratívnej medicíne a diagnostické vyhodnocovanie typizácie lymfocytov.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre bioregeneračnú medicínu
Doc. MUDr. Jaroslava Wendlová, PhD.
Křížna 30, Bratislava
Tel.: 0949 503163

Organizačno-technické zabezpečenie:
Slovenská lekárska spoločnosť
www.ssbm.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

27. apríl 2023, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Gynekologicko-pôrodná.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Sv. Jakuba n.o., Bardejov
Tel.: 054/4788563
E-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk
www.msp-bardejov.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

27. apríl 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: Rádiologické oddelenie

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdavaria.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach

27. apríl 2023, Michalovce, Veľká zasadačka NsP

Miestny seminár

Téma: Chirurgické oddelenie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach
MUDr. Matúš Virčík
Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce
Tel.: 0907 653767
E-mail: vircikmatus@gmail.com
Spoluorganizátor: RLK Košice
Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov v Michalovciach, Špitálska 2, 071 01 Michalovce
www.procure.sk/spolok-lekarov-sls/

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova

27. apríl 2023, Trebišov, NsP

Miestny seminár

Téma: Novinky v rehabilitačnej liečbe.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišova
MUDr. Peter Hajdu
SNP 1079/76, 075 01 Trebišov
Tel.: 0903 597440
E-mail: hajdu.peto@gmail.com
Spoluorganizátor: NsP Trebišov

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

27. apríl 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Špecializačné práce za roky 2021/2022.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov vo Vranove nad Topľou
MUDr. Marina Romanová, MPH
Vranovská nemocnica, a.s.
M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou
Tel.: 0918 584470

E-mail: marina.romanova@svetzdavaria.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Vranovská nemocnica a.s.
www.procure.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

XIV. hemofilické dni s medzinárodnou účasťou

27.-28.apríl 2023, Bratislava

Medzinárodná konferencia

Téma: Pokroky v liečbe hemofilie a vrod. krvácavých ochorení, génová terapia.

Hlavný organizátor: Slovenská hematologická a transfúziologická spoločnosť
Prof. MUDr. Angelika Bátorová, PhD.
KHaT LFUK SZU, UNB
Antolská 11, 851 07 Bratislava
E-mail: batorova@hotmail.com

Spoluorganizátor: Národné hemofilické centrum, KHaT LFUK SZU, Univerzitná nemocnica Bratislava, Slovenská hemofilická pracovná skupina, Slovenské hemofilické združenie

Organizačno-technické zabezpečenie:
FARMI Profi, s.r.o., Dr. K. Bilá, 02/64461555
www.farmi-profi.sk

XVI. neuromuskulárny kongres s medzinárodnou účasťou

27.-28. apríl 2023, Bratislava, Hotel Saffron

Medzinárodný kongres

Hlavný organizátor: Sekcia pre neuromuskulárne ochorenia Slovenskej neurologickej spoločnosti
MUDr. František Cibulčík, CSc.

Spoluorganizátor: Česká neurologická spoločnosť, Neuromuskulárni sekce

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková
0911 902 599, buzekova@solen.sk
www.solen.sk/podujatia

MÁJ 2023

Okresný odborný seminár Spolku SSPA Prešov

2. máj 2023, Prešov, Kinosála psychiatrického pavilónu FNŠP J.A. Reimana

Krajský seminár

Téma: Slávnostný seminár pri príležitosti MDS.

Hlavný organizátor: Spolok SSPA v Prešove
Organizačné zabezpečenie podujatia:
PhDr. Božena Sokolová, MHA, MPH
FNŠP J.A. Reimana
Hollého 14, 080 01 Prešov
Tel.: 051/7011804, 0908 197410
E-mail: bozena.sokolova@centrum.sk,
sokolova@fnsp-prešov.sk
Mgr. Anna Mišašová

FNŠP J.A. Reimana vakcinačné centrum
Hollého 14, 080 01 Prešov
Tel.: 051/7011111, 0907 474505
E-mail: migasova@fnsp-prešov.sk

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Rimavská Sobota

4. máj 2023, Rimavská Sobota

Okresný seminár

Téma: Kazuistiky v odbore neurológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Rimavská Sobota
MUDr. Attila Gányovics
Tomašovská 49, 979 01 Rimavská Sobota
Tel.: 0908 162031

E-mail: dr.ati@azet.sk
<http://spoloklekarovs.wordpress.com>

Pediatrica pre prax, 63. pediatrické dni

4.-5.máj 2023, Bratislava, Hotel Park Inn

Medzinárodný kongres

Hlavný organizátor: Slovenská pediatrická spoločnosť

Prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.

Spoluorganizátor: Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Národný ústav detských chorôb v Bratislave, Detská klinika LF UK a NÚDCH v Bratislave, časopis Pediatrica pre prax

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková

56. slovensko-české dni detskej neurológie XXXII. bratislavské postgraduálne dni detskej neurológie

18.-20. máj 2023, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Medzinárodný kongres

Hlavný organizátor: Neuropediatrická sekcia SNeS
Doc. MUDr. Miriam Kolníková, PhD.

Spoluorganizátor: Klinika detskej neurológie LF UK
a NÚDCH, Spoločnosť detskej neurologie ČLS JEP

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o.,
Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková
0911 902599
buzekova@solen.sk; www.solen.sk

XXXVII. Zoborský deň a XVIII. Bitterov osteo- logický deň pri príležitosti 75 rokov činnosti Špe- cializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor, n.o. 19. máj 2023, Nitra, Koncertná sála Župného do- mu

Celoslovenská konferencia

Téma: Aktuálne problémy pneumónie a ftizeológie
v období po pandémii COVID-19. Manažment osteopo-
rózy a metabolických chorôb kostí v klinickej praxi. Epi-
demiologické, klinické a organizačné aspekty vo výžive
a ich vzťah ku kardiovaskulárnym, pľúcny a metabo-
lickým ochoreniam. Ošetrovateľská sekcia. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská pneumologická
a ftizeologická spoločnosť
MUDr. Daniel Magula, CSc.

Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o.
Kláštorská 134, 949 88 Nitra
Tel.: 037/6941287
E-mail: sekretizs@snzobor.sk

Spoluorganizátor: SOMOK, SPU Nitra, SLK,
SKSaPA, Spolok lekárov Ponitrie,
Slovenská únia proti osteoporóze.

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Daniel Magula, CSc., Špecializovaná nemocnica
sv. Svorada Zobor, n.o., Kláštorská 134, 949 88 Nitra
037/6941287
sekretizs@snzobor.sk; www.snzobor.sk

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Du- najskej Stredě

24. máj 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: Neurológia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda
MUDr. Edit Rajžák
Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490

E-mail: edit.rajzak@svetzdrazvia.com

Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NSP Dunajská Streda
Svet zdravia

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bar- dejove

25. máj 2023, Bardejov

Okresný seminár

Téma: Psychiatrická.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Marcel Litavec
Sv. Jakuba n.o., Bardejov
Tel.: 054/4788563

E-mail: marcellitavec@nsp-bardejov.sk;
www.msp-bardejov.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné 25. máj 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: HTO

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdrazvia.com

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Mi- chalovciach

25. máj 2023, Michalovce, Veľká zasadačka NSP

Miestny seminár

Téma: Getlíkov deň – Pediatria.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach
MUDr. Matúš Virčík
Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce

Tel.: 0907 653767

E-mail: vircikmatus@gmail.com

Spoluorganizátor: RLK Košice

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov
v Michalovciach, Špitálska 2, 071 01 Michalovce
www.procare.sk/spolok-lekarov-sls/

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Tre- bišov

25. máj 2023, Trebišov, NSP

Miestny seminár

Téma: Dermatovenerológia, varia.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišov

MUDr. Peter Hajdu

SNP 1079/76, 075 01 Trebišov

Tel.: 0903 597440

E-mail: hajdu.peto@gmail.com

Spoluorganizátor: NSP Trebišov

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

25. máj 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Vnútorné lekárstvo.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov vo Vranove nad

Topľou

MUDr. Marína Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

E-mail: marina.romanova@svetzdrazvia.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie: Vranovská
nemocnica a.s.

www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

26. Košícký morfológický deň

25.-26. máj 2023, Košice, UPJŠ LF

Celoslovenská konferencia

Téma: Využitie súčasných poznatkov imunohistoche-
mie v klinickej praxi.

Hlavný organizátor: Univerzita P.J.Šafárika, Lekárska
fakulta, Ústav histológie a embryológie, Košice
Doc. MVDr. Štefan Tóth, PhD.

Spoluorganizátor: Slovenská anatomická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie:

Ústav histológie a embryológie UPJŠ LF v Košiciach

28. medzinárodná konferencia SEKAMA SOS SLS

25.-26. máj 2023, Bratislava, hotel Bratislava

Medzinárodná konferencia

Téma: Epidemiológia, patológia, diagnostika, genetika,
chemoterapia, chirurgia, rádioterapia, follow up, vyso-
ko rizikové pacientky, komplementárna terapia, expe-
rimentálna onkológia, case report, výsledky konferencií
s témou ochorenia prsníkov.

Hlavný organizátor: SEKAMA

(sekcia CA Mammae) SOS

Doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Slovenská lekárska spoločnosť,

Mgr. Gabriela Krupčíková, krupcikova@sls.sk

15. ročník konferencie Sekcie zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v mamológii

25.-26. máj 2023, Bratislava, Hotel Bratislava

Celoslovenská konferencia

Téma: Nové diagnostické a terapeutické postupy v
karcinóme prsníka z pohľadu sestry, význam eduká-
cie v prevencii, diagnostike a liečbe karcinómu prsníka,
ošetrovateľská starostlivosť o pacientku s karcinómom
prsníka počas chirurgie, rádioterapie a chemoterapie,
kazuistika v mamológii, vária.

Hlavný organizátor: Sekcia zdravotníckych
pracovníkov pracujúcich v mamológii
PhDr. Erika Zámečníková

Mamologické oddelenie, OÚsA

Heydukova 10, 812 50 Bratislava

Tel.: 02/32249608, 0911 770676

E-mail: erika.zamecnikova@ousa.sk

Spoluorganizátor: SEKAMA SOS

Organizačno-technické zabezpečenie:

Slovenská lekárska spoločnosť,
Mgr. Gabriela Krupčíková, krupcikova@sls.sk

XXXIII. diabetologické dni s medzinárodnou účasťou

25.-27. máj 2023, Štrbské Pleso

Medzinárodný kongres

Téma: Diabetológia, poruchy metabolizmu a výživy –
najnovšie poznatky z klinických štúdií, terapeutické od-
porúčania, technologické novinky.

Hlavný organizátor: Slovenská

diabetologická spoločnosť

Doc. MUDr. Viera Doničová, PhD., MBA

E-mail: diabetolog@gmail.com

Doc. MUDr. Zbynek Schroner, PhD.

E-mail: zbynek.schroner@gmail.com;

www.diaslovakia.sk

XVI. sympóziu detskej oftalmológie s medziná- rodnou účasťou

26.-27. máj 2023, Bratislava

Medzinárodné sympóziu

Téma: Problematika vnútročnej patológie v pediatric-
kej oftalmológii a varia.

Hlavný organizátor: Slovenská

oftalmologická spoločnosť

Doc. MUDr. Dana Tomčíková, PhD., MHA

Klinika detskej oftalmológie NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371341

E-mail: tomcikova@nuch.eu

Prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.

Klinika detskej oftalmológie NÚDCH

Limbová 1, 833 40 Bratislava

Tel.: 02/59371213

E-mail: gerinec@azet.sk

Spoluorganizátor: Slovenská

pedoftalmologická spoločnosť

Organizačno-technické zabezpečenie: Amedi,

Jarošova 1, 831 03 Bratislava, Ing. Michaela Vanková

0903 224625

vankova@amedi.sk; www.soska.sk

XXXII. Congressus acupuncturae Slovaciae et Bo- hemiae cum participatione internationali

26.-28. máj 2023, Hodruša Hámre, Salamandra

resort a hotel

Medzinárodný kongres

Téma: Akupunktúra po prekonaní ochorenia COVID-19.

Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská

spoločnosť akupunktúry

MUDr. Dagmar Balková

Tel.: 0904 533408

E-mail: balkovad@gmail.com

Spoluorganizátor: Ústav tradičnej čínskej medicíny

a akupunktúry Lekárska fakulta SZU, Bratislava,

Rytmo združenie Lučenec

Organizačno-technické zabezpečenie: Slovenská

lekárska spoločnosť, Valéria Petrovičová

petrovicova@sls.sk; www.akupunktura-sls.sk

39. konferencia Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DFN s medzinárodnou účasťou a XV. Démentov deň

1. jún 2023, Košice, hotel Yasmin

Medzinárodná konferencia

Téma: Nové terapeutické postupy v pediatrii. Medzioborová spolupráca. Aká bola naša diagnóza. Moderné trendy v ošetrovatelstve v pediatrii.

Hlavný organizátor: Slovenská pediatričná spoločnosť
Doc. MUDr. Veronika Vargová, PhD.
Klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN
Tr. SNP 1, 040 01 Košice
Tel.: 055/2354132, 0905 335320
E-mail: veronika.vargova@upjs.sk

Spoluorganizátor: Univerzita Pavla J. Šafárika Lekárska fakulta v Košiciach, Detská fakultná nemocnica v Košiciach, Klinika detí a dorastu UPJŠ LF a DFN

Organizačno-technické zabezpečenie:
Progress CA, s.r.o., Krivá 18, 040 01 Košice,
Gabriela Šujanová 0918 622533
gabriela.sujanova@progress.eu.sk
<https://pediatria-košice.sk/úvod>, www.progress.eu.sk

XIV. slovenský vakcinologický kongres 1.-3. jún 2023, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Medzinárodný kongres

Téma: Národný imunizačný program – plnenie a úskalia, Staronové hrozby, Covid-19 a postcovidové obdobie, Prevencia HPV infekcií, Cestovanie a očkovanie, Kazuistiky ochorení preventabilných očkovaním, Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť
Prof. MUDr. Zuzana Krišťuková, PhD., MPH
Fakulta verejného zdravotníctva
Slovenská zdravotnícka univerzita
Limbová 14, 833 03 Bratislava
Tel.: 02/59 370 564
E-mail: kristufkova@gmail.com

Spoluorganizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava, Slovenská pediatričná spoločnosť, Fakulta verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika

Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o., Jarošova 1, 831 03 Bratislava,
Ing. Martina Novosedlíková, 0904 948664
novosedlikova@amedy.sk; www.amedy.sk; www.sevs.sls.sk

Farmakoekonomika na Slovensku XLV.

7. jún 2023, Bratislava

Celoslovenská konferencia

Téma: Lieková politika. Farmakoekonomika a hodnotenie zdravotníckych technológií (HTA) v liekovej a zdravotnej politike. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre farmakoekonomiku
Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc.
Fakulta zdravotníctva TrnUAD
Študentská 20, 911 50 Trenčín
Tel.: 0907 553864
E-mail: jan.bielik@tnuni.sk

Spoluorganizátor: Kancelária WHO na Slovensku, Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne, ISPOR Chapter Slovensko, Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie, Slovenská lekárska komora

Organizačno-technické zabezpečenie:
Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne,
Doc. MUDr. Ján Bielik, CSc., 0907 553864
jan.bielik@tnuni.sk; www.fz.tnuni.sk

XXIX. bardejovské dni pneumológov a ftizeológov 7.-9. jún 2023, Bardejovské Kúpele

Celoslovenská konferencia

Téma: asthma bronchiale, CHOCHP, Tuberkulóza, infekcie dýchacích ciest, pneumoonkológia, intersticiálne pľúcne procesy, vyšetrovacie metódy v pneumológii, COVID-19, kazuistiky, vária.

Hlavný organizátor: Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť
MUDr. Helena Leščšinová
NsP Sv.Jakuba, n.o.
Sv.Jakuba 21, 085 01 Bardejov
Tel.: 0903 449450
E-mail: lescisinova.h@gmail.com

Spoluorganizátor: Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie, NsP Sv.Jakuba, n.o. Bardejov, Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek

Organizačno-technické zabezpečenie: Tajpan, s.r.o., Ing. Stanislav Nevláčil, 0903 454291, stanley.nevlacil@tajpan.com; www.spfs.sk; www.ozrespiro.sk

XXX. celoslovenský kongres sekcie sestier pracujúcich v nefrológii 7.-9. jún 2023, Demänovská Dolina, Hotel Grand Jasná

Celoslovenský kongres

Téma: 30 rokov vzdelávania v nefrológii.

Hlavný organizátor: Sekcia sestier pracujúcich v nefrológii SSSaPA
PhDr. Jana Híčíková
Nolčovo 23, 038 54
Tel.: 0907 103663
E-mail: jhicikova@gmail.com

Organizačno-technické zabezpečenie:
A-medi management, s.r.o., Jarošova 1,
831 03 Bratislava, Adriána Kováčechová, 0910 488762
kovacechova@amedy.sk; www.nefrostry.sk; www.amedy.sk

Seminár Spolku lekárov Humenné

8. jún 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Téma: Chirurgické oddelenie

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné
MUDr. Mária Kmitová
E-mail: maria.kmitova2@svetzdrazvia.com

XVIII. kongres slovenských a českých dermatovenerológov 8.-10. jún 2023, Štrbské Pleso, hotel Patria

Medzinárodný kongres

Téma: Celý rozsah odboru dermatovenerológia.

Hlavný organizátor: Slovenská dermatovenerologická spoločnosť
Doc. MUDr. Dušan Buchvald, CSc.
Detská dermatovenerologická klinika LFUK a NÚDCH
Limbová 1, 833 40 Bratislava
Tel.: 02/59371284
E-mail: buchvald@nextra.sk

Spoluorganizátor: Česká dermatovenerologická spoločnosť ČLS JEP
Organizačno-technické zabezpečenie: ZEAL, s.r.o., Brnianska 19, 811 04 Bratislava,
Mgr. Lele Tarbuk Zemanová, 0907 708189
lele.zemanova@zeal.sk; www.sdvcs.sk; www.zeal.sk

14. kongres internej medicíny

8.-10. jún 2023, Vysoké Tatry, Horný Smokovec, Grandhotel Bellevue

Medzinárodný kongres

Téma: Rôzne odbory internej medicíny.

Hlavný organizátor: Slovenská internistická spoločnosť
Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, DrSc., FRCP
I. interná klinika LF UPJŠ
Tr. SNP 33, Košice
Tel.: 0903 493895
E-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:
Progress CA, s.r.o., Krivá 18, 040 01 Košice,
Ing. Beáta Kapustová

IX. konferencia o biologickej psychiatrii

8.-10. jún 2023, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Celoslovenská konferencia

Téma: Aktuálne trendy vo výskume a v klinickej praxi.

Hlavný organizátor: Sekcia biologickej psychiatrie SPsS
MUDr. Mgr. Jozef Dragašek, PhD., MHA
I. psychiatrická klinika UPJŠ LF a UNLP Košice
Tel.: 0905 857596
E-mail: jozef.dragasek@upjs.sk; www.psychiatriy.sk

Spoluorganizátor: Centrum experimentálnej medicíny SAV

Organizačno-technické zabezpečenie: SOLEN, s.r.o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková
0911 902599
buzekova@solen.sk; www.solen.sk/podujatia

XXXI. zjazd SSFBLR

9.-10. jún 2023, Bratislava

Medzinárodný zjazd

Téma: Manažment rehabilitačnej starostlivosti pacienta po CMP. Roboticky asistovaná rehabilitácia. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie
MUDr. Katarína Chamutová, MPH
TETIS, s.r.o.
Lipnická 56, 900 42 Dunajská Lužná 02
Tel.: 02/45980020
E-mail: chamutova@zjazdffblr.sk

Spoluorganizátor: Version Two Solutions, s.r.o.

Organizačno-technické zabezpečenie: Version Two Solutions, s.r.o. Zámocká 3, Bratislava-Staré Mesto,
Mario Chamuty, 0907 387174
chamuty@zjazdffblr.sk; www.fblr.sk; www.zjazdffblr.sk

XXX. slovenské dialógy o bolesti

9.-10. jún 2023, Michalovce - Širava

Celoslovenský kongres

Téma: Chronická a akútna bolesť. Intervenčná algeziológia. Bolesť chrbta.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti
Slovenská spoločnosť sestier a pôrodných asistentiek
Jana Snopková

Algeziologická klinika SZU, FNsP F.D.Roosevelta
Námestie Ľ. Svobodu 1, 975 17 Banská Bystrica
Tel.: 0908 148808

E-mail: jsnopkova@nspbb.sk

Spoluorganizátor: Sekcia sestier

pracujúcich v algeziológii
Organizačno-technické zabezpečenie:
Slovenská lekárska spoločnosť

XXX. slovenské dialógy o bolesti

9.-10. jún 2023, Zemplínska Širava - Kaluža, Hotel Eurobus

Celoslovenský kongres

Téma: Personalizovaná liečba bolesti. Akútna a chronická nenádorová bolesť. Nádorová bolesť. Paliatívna medicína. Intervenčná algeziológia. Ošetrovatel'ská starostlivosť v algeziológii.

Hlavný organizátor: Slovenská spoločnosť pre štúdium a liečbu bolesti
MUDr. Mária Kováčová
Tel.: 0915 311139
E-mail: maria.kovacova1975@yahoo.com

Organizačno-technické zabezpečenie: Slovenská lekárska spoločnosť, Mgr. Gabriela Krupčíková,
krupcikova@sls.sk; www.pain.sk

Krajský seminár z dermatovenerologickej a stomatologickej biopsie Spolku lekárov Martin 14. jún 2023, Martin

Téma: Zaujímavé kazuistiky z dermatovenerologickej a stomatologickej biopsie.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Martin
Prof. MUDr. Katarína Adamicová, PhD.
ÚPa JLF a UNM

Tel.: 0903 513122
E-mail: kartarina.adamicova@uniba.sk

Seminár Spolku lekárov Oravy 14.jún 2023, Dolný Kubín, Veľká zasadačka DONSP

Odborný seminár

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Oravy
Ortopedické oddelenie
MUDr. Tomáš Šagát
E-mail: sekretarslo@gmail.com

XII. bardejovské onkologické dni 14.-16. jún 2023, Bardejovské Kúpele, hotel Alexander

Celoslovenský kongres

Téma: Sarkómy.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Bardejove
MUDr. Jozef Chovanec
Onkologická ambulancia NsP Sv.Jakuba
Bardejov
Tel.: 054/4788314

E-mail: jozefchovanec@nsp-bardejov.sk

Organizačno-technické zabezpečenie:

MUDr. Jozef Chovanec, Onkologická ambulancia NsP
Sv.Jakuba, Bardejov, 054/4788314,
jozefchovanec@nsp-bardejov.sk

VIII. slovenský neuropsychiatrický kongres 15.-16. jún 2023, Tatranská Lomnica, Grandhotel Praha

Celoslovenský kongres

Téma: Neuropsychiatrické aspekty demencií, parkinsonizmu a príbuzných neurodegeneratívnych ochorení. Problematika afektívnych porúch, psychóz a porúch osobnosti. Neuropsychiatrické aspekty cievných mozgových príhod. Neuropsychiatria sclerosis multiplex. Neuropsychiatria porúch autistického spektra. Neuropsychiatria detského veku. Neuropsychiatria starnutia. Paroxysmálne neuropsychiatrické stavy. Sexuologická problematika v neuropsychiatrii. Neuropsychiatria traumatického a nádorového poškodenia nervového systému. Epilepsia. Poruchy spánku. Bolesť a cefalea. Bolesť hlavy. Neuropsychológia a kognitívna neurológia. Genetické a imunologické aspekty neuropsychiatrie. Neuroendokrinológia. Neurobiológia chorôb periférnych tkanív. Neuropsychiatrické kazuistiky. Varia.

Hlavný organizátor: Slovenská neuropsychiatrická spoločnosť
Prof. MUDr. Peter Valkovič, PhD.
Slovenská neurologická spoločnosť
Slovenská psychiatrická spoločnosť

Spoluorganizátor: Neurologický spolok Kramáre

Organizačno-technické zabezpečenie: Berlina, s.r.o.,
Donnerova 7, 841 04 Bratislava,

Dr. Katarína Šutovská, MBA, 02/20783555
sutovska@berlina.sk; www.parkinson2023.berlina.sk

3. konferencia geriatrickej onkológie počas 12. bardejovských onkologických dní s medzinárodnou účasťou

16. jún 2023, Bardejovské kúpele

Celoslovenská konferencia

Téma: Vybrané problémy geriatrickej onkológie.

Hlavný organizátor: Sekcia geriatrickej onkológie SOS
Doc. MUDr. Mária Wagnerová, CSc.
VOÚ a.s.
Rastislavova 43, 040 90 Košice
Tel.: 0905 943962
E-mail: wagnerova@vou.sk

Spoluorganizátor: Spolok lekárov Bardejov

Organizačno-technické zabezpečenie: Slovenská lekárska spoločnosť

Seminár Spolku lekárov Humenné 22. jún 2023, Humenné, Humenská nemocnica, jedáleň

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Humenné

MUDr. Mária Kmitová

E-mail: maria.kmitova2@svetzdavria.com

Odborná pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

22. jún 2023, Lučenec, Radnica

Miestny seminár

Téma: Regionálna asociácia súkromných lekárov v Lučenci. Novinky v diagnostickej a terapeutickej oblasti v ambulantnej starostlivosti.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Lučenec

MUDr. Peter Sečník, Ph.D.

Júliusa Szabóa 2a, Lučenec

Tel.: 0908 694903

E-mail: peter.secnikjr@sklab.sk

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov
Lučenec, Partizánska 1870/15, 948 01 Lučenec

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov vo Vranove nad Topľou

22. jún 2023, Vranov nad Topľou

Miestny seminár

Téma: Kazuistiky ÚDZS.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov

vo Vranove nad Topľou

MUDr. Marina Romanová, MPH

Vranovská nemocnica, a.s.

M.R.Štefánika 187/177 B, 093 27 Vranov nad Topľou

Tel.: 0918 584470

E-mail: marina.romanova@svetzdavria.com

Spoluorganizátor: Vranovská nemocnica a.s.

Organizačno-technické zabezpečenie:

Vranovská nemocnica a.s.
www.procare.sk/nemocnica/vranovska-nemocnica

Novinky z ASCO, 15. ročník

23.jún 2023, Bratislava, Hotel Park Inn

Celoslovenský kongres

Hlavný organizátor: Slovenská

onkologická spoločnosť

MUDr. Mária Rečková, PhD.

E-mail: mreckova@gmail.com

Spoluorganizátor: Národný onkologický inštitút

Organizačno-technické zabezpečenie: Solen, s.r.o.,

Ambrova 5, 831 01 Bratislava, Daša Búzeková

0911 902599

buzekova@solen.sk; www.solen.sk/podujatia

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Dunajskej Stredě

28. jún 2023, Dunajská Streda

Okresný seminár

Téma: OAIM.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Dunajská Streda

MUDr. Edit Rajžák

Tel.: 031-5571 – 215 / 271 / 490

E-mail: edit.rajzak@svetzdavria.com

Spoluorganizátor: Riaditeľstvo NsP Dunajská Streda

Svet zdravia

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach

29. jún 2023, Michalovce, Veľká zasadačka NsP

Miestny seminár

Téma: Všeobecní lekári.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov v Michalovciach

MUDr. Matúš Virčík

Nad Laborcom 2, 071 01 Michalovce

Tel.: 0907 653767

E-mail: vircikmatus@gmail.com

Spoluorganizátor: RLK Košice

Organizačno-technické zabezpečenie: Spolok lekárov

v Michalovciach, Špitálska 2, 071 01 Michalovce

www.procare.sk/spolok-lekarov-sl/

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Trebišova

29. jún 2023, Trebišov, NsP

Miestny seminár

Téma: Psychiatrická liečba v súčasnosti.

Hlavný organizátor: Spolok lekárov Trebišova

MUDr. Peter Hajdu

SNP 1079/76, 075 01 Trebišov

Tel.: 0903 597440

E-mail: hajdu.peto@gmail.com

Spoluorganizátor: NsP Trebišov

PONUKA PRENÁJMU PRACOVISKA JEDNODŇOVEJ CHIRURGIE V LUČENCI

Spoločnosť Mediland LC s.r.o. ponúka na prenájom pracovisko jednodňovej chirurgie so zameraním na ortopédiu s možnosťou rozšírenia aj o iné špecializácie v rámci jednodňovej chirurgie (napr. cievna chirurgia, gynekológia, ORL, plastická chirurgia, traumatológia, atď.). Pracovisko je zriadené na ploche cca 220 m². Zahŕňa kompletne vybavenú operačnú miestnosť (polohovateľný operačný stôl, stropná operačná lampa, anestéziologický prístroj, artroskopická veža) s laminárnou trojstupňovou vzduchotechnikou. Príslušenstvom je sterilizačná miestnosť s umývacou časťou, dve pooperačné izby s dvomi lôžkami na izbe a príjmová recepcia. Ďalším príslušenstvom je sesterská miestnosť, vyšetrovňa, kuchynka, šatňa, WC a sprcha. V budove sa nachádza lôžkový výťah a niekoľko ambulancií. Pracovisko je schválené regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Budova, v ktorej je toto pracovisko zriadené je na hlavnej ulici mesta Lučenec a má vlastný dvor s niekoľkými parkovacími miestami. Obhliadka priestorov je možná po telefonickom dohovore s **MUDr. Pavlom Tóthom**.

Kontakt: e-mail: pavoltoth1967@gmail.com, mobil: 00421 905 652 109.

KALENDÁR 2023

odborných vzdelávacích podujatí Slovenskej lekárskej spoločnosti

Slovenská lekárska spoločnosť (SLS) každoročne zostavuje a vydáva ročenku **Kalendár odborných vzdelávacích podujatí SLS** (ďalej ročenka). Obsahuje základné informácie o plánovaných odborných a vedeckých vzdelávacích podujatiach SLS a jej organizačných zložiek, vrátane kolektívnych a pridružených členov, ktoré ako hlavný organizátor alebo spoluorganizátor v rámci sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov zabezpečuje, resp. ktoré odborne garantuje. Okrem názvu podujatia, dátumu a miesta konania sú v nich uvedené kontaktné adresy organizátorov podujatí. V súlade s platnou legislatívou organizatori podujatí vydávajú pre účastníkov Potvrdenia o účasti s príslušnou výškou CME kreditov.

Informácie o podujatiach sú zoradené podľa časovej následnosti a podľa abecedného poradia názvov odborných spoločností, spolkov lekárov a spolkov farmaceutov (ďalej len organizačné zložky SLS). Okrem základných a ďalších dôležitých informácií je v ročenke uvedený aktuálny zoznam všetkých organizačných zložiek SLS s počtom členov ku dňu redakčnej uzávierky.

Priebežnú aktualizáciu informácií zverejnených v ročenke (zmeny dátumu a miesta konania podujatí a pod.) a dodatočné zaradenie podujatí, ktoré neboli do redakčnej uzávierky registrované na SLS zabezpečujeme prostredníctvom stránky www.sls.sk a časopisu Monitor medicíny SLS.

Ročenka je bezplatne zasielaná všetkým výborom organizačných zložiek SLS, vrátane kolektívnych a pridružených členov. Kalendár podujatí SLS 2023 bude vydaný vo februári 2023.

PhDr. Želmíra Mácová, MPH
riaditeľka Sekretariátu SLS

Dr.h.c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc., MHA, MPH
prezident SLS

OBJEDNÁVKA „KALENDÁR odborných podujatí SLS 2023“

(VS: 23-2002/8888)

Názov firmy:

Fakturačná adresa:

Kontaktná osoba:

Tel. / fax / e-mail:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Objednávame Kalendár SLS 2023 – v počte kusov.

Cena 15€/ks + poštovné/balné + DPH

Ceny sú stanovené dohodou (podľa zákona 18/1996 Z.z., v znení neskorších predpisov), bez DPH! Slovenská lekárska spoločnosť je platiteľom DPH. Faktúru vystavíme na základe Vašej objednávky.

Dátum:

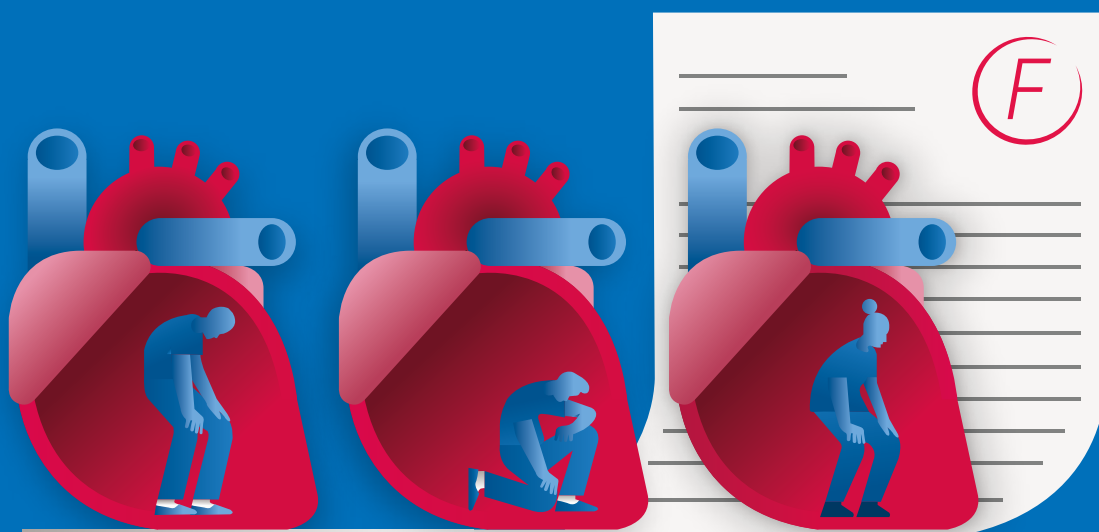
Meno a priezvisko zodpovednej osoby
pečiatka firmy

Predikcia srdcového zlyhávania s Elecsys® NT-proBNP u diabetikov 2. typu

Nová indikácia pre Elecsys® NT-proBNP

Klinická hodnota Elecsys® NT-proBNP sa aktuálne rozširuje o možnosť detekcie rizika srdcového zlyhávania u pacientov s diabetom 2. typu.¹

U pacientov s diabetom 2. typu možno prudký nárast hladín NT-proBNP detegovať už 6 mesiacov pred hospitalizáciou pre SZ (HFH), bez ohľadu na predchádzajúcu anamnézu srdcového zlyhávania.²

Referencie: 1. Elecsys® NT-proBNP package insert. 2. Wolsk E et al. Circulation (2017) doi: <https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.117.029503>.

ZOVUDE®

brivudín

VO VČASNEJ LIEČBE AKÚTNÝCH INFEKCIÍ HERPES ZOSTER U IMUNOKOMPETENTNÝCH DOSPELÝCH PACIENTOV¹

**1 TABLETA PROTI HERPES ZOSTER
DENNE PO DOBU 7 DNÍ¹**

Mechanizmus interakcie s 5-FU (5-fluorouracil)¹

Enzymami regulovaný
metabolizmus

5-FU

DPD*
enzýmová aktivita

5-FU
katabolizmus

Spolupôsobenie
5-FU + brivudínu

5-FU

~~DPD~~
~~enzýmová aktivita~~

5-FU
katabolizmus

brivudín

BVU
(bromovinyl-uracil)

zvýšená toxicita
5-FU

*DPD - dihydropyrimidín dehydrogenáza
Graficky spracované podľa SPC Zovudex 125 mg (4/2021)¹

Zovudex® 125 mg

Liek na vnútorné použitie. **Liečivo:** 1 tableta obsahuje 125 mg brivudínu. Pomocná látka so známym účinkom: laktóza. **Terapeutické indikácie:** Včasná terapia akútnych infekcií herpes zoster u imunokompetentných dospelých pacientov. **Dávkovanie:** Brivudín je určený len dospelým pacientom, užíva sa 1 tableta 1 krát denne po dobu 7 dní. Terapia má začať tak skoro, ako je možné, najvhodnejšie do 72 hodín od objavenia sa prvých kožných manifestácií alebo do 48 hodín od vzniku pluzgiera. Tablety sa majú užívať každý deň približne v rovnakom čase. Pacientom s poškodenou funkciou pečene a obličiek a pacientom starším ako 65 rokov nie je potrebné upravovať dávku. **Kontraindikácie:** Brivudín je kontraindikovaný u pacientov, ktorým bola nedávno podaná alebo je v súčasnosti podávaná alebo je plánovaná (do 4 týždňov) chemoterapia nádorového ochorenia liekmi obsahujúcimi 5-fluóruracil (5-FU), vrátane lokálne podávaných foriem, jeho prekursorov a kombináciou liekov s obsahom týchto liečiv alebo inými fluórpyrimidínmi, ďalej u pacientov, ktorým bola nedávno podaná alebo je v súčasnosti podávaná antimitotická liečba flucytózinom. **Interakcia brivudínu a fluórpyrimidínov (napr. kapecitabín, 5-FU atď.) je potenciálne fatálna.** Brivudín je kontraindikovaný u imunokompromitovaných pacientov, napr. takých, ktorým bola nedávno podaná alebo je v súčasnosti podávaná chemoterapia nádorového ochorenia alebo u pacientov s imunosupresívnou terapiou. Brivudín sa nesmie podávať pacientom s precitlivosťou na liečivo alebo na ktorúkoľvek z pomocných látok, deťom (bezpečnosť a účinnosť brivudínu u detí neboli stanovené), počas gravidity alebo u dojčiacich matiek.

Osobitné upozornenia a opatrenia pri používaní: Brivudín sa nesmie podávať pacientom, ktorým bola nedávno podaná alebo je v súčasnosti podávaná alebo je plánovaná (do 4 týždňov) chemoterapia nádorového ochorenia liekmi obsahujúcimi 5-fluóruracil (5-FU), aj vrátane jeho lokálne podávaných foriem, jeho prekursorov (napr. kapecitabín, tegafur) a kombináciou liekov obsahujúcich tieto liečivá alebo inými fluórpyrimidínmi (pozri tiež časť 4.5 a 4.8). Brivudín sa nesmie podávať pacientom, ktorým bola nedávno podaná alebo je v súčasnosti podávaná antimitotická liečba flucytózinom (prekursor 5-fluóruracilu). **Interakcia brivudínu a fluórpyrimidínov (napr. kapecitabín, 5-FU, tegafur, flucytosín atď.) je potenciálne fatálna. Po tejto liekovej interakcii boli hlásené fatálne prípady. Medzi ukončením liečby brivudínom a začiatkom liečby fluórpyrimidínmi (napr. kapecitabínom, 5-FU, tegafurom, flucytózinom atď.) musí uplynúť doba najmenej 4 týždne.** V prípade náhodného podania brivudínu pacientom, ktorým boli nedávno podané alebo sú v súčasnosti podávané fluórpyrimidíny, musí byť liečba všetkými liekmi prerušená a musia sa prijať účinné opatrenia na zníženie toxicity fluórpyrimidínových liekov: okamžitá hospitalizácia so všetkými opatreniami zabráňujúcimi vzniku systémových infekcií a dehydratácie. Čo najskôr je potrebné kontaktovať špeciálne toxikologické centrá (ak sú dostupné) pre zabezpečenie vhodného postupu proti toxicite fluórpyrimidínu.

Brivudín sa nemá užívať, ak sú kožné prejavy plne rozvinuté. Opatrnosť pri užívaní brivudínu je potrebná u pacientov s chronickými ochoreniami pečene, napr. hepatitídou. Postmarketingové údaje naznačujú, že predĺžená liečba nad odporúčanú dobu 7 dní zvyšuje riziko vzniku hepatitídy. Nakoľko je medzi pomocnými látkami laktóza, tento liek nesmú užívať pacienti so zriedkavými dedičnými problémami galaktózovej intolerancie, celkovým deficitom laktázy alebo glukózo-galaktózovou malabsorpciou. **Fertilita, gravidita a laktácia:** Brivudín je kontraindikovaný počas gravidity a u dojčiacich matiek. Brivudín a jeho hlavný metabolit bromovinyl-uracil (BVU) prechádzajú do materského mlieka. **Ovplyvnenie schopnosti viesť vozidlá a obsluhovať stroje:** Pri riadení vozidiel, obsluhu strojov alebo pri práci vo výškach je potrebné vziať do úvahy, že v zriedkavých prípadoch boli hlásené závraty a ospalosť. **Nežiaduce účinky:** Časté: nauzea. Menej časté: granulocytopenia, eozinofília, anémia, lymfocytóza, monocytóza, alergické/hypersenzitívne reakcie, anorexia, nespavosť, úzkostné poruchy, bolesť hlavy, závraty, vertigo, ospalosť, parestézia, hypertenzia, vracanie, hnačka, dyspepsia, bolesť brucha, obštipácia, flatulencia, stuhnutosť pečene, zvýšenie hladín hepatálnych enzýmov, asténia, únava, choroba podobná chrípke. **Všetky nežiaduce účinky sú uvedené v Súhrne charakteristických vlastností lieku. Liekové a iné interakcie:** Brivudín prostredníctvom svojho hlavného metabolitu bromovinyluracilu (BVU) ireverzibilne inhibuje dihydropyrimidín dehydrogenázu (DPD), enzým, ktorý reguluje metabolizmus prírodných nukleozidov (napr. tymidínu) a liekov na báze pyrimidínu (fluórpyrimidíny), napríklad kapecitabínu alebo 5-fluóruracilu (5-FU). Dôsledkom inhibície enzýmu je zvýšená expozícia a zvýšená toxicita fluórpyrimidínov. **Držiteľ rozhodnutia o registrácii:** Berlin-Chemie AG, Glienicke Weg 125, 12489 Berlin, Nemecko. **Spôsob výdaja lieku:** viazaný na lekárske predpis. **Pred predpísaním lieku oboznámte sa, prosím, s úplnou informáciou o lieku v Súhrne charakteristických vlastností lieku. Posledná revízia textu:** 04/2021. **Referencie:** 1. SPC Zovudex 125 mg (04/2021). **Zastúpenie v SR:** Berlin-Chemie / A. Menarini Distribution Slovakia s. r. o., Galvaniho 17/B, Bratislava, tel.: 02/5443 0730, fax: 02/5443 0724, e-mail: slovakia@berlin-chemie.com

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

Dátum výroby materiálu: 07/2021.
Tento materiál je určený pre odbornú verejnosť a interné účely spoločnosti.

SK_ZOV-08-2021_V02_press